

RERUM
CONSTANTIENSIS
CONCILII
TOMUS VI.

RERUM
CONSTANTINENSIS
CONCILII
TOMUS VI.

TOMUS VI
RERUM OECUMENICI CONCILII
CONSTANTIENSIS
DE
AUTORITATE
JURE ET FATIS
MAGNI HUIUS
CONCILII.

Quæ præclara Majorum monumenta,
in publico Concilii theatro

CÆSARE SIGISMUNDO
quondam orbi exposita,

Nunc fera ætate

CÆSARE LEOPOLDO
refuscitata,

FELICISSIMISQVE AUSPICIIS

SERENISSIMI PRINCIPIS

RUDOLPHI AUGUSTI
BRUNSVIC. AC LUNÆB.

DUCIS,

Ad Ecclesiasticæ historiæ lucem

Majorum gloriam
ac posteritatis emolumentum

Ex antiquissimis Codicibus MSCtis

CÆSAREIS, DUCALIBUS & ACADEMICIS,
recensita

ab

HERMANNO von der *Wardt* /

Cænobii Mariæbergensis Præposito, Academ. Juliæ Professore
& PRO-RECTORE.

—(o)—

FRANCOFURTI ET LIPSIAE

IN OFFICINA CHRISTIANI GENSCHIL

HELMESTADI, Typis SALOMONIS SCHNORRII, 1709.

TOMI VI
 SACRUM CONCILIUM
 CONSTANTIENSIS
 DE
 AUCTORITATE
 JURE ET FATIS
 MAGNI HUIUS
 CONCILII
 Quae praecelsum Majorem monumentum
 in publico Concilio habuit
 CAESARE SIGISMUNDO
 quondam orbi expulso
 Nunc iterum
 CAESARE LEOPOLDO
 restituta
 SERENISSIMI PRINCIPIS
 RUDOLPHI AUGUSTI
 BRUNSVIC AC LUNEB
 DUCIS
 Ad Ecclesiasticae historiae lucem
 etiam gloriam
 ac postremo etiam
 Ex antiquissimis Codicibus MSS
 CAESARIS, DUCALIBUS & ACADEMICIS
 recensitis
 ad
 HERMANNO VON DER HAARDT
 Cancellarium Mariburgensem, Respondit. Academi. Jussu Professoris
 & Prae-Rectoris
 -1711-
 FRANCOFURTI ET LIPSIAE
 IN OFFICINA CHRISTIANI BENSCHII
 Haereditarij Typis secundum consuetudinem

Prudenti, & fata majorum
curate pensitanti

Lectori S.

IN SEXTUM TOMUM rerum arduarum, quæ in publico magni Concilii teatro, sub cælo Germanico *Constantie* quondam gestæ. Quæ si ponderentur, non admirationem duntaxat pariant, sed & in stuporem posteros abripiant. Siquidem ista ætate, longiore jam intervallo à nobis remota, *illa negotia* à totius Christiani orbis capitibus *in Germania sinu tractata*, quæ cælum terramq; moverent. Momentum enim prope universum in sublime *Ecclesie regimen* emendandum redundabat: Illa tempestate profecto res grandis, res formidabilis, in via & inaccessa, scrupulis plenissima, non sine metu & pavore tangenda. Et hanc nihilominus causam insuperabilem, inexplicabilem, & vere ancipitem, magno animo aggressus CHRISTIANISSIMUS CÆSAR SIGISMUNDUS, nutu & consensu Regum, Principum, meliorisque cleri. Hoc saxum, mole vastum, vix ullis machinis movendum, invictissimus Imperator augustissimâ suâ & adjuvantium Regum Principumque manu magno nisu volvit.

Quemadmodum ergo sapientissimus Imperator *Concilio* effici voluit, quod orbis *consilio* non potuerat, ita & *Concilii auctoritatem* asserere, roborare & vindicare, *juraque* illius in *Ecclesie regimen* instruendum, redintegrandum, emendandumque, urgere & defendere sedulo allaboravit. Tantoque fortiori hoc egit animo, quanto certior erat, sine Concilii ope omne consilium in re tam scrupulosa fore irritum & inane, quantoque manifestius perspiciebat, se consiliis, votis, plausibus, precibus, monitis, Regum ac Principum, confirmari, urgeri & vel hæsitantem adigi & compelli. Quæ inter præsidia, adjumenta, calcaria, *Cardinalium* erant, *Episcoporum*, aliorumq; *eruditorum virorum scripta*, in ipso Concilio palam proposita, quibus Cæsa-

rem magis magisque armarent atque animarent, ut Concilii integritatem, dignitatem ac jura immoto pectore tueretur.

Neque inficias plane eundem, extitisse, qui scrupulos statim injicerent, qui Cæsaris voluntati & Concilii conatibus omnis generis impedimenta obvolverent, si qua vel Concilium dissolvi, vel consilium eludi, & scopus frustrari posset. Comparuere certe, qui auctoritatem Concilii, in Ecclesiastico statu, nimio opere tunc corrupto, emendando, vellicarent, vel dubiam reddere conarentur. Ex quo in ipso Concilii ambitu certamina literaria subnata, his Concilii vim roborantibus, illis enervantibus.

Quas res magno quondam molimine in Germanico solo versatas penitus intueri interest posterorum. Saltem, ut intelligant, majores difficillima jam expertos fata intra Ecclesiæ cancellos, nequaquam sopore obrutos dormivisse, sicubi salutem publicam periclitari animadverterent, quin pro sua admirabili sapientia, collapsa restaurare, maculata mundare, & corrupta emendare enixe contendisse. Adeo, ut imperterrito pectore & infracto studio, sine periculi metu, opus aggredierentur, quod Ecclesiæ salutare & reipublicæ incolumitati utile & accommodum fore perspexerant.

Ceterum, quando *hoc Tomo* exhibere constituimus antiqua istæ monumenta *de jure, autoritate & factis Constantiensis Concilii*, limites laudatæ Synodi transgredi nolimus, contenti illa recensuisse, quæ in ipsa Synodo publice omnium oculis exposita. Quæ verò sparsim superioribus Tomis de hoc argumento advecta, huc revocare haud fuit necesse.

Quandoquidem tamen non plane filere oportebat, quid à fine Concilii de illius auctoritate dignitateque à viris illustribus illa ætate esset judicatum, è re fore judicavimus, *Commentarii* numero in hanc de auctoritate dignitateque Constantiensis Concilii quæstionem, ex MS. C. to antiquo Codice adsciscere præclarum etsi prolixum *Andree Episcopi Magorensis Hispani* Opus. Quippe qui Constantiensi Concilio, non ignobile illius membrum, interfuerat, cui & hæc in illo contigerat fortuna, ut in memorabili illa *Sessione quinta*, qua auctoritas Concilii novis decretis roborata, solenni *Oratione* publice hac de re differeret. Quanquam verò illud *Opus* sub Basileensi demum Concilio scripserit, in *Appendicem* tamen hujus ultimi Tomi accivimus, quod *Commentarii locum* in totam hanc Synodum Constantiensem & potissima ejus decreta apte referret.

Plura ejus generis *præclara monumenta* huc afferri potuissent, quibus *Viri illustres illorum temporum*, res & præcipue auctoritatem Constantiensis Concilii fuse explicarunt, illustrarunt, ac ab exceptionibus vindicarunt. Verùm, quod ad res Concilii Basileensis pertinerent, eo ablegavimus, ac tantisper quiescere jussimus, donec, exemplo magnæ hujus Synodi, ingens Basileensis quoque Concilii apparatus in lucem proferretur.

Nihilominus, ut aliquis saltem avido lectori suppetat prægustus, pauxilla ex aureis quorundam Basileensis Concilii patrum monumentis

tis prælibabimus. Hoc maxime fine, ut solers lector perspiciat, quid primo illo ævo de Sessionis Quintæ decretis, nec non *Bulla Papæ Martini V. Constantiæ in Concilio A. 1418. d. 22. Febr.* editâ, supra Tom. IV. f. 1518. & seqq. recensitâ, cujus exordium, *Inter cunctas Pastoralis curæ sollicitudines*, judicaverint Viri eruditi, Constantiensi Concilio proximi, & quam sollicite & frequenter ad illa in publico Basileensis Concilii theatro provocarint tanquam ad insignia pro Concilii autoritate argumenta atque præsidia. Quod igitur isthæc etiam *Bulla*, cujus initium *Inter cunctas*, proxime à Constantiensi Concilii fine, à magnis & inclytis in Ecclesia viris & illustribus doctoribus diserte & sæpe produceretur, ac vocaretur *approbatoria Concilii*, lectori iudicium relinquimus de recenti controversia inter *Maimburgium, Richerium & Schelstratenum* de hac bulla, quam *hic* pro *confirmatoria* non admittit, aliam novam substituens, *illi* verò cum Basileensis Concilii Theologis urgent.

JOHANNES DE SEGOVIA,

Theologus in Basiliensi Concilio

inclytus

in vasto Opere MSC. Basileæ edito

De Ecclesiastica potestate

Vel, De inseparabili sanctitate Ecclesiæ & suprema Generalis Concilii autoritate.

CONSTAT, inquit, in generalibus Conciliis factos fuisse plurimos canones ad regulandas actiones summorum Pontificum. Ex quo docemur, quod Ecclesia se habet ad Papam ut formalis causa. Potestas enim Papæ est informabilis & dirigibilis per regulas Ecclesiæ. Unde manifeste patet, quod illud verbum: *Nemo potest dicere Papæ, Cur ita facis? vel simile, generale concilium non comprehendit.* Et licet de his hæctenus fortasse fuerit dubium apud aliquos, jam tamen, ut nemini liceat dubitare, super hac materia facta fuit per Ecclesiam declaratio in Concilio Constantiensi Moguntinensis provincie, die VI. Aprilis, Anno Domini MCCCXV. sub hoc tenore: Generalis synodus in Spiritu sancto legitime congregata, generale concilium faciens, universalem Ecclesiam Catholicam militantem repræsentans, potestatem à Christo immediate habet, cui quilibet, cujuscunque status vel dignitatis, etiamsi Papalis existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & ad extirpationem schismatis, & ad generalem reformationem Ecclesiæ in capite & in membris. Item quod quicumque cujuscunque status, etiamsi Papalis existat, qui mandatis, statutis five ordinationibus atque præceptis cujuscunque concilii generalis legitime congregati, super præmissis, & ad ea pertinentibus, factis seu fiendis, obedire contumaciter contemserit, nisi resipuerit, condignæ pœnitentiæ subjiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia juris subsidia recur-

recurrendo, si opus fuerit. *Hec inibi literaliter & sententialiter. Et quum hic fit mentio de generali reformatione, & de verbo generalitatis consuevit dubitari, utpote cum dicitur, de generali statu Ecclesie, vel de simili, manifestum est, in hoc decreto declarari tres casus generalitatis, primo, quicquid pertinet ad Papam, qui dicitur caput ministeriale Ecclesie, secundo ad membra communiter, tertio ad utrumque simul, scilicet membra & caput. De hoc autem ultimo non videtur dubium, sed de primo aliqui faciunt, dicendo, quod cum Papa sit una singularis persona, quicquid tangit ipsum, non videtur pertinere ad generalem reformationem, ideo, quia hoc decretum debet intelligi solum conjunctim, scilicet in tercio casu, non autem in primo. Sed si ad mentem reducantur quæ supra exposita sunt, non erit dubium, quin reformatio Papæ tangit generalem reformationem, sive generalem statum Ecclesie. Cum enim Papa non singularis sed publica persona dicatur ex eo, quod representat personas omnium fidelium, quibus præesse dicitur, sequitur, quod inter personam Papæ & multitudinem fidelium medius quidam erit respectus generalitatis, qui ex parte alterius extremi, scilicet multitudinis fidelium, manifestum est, quod sustinet ac retinet nomen generalitatis. Et cum hic respectus habeat terminari ad Papam, non secundum quod una persona in se, sed prout consideratur gestare sive representare omnes personas dictæ multitudinis, ex hac etiam multitudine similiter retinebit nomen generalitatis. Unde, quicquid tangit Papam in eo, quod est persona communis ac rector multitudinis fidelium, ad generalem reformationem sive ad generalem statum Ecclesie dicitur pertinere, non item id, quod tangeret eum prout est, & secundum quod persona singularis intelligitur. Et quia sub reformatione nedum fraterna sed autoritativa correctio comprehenditur, manifestum est, quod auctoritates dictorum summorum Pontificum non comprehendunt Ecclesiam vel concilium generale, ita, quod Papa ab his judicari non possit. Unde hæc declaratio, facta in concilio Constantiensi, evidenter monstrat, ad correctionem summorum Pontificum legitime fuisse practicum in aliis conciliis generalibus. Declaratio est enim manifestatio veritatis antiquæ.*

Idem magnus Theologus

JOHANNES DE SEGOVIA

in alio non minori opere MSÆ.

in Concilio

Basileæ itidem edito

De admissione Præsentium Papæ.

Postquam Concilium legitime congregatum est, eo ipso, prout declaratum est in Concilio Constantiensi, immediate habet potestatem à Christo, & potestas universalis Ecclesie transfunditur in concilium, sive continuatur, aut juxta præmissa loquendo cum sit jam ob-
lata

lata materia, potestas, quæ erat in habitu, efficitur in actu & exercitio, Itaque, etsi Papa suos oratores, legatos aut præfidentes revocet, non propterea revocatur aut desinit potestas, quam concilium immediate habet à Christo. Jam enim concilium eo ipso, quo congregatum est, propter conditiones supra tactas, quæ Ecclesiæ, nec Papæ conveniunt, intelligitur habere superioritatem sive majoritatem. Et manifestum est, quod inferior non potest tollere legem superioris, aut ipsam destruere. Est enim repugnantia conditionis, quod Papa teneatur præceptis & statutis concilii obedire, & quod possit pro suo libito illud dissolvere & destruere. Præterea illa decreta, quæ dicunt, quod solus Papa congreget concilium, loquuntur comparando Papam ad alias personas Ecclesiæ, non autem eximitur potestas ipsi Ecclesiæ, quin possit, sicut factum in Concilio Constantiensi, ordinare, quod concilia celebrentur certis temporibus, & quod ad illa absque alia convocatione Papæ, Prælati & alii, qui tenentur, debeant venire. Et sic apparet, quod scilicet de communi lege concilia quoad congregationem suscipiant à Papa robur & auctoritatem, tamen id etiam non est de necessitate, prout patet in casu præmissis, ac in aliis multis, in quibus licet etiam invito Papa vel sede vacante concilium congregare. Ex præmissis igitur apparet, quod, cum ipsi concilio principaliter competat auctoritas definiendi, statuendi, ac declarandi, etiam Papa tenetur ipsius decretis acquiescere, & suis legatis non videtur competere talis auctoritas præfidentis juxta formam in dictis bullis contentam. Equidem non posset stare, salva generalium conciliorum auctoritate. Tertium principale, ex quo dicebatur probari prædicta conclusio, erant *gesta Concilii Constantiensis, & decreta ejusdem, tam ea, quæ generalia sunt de auctoritate & potestate generalis concilii, quam ea, quæ fuerunt ibidem facta in processu contra Papam Johannem XXIII, & pro unionis consecutione.* Pro cujus clariori evidentia sciendum, quod habetur in libro de gestis ipsius concilii. Dictum concilium fuit convocatum auctoritate Papæ Johannis XXIII. Et die Veneris XVI. mensis Novembris, Anno Domini 1414 fuit tenta prima sessio, & præsedit dictus Johannes Papa, qui celebravit missam, & fecit sermonem. Deinde, cum Papa de nocte clandestine XXI die Martii, Anno Domini M cccc xv. recesserit, ex cujus recessu aliqui putabant concilium esse dissolutum, statim successive factæ sunt tres sessiones. In quibus decretum est, quod per dictum recessum Papæ aut Prælatorum, vel aliorum sequentium ipsum, dictum concilium non esset dissolutum, sed quod remaneret in sua integritate & auctoritate, etiamsi quæ ordinationes per dictum Johannem in contrarium factæ essent, vel fierent in futurum. Item, quod ipse Johannes non mutaret vel transferret Romanam curiam & officia publica illius de dicto loco Constantiensi: Et processus, si quos contra faceret, & censuras, esse irritas. Idem quoad privationes & translationes quorumcunque Prælatorum & beneficiorum in læsionem ipsius Concilii. Et quod non crearet novos Cardinales. Et si quos crearet, declarabat concilium pro non Cardinalibus haberi. Item fecit decreta duo de potestate & auctoritate

concilii generalis, quorum tenor sequitur: *Et primò, Quod ipsa Synodus in Spiritu Sancto legitime congregata &c.* Deinde in quinta sessione induxit certam formam procuratorii, in qua dictus Johannes Papa deberet constituere certos, per concilium nominatos procuratores, cum juramento, Deo, Ecclesiæ & Concilio, de nunquam eos revocando, ad cedere & renunciandum papatui, nomine suo, omnes ipsos procuratores, vel duos ex ipsis. In quo procuratorio inferuntur aliæ multæ clausulæ, tangentes signa plenissimæ subjectionis ad concilium, & inferioritatis. Item in eadem sessione nominati sunt aliqui, qui nomine Concilii requirerent ipsum Papam, quod infra duos dies deberet eligere certum locum, quod deberet personaliter se transferre ad eum infra decem dies. Item in sessionibus continetur de citatione & processu contra ipsum Papam Johannem, de Simoniaca pravitate & dilapidatione bonorum Ecclesiæ, ratione quorum & aliorum criminum contra eundem lata fuerunt per concilium, primo sententia suspensionis ab omni administratione papatus, in spiritualibus & temporalibus, deinde sententia depositionis & privationis & ejectionis a papatu, & inhabilitationis, ut reeligi non posset. Hæc autem omnia suprædicta, utrum perhibeant testimonium de superioritate Papæ respectu concilii vel e converso, quilibet habens gratiam de intellectu, facillime judicare potest. Item hoc patet manifeste ex decretis XXXII. Sessionis, ubi instituitur de perpetua in futurum celebratione conciliorum, ut, si casu schisma contingeret, quibus occurrere deberet remediis. Nam inter cætera statuitur contra eos, qui pro Papa se gererent, pœna suspensionis ipso facto ab omni administratione papatus, in multis casibus, & inhabilitationis ad illum, & quaslibet alias Ecclesiasticas dignitates. Item in eadem sessione statuta est certa forma juramenti, quam quilibet electus in Romanum Pontificem debet præstare. Et inter alias clausulas inseritur, quod juret tenere fidem secundum traditionem generalium conciliorum. Itaque cum generale concilium pœnas infligat summis Pontificibus propter proprietates & excessus, & indicit leges, quibus suas in futurum dirigant actiones, irritum decernens, quicquid contra attentatum fuerit, manifeste constare videtur de ipsius Concilii superioritate respectu Papæ. Sed quoniam supra dicta, specialiter quæ de processu contra Dominum Johannem Papam, propter hoc, quod communiter de his non omnibus constat, & quoniam non generaliter determinata sive declarata sunt, sed in certo processu continentur, qui ex diversis circumstantiis diceretur justificari posse pro tempore occurrentibus, non reputantur tantæ autoritatis ad arguendum hujusmodi superioritatem: Ideo ex prædictis duobus decretis, quæ jam in Ecclesia divulgatissima sunt, inducitur. Et primo ex hoc, quod dicitur: *In Spiritu Sancto legitime congregata.* Namque, ut Salvator inquit, Quos Deus matrimonio conjunxit, homo separare non potest: Ita & quia Deus dicitur fecisse conjunctionem, quoad ejus separationem homo potestatem non habet, etiamsi summus Pontifex fuerit, qui tamen in omnibus dicitur præsidere; Quanto à fortiori, cum Concilium

cilium fit in Spiritu sancto legitime congregatum, summus Pontifex
 non habebit potestatem dissolvendi. Constat autem, quod, si in Con-
 cilio non sit alia autoritas, nisi quæ ab ipso conceditur suis præfidenti-
 bus, ita, ut ipsi possint absque Concilio, vel eo renitente, Concilium
 verò ipsis dissentientibus nihil valeat definire, tunc manifeste seque-
 retur, quod in potestate Papæ esset dissolvere & separare concilium,
 in suos præfidentes revocando, sicut diebus nostris fieri tentatum est
 in Concilio Senensi, & hoc Basileensi. Sed si hoc non potest quantum
 ad conjunctos in matrimonio, quia conjunxit eos Deus, multo minus
 dissolvere poterit concilium legitime congregatum à Spiritu Sancto. Et
 per consequens non videtur habere autoritatem præfidentiae simpli-
 citer supra illud. Item ex illo verbo: *Generale Concilium faciens.*
 Constat enim, quod singulari universale bonum, & generale particu-
 lari præponitur. Cum ergo Concilium de sui ratione includat Pa-
 pam, & alios singulares, permixtissime eos, qui interesse tenentur, sicut
 omne totum, quia majus præponitur suæ parti, ita generale concili-
 um Papæ. Item ex verbo: *Ecclesiam militantem representans.* Quod-
 cunque enim, prout in responsione cogitanti dicitur, de autoritate Ec-
 clesiæ assereretur, ad generale concilium, quod ipsam repræsentat,
 trahi necesse est. Alioquin non recte esset repræsentatio, si eadem in
 repræsentante & repræsentato non esset autoritas. Cum ergo Ec-
 clesia multiplici ratione, ut supra dictum est, præferatur Papæ, ergo
 & Concilium generale. Item ex verbo: *Potestatem à Christo imme-*
diatè habet. Si enim Concilium habet potestatem immediate à Chri-
 sto, Ergo inter concilium & Christum nihil quoad ipsam potestatem
 est medium, quod diceretur esse inferius Christo, & superius conci-
 lio. Si igitur illud tale quodammodo assereret, se esse superius Con-
 cilio, non diceretur esse æquale Christo sed superius, cum inter Chri-
 stum & Concilium, quoad ipsam potestatem, nihil sit medium. Et
 sicut summo mentis humanæ nihil præeminet, nisi Deus, quia ipsa
 immediate affective à Deo illuminatur & vivificatur, ita videtur di-
 cendum de Concilio, quod immediate recipit suam potestatem à Chri-
 sto, vel ab ipso Spiritu Sancto dirigitur & regulatur. Si enim, ut præ-
 dictæ bullæ de præfidentia videntur dicere, potestas concilii à Pa-
 pa dependeret, jam non à Christo immediate, sed mediante Papa
 diceretur recipere potestatem. Constat autem, quod à Christo pote-
 statem habet immediate, Ergo in ratione potestatis Papa non videtur
 præeminere. Quinimo si concilium dictam Papæ sive suorum præ-
 fidentium potestatem, quasi data sibi à Christo non sufficeret, acce-
 ptaret, videretur injuriam facere Christo, à quo est omne donum per-
 fectum. Hinc sequitur, quod, cum potestatem immediate habeat à
 Christo superiori, quod Papa ei potestative non præeminet. Quinto
 patet ex verbo: *Quilibet, etiamsi papalis dignitatis existat, tenetur obe-*
dire. Quoniam nihil clarius dici potest. Nemo enim necessitate coactiva
 tenetur obedire legi vel statuto, ipsius duntaxat propria autoritate fa-
 cto. Sed Papa tenetur obedire statutis & mandatis concilii. Ergo sta-
 tuta concilii non habent vigorem duntaxat ex autoritate Papæ. Opor-
 tet

tet ergo dicere, quod concilium habet ab alio, qui superior est quam
 » Papa, auctoritatem, ex quo Papa mandatis ipsius obedire tenetur. Nec
 » enumeratio trium casuum, quæ subsequitur, contradicit, quin simpli-
 » citer concilio subfit. Tum, quia non per modum limitationis, sed
 » magis expressionis sive declarationis ponitur, tum, quia cum affirma-
 » tive ponitur, quod in his conceditur, de aliis non negatur, tum, quia
 » hæc tunc specialiter expressa fuerunt, ex eo, quod super his principa-
 » liter in eodem concilio agebatur, ut patet intuenti librum de gestis
 » ipsius concilii, tum, quia termini tam generales sunt, quod quasi om-
 » nia sub se comprehendunt. Quid enim est in Ecclesia, quod ad fi-
 » dem vel ad mores non pertineat? Singulariter vero hoc videtur con-
 » stare propter verbum: *In Capite*. Quicumque enim tenetur alteri obe-
 » dire in omnibus, quæ ad sui reformationem pertinent, simpliciter di-
 » cetur illi subjectus esse: Nec retrahit verbum; *Generalem reformati-*
 » *onem*. Quia, quæ pertinent ad Papam, non singularem sed genera-
 » lem sapere videntur reformationem, cum ipse non singularis, sed
 » censeatur persona communis. Sexto autem manifestissime patet ex
 » decreto subsequenti, ubi dicitur: *Quod quicumque, etiamsi papalis di-*
 » *gnitatis existat, non obedierit mandatis Concilii generalis, super præ-*
 » *missis, seu ad ea pertinentibus, quod debite puniatur, etiam ad alia juris*
 » *subsidia recurrendo*. Quicumque enim alii obedire tenetur, & nisi o-
 » bediat, per eum debite puniatur, manifeste censetur inferior. Ex ver-
 » bo autem, quod hic ponitur, *seu ad ea pertinentibus*, manifeste vide-
 » tur haberi intellectus supra positus, videlicet quod per illa tria in pri-
 » mo decreto expressa omnia comprehendantur. Quid namque ex-
 » cogitari potest, super quo concilium intendat respectu Papæ, quod
 » non comprehendatur sub clausula superius expressa: *in his, quæ per-*
 » *tinent ad fidem vel ad reformationem*. Et ultra hoc subjungitur
 » hic, *quod in præmissis, seu ad ea pertinentibus*. Si enim omnia viden-
 » tur comprehendi sub clausula, *in his, quæ pertinent ad fidem vel ad re-*
 » *formationem*, quanto fortius, quando subjungitur, *quod etiam in per-*
 » *tinentibus ad pertinentia ad fidem & reformationem*. Sunt ergo tres
 » gradus. Primus, quod Papa subicitur concilio in his, quæ sunt fidei,
 » schismatis & reformationis. Secundus, quod subicitur ne dum in his,
 » quæ sunt fidei, schismatis & reformationis, sed etiam in pertinentibus
 » ad fidem & reformationem. Multa enim ad hæc pertinere dicuntur,
 » quæ non sunt fides & reformatio. Tertius gradus, quod subicitur,
 » in pertinentibus ad pertinentia ad fidem & reformationem. Qui ter-
 » tius gradus videtur tantæ latitudinis & extensionis, quod vix aliquid
 » excogitari potest, quod sub eo comprehendi non possit. Et quod ita
 » generaliter prædictum decretum debeat sive possit intelligi, inde pro-
 » bo: Quia nullatenus creditur, quod dictum Concilium Constantien-
 » se propter expressionem specificam horum trium, videlicet fidei,
 » schismatis, & generalis reformationis, restringat summam potestatem,
 » per Christum concessam Ecclesiæ. Quin imo nec potuit. Cum infe-
 » rior non limitet jurisdictionem concessam à superiori. Vel ergo con-
 » cilium sive Ecclesia de se habet aliquam potestatem, quæ à Papa solum
 » non

„ non dependeat, aut non: Si non, quomodo magis potest deponere Pa-
 „ pam, vel anathematizare omnem hæresin, sicut in primo Niceno con-
 „ cilio legitur. Si autem aliquam jurisdictionem sive potestatem ha-
 „ bet, tum de illa debet constare in sacra Scriptura. Et in hac non re-
 „ peritur expressior autoritas, quàm quæ sæpe dicta est Matth. XII X.
 „ Quæcunque ligaveritis &c. Hic autem est concessa potestas in omni
 „ generalitate & plenitudine, absque limitatione, Ergo sic debet intelli-
 „ gi. Et sic intelligendo, non dicitur additio ad præfatum decretum.
 „ Cum non dicatur esse additum, si, quod exprimitur, est de priori intel-
 „ lectu. Sic etiam non dicitur addidisse, quando declaravit, quod Spi-
 „ ritus Sanctus procedit à filio. Et etiam si hoc non fuerit expressum
 „ in symbolo Apostolorum vel Niceno. Et allegatur causa, Quia hæc
 „ necessario argumentatio elicitur ex sacra scriptura. Sic in proposito
 „ videtur dicendum. Item nec Concilium Constantiense dicitur addi-
 „ disse, quando specificavit prædictos tres casus, & pertinentia ad eos,
 „ cum tunc contenta capitula in jure communi non videantur excipe-
 „ re, ut communiter asseritur, nisi in casu fidei. Quamdiu enim mun-
 „ dus durabit, cum à Christo sit concessa potestas Ecclesiæ, docere om-
 „ nes gentes, secundum difficultates insurgentes sicut potest nova sta-
 „ tuta, ita & facere novas declarationes. Quæ de novo fiunt, oportet
 „ intelligere secundum jura communia, & sanctorum ac sacra Scripturæ
 „ autoritates. Unde ad capitula decretorum, quæ dicunt, quod nemo judi-
 „ cabit primam sedem &c. cum aliis multis similibus, videtur dicendum,
 „ prout supra dictum est, quod ibi *Nemo distribuit pro singulis membris*
 „ Ecclesiæ sigillatim consideratis, non autem pro concilio aut ipsa Ec-
 „ clesia, quæ est corpus, quæ non videtur contineri sub prædicto nomi-
 „ ne distributivo singulorum, *nemo*. Nec obstat, quod dicitur, *ab omni*
 „ *clero*. Ibi enim dicitur: *Nec ab Augusto, nec Regibus, nec a Papa*. Et
 „ constat, quod his non competit potestas judicandi nec minimum cle-
 „ ricum. Sic nomine cleri non intelligitur concilium universale, sed
 „ talis clerus, de quo non est dubium, sicut nec de Augusto aut Papa. I-
 „ tem ex præmissis duobus decretis contra dictam præsentiam ar-
 „ guitur sic: Ex tenore & sententia horum decretorum manifeste pa-
 „ tet, quod concilium habet jurisdictionem ordinariam quoad ea, quæ
 „ ibi sunt expressa ex conditione generalitatis, & aliis ibidem conten-
 „ tis. Papa etiam dicitur ad eadem habere jurisdictionem. Et utraq;
 „ dicitur esse à Christo immediate. Præsidentes vero Papæ si habent
 „ jurisdictionem, hinc est, quia habent eam delegatam a Papa, qui est
 „ multo inferior Christo, à quo jurisdictionem ordinariam habet con-
 „ cilium. Ergo nullatenus, quæ delegata est ab inferiori potest præfer-
 „ ri jurisdictioni concilii, quæ est concessa à superiori. Confirmatur
 „ hoc irrefragabiliter, quia cum Papa sit subjectus concilio in dictis ca-
 „ sibus, nullo modo præsentis sui, qui habent à Papa jurisdictionem
 „ delegatam, quoad illa, in quibus Papa concilio subest, possunt ipsi con-
 „ cilio præferri. Constat autem ex dictis bullis de præsentia, quod
 „ concessa illis à Papa potestas est, quantum ad illa, super quibus in di-
 „ cto decreto cavetur, quod Papa subest concilio. Item, quantum ad

» hanc tertiam partem, ultimo arguitur ex condemnatione articulo-
 » rum Johannis Wicleff, facta per dictum concilium. Prout apparet
 » per Bullam felicis recordationis *Martini Papæ Quinti, datam Constan-*
 » *tiae, sacro approbante Concilio, VIII Cal. Martii, Pontificatus sui anno*
 » *primo, scilicet Anno Domini M cccc xviii, quæ incipit: Inter cunctas*
 » *pastoralis curæ sollicitudines.* Ubi inter ceteros articulos condemna-
 » tos dicitur sic: *Non est de necessitate salutis credere, Romanam Ecclesi-*
 » *am esse supremam inter alias Ecclesias. Error, si per Romanam Ecclesi-*
 » *am intelligatur universalis Ecclesia, aut concilium generale, aut pro-*
 » *quanto negaret primatum summi Pontificis super alias Ecclesias parti-*
 » *culares.* Ex quo patet, quod de necessitate salutis est, credere, uni-
 » versalem Ecclesiam & generale concilium principatum sive præemi-
 » nentiam obtinere in Ecclesiastica dignitate.

Idem Vir Clarissimus

JOHANNES de SEGOVIA,

in alio non minoris molis Opere MSCto, Basileæ in
 Concilio similiter edito,

*De Justificatione Sacri Basiliensis Concilii &
 sententia ipsius, contra Gabrielem olim Eugenium late, & Injustifica-
 tione ipsius Gabrielis & sibi adherentium, & à sacro Concilio se
 qualitercunq; abstrahentium.*

» **C**onstat ex Bulla Martini Papæ, sic approban-
 » te Constantiensi Concilio, sub dato VIII. Cal.
 » Martii, Pontificatus sui anno primo, quod generale
 » Concilium approbavit & approbat in favorem fidei & ad salutem ani-
 » marum, hoc est ab universis Christi fidelibus approbandum & tenen-
 » dum, & quod condemnavit & condemnat esse fidei & bonis moribus
 » contrarium, hoc ab eisdem est pro condemnato credendum, tenen-
 » dum, & asserendum, &c.
 » Posthæc: Si ex hoc, quod Concilium deponit summum Pontificem u-
 » num aut plures, adhuc viventes & contradicentes, eligitque alium
 » per quem Ecclesia Dei utiliter gubernetur, diceretur schisma fecisse:
 » Jam sacrum Constantiense Concilium schisma fecisse diceretur, eò
 » quod invitos deposuit duos, videlicet, Johannem XXIII. & Bene-
 » dictum XIII. se gerentes pro summis Pontificibus, elegitque alium in
 » Papam, videlicet Martinum, eo tempore, quo adhuc etiam vivebant præ-
 » dicti duo, & alius tertius, suo tempore nominatus Papa Gregorius XII.
 » Dein: Sacrum Constantiense Concilium post depositionem Papæ Jo-
 » hannis XXIII. usque ad electionem Martini Papæ V. quæ secuta fuit post
 » annum cum dimidio, manum apposuit in quam multis pertinentibus ad
 » summum Pontificem.
 » Iterum: Quoniam in sacro Constantiensi Concilio facta est hæc de-
 » terminatio, quod cuilibet generali Concilio quilibet fidelis, etiamsi sit sum-
 » mus

mus Pontifex, obedire teneatur, nullo modo de hoc est probabile dubium, attento, quod non semel, imo pluries hujusmodi questio fuit jam per Ecclesiam definita, & tota Christianitas conquievit in pace, acceptavitque ipsam declarationem, ut veritatem catholicæ fidei. Esto, etiamsi postea insurrexit contra dictam declarationem fidei magna multitudo Christianæ religionis, etiam de Prælati & Principibus, maximè, quando hujusmodi è contrario resistentes essent illi, quorum honor vel status ex dicta declaratione perurgeretur: Liceret considerare, quæ ab antiquo gesta leguntur. Legitur namque, quod post declarationem fidei, quod filius Dei esset consubstantialis Patri, factam per Ecclesiam in Niceno Concilio contra Arium & sequaces suos, sustinentes oppositum, fortassis major multitudo Episcoporum in Oriente & Occidente tenuerunt pro aliquo tempore cum Arrianis. Et Liberius summus Pontifex tenuit hoc idem, quò tempore per Arrianos etiam celebrata sunt multa concilia, ut dicta veritas jam declarata evanesceret. Sed Athanasius in Oriente, Eusebius autem in Occidente cum illis, qui permanserunt in præsens per Ecclesiam determinatis, sustinuerunt prædictam declarationem, nec passi fuerunt, ut ipsa determinatio denuò revocaretur in dubium. Esto igitur nunc, quod ipse, olim Eugenius, *cujus statum & cujuslibet alterius Pontificis præmissa declaratio tangit*, quia determinat expresse, quod tenetur obedire concilio generali, resistat huic veritati, cum jam, tam existens in Constantiensi concilio, quam etiam per suam adhesionem, *expresse consenserit*. Quod autem majus est, quia, sicut fuit dictum, ecclesia in hac veritate jam multo tempore conquievit: Non propterea à quibuscunque fidelibus debet in dubium revocari. Eadem ratio est de sibi adhærentibus, qui omnes, vel eorum major pars per se aut suos jurarunt huic sacro concilio. Non igitur excusare videtur, si contraria in radice prædicatur auctoritas, maximè, quando evidens est determinatio Ecclesiæ, ut dicatur, esse causam resistentiæ, ut effugiat reformationem. Non enim ob hoc, quod reus dicit contra notoriam jurisdictionem Archiepiscopi, Episcopi aut Regis temporalis, asserens eum non judicem, ut effugiat super criminibus suis sententiam, eò ipso dicitur esse probabile dubium, ut liceat subditis, qui confitentur ipsos ut tales, non teneri ad obediendum. Id autem unum in fine hujus tertiæ causæ justificativæ dici potest, quod licet in aliis nationibus aliquis prætereundum posset, de hujusmodi superioritate concilii ad Papam appellare, probabile dubium, nullatenus tamen vel apparenter hoc dici posset in inclyta natione Germanica. Hæc enim *declaratio facta fuit in Constantiensi Concilio nationis Germanicæ*, ubi Imperator multique Principes & Prælati ac Doctores, & alii ejusdem nationis interfuerunt personaliter. Et quod singulare, nec dum in una sessione sed & in duabus, publicata est successive. Ibidem etiam primæ tradita est executioni. Equidem ex mandato concilii divinæ memoriæ Sigismundus multo tempore tenuit in carcere Joannem Papam XXIII. Postea de mandato concilii tradidit, & liberatus est per concilium ab obligatione, quam fecerat super dicta deten-

„ detentione. Mandatum autem auctoritative factum super detentio-
 „ ne personæ Papæ, an denotet superioritatem, quisque videt. Præterea
 „ in eodem concilio vigore dicti decreti facta est per synodale iudicium
 „ depositio duorum summorum Pontificum, videlicet dicti Joannis &
 „ Benedicti XIII. Ut autem dicit apostolus *I. Cor. IV. qui iudicat me, Do-*
 „ *minus est*: Sic dicitur *de multis aliis gestis in concilio Constantiensi*, per
 „ quæ sole clarius huiusmodi superioritas demonstratur tam in editione
 „ decretorum, quam electione Papæ & aliis.

„ Deinde: *Jurisdictio Concilii plenius & specificè declarata est in*
 „ *magna Synodo Constantiensi, quod quilibet fidelis, etiamsi Papalis digni-*
 „ *tatis existat, si in his, quæ pertinent ad fidem, extirpationem schismatis &*
 „ *reformationem generalem Ecclesiæ in capite & in membris, non obedie-*
 „ *rit mandatis, statutis, ordinationibus & præceptis cujuslibet generalis*
 „ *Concilii, quod debite puniatur, etiam ad alia juris subsidia recurrendo.*
 „ *Habet namque generale Concilium, ut patet ex prædicta declaratione,*
 „ *non ab homine, sed immediate à Christo. Verum tamen est, quod per a-*
 „ *liquos doctores modernos exponitur huiusmodi declaratio, dicendo, Pa-*
 „ *pam teneri obedire Concilio in tribus prædictis, non quidem generaliter,*
 „ *sed quando illa tria, vel singulum ex ipsis in sua persona concurreret,*
 „ *puta, si male sentiret de fide, aut schisma faceret, vel taliter esset crimi-*
 „ *nosus, quod esset per Concilium merito reformandus: Hac subterfugiens*
 „ *expositio etiam juvat propositum. Nam omnia hæc tria declaratum est*
 „ *concurrere in personam dicti Gabrielis.*

PANORMITANUS

in prægrandi Opere MSC.

Apologetico

in Basiliensi Concilio edito

Pro autoritate Concilii Basileensis contra Eugenium Papam
 qui Concilium Basileense dissolvere
 ac Ferrariam transferre conatus.

Sacrum Basileense Concilium à prima sui origine, quemadmodum pa-
 tet per literas fel. rec. Martini Papæ V. inter alias principales cau-
 sas institutum fuit pro reductione Orientalis Ecclesiæ & quorumlibet ab-
 errantium populorum, ac etiam pro Reformatione Ecclesiæ universalis
 in capite & in membris. Quæ quidem reformatio fieri debuerat in Con-
 cilio Magno Constantiensi, sed ob multa tunc occurrentia hæc dilata fuit
 ad primum tunc futurum Concilium. Sed pro dolor in Concilio Se-
 nensi, quod fuit tunc primum post illud Constantiense, factionibus quo-
 rundam ipsa reformatio fuit elusa, & Dei iudicio huic sacro Basileensi
 Concilio reservata.

Postea: Hodie cessent disputationes, glossæ & opiniones Magistrorum,
 per declarationem factam veritatis in illa magna Synodo Constantiensi,
 ubi fuit declaratum, quod in his, quæ pertinent ad fidem, & ad extirpa-
 tionem schismatis, & ad reformationem Ecclesiæ universalis in capite &
 in membris, Concilium est supra Papam. Et sic iudicium Concilii tan-
 quam

quam iudicium superioris & majoris iudicis, saltem in istis tribus & pertinentibus ad illa tria, est preferendum iudicio Papæ.

Irerum: Concilium magnum Constantiense declaravit præeminentiam & maiorem Concilii generalis supra Papam. Et Concilium Basileense ante ipsius quondam Eugenii adhesionem solenniter factam, illam Constantiensis Concilii approbavit declarationem & denuo recensuit, &c.

Nam olim ante determinationem seu declarationem, per illam magnam synodum Constantiensem factam, multi circa hunc articulum tractatus & libelli à diversis editi fuere, varia sentientes circa potestatem ecclesiæ. Hinc etiam glossæ juris Canonici plurimum variarunt in hac materia, trepidantes, ut patet ex nota 4. dist. In istis, 15. dist. Sicut. 40. dist. Si Papa. 112. dist. Legimus. 109. dist. Ecce. 9. q. 3. Nemo. 24. q. 1. Quodcunque. Et in c. Arrepta, & in Clementina, Ne Romani, De elect. Et in c. Licet, eodem titulo, & in c. Proposuit, De concess. præbend. & in c. Extuarum, & in c. Ad honorem, De Auctor. & usu Pallii, & in c. Quanto, De translat. Prælator. Et ibi per Doctores Juris Canonici, & in multis aliis locis.

Sed cum hodiè concilium illud generale & famosum Constantiense ipsam difficultatem declaravit, interpretationes variæ Magistrorum cessare debent. Nam dicta Doctorum non sunt necessaria, id est non necessitant ad tenendum hoc vel illud, licet sint probabilia, ut notatur in c. de postul. Prælator. & in L. 1. C. de LL. Sed ecclesiæ auctoritas bene necessitat. Imò hæreticus est censendus, qui tenet sententiam ab auctoritate ecclesiæ deviantem. Ut in c. Heresis & c. Hæreticus, & c. Inter hæresin, 24. q. 3. Ad hoc textus, junctâ glossa, in Clementina 1. De usuris. Et facit c. Abolendum, De hæretic.

Declaratio autem Constantiensis Concilii hanc quæstionem omnino definivit, loquens per hæc verba formaliter, videlicet: Hæc sancta synodus Constantiensis generale concilium faciens & universalem ecclesiam representans, declarat, quod ipsa ecclesia potestatem habet immediatè à Christo, cui quilibet cujuscumque status & conditionis existat, vel dignitatis, etiamsi Papalis, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & reformationem ecclesiæ in capite & in membris. Item declarat, quod quicumque cujuscumque status & conditionis existat, vel dignitatis, etiamsi Papalis, qui mandatis, statutis & ordinationibus seu præceptis hujus sacræ synodi, aut cujuscumque aliterius concilii generalis legitime congregati, super præmissis, seu ad ea pertinentibus factis vel fiendis, obedire contumaciter contemserit, nisi resipuerit, condignæ penitentia subjiciatur, & debitè puniatur etiam ad alia juris suffragia, si opus fuerit recurrendo. Hæc sunt verba formalia declarationis, factæ per illam magnam synodum. Quæ quidem declaratio, cum apertissima sit, quoad casum nostrum, de quo quæritur, cuilibet hodiè de ecclesia, semoto quocumque scrupulo, sufficere debet. Nam, ut dixit Hieronymus, in disputationibus contra Luciferianum, poteram hoc unico ecclesiæ sole omnium tuarum argumentationum rivulos exficcare. Et appellabat solem, id est auctoritatem ecclesiæ. Et Augusti-

mus in multis locis dixit : *Quod non crederet evangelio, nisi cum ecclesie auctoritas eum moveret.* Ita potest hodie dici cuilibet volenti in dubium vertere potestatem ecclesie supra Papam.

Cum autem sacrum concilium processerit contra quondam Eugenium, non potest refricari in dubium, de ejus potestate. Quanquam nonnulli adversariorum, non valentes aliter subterfugere auctoritatem ecclesie, dicant, quod *Constantiense concilium* illam declarationem fecit post fugam Johannis XXIII. à concilio Constantiensi, & antequam obedientie aliorum, qui se gerebant pro summis Pontificibus, Gregorii scilicet & Benedicti, unirentur illi concilio Constantiensi. Quasi velint dicere, quod illud *Concilium Constantiense* tempore declarationis editæ non erat universale, sed repræsentabat duntaxat obedientiam Johannis. Profecto *istæ objectiones* dignitatem illius constitutionis seu declarationis non enervant. Quia, præsupposito, quod ita sit, quod post fugam Johannis, & ante unionem illarum obedientiarum fuerit facta ipsa declaratio, attamen *tota ecclesia universalis postmodum ibi unita tacite multifarie illam constitutionem approbavit.*

Primò *approbando depositionem Johannis*, qui fuit depositus ob multa delicta notoria, scandalizantia ecclesiam. Non autem potuisset deponi per concilium, nisi concilium ipsum habuisset in eundem potestatem. Quia inferior non habet jurisdictionem in superiorem, nec par in parem, ut in *c. Inferior, & c. Denique, 15. dist. & c. Innotuit, De electione* : Et in *L. A quo, §. Tempestivum, ff. ad Trebellianum SCtum.*

Et si diceremus contrarium, *sequeretur, quod Papa Martinus non fuerit legitime electus.* Quia non vacabat ecclesia, ex defectu potestatis.

Et idem diceremus, quod ad ipsum quondam Eugenium. Quia ex illa origine sortitus est apostolatam.

Item diceremus, illud concilium errasse in potestate universalis ecclesie. Et detrahendo privilegio prælationis Romanæ ecclesie, omnes illi patres & eos sequentes incidissent in hæresin, ut in *c. 1. 22. dist.* Et sic damnaremus totam obedientiam Johannis, quæ magna erat. Quia ei obediebat tota Germania, Italia, & multæ aliæ nationes.

Item si incidissent in hæresin, quomodo aliæ obedientiæ, Gregorii scilicet & Benedicti, univissent se & incorporassent se illi concilio, contra *c. Cum quibus, 24. q. 3.*

Item illa constitutio erat ibi plus quam notoria, & nunquam post unitatem factam fuit contra illam reclamatum. Imò fuit per totam ecclesiam recepta cum tacito consensu. Quia id, cui non resistitur, approbatur, ut in *c. error, 83. dist.*

Item, hoc probo efficaciori ratione. Concilium Basileense fuit legitime inchoatum per ecclesiam universalem & indubitatam. Et nihilominus illud idem *decretum Constantiense recensuit, approbavit & confirmavit.* Et quod plus est, ipsemet quondam Eugenius in adhæsione sua expressè videtur illud approbasse, cum dixerit & professus fuerit in illa adhæsione, concilium Basileense fuisse legitime institutum, & legitime continuatum. Et jam approbatio & confirmatio illius

constitutionis Constantiensis præcesserat illam adhætionem. Ergò „
multipliciter illa constitutio fuit approbata per ecclesiam universalem. „
Quinimò, etsi ipse quondam Eugenius nolisset consentire, attamen in his, quæ concernunt fidem & reformationem ecclesiæ, & in pertinentibus ad illa, iudicium concilii præfertur sententiæ Papæ, ut notatur in dicto c. Anastasius, 19. dist. Et probatur in c. sicut, 15. dist. & ibi per Archidiaconum.

Nec fuga Johannis habuit impedire effectum illius declarationis. Quia, ut declaratum fuit in illo concilio, per illius fugam non desit esse concilium. Nec auctoritas concilii fuit aliquando impedita. Facit enim Papa se alienum, recedendo ab universali ecclesia, ut in c. alienus, 23. q. 1. Et ecclesia, in qua est jurisdictionis fundamentum, potest omnem potestatem exercere, sicut potest mortuo Papâ. Sicut enim notanter dicit Archidiaconus in cap. Porro, 76. dist. potest Ecclesia, mortuo Papa, formam sacramentorum, præter formam panis & vini & baptismi, mutare. Quia illa forma fuit instituta à Christo. Et sic ecclesia potest etiam arduissima exercere, mortuo Papa. Quæ facta fuere etiam tempore apostolorum. Quod bene notatur. Si enim Jurisdictio ecclesiastica non esset in ecclesia, tanquam in fundamento, non posset hoc ecclesia attentare, mortuo Papa. Papa autem fugiens à concilio habetur pro mortuo, seu alieno, Archidiaconus in c. cum dilectis, de elect. & 16. q. 1. in §. ecce, & dicto c. alienus.

Et ut illa declaratio concilii Constantiensis, & approbatio subsequens concilii Basileensis, non videantur editæ sine fundamento, corroborabo & justificabo illam, ferè jure divino, scilicet dictis nonnullorum sanctorum, corroborabo apostolico Pontificio ex gestis conciliorum, & sic consuetudine ecclesiæ universalis: Item ratione juris naturalis & juris civilis. &c.

Postremò: Dignus erat Eugenius Papa (Gabriel de Condulmario) depositione, cum sæpenumero in multis negavit Concilium Constantiense, ex quo ipse primatus sui originem traxit, nunc asserendo, quod in principio non fuit Concilium generale, nunc negando validitatem aliquarum constitutionum ejusdem, nunc negando ejus potestatem, & multa alia asserendo, ut clarissime colligi potest ex suis literis, præsertim novissime ad aliquos Dominos temporales & Universitates Studiorum missis. Debit ergo Concilium tanta & tam gravissima tolerare? Non enim patientia, sed pestifera potius negligentia nuncupanda foret, ut inquit ille Magnus Leo 24. q. 3. Illud.

JOHANNES, Patriarcha Antiochenus,

in Opusculo

in Basileensi Concilio edito

De Autoritate Concilii generalis

supra Papam.

Quando Christus ascensurus ad caelos dedit potestatem Petro & successoribus, ut ministris ejus & Ecclesiæ sponsæ suæ, non est verosimile in

le intellexisse, quod in casu, in quo aliquis ex successoribus Petri male regendo scandalizaret Ecclesiam sponsam suam, ipsa non deberet uti potestate clavium contra talem, sed sine remedio ruinam fidei catholice & bonæ politiæ ipsius Ecclesiæ haberet tolerare. Quod esset absurdum. Et sic arguendo ob evitacione absurditatis, & à simili, est concludendum, Ecclesiam in tali casu contra Papam potestatem habere. Et pro ista parte facit decretum generalis Concilii Constantiensis, tenoris qui sequitur: In nomine sanctæ & individuæ trinitatis, Patris & Filii & Spiritus S. Hæc sancta Synodus Constantiensis generale Concilium faciens pro extirpatione schismatis ac unionis & reformationis Ecclesiæ Dei in capite & in membris fienda, ad laudem &c. Et primo declarat, quod ipsa in Spiritu S. legitime congregata, generale concilium faciens, & Ecclesiam catholicam repræsentans, potestatem à Christo immediate habet, cui quilibet, cujuscunque status vel dignitatis, etiamsi Papalis existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, ad extirpationem dicti schismatis, & reformationem dictæ Ecclesiæ in capite & in membris. Item declarat, quod quicumque, cujuscunque conditiones, status, dignitatis, etiamsi Papalis existat, qui mandatis, statutis ordinationibus seu præceptis hujus sacre Synodi & cujuscunque alterius Concilii generalis legitime congregati, super præmissis, seu ad ea pertinentibus, factis vel fiendis, obedire contumaciter præsumserit, nisi resipuerit, condignæ pœnitentiæ subjiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia juris subsidia, si opus fuerit, recurrendo. &c.

HEINRICUS TOKE,

Canonicus Magdeburgensis,
 Archi-Episcopi Magdeburgensis ad Basileense
 Concilium Legatus,
 In haud exiguo Opere MSC.

De Quæstione

An Ecclesia Catholica, militans, sancta & immaculata, sit, ex omnibus fidelibus nec non malis congregata, singulis mortalibus personis, etiam Papali, prælata?

Quid necesse est pro isto adducere multos, cum semel sit determinatum autoritate universalis Ecclesiæ in sacro Concilio Constantiensi, ante cujus tempora apud Magistros hujus seculi erat dubium & hinc inde disputatum. Sed Domino Deo misericorditer ordinante, omnibus minus recte sapientibus impositum est silentium per decretum Concilii nominati. Quod iterum in hoc sacro Concilio Basileensi est innovatum, laudatum & confirmatum, ad sanguinem ab omnibus Christi fidelibus defendendum.

Deinde: Concilium generale non posse revocari sine autoritate & voluntate Concilii, per solum Papam, decretum est universalis Ecclesiæ, in Concilio Constantiensi, per Martinum Papam confirmatum. Sed si sic liceret dici confirmatum, cum magis proprie sic dicitur approbatum, quam confirmatum.

Mitti-

Mittimus centena similia, quæ faciant pro illustrandis *Constantiensis Concilii fatis*, prout ex illa Synodo subnatæ plures, & Basileensis præcipue, subortæque in his quæstiones permultæ, de illius autoritate, de ejus decretis horumque sensu, quas grandibus voluminibus proxime statim à Constantiensi Synodo viri eruditi sunt profecuti. Mittimus & *Johannem de Turrecremata*, Cardinalem, qui illa ætate *De Papæ & Concilii autoritate libro* Constantiensis Concilii dignitatem & decreta vellicavit. Linquimus *Antonium de Rosellis de Aretio, Almainum*, & alios veteres, qui de iisdem quæstionibus, Constantiense Concilium attingentibus, prolixè jam olim disputarunt.

Pari jure mittimus recentiores, qui inter Gallos maxime & Italos, nec sine bile, has obres diu multumque toto pene hoc seculo inter se contenderunt.

Nos tandem præsentè decimo septimo jubilæo læti finem Constantiensi imponimus Concilio, quod tribus abhinc seculis, sub exordium seculi decimi quinti, à toto Christiano orbe solennissime fuit celebratum, cui par nullum antea inter Christianos extiterat, nec simile forte unquam extiturum. Juvabit non hanc nostram duntaxat ætatem, sed & præcipue posteros, post longos annorum circulos, in hoc splendidissimum & vere augustum Concilium oculos mentemque convertere, & quæ Majorum fuerint fata, quæ consilia, qui conatus, qui succes-

fus

(c) 3

lus, quæ obstacula & in rebus magnis conficiendis impedimenta, contemplari.

Eruditam præcipue posteritatem oblectabit, quando intelliget, *florem orbis eruditi*, Constantiam in magnam hanc synodum divinâ providentiâ fuisse collectum, benignissimo fato, CÆSARE SIGISMUNDO, *literatissimo Principe* reipublicæ literariæ capite augustissimo, præunte ac præeminente, quem tota splendidissima ex universo orbe *eruditorum virorum cohors* magno plausu secuta. Et eo quidem fine hanc *omnis eruditionis medullam* ex toto Musarum corpore divinâ manu huc fuisse deportatam, ut *elegantioris ac solidioris eruditionis dignitas* in hoc magno Concilio effloresceret amplius, & ab insidiis ineruditorum ac rudium *doctrinæ præstantia* facta tecta conservaretur. Siquidem in hac Synodo *libertas Musarum* ab indoctorum servitute strenue asserta ac vindicata, quando *pretium literis redditum*, ac palam mille argumentis demonstratum, Ecclesiam & rempublicam à viris imperitis, impolitis, rudibus, imprudentibus, inexpertis, artium & literarum expertibus, quin hostibus & roribus, fuisse corruptam, turbatam, pessandatam & everfam. *Contemptum doctrinæ & virorum doctorum* illud fuisse *venenum*, quod sordibus, avaritiâ, simoniâ, arrogantia, tyrannide, Ecclesiam & rem civilem, infecisset, omnique decore ac formæ pulchritudine exuisset. *Æstimium* verò *liberalium & ingenuarum artium*, scientiæ ac sapientiæ serenioris, eloquentiæ integrioris, *animam esse.*

esse & *sanguinem* fortunæ & salutis, in publica re
universa, civili & sacra. Ad ravim usque in hac
Synodo in augusto Reformatorio declamatum,
rudes, sed ære turgentes, suis corruptionibus
effecisse, ut repulsis vel & oppressis viris doctis,
politis & sapientibus, ad honoris & dignitatum
culmina penetrarent, officia quælibet pinguiora
occuparent, indeque sordibus suis illuc inve-
ctis Ecclesias corrumperent, macularent ac
defœdarent. Unde, tanquam ex squalido vo-
ragine, illa turpitudine prognata in Ecclesia &
republica, quam tanto molimine detergere co-
naretur universale & augustum Concilium. Huc
quippe ferventissimum Constantiense Refor-
matorium curate collimavit, ut *bonæ literæ re-
surgerent*, ac viri sapientes & eruditi officiis præ-
ficerentur sacris, à quorum virtute salus pen-
deret communis. Quod concilii studium, vin-
dicandis literis impensum, ansam quoque dedit
viris illustribus, ut ex vicinis quibuscunq; mona-
steriis in Germaniæ & Italiæ finibus, *omnis ge-
neris monumenta literaria antiqua* Constantiam
adveherent. Ut fieret illa tempestate Constania
in Synodo universali Bibliotheca universalis,
infinitis præclarissimis codicibus referta ac con-
stipata. Qui thesauri literarii, ex *Augia divi-
te*, Bibliotheca *Salemitana*, aliisque, finito Con-
cilio in remotiora regna sunt deportati. In quibus
rariorum Codicum cumulis ac montibus, Con-
stantiæ accumulatis, Poggius Florentinus, saga-
cissimus harum rerum pretiosarum scrutator,
*aureos Quintiliani libros De institutione orato-
ria*

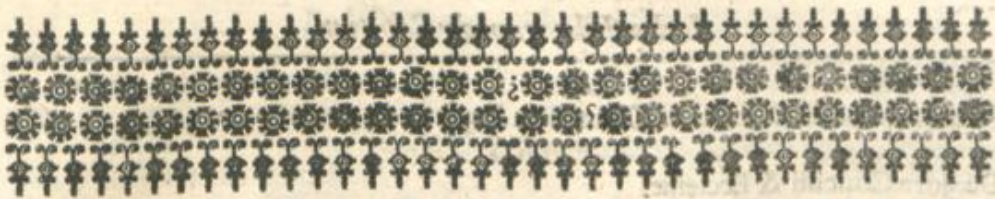
ria, invenisse, descripsisse, ac primus in Italiam reduxisse fertur. Fausto profecto omine: Illo tempore, eloquentiæ & elegantioris literaturæ florem magis magisque assurrecturum, & proximis hisce seculis fragrantissimum odorem per totam Europam sparsurum. Proinde *universus orbis literatus Constantiæ Germanorum plurimum debet*: Quippe quæ literis lucem reddidit, eruditioni decorem restituit, & Musis trophæa posuit. Ut vere dici possit magnum hoc Concilium, elegantioris doctrinæ præsidium, purioris eloquentiæ palladium, veræ sapientiæ theatrum.

Quare hæc *eruditi Concilii fata* venerare, ò docta & grata posteritas, DEOQUE, & Imperii Christiani Apollini, augustissimæ eruditionis celsissimo culmini, CÆSARI LEOPOLDO, necnon literatissimo DUCI, RUDOLPHO AUGUSTO, pro restauratis doctæ Constantiæ & eruditæ Germaniæ pulcherrimis ornamentis, ac nobili pretio elegantiori doctrinæ posito, æternas persolvere grates memento.

S. d. XX. Jan.
A. M. DCC.

Index

Index Librorum & Capitum.

PARS I.

- D**E Autoritate Constantiensis Concilii ex indicentium, Cæsaris & Pontificis, jure atque potestate.
 Edictum universale *Cæsaris Sigismundi*, quo omnes ad concilium citati, & securitas iisdem promissa. f. 5.
 Epistola *Sigismundi* ad Gregorium XII, qua ille ad Concilium vocatus, addita securitatis de promissione. f. 6.
 Epistola *ejusdem* ad Carolum VI, Galliae Regem, qua Concilium denunciatur, & legati ejus ad illud invitati. f. 7.
 Bulla *Johannis XXIII. Papæ*, qua Constantiense Concilium indixit, & omnes ad illud convocavit. f. 9.

PARS II.

- D**E Autoritate Constantiensis Concilii ex decretorum ejus virtute, pondere atque valore.
 De fatis Sessionis IV. & Vtæ. f. 11. seqq.
PETRI DE ALLIACO CARDINALIS CAMERACENSIS Tractatus De Ecclesiastica potestate. Ex *MSC. Vindobonensi & Helmstad.* f. 15.
Prima pars De primæva origine Ecclesiasticæ potestatis.
Cap. I. Conclusiones XII, de Origine & electione Papæ, Cardinalium & Episcoporum. f. 18.
Cap. II. Probata & illustrata superiores XII. Conclusiones. f. 27.
Cap. III. XII. Hypotheses de dignitate, officiis & juribus Papæ & Cardinalium, & IV. Propositiones de modo novum Papam in Constantiensi Concilio creandi. f. 30.
Cap. IV. X. Conclusiones de autoritate Concilii & Romanæ Ecclesiæ, deque autoritate Nationum, earumque jure novum Pontificem in Const. Concilio eligendi, ut & definiendi & concludendi. f. 37.
Secunda Pars. De Jure Ministrorum Ecclesiæ in Ecclesiasticis bonis.
Cap. I. XVIII. Propositiones, quod Papa & Episcopi non sint Domini sed dispensatores bonorum Ecclesiæ. Quousque se extendat illa dispensatio. De decimis, communibus servitiis, primis fructibus, reservationibus Papalibus, &c. f. 43.
Cap. II. Apologia pro Annatis, opposita declarationi Nationis Gallicanæ, recensitæ *Tomo I. Parte XIII.* f. 51.
Pars tertia. De Papalis potestatis plenitudine, & An Papa sub sit judicio Concilii generalis?
Cap. I. Quod plenitudo potestatis Ecclesiasticæ non resideat in Rom. Pontifice. f. 55.
Cap. II. Papam sub juri judicio Concilii generalis. 59.
Cap. III. De Johannis Patriarchæ Antiocheni schedula de autoritate Papæ supra Concilium. f. 63.

(d)

Cap.

Index Librorum & Capitum.

Cap. IV.
Plenior probatio autoritatis Concilii in Papam. f. 68.

PARS III.

De Jure Concilii & Ecclesiæ.

GERSONIS tractatus *De Potestate Ecclesiastica, in Concilio Constantiensi scriptus, & editus.* Ex MSC. Vindobon. & Helmstadiens. f. 78.

Prefatio, Quod liceat disputare de Potestate Ecclesiastica. f. 79.

Prima Consideratio. Descripta potestas Ecclesiastica. Et, An Ecclesiasticus necessario debeat esse renatus? f. 82

Consideratio secunda. De Jure Sacerdotum consecrandi corpus Christi in Sacra. Coena. f. 80.

Consideratio Tertia. De Jure administrandi sacramenta, & instituendi ministros Ecclesiæ. f. 83.

Consideratio Quarta De Jurisdictione Ecclesiastica externa coercitionis, nempe leges & canones condendi, plectendi & excommunicandi. Quatenus competat Ecclesiæ & Concilio universali? Et quinam illi jurisdictioni sint subjeeti? f. 85.

Consideratio Quinta. De Jure in certum auditorium sacrum vel parochiam, ratione doctrinæ & absolutionis, & Sacramentorum administrationis, & Salarium ab illis petendi. f. 92.

Consideratio sexta. Fundamenta quæstionis: Penes quos sit potestas Ecclesiastica. f. 94.

Consideratio septima. Quod potestas Ecclesiastica in se considerata immutata semper maneat in Ecclesia. f. 96.

Consideratio Octava. Quod Ecclesiastica potestas, prout est in hoc vel illo viro, etiam Papalis, possit variis modis mutari vel auferri. De corrupto & emendatiore regimine Ecclesiæ. Deque Conciliorum generalium necessitate. f. 98.

Consideratio Nona. De Antistitibus & ministris Ecclesiæ, an à Deo, an ab hominibus constituentur. f. 102.

Consideratio Decima. Quæ ratione plenitudo potestatis Ecclesiasticæ sit in summo Pontifice, & Quid sit illa plenitudo Ecclesiasticæ potestatis. De Jure Concilii, in Papam, decreta Concilii interpretandi, vel & de legibus dispensandi. Deque Reservationibus & Dispensationibus Papalibus. f. 104.

Consideratio Undecima. Quæ ratione plenitudo Ecclesiasticæ potestatis sit in Ecclesia vel generali Concilio. f. 112.

Consideratio Duodecima. An & quale sit Dominium Papæ in bona temporalia clericorum & laicorum, ut & De Universalis Concilii autoritate ac jure. f. 118.

Consideratio Decima Tertia. De Jure, Justitia & regimine, generalia momenta. f. 126.

PARS IV.

De variis Concilii Constantiensis fatis. f. 137.

ANDREÆ, EPISCOPI MAGORENSIS, HISPANI, vastum opus, GUBERNACULUM CONCILIORUM, Ex MSC. Helmstadiensi Academia Julia. f. 140.

Pars I. De Jure Concilii in emendationem ac reformationem status Ecclesiastici. f. 140.

Cap. I.

Quod mundus regatur autoritate Pontificum & Regia potestate, & quod à Romana curia sit reformatio inchoanda. f. 140. seq.

Cap. II.

Quis habeat reformare autoritatem Pontificum & Regum. f. 141-163.

Pars II. De officio Concilii quoad reformationem Ecclesiastici regiminis. f. 164-169.

Pars III. De necessitate frequentium Conciliorum Generalium pro emendando

Index Librorum & Capitum.

- do Ecclesiastico statu. f. 170-187.
- Pars IV.* De IV. Conciliis Apostolorum. Tantam illorum celebrandorum non fuisse necessitatem, quanta sit postremis seculis subinde nova generalia celebrandi concilia. f. 187.
- Cap. I.*
- De primo Apostolorum Concilio, ejusdemque occasione & causa, comparata cum urgentiori causa, nova illo tempore celebrandi concilia generalia. f. 188-191.
- Cap. II.*
- De secundo Apostolorum Concilio, & occasione illius, comparata cum urgenti causa nova celebrandi concilia. f. 192-197.
- Cap. III.*
- De tertio Apostolorum Concilio, & majori sequioribus temporibus Concilii necessitate, pro iisdem rebus emendandis. f. 198.
- Cap. IV.*
- De quarto Apostolorum Concilio, & majori necessitate pro iisdem rebus nova celebrandi concilia. f. 199.
- Pars V.* De aliis Conciliis, Orientalibus & Occidentalibus, comparatis cum recentiorum temporum Conciliis, horumque potiori necessitate. f. 201.
- Cap. I.*
- De prima Synodo, Nicæna, ac pari necessitate conciliorum novorum, pro similibus Ecclesiæ rebus expediendis. f. 202. seqq.
- Cap. II.*
- De secunda Synodo, Constantinopolitana, majorique postremis temporibus necessitate, eandem causam in novo concilio conficiendi. f. 208.
- Cap. III.*
- De tertio Concilio, Ephesino, & majori ob parem causam nova concilia celebrandi necessitate. f. 209.
- Cap. IV.*
- De quarto Concilio, Chalcedonensi, collato cum novis conciliis celebrandis. f. 212.
- Cap. V.*
- De quinto Concilio, comparato cum recentioribus conciliis frequentandis. f. 215.
- Cap. VI.*
- De Sexto Concilio, & similis argumenti novis Conciliis instituendis. f. 216.
- Cap. VII.*
- De Septimo & octavo Conciliis, in Oriente celebratis, ac paribus resuscitandis. f. 219-225.
- Cap. VIII.*
- De Sedecim Synodis veterum in partibus Occidentalibus, & quam solliciterecentiora Concilia generalia ad normam veterum sint instruenda. f. 226-235.
- Pars VI.* Qui habeant in Conciliis præsidere & definire. f. 235.
- Cap. I.*
- Sententia illorum, qui solis Episcopis tribuunt jus suffragii in Conciliis. f. 236-253.
- Cap. II.*
- Sententia illorum, qui soli Papæ cum Cardinalibus tribuunt jus in Conciliis definiendi. f. 254.
- Cap. III.*
- Sententia illorum, qui Principibus & nobilibus, Doctoribus & Magistris, & aliis quibuscunque tribuunt jus suffragii in Conciliis. f. 256-269.
- Pars VII.* Quis habeat convocare Concilia. f. 270-285.
- Pars VIII.* Qui teneant venire ad concilia? f. 285.

Index Librorum & Capitum.

- Cap. I.*
Sententia illorum, qui solos Episcopos ad concilia vocandos putant. f. 286-289.
- Cap. II.*
Sententia illorum, qui reliquum etiam clerum quin & Principes ad Concilia esse vocandos asserunt. f. 290-293.
- Cap. III.*
De pœna eorum, qui ad concilium vocati non comparent. f. 294.
- Cap. IV.*
Utrum non venientes ad concilium, per citationem alterius, quàm Papæ, incurrant perjurium? f. 295.
De differentia inter Ecclesiam Catholicam & Ecclesiam Romanam. ib.
- Pars IX.* Qui possint Concilia dissolvere. f. 299
- Cap. I.*
Confirmata autoritas Concilii generalis supra Papam. f. 300.
- Cap. II.*
Sententia illorum, qui existimant, Papam posse concilium dissolvere. f. 301.
- Cap. III.*
Sententia illorum, qui existimant, Papæ non magis ac Concilio competere Concilium dissolvere. f. 302.
- Cap. IV.*
Soli Concilio competere, concilium dissolvere. f. 304-333.

TOMI VI. PARTES IV.
RERUM CONCILII CONSTANTIENSIS
DE
**AUTORITATE ET
FATIS MAGNI HUIUS
CONCILII.**

Quo Senense, dein & Basileense Concilium
unice nixum,
Ad cujus quoque mensuram universum Ecclesiæ regimen
inter posteros ex Christiani orbis voto
erat componendum.

FELICISSIMIS AUSPICIIS
SERENISSIMI PRINCIPIS
RUDOLPHI AUGUSTI
BRUNSVIC. AC LUNÆB.
DUCIS &c.

Ex antiquissimis Codicibus MSCtis
CÆSAREIS, DUCALIBUS & ACADEMICIS
aliisque monumentis
recensente

HERMANNO von der Hardt.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE
IN OFFICINA CHRISTIANI GENSCHIL
HELMESTADI, Typis SALOMONIS SCHNORRII, 1699,

TOMI QUARTI IN
SERIE CONSTITUTIONUM
DE
AUTORITATE ET
POTESTATE MAGNI
CONCILII

PANORMITANUS
In Apologia contra Eugenium Papam
Pro Autoritate Concilii.

In MSC, Vindobon.

*Præsertim defendendum erat & est illud ma-
gnum & præclarum Concilium Constanti-
ense, ex quo Ecclesia Dei, abjecto invete-
rato schismate unitatem pristinam reas-
sumsit, & multa alia præclara opera egit,
quæ omnia non sine magno Christianita-
tis scandalo vacillarent, illius Concilii auto-
ritate læsa.*

S. d. XI. Octob.
A. MDCXCIX.

LEANDORF ET LIPSIE
IN OFFICINA CHRISTIANI GENSCH
Herrmann, Typographus Salomonis Schöndorfer

Prudenti & ingenuo Lectori S.

Magni hujus *Concilii dignitas atque veneratio* illo ævo tanta extitit, ut universus orbis oculos in illud converteret, sibi que ex eo omnigenam salutem polliceretur. Ita quidem, ut & Græci, à Romanis in religione dissidentes, læti Concilium inviserent, magna unionis ac reconciliationis spe lactati. Quemadmodum & SIGISMUNDUS CÆSAR hoc animo orbem Christianum illuc convocarat, ut Græcam Ecclesiam cum Romana copularet.

Nullum verò majus pretium Concilio reapse positum, quam ex compositis dissidiis trium Pontificum, JOHANNIS, BENEDICTI, & GREGORII, qui Ecclesiam ejusq; regimen quassarant & conculcarant. Qui unanimi orbis consensu in hocce Concilio sede moti, carcere pressi, aut anathemate perculsi, quarto omnium applausu Martino V. Constantiæ electo.

Hoc præcipue *Concilii hujus robur* auxit, quod magnam Conciliis conciliare auctoritatem allaboraverit gravissimis *de Conciliorum auctoritate* decretis promulgatis. Quæ ex hoc capite Con-

stantiensis Concilii veneratio tanta extitit apud Basileensis Concilii Patres, ut vel *millies*, magnis encomiis cumulatis, ad memorabile hoc Constantiensis Concilii facinus provocarent, inque eo omnem spem atque salutem *in regimine Ecclesiastico emendando* ponerent.

Id quod vel ex pauculis *Æneæ Sylvii* effatis luculentissime constabit, qui cum in *Commentariis suis De rebus gestis Concilii Basiliensis* fuisse differuisset *de Concilii supra Papam autoritate*, & ad Constantiensis Concilii decreta provocasset, subjungit: *Nec ego minoris autoritatis Constantiense Concilium existimaverim quam Nicænum.* Et paulo post: *Sufficere nobis Constantiense Concilium posset, cujus non minor autoritas fuit, quam illorum quatuor, quæ doctor illustris Gregorius ut quatuor Evangelia venerari se dicit.* Quanquam verò *Æneas* animum postea mutaverit, honore Pontificio ipse maectatus ac *Pius* effectus: Nihilominus quid sub ipsius Basiliensis Concilii luce de Constantiensis Concilii dignitate senserit, hinc clare elucet.

Nostrum non est singulorum excutere effata, & quo pertineant demonstrare. Sufficit nobis, subindicasse, quanti illustre Concilium Constantiense fecerit illud ævum, ut illi immensam superstrueret in Concilio Basiliensi molem.

Postremo, *difficilia Concilii fata*, vel sub ipso Concilio vel à fine illius subnata, meminisse juvabit.

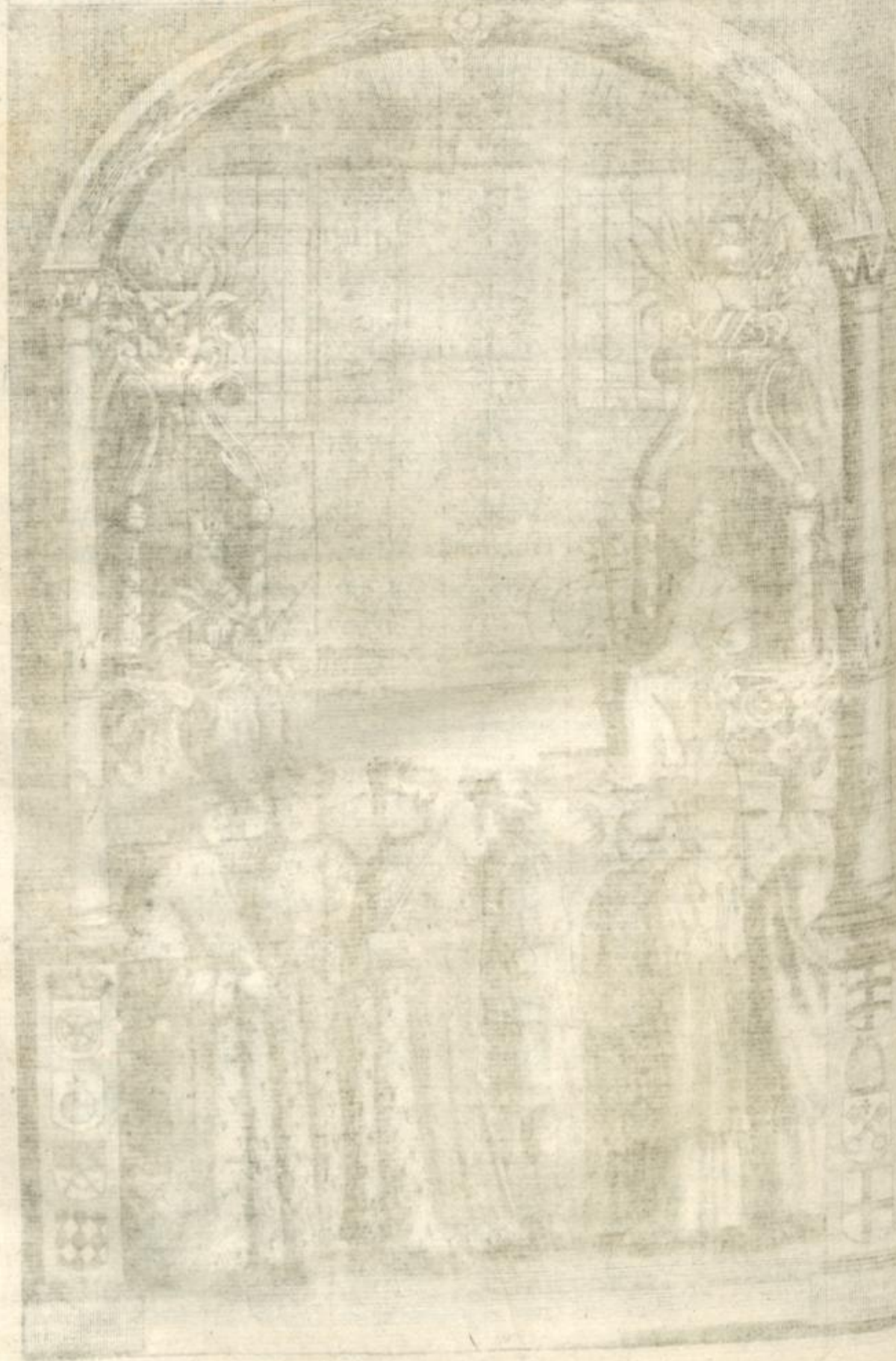
LAUDABILE COLLOQVIUM LAUDENSE, INTER
IMPERATOREM SIGISMUNDUM ET IOHANNEM XXIII.
DE CONCILIO UNIVERSALI CONSTANTIENSI HABITUM.

memorabile hac formula expressum

CES. Pater Sancte, placet vobis Constantia; PAP. fili Carissime, placet mihi Constantia.

LAVABILI COLLUVIUM LAUDENSE INTER
IMPERATORE SIGISMUNDUM ET IOHANNEM XCVII
DE CONCILIO UNIVERSALI CONSTANTINENSIS HABITUM

TOMI VI. PARS I.
 DE AUTORITATE CONSTANTIENSIS
 CONCILII EX INDICENTIUM JURE
 ATQUE POTESTATE,
 Nimirum Cæsaris Sigismundi & Johannis
 Papæ XXIII.

Quandoquidem *Concilii autoritas* non à temerario ac tumultuario hominum dependet confluxu, sed jure atque potestate illorum, quibus Concilium convocare competit: *Constantiensis Concilii autoritas* irrefragabilis aestimata. Quod illi est, qui Ecclesiæ membra convocarunt, qui præ ceteris in Ecclesia & republica in sublime erant eVecti. Erant hi *Cæsar Sigismundus & Papa Johannes XXIII.* De utriusque, *Cæsaris* potissimum, in Concilio cogendum jure, fusc inter orbis eruditi principes disputatum jam fuerat ante, quam Constantiam Concilium vocaretur. Qua de re videri poterunt, quæ *Petrus de Alliaco & Gerson* ante Constantiensis Concilii exordium publicis docuerant scriptis, quæ *Tomo I. ex MSCris* sunt recensita. Altius si cui rem repetere volupe fuerit, illa consulat virorum eruditorum monumenta, quæ paulo ante, proxime ante Concilii Pisani ætatem, de hoc *Cæsaris in Concilium jure* sunt prodita. Inter quæ non postremum obtinebit locum *Henrici de Hasia*, Theologi tunc Parisiensis, præclarum opus, quod *Tomo II. Parte I. ex MSCto* dedimus.

Addidisse juvabit *Zabarella de Conciliis* insigne monumentum, quod in limitibus Concilii Pisani edidit. Pro suo proinde jure *Cæsaris*, postquam Laudæ inter ipsum & Pontificem Johannem 23. convenerat de loco, Imperiali oppido Constantiæ Germanorum, nec non de tempore, in Calendas Novembris Anni 1414. Concilium indixit, publicis editis diplomatibus, Reges etiam & Principes specialibus literis ad id invitavit. Idem præstitit & Papa, qui similiter Concilium indixit, Christianumque populum ad Concilium vocavit. Cujus adeo utriusque in Concilium convocandum studii tesserae sunt quæ sequuntur epistolæ.

CÆSARIS SIGISMUNDI

Edictum universale

Quo omnes ad Constantiense Concilium invitati,
 & securitas in Concilio promissa.

SIGISMUNDUS DEI gratia ROMANORUM REX semper Augustus, ac *Bævio. Hungaria, Dalmatia, Croatia, &c. Rex.* Universis & singulis præsentis literas *Antonius inspecturis* notum facimus, Qualiter Reverendissimi Patres in Christo, Do. *de Chamini, Antonius, tituli sanctæ Cæciliæ Presbyter, & Franciscus, Sanctorum Cosmæ & Damiani Diaconus, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, Apostolicæ sedis Legati, Franciscus ac nobilis Manuel, miles Constantinopolitanus, habentes à Sanctissimo Domino no. Zabarella stro Papa Johanne XXIII. simul cum suo sacro collegio Dominorum Cardinalium Emanuel plenam ad infra scripta potestatem, prout literis Apostolicis constat, habitis Chrysolanobiscum multis super infra scripta deliberationibus & consiliis, tandem ra. pro loco Generalis Concilii, Deo favente celebrandi, elegerunt cum consilio & assensu no. Cæsar Cæstro Civitatem Constantia, Provinciæ Moguntinensis. Quem locum nos eisdem nomi- stantiam navimus, tanquam idoneum, commodum, tutum & communem omnibus natio. pro Conci- nibus ad ipsum Concilium venturis. Et in quo poterimus secundum nostrum Im- lii loco riale officium tueri omnes & singulos, cujuscunque status ad Concilium venturos commen- in davit.*

Consense. in plena libertate. Quem etiam *locum nos* cum prædictis Dominis Cardinalibus pro Concilio *elegimus*. Et insuper *ipsi nobiscum & nos secum assignavimus* ad initiandum præfatum Concilium *tempus* unius Anni, incipiendo *die prima Mensis Novembris* nunc instantis.

Papales.

Indictum Quamobrem vos universos & singulos in Domino exhortamur, ut illi ex vobis ad quos pertinet ad Concilium venire, deposito omni timore curetis ad locum præmissum tempore præscripto vos conferre. Ubi etiam *nos* DEO favente *curabimus interesse*, ac omni nostro posse facere, ut omnes & singuli in Concilio existentes plena securitate atque libertate, tam in accessu quam statu & recessu potiantur. Et quod idem Dominus noster Papa cum Dominis Cardinalibus & sua curia, ac cum omnibus Prælatibus & Clericis in Concilio existentibus gaudeant plena Ecclesiastica immunitate, ita etiam quod ipse Dominus noster Papa ibi libere possit omnem suam Apostolicam auctoritatem, jurisdictionem & potestatem exercere. Et similiter Domini Cardinales & Prælati & Principes, omnesque alia tam Ecclesiastica quam seculares personæ in Concilio existentes, possint *libere loqui & tractare* & expedire omnia quæ sibi videbuntur opportuna. Præsentium sub nostræ Majestatis sigilli testimonio literarum.

A. 1414. Datum in Ecclesia S. Stephani Protomartyris, in villa vocata *Viglud* in vulgari *Vegni*, Cuman. Dioceseos. Anno à Nativitate Domini 1413. *die luna, penultima Mensis Octobris*. Regnorum nostrorum anno, Hungariæ &c. 27. Romanorum verò quarto.

CÆSARIS SIGISMUNDI

Epistola ad GREGORIUM Papam XII.

Qua ad Constantiense Concilium invitatus, securitate promissa.

SIGISMUNDUS &c. *Maximo desiderio jam dudum tenebamur*, ut diem mensis videre possemus, unicam Christi Sponsam *Ecclesiam Catholicam debite reformatam*. Postea vero, cum ad Imperialia gubernacula fuisset assumpti, id quod erat nobis in desiderio, transiit in præceptum: Cum *teneamur* Ecclesiam per Imperiale officium tueri, cujus etiam *Canones sanctorum Patrum* nos appellant *Advocatum & defensorem*. Itaque summo studio curavimus, ne quid negligentia in re hac possit nobis apud DEUM vel homines imputari. Et ob hanc rem *per literas & nuncios* institimus apud Sanctissimum Dominum nostrum *Papam Johannem XXIII. pro convocatione generalis Concilii* loco habili & tempore congruo facienda. Qui nostris votis annuens, misit ad nos Reverendissimos in Christo Patres, *Antonium* tituli sanctæ Cæcilie Presbyterum, & *Franciscum* Sanctorum Cosmæ & Damiani Diaconum, sanctæ Romanæ Ecclesiæ *Cardinales*, & nobilem virum *Manuelem Chrysolora, Militem Constantinopolitanum*, tradita eisdem in prædictis plena potestate. Ipsi vero ad Nos pervenientibus, post multa Nobiscum habita super his consilia, tandem *Nos cum eisdem* pro loco Concilii *elegimus Civitatem Constantiam* Provinciæ Moguntinensis. *Quem locum Nos eisdem nominavimus*, tanquam idoneum, tutum & communem omnibus nationibus ad Concilium venturis, & in quo poterimus secundum nostrum Imperiale officium tueri omnes cujuscunque status ad Concilium venturos in plena libertate. Et insuper *Nos cum prædictis legatis & nuntiis* ad initiandum præfatum Concilium *assignavimus tempus* unius anni, incipiendo *die I. Mensis Novembris* nunc instantis.

Si ergo facere vultis quantum in vobis est, *ut Ecclesia DEI possit esse debite reformatam*, modum habetis, in veniendo ad præmissum locum tempore constituto, cum vestris de vestra obedientia. Ubi si facere volueritis vestrum debitum, DEO, mundo, vestraque conscientia atque Nobis plurimum satisfacietis. Ad quem etiam adventum *Vos pro nostre Imperiali officio exhortamur, requirimus, & monemus. Et super*

super his nostras literas vobis transmittimus, ne postea dicere vel allegare ullam ignorantiam valeatis. Nos etiam ut plenior causam veniendi habeatis per praesentes damus vobis & vestris plenum *salvum conductum* & securitatem. Datum *Lauda* &c. ut supra.

SIGISMUNDI IMPERATORIS

EPISTOLA

ad Carolum VI. Galliae Regem,

Qua Constantiense Concilium

denunciavit & ad illud Legatos ejus invitavit.

SIGISMUNDUS DEI gratia &c. Serenissimo Principi &c.

Rex pacificus pia miseratione disposuit, ne homo, creaturarum dignissima, quem de limo terrae formatum ad imaginem & similitudinem suam fecit, per abusum liberi arbitrii laberetur, & labendo à cognitione sui recederet creatoris: Dum par in parem imperium non haberet, *praesides* suo operi superesse voluit, quorum ducatu vita cujuslibet regetur, ac ipsorum monitionibus & praecipis inferiores ceteri obedirent. Sicque statuit duo luminaria super terram, majus videlicet atque minus, ut in ipsis universalis Ecclesiae consisteret firmamentum, in quibus Pontificalis auctoritatis & Regalis potentia designantur: Una videlicet qua *Spiritualia* & altera qua *corporalia* regerentur.

Ad subsistentiam igitur machinae *Spiritualis*, beatum Petrum Apost. Principem, & in beato Petro Pontifices successores, summus Pontifex in aeternum, unigenitus Dei filius Jesus Christus, qui doctrinam humano tribuit generi salutem, magistros esse voluit & Pastores. Ad *corporalis* vero compaginis firmamentum, cujus facilis est profectò distinctio, Reges & Principes, Rex Regum & Dominus Dominantium idem ipse praesse voluit Jesus Christus. Ut illi quidem in executione Pontificalis officii *Spiritualibus* vacando negotiis proficerent ad salutem, & hi salubriter in excellentia Regia dignitatis *corporalia* gubernando malitiam hominum obviarent: Sicque machina fieret utriusque subjecti stabilior, dum haberet quodlibet proprium servatorem.

Debitum perfectae caritatis, quae non quae sua sunt quaerit, nimirum expescit, ut non solum is, qui contemplationis speculam ascendit, sed oportunitate sua dante actionis onera supportans, magis necessarius inveniatur. Quia licet ille sit specurior, hic tamen est utilior, sibi & aliis commodum afferens & profectum. Sed enim Mariae sedentis secus pedes Domini otium Marthae ministerio praeratur, & quod sit status ille tutior, utpote à seculari strepitu segregatus; *ut* tamen potest utilior judicari esse, quod sibi prodest & aliis, tribulationes sustinens & pressuras, per quas virtutes suscipiunt incrementum. Quoniam, sicut ait Apostolus, tribulatio patientiam operatur, patientia probationem, probatio spem, spes autem non confundit. Et plerumque contingit, quod virtus in infirmitate perficitur.

Sed quia diebus istis novissimis, in quibus, superexcrecente malitia in immensum, refrigerat caritas, in plerisque proprius appetitus, qui niti semper in vetitum consuevit, adeo debachatur in homine, ut quodam dato quasi libello repudii, libertas arbitrii, qua bonum malumque discernitur, exulet extra terminos honestatis: Multum oneris multumq; sollicitudinis nobis incumbit, ut animarum corporumq; periculis caveatur. Nisi enim malitiis hominum congruis obstaculis obvietur, descensus est profectò labilis ad excessus. Et dum per lubricum iter discriminis abusive descenditur, facilis (proh dolor) relevatio vix habetur.

Inter profectò curas varias nostris processibus influentes sollicitudo quotidiana,

na

Sigismū- *na* nos excitat, qualiter generali bono *statu totius populi Christiani* multifarie mul-
di *Casaris* tisque modis nostris temporibus proficere valeamus. Ut, cum in die illa novis-
sollicitu- *lima*, die scilicet districti & tremendi iudicii, discussio venerit, plenam possi-
do pro sa- *mus* ipsius Dei superfavente clementia de commissis nobis talentis, duplicata
lute publi Domino importando, reddere rationem.

ca. *Maximo* etenim desiderio jamdudum tenebamur, ut diebus nostris videre possemus
Ecclesiae unicam Christi sponsam Catholicam Ecclesiam feliciter reformatam. Postea verò
mendati- cum ad Imperialia gubernacula fuisset assumpti, id quod erat nobis in desiderio
onem an- *transiit* in praeceptum: Cum teneamur Sanctam Matrem Ecclesiam per imperiale
xie quasi- *officium* tueri, cujus etiam Canones Sanctorum Patrum nos appellant *Advocatum*
vit Sigis- *& defensorem*,
mundus.

Considerantes veruntamen, qualiter & quomodo salubriter id per-
 agere valeamus; Cum Principibus, Ecclesiasticis & secularibus, Ducibus, Comi-
Sigismū- *tibus*, Baronibus & Proceribus, aliis quoque prudentibus & peritis nostri & Im-
di tracta- *perii* sacri fidelibus, prout tantæ rei instantia exigebat, accurato & frequenti tra-
tus cum *statu* prae habito: Interea contigit, Nos intellexisse, quomodo sanctissimus Domi-
Imperii *noster* Dominus *Johannes Papa XXIII.* venerabile concilium indixisset. Summo
Principi- itaque studio curavimus, ne quid negligentiae posset in hoc nobis apud Deum
bis ante & homines imputari.

Const. Et ob hanc rem per literas & nuncios institimus apud eundem Dominum no-
Concilii *strum* Papam pro convocatione generalis Concilii, loco habili & tempore con-
de Eccle- *gruo* deputandis. Qui nostris votis annuens, misit ad nos Reverendissimos in
sia refor- *Christo* Patres, Dominos *Antonium* tituli sanctæ Cæcilie Presbyterum, & *Franciscum*
manda. *tit.* Sanctorum Cosmæ & Damiani Diaconum, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardina-
 les, Apost. Sedis legatos, & Nobilem *Manuelem Chrysoloram*, tradita eisdem in
 prædictis plena potestate. Ipsi verò ad nos pervenientibus, post multa nobis-
 cum habita super his consilia, tandem nos cum eisdem pro loco concilii elegimus
 civitatem *Constantiam*, Provinciae Moguntinensis. Quem locum nos eisdem nomina-
 vimus tanquam idoneum tutum & communem omnibus nationibus ad concili-
 um venturis. Et in quo Deo favente curabimus personaliter interesse, & omni
 modo posse secundum Nostrum imperiale officium tueri omnes cujuscunque status,
 ad concilium venire, ibi stare & recedere pro sua voluntate. Et insuper Nos
 cum prædictis legatis & nunciis ad initiandum præfatum concilium assignavi-
 mus tempus unius anni, incipiendo die 1. mensis *Novembris* nunc instantis.

Expediit quippe, ut universi & singuli sollicitudine non pigri, fervente spi-
 ritu Domino servientes in vinea Domini Sabaoth, in qua ex denario divino
 & labore convenimus, irrefragabiliter operemur extirpandis vitiorum spinis & pec-
 catorum tribulis, quæ superficiem ejus obumbrasse videntur, nec non plantandis
 virtutum germinibus, in quibus Dominus delectatur, totis affectibus intendendo
 illustrare.

Invitatus *Rex Gal-* *lia ad Cō-* *stantiense* *Concilium.* Illustram itaque Serenitatem Vestram ex Imperiali officio ad tam suave & dul-
 cissimum convivium fraternè l. caritative invitamus & requirimus. Ethorta-
 mur in Domino, ut pro Religione Catholica, quam Deo debetis, ad cujus divi-
 na Religionis exaltationem & statum institutum est præmissum Concilium, velit in præ-
 fato concilio tempore præscripto, si commode potestis, per Vos, vel si com-
 moditas personalis non patietur, saltem per Vestros solemnnes Ambasiatores in-
 teresse, atque cum effectu disponere & curare, ut Prælati, Doctores, & Magi-
 stri & viri Ecclesiastici, religiosi & seculares, qui sunt in vestro Regno & terri-
 torio, veniant ad hujusmodi concilium tempore constituto.

Ubi dum tantorum Regum, Præfulum & Principum, quos unitas fidei Or-
 thodoxæ connectit, fuerit honorabili congregatione concilium ipsum ex co-
 mitiva suffultum, ut in ejus nomine, cujus spiritus ubi vult spirat, collecta Ec-
 clesia, post reparationem, ordinationem, reformationem & stabilitatem sacrosanctæ Ma-
 tris

Concilii
 Romanum.

tris & universalis Ecclesia, ac pacem & quietem populi Christiani, sicut casti consilii seminator Altissimus infusionem suæ gratiæ, administrabit: Agetur communi consilio etiam de sedando vetustissimo antiqua & antiquata peste dissidio, quod universalis Ecclesiæ unitatem Orientalis seu Græcorum dissensio damnabiliter secuit. Ut in domum Domini individuam sponsa unica, in unitate orthodoxæ collectionis & intemeratæ fidei puritate (utinam nostris temporibus cœlitus infundatur hæc gratia) per providam reintegrationem reducatur: Et lucis cœlestis illuminatione, quæ det lumen in revelationem gentium, inveniatur provisio, & ejusdem approbatione Concilii roboretur.

Græcæ
Romana
Ecclesia
redunten-
da.

Per cujus salutiferam executionem, virtus altissimi, fugatis erroribus, roborata fide, ad tramitem veritatis reductis errantibus, reintegrata ejusdem fidei unitate, extirpatis vitis, virtutibusq; plantatis, correctis excessibus, moribus reformatis, repressis oppressionibus, libertate solida stabilitate munita, recuperatis deperditis, & ejusdem Ecclesiæ statu prospero recuperato, occupata restituat, vastata restauret, & restaurata conservet. Viamque reperiat idem ipse qui novit, & facultatem tribuat ipse qui potest, ut sic in præmissis juxta incensum animi nostri desiderium subministretur salubriter, ut idem verus ejusdem universalis sponsus Ecclesiæ ipsam dilectam suam, purgatam maculis, ornatam virtutum monilibus, ac speciosam unam semper habeat cum unico sponso vero & formosam, quam in dilecta tabernacula sua virtutum bonus Pastor qui animam suam pro suis posuit ovibus, non habentem maculam neque rugam, in vestitu deaurato, circumdatam veritate, introducat, ad sui nominis laudem & gloriam, animarum profectum, robor fidei, sanctæ Matris & universalis Ecclesiæ exaltationem, ac pacem plebis Christianæ &c.

Spes ex Cō-
stantiensis
Concilio.

JOHANNIS XXIII. Papæ

Bulla,

qua Constantiense Concilium indixit & omnes ad illud convocavit.

Johannes Episcopus Servus Servorum Dei, ad futuram memoriam.

AD pacem, & exaltationem Ecclesiæ, & tranquillitatem Christiani populi, prompto corde, & efficaci desiderio intendentes, ea libenter ordinamus, & quærimus, per quæ hujusmodi pax & exaltatio tranquillitatis merito valeat promoveri. Dudum siquidem felicitis recordationis Alexander Papa V. antecessor noster, in sacro generali Pisano Concilio tunc præsidens, ex quibusdam magnis & arduis causis eundem moventibus, ipso approbante Concilio, inter cœtera decrevit, iterum generale Concilium ex tunc ad terminum, per se, vel successorem suum, in loco, de quo sibi, vel eidem successori videretur, fore solenniter convocandum. Idemque prædecessor, ea qua circa reformationem Ecclesiæ expedienda restabant, pro tunc suspendit, ipsumque Concilium, usque ad tempus triennii præfatum, continuandum statuit, & prorogavit.

Postmodum vero ipso Alexandro Prædecessore nostro (sicut Deo placuit) vita functo, nobisque divina favente clementia ad apicem summi Apostolatus assumptis, dum tempus triennii ejusdem jam advenerat, & nos per vestigia ejusdem Prædecessoris incedere, & ordinationem præfatum ab eo in Concilio (ut præfertur) factam, puro corde, & recta voluntate adimplere properaremus, quibusdam rationibus tum expressis, animum nostrum moventibus, Concilium hujusmodi in Romana urbe (quæ paulo ante de manibus hostium recuperata, præsentiam nostram pro ipsius conservatione plurimum flagitabat) debito tempore convocavimus.

Verum quia veniente postea tempore constituto. Prælati & cœteri, qui hujusmodi Concilio interesse debebant, nequaquam in tanto numero conveniunt,

quantum rerum agendarum pondus, & magnitudo requirere videbatur: Nos post alias prorogationes per nos factas, tandem *Concilium* ipsum ad mensem Decembris nunc præsentem, solenniter prorogavimus, ac *celebrandum statuimus*, *Locum* autem infra certum tempus reliquimus declarandum, ut interim super eo maturius consuleremus.

Post hæc vero, infra dictum tempus nondum elapsum, per *litteras* charissimi in Christo filii nostri *Sigismundi* electi in *Regem Romanorum, & Hungaria Regis* illustris, *instantissime requisiti*, ut non *properarem* in declaratione hujusmodi loci pro Concilio faciendo, sed tam in declaratione loci prædicti, quam etiam in tempore dicti Concilii celebrandi superfedere vellemus, donec ipse nuncios suos super hoc instructos ad nostram præsentiam destinaret: Nos *votis* ejusdem Regis, quæ ex zelo devotionis & puritatis fidei emanare conspiciebamus, *annuentes*, adventum præfatorum Nunciorum, de venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium & Prælatorum, qui Romæ in generali Consistorio ad hoc vocati fuerunt, voluntate, consilio & assensu duximus expectandum.

Deinde cum post Romanæ Urbis miserabilem casum, ad nos tunc apud *Florentiam* existentes ejusdem Regis *nuncii accessissent*, & ex parte ejusdem Regis multa nobis circa materiam suggestissent, eorum auditis relatibus, pro pleniori expeditione, dilectos filios nostros, *Antonium* tituli sanctæ Cecilie Presbyterum, & *Franciscum* tituli Sanctorum Cosmæ & Damiani, Diaconum, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ *Cardinales*, cum plena potestate super hujusmodi electione loci, & *deputatione temporis*, ac simul cum eis dilectum filium nostrum, nobilem virum *Manuelem Chrysoloram, Militem Constantinopolitanum*, ad præsentiam ejusdem Regis transmisimus. Qui ad eum venientes tandem *de ipsius Regis consilio & assensu*, civitatem *Constantiensem*, Provinciæ Moguntinensis, pro loco hujusmodi Concilii celebrandi, *concorditer elegerunt*, ac *tempus* ad iniciandum hujusmodi Concilium statuerunt, diem *primum mensis Novembris* proxime venturi.

Deinde vero nos, qui pro quibusdam arduis & magnis negotiis, *cum eodem Rege*, juxta nostrum & ipsius desiderium *personaliter convenientes*, certificati ab eo *de habilitate, capacitate, & securitate Civitatis Constantie* antedictæ, quam securitatem ipse Rex se præstiturum & in ipso Concilio personaliter affuturum pollicetur: Volentes & ab intimis cupientes, ut præfata celebratio Concilii salubriter impleatur & optatum consequatur effectum, hujusmodi *electionem loci & temporis* (ut præfertur) factam, autoritate Apostolica tenore præsentium de eorundem fratrum nostrorum consilio & assensu ratificamus, ac ei Apostolici roboris adjicimus firmitatem, præfatumque Concilium in civitate prædicta *Constantiensi, die prima mensis Novembris* proxime venturi iniciandum, & autore Domino exinde celebrandum, eadem autoritate & consensu, harum serie statuimus, pronunciamus & decernimus: Venerabiles fratres nostros, Patriarchas, ArchiEpiscopos, Episcopos, & dilectos filios, Electos, Abbates, & cæteros Ecclesiarum & Monasteriorum Prælatos requirentes, hortantes, & moneutes, ac in virtute præstiti juramenti & sanctæ obedientiæ, eisdem mandantes, quatenus *personaliter*, nec non charissimos in Christo Reges & nobiles viros, Duces, Principes, Marchiones, & alios, qui hujusmodi Concilio interesse debent, vel qui prodesse possunt quoquomodo, per viscera charitatis Domini nostri Jesu Christi invitantes, & exhortantes, quatenus pro pace Ecclesiæ, & omnium Christianorum, etiam *personaliter*, vel si personaliter non possint, *per solennes oratores*, congruo tempore Concilio dicto debeant interesse. Ut sic congregata fidelium multitudine copiosa, ea *qua in eodem Concilio agenda* incumbunt, Deo autore & adjutore salubriter ordinentur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ratificationis, approbationis, confirmationis, pronunciationis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare præsumserit, indignationem omnipotentis Dei se noverit incursum. Datum *Landa, V. Idus Decembris*, Pontificatus nostri anno quarto.

TOMI VI. PARS II.

DE AUTORITATE CONSTANTIENSIS CONCILII EX DECRETORUM EJUS VIRTUTE, PONDERE, ATQUE VALORE.

In vitatus Papa Johannes à Cæsare Sigismundo ad Concilium, comparuit. Neque de Concilii congregati auctoritate ullum subnatum in principio dubium. Donec Johannes Papa, animadversa Concilii de se sententiâ, qui Papatu cedere cogetur, fugâ, variisque artibus Concilium dissolvere annis, auctoritatemque ejus se absente infringere, & irritam ac inanem declarare conatus, quando Cardinalibus & Curialibus suis Concilio interesse interdixit, & ad se pellexit. Quas insidias Cæsar pro sua prudentiâ sine mora elusit, quando altero statim à fuga Papali die Concilio animum addidit, non loco cedere suavit, quin in salutari proposito perseverare rogavit. Quod & factum, testibus *Actis, supr. Tom. IV.*

Quapropter primis statim à fuga Papæ publicis Sessionibus Concilii dignitas defensa, ejusque integritas contra omnes Johannis Papæ sociorumque insultus & insidias roborata.

Eaque tempestate Concilii Patres Conciliorum auctoritatem atque jura in Congregationibus nationum serio urgere atque defendere, quin & scriptis variis editis statuminare.

Cujus argumenti fuit ORATIO GERSONIS, die xxiii. Martii A. 1415. Constantiæ solenniter habita, antequam Legati è Concilio ad fugitivum Papam Johannem migrarent; Qua Concilii auctoritatem strenue propugnavit. A deo quidem aperte & sine fuce, ut, cum ex legatis hoc rescisceret Papa, hic vehementer indignaretur, Concilii dignitatem atque potestatem suæ auctoritatî longe præferri. Dedimus luculentum hunc Sermonem *supr. Tom. II. Parte XI. f. 265. seqq.*

Similiter PARISIENSIS ACADEMIÆ LEGATI communi nomine gravibus admodum PROPOSITIONIBUS, CONCILII AUTORITATEM illo tempore Constantiæ muniverunt, quando Johanni Papæ jus Concilium dissolventi prorsus negarunt, eum ad Concilium vocari ac citari posse asseruerunt, Papæ Concilium dissoluturo minime obediendum edixerunt, Concilium denique per se sine Papa jus proponendi, tractandi, deliberandi ac concludendi habere, & de bonis Ecclesiasticis disponere posse, aperte pronunciarunt. Quas Propositiones ex *MScro Vindobonensi* exhibuimus *supr. Tom. II. Parte XI. cap. II. f. 273.*

Eadem tempestate Constantiæ Concilio oblatæ novæ PARISIENSIIUM in Concilio Legatorum CONCLUSIONES DE ECCLESIE & CONCILII potiori quam PAPÆ AUTORITATE ac DIGNITATE. Quæ cum aliquibus nimium viderentur derogare Papali dignitati, qualem sententiam illa ætas vix ac ne vix quidem ferre sustinebat, Concilii calculum omni ex parte impetrare non potuerunt. Suffecerit pervidisse, quid Parisienses illo tempore in publico Ecclesiæ conspectu, coram Concilio, his de rebus aperto ore pronunciarint. Legere licebit *supra Tom. II. Parte XI. Cap. III. f. 275. seqq.*

Deinceps in Concilio mota est quæstio: An Papa Johannes ejusdemq. Cardinales tractatibus Concilii interesse possent, si quando de illorum ageretur Reformatione. Quæ controversia ultro citroque acriter ventilata varios peperit libellos: Quibus non solum Concilii patres concilium Papæ & Cardinalibus in illis casibus anteponebant, & Papam ac Cardinales sub Concilio collocarent, sed & Cardinales par jus Concilio & Papæ cum Cardinalibus in Reformatórios tractatus tribuerent.

Illis itaque *Disputationibus* Concilii & Papæ autoritas variis argumentis pertentata & vel impugnata vel defensa.

Videri laudati libelli poterunt supra *Tom. II. Parte XIII. Cap. II. f. 286. & seqq.* Ubi cum CARDINALIUM CONCLUSIONES, præfente Cæsare Sigismundo concilio oblata, tum CONCILII RESPONSIO comparent.

JOHANNES PATRIARCHA ANTIOCHENUS, Papæ fugitivo patrocinari quodammodo visus, Quæstionem eandem, UTRUM PAPA CATHOLICUS CONCILIO GENERALI SUBJICIATUR, peculiari scripto Constantiæ ventilare annifus, qui in gratiam Papæ Johannis in fuga occupati Concilio Papam præferret. Stitimus supra *Tom. II. Parte XIII. Cap. III. p. 296.*

Reprehensus autem Patriarcha eo nomine à Cardinali *Petro de Alliaco*, non se illa asserendi sed disputandi animo proposuisse affirmavit. Indeque Cardinalis Cameracensis laudatum Patriarchæ libellum publice in Concilio refutare non dubitavit, uti constabit ex sequenti ejus Opere.

Inter hæc, proxime à fuga Papæ, prima nimirum abinde Sessione, solennibus decretis, absente & vel invito Pontifice, *Concilium confirmatum*, roboratum atque statuminatum. Proindeque *autoritas* illius, citra Pontificis præsentiam, quin citra illius sententiam, *conservata* atque *declarata*.

Ulterius mox progressa Synodus, nationum voluntate atque nutu constituerat *Sessione* secunda à fuga Papæ, quæ in Concilio erat *quarta*, Constantiensis & aliorum quorumcunque Conciliorum generalium jura, potestatem atque autoritatem luculentius definire. Quo fine jus Concilii Constantiensis & cujuscunque alterius in Pontifices æque atque universum Ecclesiæ corpus emendandum & reformandum, quin & reluctantem Pontificem coercendum, determinaverat. Inque eo jam erat, ut in solenni confesfu decreta hanc in rem composita prælegi curaret. Verum in ipso theatro, inque ipso actu, quando *Cardinalis Zabarella* ex officio decreta prælegit, ex improvise, nemine prævidente, ex Cardinalium consilio, filum decretorum rupit, eaque ex decretis verba sciens ac volens prætermisit, quæ jus Concilii in Pontificem corrigendum enunciarent. Quod pluribus fuit demonstratum *supr. Tomo IV. ad Sessionem IV. & V.* Idque *Zabarellianum* Decreta Concilii castrandi *negotium* tantopere Concilio displicuit, ut mox à Sessione confluerent Nationes, de facinore Cardinalis querulæ. Neque *publicis scriptis* damnare atque *execrari* destiterunt Patres hoc *Zabarella facinus*, ad nutum Cardinalium perpetratum. Cujus luculentum est exemplum, quod dedimus *Tomo II. Parte XII. f. 280. & seqq.* Exprobrare quoque Cardinalibus hoc factum non intermisit Concilium in peculiaribus congregationibus, hac de re proxime à Sessione IV. institutis. Quæ omnia abunde constant ex *Actorum & Decretorum Corpore, Tomo IV.* Animoque sumpto, cum irritam illam Sessionem ista ex parte intelligeret Synodus, nova *Sessione VIa*, decreta superiora repetere, restituere atque supplere decrevit. Et ne *Zabarella*, vel Cardinalium alter, quibus prælegere datum aliàs erat, denuo eadem vel alia verba transfileret, tenoremque decretorum in ipsa prælectione corrumpere, hoc legendi publicandique officium extra Cardinalium Collegium alii commissum. Quo pacto integra tandem omnia recitata atque promulgata.

Quæ *historia momenta* curatius ex *MSSCris antiquis Codicibus* observata, diras inter Gallos & Italos hoc præsertim seculo & novissime quidem motas lites, de Sessionis IV. decretis, facili component negotio. Neque adeo ulla superest causa, quare litem illam nostram faciamus, quæ finem habet, si Actorum series distincte spectetur. Nihil proinde nobis rei cum illustribus viris, *Maimburgio, Schelstrateno, Natali Alexandro*, aliisque, qui de Sessione IV. promulgatis Decretis acerbe disputarunt.

Neque juvat volumina eorum hac de quæstione contexta hic recensere. Certum est, nationes in Decretorum illorum lectionem atque promulgationem

nem consensisse, à quarum consensu atque voluntate decretorum sententia vis atque robur proficiscebantur.

Certū etiam, Cardinales brevi ante confessū isthæc Concilii decreta vidisse & legisse, sed & constituisse, affectu in Papam Johannem ductos, dissentire, ut liceret.

Neq; ullum dubium, MSCtorum antiquissimorum fide, Cardinalem Zabarellam prælegendo decreta isthæc palam in publico confessu mutilasse, quando nonnulla potioraque verba omisit.

Extra controversiam quoque; positum, Concilium ægerrime hunc *salutem Zabarellianum* tulisse, decrevisseque, proxime in publica nova Sessione *Zabarellianam* illam *lacunam* iterum supplere & invisam illam scissuram refarcire. Quod & factum.

Atque ita *Galli atq; Itali* certa ratione facile conspirabunt, ut utrisque possit indulgeri quod asserunt, sine veritatis injuria.

Galli verba ex decretis Sessiois quartæ omissa esse, bene negant, scil. ante confessum publicum, & ex sententia Nationum. Tandiu enim integra erant. Quin & in ipsa Sessioe, scil. ex voluntate Synodi vel Nationum, esse mutilata jure pernegant. Cum id fieret invita Synodo, idque vehementer improbante. Neque enim consciis nationibus id factum, sed refragantibus ac improbantibus.

Itali quoque recte affirmant, Sessioe quarta verba quædam ex decretis esse omissa, de facto; Zabarella dissimulante ac omittente.

Galli proinde non fallent, inquierentes, Sessiois IV. decreta *fuisse integra*, scil. ex sententia, mente, voluntate, scopo, & fine Nationum, totiusvè Synodi, quæ integra omnia prælegi optabant & expectabant, neque in mutilationem ullo modo consenserunt.

Itali vere quoque dixerint: Sessiois IV. decreta *non esse integra*, si *factum* spectetur, cum fuerint præter spem atque Concilii opinionem mutilata.

De *sine & scopo Nationum*, quod integra prælegi per Zabarellam debuerint, *Itali* non disputabunt, quin dabunt facile.

De *facto* Zabarellæ, *Galli* ex fide dignis MSCtis, à nobis Tomo IV. allegatis, veritatem sponte agnoscant, neque refragabuntur; Cum illud nihil derogat decretis eorumque dignitati, sed vim potius decretis illatam arguat, quam Synodus publicis mox scriptis repetitisque ac refarcitis iisdem decretis abunde ulta.

Quod si forte *Galli* in Codicibus suis MSCtis Actorum Concilii, vel aliquibus vel plerisque, repererint in serie Decretorum Sessiois IV. scripta verba integra, quæ tamen non prælecta: Detur, dummodo sint autentica, cum inspicere non contigerit. Fieri namque potuit, ut Notarii *Galli*, qui in Concilio Acta & decreta consignabant, pro intentione Nationum integra omnia in hujus Sessiois decretis exprimerent, prout prælegi debuissent, ac prout integra in manibus fuerant Zabarellæ: Prout etiam in congregationibus Nationum pridie viderant atque legerant integra. Cum præ ceteris *Galli* indignissime terrent, decreta isthæc per Zabarellam castrari, uti ex Tomo IV. liquet.

In *Gallorum* itaque MSCtis verba comparebunt, ut fuerunt *scripta* ac prælegi debuerant, pleneque erant manibus Zabarellæ oblata.

In *Italorum* MSCtis verba extabunt, ut sunt *prælecta*. Quibuscum conspirant *Codices Germanorum MSCti*. Quorum *permulti* in nostras venerunt manus. In quibus non quid fieri debuerat, vel & *scriptum* fuerat, sed quid factum & quid re ipsa *prælectum*, pro rerum gestarum indole ac fide consignatum.

Supervacanea igitur isthæc etsi acerba & sanguine plena Disputatio Gallorum atque Italorum, qui de pauculis Sessiois IV. verbis longa volumina con-textuere: Dummodo utrorumque mens plene planeque explicetur, ut penes utramque partem diversa ratione stet veritas & fides.

Neque verò autoritatem decretorum, Sessioe IV. mutilatorum, minuit, quod haud integra sint prælecta. Siquidem invito & reluctante indignanteque

Concilio illa contigit mutilatio, quam Concilium improbatum ac damnatum. Proindeque novam proximam Sessionem sine mora universam restituit ac redintegravit.

Superflua proinde de Sessionis IV. decretis. Cum illa Sessio ex fati iniquis, factoque Zabarella, per se veluti evanuerit, ac, quasi expirasset, per novam sequentem Quintam integriorem ac pleniorum regenita ac resuscitata fuerit. Ut abunde sufficiat, Decreta Concilii, si non Quartam, Quintam certe Sessionem extare plena, incorrupta, immaculata atque perfecta. Quinta namque Sessio in locum Quartam ob fata isthac inexpectata successit. Tantoque nitidior quartam Sessionis facies effulsit in quinta, quanto ferventius in eisdem decretis emaculandis, exponendis, purgandis, ornandis atque perficiendis omnis Concilii opera in Sessione quinta confluit. Ut integra quinta referat ideam quartam, qualis existere debuisset, ni labefactata fuisset. Pulchrior adeoque quinta utique compensabit labem quartam.

Missa ergo lite de Sessione IV. quin umbram potius Sessionis IV. quam luce Sessionis V. est dispuncta, res omnis redit in Quintam Sessionem.

De hujus ergo Quintam Sessionis Decretis, nova postremo suborta controversia: *Utrum & hac Sessionis Quinta integra plena atque perfecta decreta, plenam atque in-temeratam habeant auctoritatem?*

Nostrum hic non est & hanc discutere questionem, qui non nisi historiam perteximus. Sane in ipso Concilio his decretis eorumque fide nixi deinceps Concilii Patres, in rebus quibuscunque arduis atque difficilibus. Virtute illius Sessionis Johannes Papa examen meruit in Concilio publicum, quoad totum vitam ambitum. Illius Sessionis pondere pressus, ejusdem vinculis constrictus, in carcerem concessit. Similique fato, eodemque jure, Benedictus XII. Papa in Concilio excommunicatus & exautoratus. Nec non Gregorius XII. ex Papa Cardinalis factus.

Ad hujus Sessionis argumenta publice magno verborum apparatu provocavit, tanquam irrefragabilia, summaque auctoritate munita, Gerson, haud longe à principio Concilii, in *Oratione propemptica*, quando Cæsar à Concilio in Hispaniam pro Papa Benedicto debellando emigrabat. V. sup. *Tom. II. Parte XVII. f. 475.* Eandem machinam eademque tela ex Sessionis V. pharetra petita vibravit in variis Conciliaribus scriptis, & sub finem Concilii, in *Bavariam* dilapsus, in *Apologetico* suo.

Longius hic à fine Concilii expatiari animus non est. Alioquin hoc Volumen non caperet, quæ de Auctoritate Constantiensis Concilii, vel speciatim Decretorum Sessionis Quintam, quin & Sessionis XL. & præ aliis, quod incipit, *Frequens Conciliorum celebratio*, tempore Senensis & Basiliensis Concilii magno molimine proposuerunt Ecclesiam antistites, Cardinales, Episcopi, Doctores, alique viri eruditi. Si cui tamen volupe fuerit in hæc velut per transeanam inspicere, consulat *Appendicem hujus Tomi.*

Subortæ postmodum in ipso Constantiensis Concilii fermento novæ subinde questionem, quæ Concilii auctoritatem attingerent, diris autem ac longis motibus atque concertationibus non carerent.

In quibus erat *De jure novum eligendi Pontificem*, illudne Concilio & Nationibus, an illis solis, an Cardinalium Collegio junctis, an Cardinalibus duntaxat competere. De qua controversia quamdiu & quantis utrinque adhibitis machinis sit disputatum in Concilio, *Corpus Actorum* luculentissime docebit *Tom. IV.* à fine præsertim *Anni XVI.* usque ad novi Pontificis Martini V. electionem, per Concilii Nationes Cardinalibus sociatas instructam, sub finem *Anni XVII.*

De his igitur similibusque Concilii dignitatem concernentibus scrupulis, *Constantia*, in ipso Concilii theatro palam stetit Opus celebre, d. 1. Octobr. A. 1416. in templo *S. Stephani* publice prælectum atque publicatum, *Petrus de Alliaco, Cameracensis Cardinalis*, Inventam eodem seculo typographiam, typis
mox

mox excusum hoc Alliacenum monumentum, aſt ſine loco, ſine conſule & die, quin & ſine fronte aut titulo, quemadmodum prima illa ætate typographis non erat inſolens. In fine nihilominus hic autoris indiculus attextus: *Explicit quidam tractatus Petri de Alliaco, de poteſtate Papæ & autoritate Cardinalium, factus per eum in Concilio Conſtantiensi poſt depoſitionem Johannis Papæ viceſimi tertii.*

Nos ex præclaris & antiquis dabimus *MSCtis*, hoc in *Vindob.* caractere: *Tractatus de Eccleſiaſtica poteſtate, editus per Dominum Cardinalem Cameracenſem in ſacro Concilio Conſtantiensi Anno &c. 1416.*

PETRI DE ALLIACO

Cardinalis Cameracenſis

tractatus

DE ECCLEſIAſTICA POTEſTATE

Sive

Conſtantiensis Concilii autoritate & Fatis.

In Conſtantiensi Concilio ſcriptus,

& A. 1416. d. 1. Octobr.

In Eccleſia S. Pauli ſolemniter ibidem prælectus ac publicatus,

Ex antiquiſſimis Codicibus *MSCtis*

CÆSAREO VINDOBONENSI, Parte IV. *Æt. C. C. f. 211.*

& HELMSTADIENSI.

Præfatio Cardinalis.

In *MSC.*
Vind. &
Helmſt.

Chriſti nomine invocato, cui data eſt ipſo teſte omnis poteſtas in cælo & in terra, *Matthæi ultimo: De Eccleſiaſtica poteſtate ab eo derivata* tractatum hunc brevem aggredior, exordium faciens à verbo Apoſtoli, *ad Tit. I.* Ubi docens qualem oporteat eſſe *Epiſcopum*, inter cætera admonet, *ut potens ſit exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere.* Quibus verbis exprimit, duo eſſe opera *Catholici Doctõris*: Primum, *ſanam doctrinam prædicare*, quod eſt exhortari in doctrina ſana. Secundum, *ſalam doctrinam reprobare*, quod eſt, eos, qui contradicunt, arguere. Hæc ſunt ſecundum *Ariſtotelem duo ſapientis opera*: Primum, *non mentiri* de quibus novit. Secundum, *mentientem manifeſtare poſſe.*

Hac igitur conſideratione permotus ego *Petrus, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, Cameracenſis* vulgariter nuncupatus, *minimus ſacra Theologia Profeſſor*, conſiderans, & non ſine cordis amaritudine recogitans, nonnullos, *in gravem hujus Concilii Conſtantiensis injuriam*, plurimos, quandoque in ſermonibus, quandoque in aliis actibus, errores ſeminare: Adverſus quos cum dixiſſet Apo-

ſtolus: *Et eos, qui contradicunt, arguere*, cauſam ſubjunxit: *Sunt enim multi inobedientes, vaniloqui & ſeductores*: Propoſui ad honorem hujus ſacri concilii aliquas *veritates catholicas ſtabilire*, & etiam errores plurimos confutare.

Et ut hoc ſalubriter fieri valeat, Chriſtum ſupplex exoro, ut ſua ſtabilitus gratia potens ſim, juxta verbum Apoſtoli, *exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere.*

In quo quidem verbo conſiderandum nobis eſt, quod notanter dicit Apoſtolus: *In doctrina ſana.* Quia non ſufficit, Doctõrem Theologum exhortari in qualibet, ſeu quantumlibet *vera doctrina*, niſi & ipſa ſit *doctrina ſana*, id eſt, ad ſanitatẽ animæ ſpiritualem ſive ad virtutem & ſalutem ædificativa. Qualis eſt *doctrina Scripturæ ſacra*, in qua ſuper omnem aliam doctrinam ſingulariter conſiſtit *vita ſpiritalis virtus, & ſalutis ſanitas animæ.* Propterea dicitur ipſa *liber vita, Eccleſiaſtica XXIV.* Et de Doctõribus ejus ſcribitur: *Multitudo autem ſapientum ſanitas orbis terrarum, Sap. VI.*

Ubi diligenter notandum eſt, quod ſicut ſanitas corporis conſiſtit in qua-

dam

dam proportione media inter extremas qualitates contrarias, sic virtus moralis, quæ magna pars est sanitatis animæ, secundum Philosophum, II. Ethicor. consistit in medio, scilicet, inter duo extrema vitia contraria. Et quodammodo proportionaliter doctrina Scripturæ sacræ, in qua complementum est totius sanitatis spiritualis, consistit quasi media inter errores plurimos, & sæpe inter errores contrarios. Nam plurimum contingit, quod volentes vitare errorem aliquem, periculosius in errorem contrarium dilabuntur, inter quos duos errores doctrina sana in medio consistit.

Sic enim in libro de duabus naturis & una persona Christi ostenditur, quod fides medium tenet inter duos errores contrarios, Nestorii scilicet & Eutychis.

Consimili modo circa Ecclesiasticam potestatem medium docet veritas Catholica inter duos errores. Nam error

Waldensium fuit, quod successoribus Apostolorum, sive Papa & Prælati Ecclesiasticis repugnet dominium in temporalibus, nec eis liceat habere divitias temporales. Unde Ecclesiam Dei & successores Apostolorum, & veros Prælatos Ecclesiæ durasse dicunt tantum usque ad Sylvestrum. A quo, donatione facta Ecclesiæ per Constantinum Imperatorem, dicunt incepisse Romanam Ecclesiam, quæ modo est, quæ secundum ipsos non est Dei Ecclesia sed jam defuisse dicunt, nisi in quantum in ipsis est continuata, vel per ipsos reparata. Ad quod inducunt autoritates Evangelii, quæ suadent consilium Evangelicæ paupertatis. Ex quibus quasi de consilio volentes facere præceptum, dicunt, Ecclesia Prælatos, Apostolorum successores non debere in temporalibus divitiis habere dominium. Et hunc antiquum errorem noviter resuscitare nisi sunt duo perniciosi hæretici, Johannes Wicleff in Anglia, & ejus discipulus Johannes Huss in Bohemia, novissime in hoc sacro concilio condemnati.

Alius vero error fuit Herodianorum. Herodes enim audiens Christum Regem natum, credidit, ipsum Regem esse terrenum. Ex quo derivari vide-

tur error quorundam, qui in tantum ad oppositum prædicti erroris Waldensium declinant, ut asserere præsumant, Papam, in quantum est loco Christi in terris, ab ipso immediate habere primariam autoritatem, dominium & jurisdictionem in temporalibus bonis, non solum Ecclesiæ donatis, vel alias justo acquisitis, sed etiam Principibus secularibus subiectis. Licet dicant, quod Papa in his non habet executionem immediatam, nisi in quibusdam casibus, notatis Extrav. Qui filii sunt legitimi, cap. Per venerabilem.

Inter hos autem duos errores contrarios veritas Catholica medium tenet. Videlicet, quod Papa & Prælati Ecclesiæ non repugnet habere dominium in temporalibus & jurisdictionem: Contra primum errorem. Nec tamen eis debetur, per se ratione status sui, in quantum sunt vicarii Christi, & Apostolorum successores: Contra secundum errorem. Sed eis convenire potest habere talia, si eis ex devotione collata fuerint, vel aliunde justo titulo acquisiverint.

Sic consimiliter in hoc sacro concilio errores contrarii circa Ecclesiasticam potestatem & à nonnullis periculose seminati sunt.

Inter cæteros errores quidam Papa Romana Ecclesia autoritatem taliter extulerunt, ut potestatem generalis concilii enervarent: Alii vero e contra, sicut plenius inferius apparebit,

Ideo inter hos alioque errores contrarios medium veritatis catholicæ tenere cupiens, hoc opus aggredi Christo auxiliante decrevi. Hujus autem tractatus tres erunt partes. Prima de primæva origine Ecclesiasticæ potestatis.

Secunda, de jure ministrorum Ecclesiæ, quod habent in Ecclesiasticis bonis.

Tertia, de papalis potestatis plenitudine, & an subsit judicio concilii generalis.

Prima pars continebit quatuor capitula. Primum duodecim præmittit conclusiones fundamentales. Secundum ad eas inducit juris humani allegationes. Tertium circa statum hierarchicum Ecclesiæ fundat duodecim propositiones. Quartum de autoritate Romana Ecclesiæ

fiæ deducit decem correlarias conclusiones.

Secunda pars, quæ est de jure ministrorum Ecclesiæ, quod habent in Ecclesiasticis bonis, *duo continebit capitula.*

Primum circa hoc ponit decem & octo propositiones, in jure naturali, divino & humano fundatas.

Secundum ex præmissis infert decem propositiones correlarias.

Tertia pars, quæ est de papalis potestatis plenitudine, & an subit judicio

concilii generalis, *quatuor* habebit capitula.

Primum, de hac quæstione, utrum plenitudo potestatis Ecclesiasticæ resideat in solo Romano Pontifice. *Secundum*, utrum Papa subjiciatur concilio generali, non obstante prædictæ potestatis plenitudine. *Tertium* circa hoc recitabit opinionem contrariam veritati Catholicæ. *Quartum* ponet veram decisionem & reprobationem opinionis præmissæ.

PRIMA PARS

De primæva origine Ecclesiasticæ Potestatis.

CAP. I.

Conclusiones XII. De origine & electione Papæ, Cardinalium & Episcoporum.

Quia secundum Philosophum scire est rem per causam cognoscere, ideo, quæ, (ideoque) qualis & quanta sit potestas Ecclesiastica, facilius apprehenditur, si ejus prima & originalis causa prænoscitur. Eapropter in hujus tractatus principio de origine Ecclesiasticæ potestatis aliquas conclusiones, plurium dubiorum exclusivas, breviter recolligere dignum duxi.

Concl. I. Prima est, quod Ecclesiastica potestates leguntur in Evangelio à Christo suis Apostolis & discipulis pro ipsis & eorum successoribus, ministris Ecclesiasticis, sibi se collatæ.

Prima potestas consecrationis, quæ interdum dicitur *charakter* vel potestas ordinis. Quam contulit Dominus, quando dixit: Hoc facite in meam commemorationem *Luc. XXII.*

Secunda est potestas administrationis sacramentorum, & præcipue sacramenti penitentiae, quæ est potestas clavium, vel spiritualis jurisdictionis in foro conscientiae. Et hæc potestas promissa fuit Petro, quando dixit Dominus: Tibi dabo claves &c. *Matth. XVI.* Promissa etiam fuit omnibus, ibi: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittantur eis &c. *Joh. XX.*

Tertia est potestas seu autoritas Apostolatus sive prædicationis, quam tradidit eis Dominus dicens: Euntes prædicare &c. *Matth. X.*

Tom. VI. Pars II.

Quarta est potestas judiciaria correctionis in foro exteriori, per quam timore poenæ peccata corriguntur, præcipue, quæ sunt in scandalum Ecclesiæ, Et hæc data est eis ibi: Si peccaverit in te frater tuus &c. & si non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Et sequitur: Quacunq; ligaveritis &c. *Matth. XVIII.*

Quinta est potestas dispositionis ministrorum, quoad determinationem jurisdictionis Ecclesiasticæ, ut evitetur confusio & dissensionis materia, in populo & inter ministros, si ipsi æqualiter & indistincte de omni populo curam haberent. Et hæc potestas collata est Petro & successoribus ejus, cui specialiter dictum est: Pasce oves meas &c. *Joh. ultimo.*

Sexta potestas est accipiendi necessaria vita ab his, quibus spiritualia ministrabant. Et hæc potestas declarata est, ubi dicitur: Euntes prædicare &c. ubi subditur: Dignus est operarius cibo suo, vel mercede sua, *Matth. X. & Luc. X.*

Aliam ergo potestatem præter illas sex non acceperunt discipuli à Christo, nisi miracula faciendi ad confirmationem fidei. In qua non necessario succedunt eis Episcopi & alii presbyteri. Quia jam non indiget fides miraculis confirmari.

Secunda conclusio est, quod prædictæ *Concl. II.* sex potestates à principio communes fuerint, & quasi pares omnibus Apostolis, præ-

C

tes

De usu *ju* ter *quintam*, quæ Petro specialiter col-
risdictio. lata est. Nam potestas jurisdictionis
Ecclē. licet *quasi aequaliter* collata fuerit omni-
astica in, bus Apostolis, & sine determinatione
ter Apsto, ubique & in quemlibet poterat *quili-*
los eorūq; bet ea uti, sicut Paulus ubique sine de-
successores terminatione populū hierarchisabat.

Tamen quod ex hoc confusio sequi po-
 terat, ut dictum est, ideo Dominus hoc
 prævidens contulit Petro pro se & suis
 successoribus *autoritatem disponendi mini-*
istros Ecclesia, & determinandi jurisdic-
 tionem, dicens: *Pasce oves meas*, id est,
 sis Pastor & Prælatus generalis, ad
 quem pertineat dispositio, & regimen
 generale ovium & ovilis. Et sic quam-
 vis omnes Apostoli eandem habuissent
 à Christo potestatem & æqualem cla-
 vium & jurisdictionis, non tamen
 jurisdictionem sive materiam subje-
 ctam, secundum aliquos, habuit nisi
 Petrus, & cui committere voluit. Et
 ita secundum hunc intellectum in Pe-
 tro fuit ista plenitudo potestatis, quam
 tamen postea divisim aliis dedit, vocans
 eos in partem sollicitudinis. (*In MSC.*
Helmst. aliis dedit vicariis, eos in par-
 tem sollicitudinis vocans.)

De Petro *Tertia conclusio* sequitur ex prædictis;
 quo sensu *Quod*, sicut Apostoli & discipuli, sic
 caput Ec- *Episcopi & presbyteri, Ecclesia ministri, à*
 clesia dici *Christo immediate potestatem Ecclesiasticam*
 potuerit. *susceperunt*, tanquam ab eo, qui solus est
 proprie & maxime caput Ecclesiæ. Ta-
 men nihilominus Petrus, & quilibet e-
 jus vicarius Pontifex summus, potuit
 dici caput Ecclesiæ, in quantum principalis
 est inter ministros, à quo tanquam à prin-
 cipali hierarcha & architecto aliquo
 modo dependet totus ministrorum Ec-
 clesiasticus ordo. Unde, licet cæteris
 Apostolis generaliter dictum sit; *Qua-*
cunq;, ligaveritis, &c. tamen, quia hoc
 ei singulariter dictum est, ideo specia-
 liter dicitur claves accepisse, propter
 principalitatem, quam à Christo præ
 cæteris immediate suscepit.

Quarta conclusio est, quod Petrus fuit
 prius Pontifex summus, quam Episco-
 pus Romanus, utrumque tamen Epi-
 scopatum à Christo immediate recepit.

Pro cuius declaratione sciendum est,
 quod, quando Christus Petrum consti-

tuit Pontificem summum, dicens: *Pa-*
sce oves meas, simul & eisdem verbis de-
 dit ei *potestatem eligendi sedem*, ubi-
 que vellet, & ut ibi esset particularis
 Episcopus. Unde, sicut Ecclesiasticæ
 tradunt historiæ, & sanctorum Patrum
 decreta testantur, Petrus quatuor annis
 tenuit *cathedram Ecclesiæ*, nullam sibi par-
 ticularem Ecclesiam eligendo, sed tanquam
 Prælatus & caput omnium fidelium
 sedebat, ubicunque volebat. Unde
 in Hierusalem, ubi legitur Jacobus
 statim post passionem Domini à Petro
 & Apostolis fuisse Episcopus ordinatus,
 Petrus, licet ibi omnibus præfuerit, ta-
 men illam Ecclesiam, tanquam sibi spe-
 cialē non elegit, sed postea his qua-
 tuor elapsis fere annis, *Antiochia* sedit
 annis septem, & illam sibi Ecclesiam
 appropriavit. Deinde vero *apparente*
 sibi *Christo & eidem revelante*, sedem su-
 am Romam transtulit, & ibi factus est
 Romanus Episcopus. Et ita ex tunc in
 Petro & suis successoribus duo Episco-
 patus concurrerunt, videlicet univer-
 salis Ecclesiæ, & particularis Ecclesiæ
 Romanæ.

Ex quibus sequitur *quinta conclusio*,
 quod prius *Antiochena*, & deinde Ro-
 mana Ecclesia, super ceteras Ecclesias ob-
 tinuit principatum, & à tempore quo
 Petrus & sui successores summi Ponti-
 fices fuerunt, & erunt Episcopi Roma-
 ni, Ro. Ecclesia fuit & erit caput omnium
 Ecclesiarum particularium, ac totius
 universalis Ecclesiæ, hac videlicet ra-
 tione, quod ejus particularis Episcopus
 est caput universalis Ecclesiæ, eo modo
 loquendi, quo *una metropolitana Eccle-*
sia dicitur caput omnium Ecclesiarum sus-
fraganearum. Quia Episcopus ejus est
 caput, seu ArchiEpiscopus earundem.
 Et in hanc sententiam concordant Ec-
 clesiasticæ historiæ ac Sanctorum Pa-
 trum decreta. Unde *ad hunc sensum* ne-
 gare Romanam Ecclesiam esse caput om-
 nium Ecclesiarum est hæreticum, si-
 cut negare summum Pontificem esse
 caput Ecclesiæ.

Sexta conclusio: Licet nomina *Papatus*
 & *Cardinalatus* tempore Petri & alio-
 rum Apostolorum non fuerint in usu
 Ecclesiæ, sed postea crescente Eccle-
 sia

De Antio-
 chena &
 Romana
 Ecclesia
 preroga-
 tiva.

De nomi-
 nibus Pa-
 pat9, Car-
 dia

dinalatus
Patriar-
chatus Ar-
chiEpisco-
patus &
Episcopa-
tum.

fia, in titulum honoris ex devotione fidelium, hæc nomina, sicut & nomina Patriarcharum, Primatum, ArchiEpiscoporum & Episcoporum, in usum venerint à sanctis Patribus approbatum: Tamen Ecclesiasticæ potestates dictis nominibus papatus & cardinalatus nunc designatæ, ex tunc in Apostolis præfuerunt, videlicet in Petro papalis dignitas, & in cæteris Apostolis cardinalatus auctoritas.

Pro cujus declaratione sciendum est, quod, sicut patet ex decursu historię Actuum Apostolorum, & aliis Ecclesiasticis historiis, ac sanctorum Patrum decretis, ante divisionem Apostolorum, per quam ad diversas mundi partes dispersi sunt, Apostoli Petro, tanquam (Papale) officium gerenti, assistebant tanquam cardinalatus ministerium exercentes, sicut nunc Papa assistunt Cardinales, tanquam ejus principales assessores & consiliarii, atque cooperatores in regimine universalis Ecclesiæ. Postquam verò Apostoli à Petro separati in opus prædicationis diversa mundi loca perustrantes speciales sibi dioceses sortiti sunt, ex tunc episcopale officium exercuerunt. Unde ex hoc potest inferri, quod dicti Apostoli prius fuerint Cardinales quam Episcopi, seu, quod prius exercuerint Cardinalatus ministerium, quam Episcopale officium.

De quorum cardinalatu spiritualiter intelligi potest illud Propheticum: *Domini sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem.* Ex quo sequitur, quod prius fuerint cardines orbis quam urbis. Nam sicut Petrus prius fuit Papa orbis, id est universalis Ecclesiæ, antequam Episcopus Ecclesiæ Romanæ, ut dictum est, sic & Apostoli prius fuerunt Cardines orbis, quam aliqui fierent Cardines Romanae urbis. In signum vero hujus distinctionis in investitura papatus dicitur Papæ: *Investio te de papatu Romano, ut præsides urbi & orbi.* In utraque verò tam urbis quam orbis præsentia coassistunt Papæ Cardinales, tanquam speciales ipsius coadjutores, vice & nomine tam Romanæ quam universalis Ecclesiæ. Et ideo Papa ante suam consecrationem profiteri debet, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio,

Tom. VI, Pars II.

consensu, directione & rememoratione, ministerium suum gerere, atque peragere, at patet in professione, quam fecit Bonifacius IX.

Ex præmissis fundatur septima conclusio, Quod sacro collegio vel senatui Apostolorum succedat in ordine hierarchico sacrum collegium Cardinalium, videlicet quantum ad illum statum, quo Apostoli coassistebant Petro, antequam post eorum divisionem fierent particularium Ecclesiarum Episcopi. Statui autem Apostolorum, in quantum fuerunt Episcopi, succedit ordo Episcoporum. Et ita intelliguntur dicta sanctorum, ex quibus sumitur illa glossa Luc. X. super verba: *Designavit & alios septuaginta duos &c.* ubi dicitur, quod sicut in Apostolis forma Episcoporum, sic in septuaginta duobus discipulis forma est ministrorum secundi ordinis, & omnis potestas sacerdotalis ad hos duos ordines reducitur.

Si vero objiciatur, quod Cardinales Diaconi non succedant Apostolis, cum omnes fuerint presbyteri: Respondetur, quod licet non succedant in ordine Presbyteratus, tamen succedant in ordine diaconatus. Et nihilominus succedunt eis, quantum ad ordinem hierarchicum Cardinalatus, ad intellectum superius declaratum. Unde quantum ad hoc, Cardinales Diaconi non solum jure prædicto, sed etiam ex laudabili & approbata consuetudine jam præscripta præcedunt Episcopos, licet ordo Episcopalis & sacerdotalis dignior sit ordine diaconatus. Sicut verbi gratia archidiaconus, licet non sit presbyter, tamen præest pluribus presbyteris, suo archidiaconatui ordine hierarchico subjectis. Prædicta autem consuetudo processit, ut verosimiliter creditur, ex traditione Apostolorum & suorum successorum, sicut patet ex approbatis Ecclesiasticis historiis. Nam in historia Damasi de pluribus innumis Pontificibus dicitur, quod fecerint ordinationes, videlicet tot presbyteros, tot diaconos, tot per diversa loca Episcopos. Ubi patet, quod presbyteri & diaconi Romani præferuntur Episcopis. Secundo patet quod ad Pontifices Romanos pertinet, Episcopos ordinare.

C 2

Ex

De prærogativa
Cardinalium &
Episcoporum.

Ex quibus sequitur *oſtava conclusio*, quod antiquissimo jure, & præscripta Ecclesiæ consuetudine, quæ pro lege habenda est, ad Romanum Pontificem de fratrum suorum Cardinalium consilio pertinet Episcopos ordinare & instituere. Sic enim Petrus de consilio Apostolorum Jacobum Hierosolymorum Episcopum ordinavit, sic & deinceps factum est de aliis Episcopis, & per Petrum & alios suos successores Romanos Pontifices, Per hoc tamen non totaliter excluduntur jura electionum, ut patebit ex dicendis.

Nona conclusio: Quod ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales de jure naturali & divino aliquo modo pertinet Romani Pontificis electio. Et dixi, aliquo modo hoc pertinere ad eos. Quia ad eos solos de jure naturali & divino non pertinet hujusmodi electio, sed quod adeos totaliter pertineat, hoc est de jure positivo, in quo ex causa rationabili cadere potest justa dispensatio.

Pro cujus declaratione sciendum est, quod summus Pontifex non potest sibi successorem, sicut alios eligere Episcopos vel substituere. Oportet, quod per alios eligatur. Et ideo inquirendum est, ad quos hujusmodi electio pertineat de jure naturali & divino.

De hoc autem aliqui probabiliter dicunt, quod large sumendo jus naturale & divinum, videlicet pro omni illo, quod ex suppositione est naturali rationi consonum, & in divinis Scripturis explicitè & implicitè comprehensum: Sic Romani ex jure naturali & divino hoc modo large sumto habent jus eligendi Romanum Pontificem.

Ex hac namque suppositione, quod aliquibus sit aliquis prælatus, vel princeps, vel rector præficiendus, naturali ratione evidenter colligitur, quod, nisi per illum, vel illos, cujus vel quorum interest, ordinetur contrarium, illi, quibus est præficiendus, habent jus eligendi præficiendum eis. Unde nullus debet eis dari ipsis invitis. Et hoc multis exemplis & rationibus posset probari, quas dimitto. Cum ergo Romanus Pontifex quodammodo specialiter præficiendus sit Romanis, quia non habent alium Episcopum, sequitur, quod

ipsi jure prædicto, ex suppositione, scilicet quod debent habere Episcopum, habent jus eligendi ipsum.

In quo jure participant Romana Ecclesia Cardinales: Cum ipsi ratione suorum titularum sint principales in clero Romano.

Et hoc utique verum est, nisi per ipsos Romanos, vel alium superiorem Romanis, qui habeat in hoc potestatem, contrarium statuatur vel ordinetur.

Si vero dicatur, quod ex ratione prædicta sequitur, quod, cum Romanus Episcopus, in quantum summus Pontifex, præficiatur universali Ecclesiæ, videtur, quod jus eligendi ipsum ad universalem pertineat Ecclesiam, vel ad generale concilium ipsam repræsentans, potius quam ad Romanos. Ad hanc, secundum prædictam opinionem respondetur, quod licet universa fidelium multitudo, seu generale concilium eam repræsentans, haberet jus eligendi summum Pontificem: Tamen in quantum ipse est Romanus Episcopus, publicæ utilitati magis videtur expedire, quod, vacante sede Romana, jus eligendi pertineat ad Romanos, vel ad aliquos, qui hanc ab eis habeant potestatem. Quia illa universalis aut generalis multitudo aliquando non posset in unum locum congrue convenire, vel in unam personam idoneam consentire.

Ex prædictis sequitur *decima conclusio*. Quod Romani ad evitandum confusionem multitudinis rationabiliter potuerunt & debuerunt transferre prædictum jus suum eligendi summum Pontificem in aliquos paucos ex Romanis, vel in clerum Romanum, aut aliquos ex ipsis. Sic enim ab antiquo electiones Prælatorum concessæ fuerunt clericis, quod, licet omnes clerici & laici habuerint jus eligendi, de consensu tamen laicorum, quia clerici erant sapientiores & sanctiores respectu multitudinis, concessum fuit & ordinatum, quod ipsi soli eligerent.

Ex eadem radice sequitur *undecima conclusio*, Quod Romani rationabiliter potuerunt & debuerunt transferre jus & potestatem instituendi electores Romani Pontificis, in aliquos paucos, vel in unum solum, ut puta, in Pontificem Romanum.

Sic

Sic enim *Papa* aliquando concessit quibusdam *Regibus* jus eligendi summum Pontificem, vel aliquando aliis. Sed secundum opinionem prædictam hoc non fecit, quod ipse solus habuerit potestatem hujusmodi jus concedendi, sed, quod Romani vel in eum solum, vel in eum & alios simul, qui gesserunt vicem Romanorum, prædictum jus transtulerunt.

Sic *Hadrianus Papa*, ut habetur in Decreto, non solus, sed ipse & synodus celebrata Romæ, in qua plures fuerunt Romani, tradiderunt *Carolo Regi* jus & potestatem eligendi summum Pontificem, & ordinandi Apostolicam sedem.

Sic etiam *Leo Papa*, ut in Decretis legitur, non solus, sed cum multo clero & populo Romano jus concessit *Ottoni I. Regi Teutonicorum*, summum sedis Apostolicæ Pontificem ordinandi.

Sic deniq; *Nicolaus Papa*, non sine consensu Romanorum in quadam Romana synodo centum & tredecim Episcoporum hanc electionem & potestatem Cardinalibus contulit. Quæ potestas pluribus juribus & consuetudine præscripta firmata est.

Hic tamen notandum, quod per præmissa non tollitur, quin *Papa* etiam ex ordinatione Christi & ex potestate collata sibi à Christo, in aliquo casu habeat potestatem ordinandi, qui debeant eligere successorem suum. Cujus ratio est, quod Christus sufficienter providit Ecclesiæ in omnibus necessariis. Ideo committendo Ecclesiam suam beato Petro, dedit ei & successoribus suis plenitudinem potestatis in spiritualibus quoad omnia necessaria Ecclesiæ suæ, salvo tamen jure aliorum, quando debite volunt & possunt uti jure suo. Ita, ut *Papa* in omnibus necessariis possit supplere in spiritualibus defectum illorum, qui nolunt vel non possunt uti jure suo. Et ideo, quia ex jure divino Romani habent jus eligendi Episcopum suum, *Papa* non habet potestatem ordinandi de electione eadem in præjudicium Romanorum, quando ipsi vellent vel possent ad bonum commune uti jure suo. Solus ergo *Papa* potest habere jus ordinandi de electoribus, & de modo ele-

ctionis sui successoris, si Romani transtulerunt jus suum in *Papam*, vel etiam, si Romani in ordinando de electoribus Romani Pontificis invenirentur in detrimentum Ecclesiæ negligentes.

Et satis probabile est, quod Romani tale jus aliquando transtulerunt in *Papam*. Et ideo ex tunc potuit *Papa* solus concedere potestatem eligendi summum Pontificem, vel Imperatoribus, vel Regibus, vel vicinis Episcopis, vel clero Romano, vel canonicis Ecclesiæ Romane, vel aliis, maxime Cardinalibus, prout ei visum fuerit, utilitati Ecclesiæ con-

venire. *De jure eligendi summum Pontificem, quod, quia res de facili ad naturam suam revertitur, si electores Romani Pontificis, concessio sine Cardinalibus, aut alii, in quos Romani jus suum transtulerunt, ex culpa sua mutantur, in hoc casu reverteretur ad Romanos, nisi Papa, habens in hoc Romanorum potestatem, aliter ordinaret de electoribus hujusmodi. Et ideo si sede vacante casus prædictus contingeret, tunc jus eligendi & ordinandi de electoribus ad Romanos pertineret, secundum opinionem prædictam.*

Sed tamen probabilius videtur possedici, quod in casu præmissa jus prædictum pertineret ad generale concilium, si faciliter & convenienter posset congregari, aut si de facto esset sufficienter congregatum. Et hoc maxime patet ex illatione (illa ratione) supra tacta, quod *Papa* non solum est Romanus Episcopus, sed etiam summus Pontifex Romana Ecclesiæ, qua in concilio representari censetur.

Ex omnibus præmissis patet manifesta reprobatio cujusdam falsæ opinionis, quam recitavi in tractatu de Reformatione Ecclesiæ, videlicet quorundam, statum Cardinalium nimis rigorose deprimendum, ipsumque reprobantium, sicut reprobatus est status Chor-Episcoporum, asserentium, quod Cardinalatus non sit gradus Ecclesiasticæ hierarchiæ, nec statui Apostolorum quovismodo succedens. Quem errorem aliqui in hoc sacro concilio suscitare ac renovare nisi sunt.

CAP. II.

Probatae & illustratae superiores XII. Conclusiones
de Origine & electione Papae, Cardinalium
& Episcoporum.

AD confirmationem praedictarum conclusionum nonnullas hujusmodi *juris allegationes* expedit inducere.

Circa *primam conclusionem* sciendum est, quod prima & secunda potestas secundum aliquos sunt una potestas secundum essentiam, sed differentes secundum diversos actus, respectu corporis Christi veri & mystici. Imo *totam potestatem, traditam Apostolis à Christo*, videntur canones *comprehendere sub potestate ligandi & solvendi*.

Et in hac potestate, juxta *secundam conclusionem*, omnes Apostoli cum Petro consortio pari honorem acceperunt, ut *dist. 21. In novo*. Ubi etiam fit mentio de potestate praedicandi, de qua *XIX. dist. Ira Dominus*. Ubi concluditur, quod hujus muneris sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro Apostolorum summo principaliter collocaret, ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet.

Unde etiam juxta *tertiam conclusionem* in dicto capitulo: *In novo*, dicitur, quod Episcopi successerunt loco Apostolorum. Et ideo, licet habeant potestatem ordinis vel consecrationis parem cum Papa, quoad plenitudinem exercitii ipsius potestatis, tamen non habent parem dominii administrationem: Quia juxta *secundam conclusionem* solum vocati sunt in partem sollicitudinis quoad suas diceceses, Papa vero in plenitudine potestatis, quoad totum mundum. Ut *2. q. VI. Qui se scit*, & *De Ufu pallii, c. Ad honorem*. Unde etiam juxta *tertiam conclusionem*, Petrus fuit principalis inter Apostolos, quia etiam fuit major aliis in administratione, ut *2. q. 7. Puto*. Ubi dicit Augustinus, quod in Petro fuit principatus Apostolatus. Solus enim Petrus inter Apostolos principatum gerebat. *II. q. VII. Paulus* & *Ce-*

phas, id est, caput dictus est, quia principatum teneret Apostolatus, ut *22. d. sacrosancta*, ad idem *De Elect. Fundamenta, lib. 6*. His itaque atque pluribus *jurium concordantiis* tres primae conclusiones simul probatae sunt.

Circa *quartam conclusionem* vide *VII. q. I. Mutationes*. Ubi dicitur, quod Petrus de Antiochia translatus est Romam, ut ibidem potius proficeret. Idem *22. di. sacrosancta*. Et haec translatio jubente Domino facta est, *24. q. 1. Rogamus*. Et idem capitulum facit pro *quinta conclusionem*, quia ibi dicitur, quod Antiochena sedes, quae olim erat prima, cessit Romanae sedi. Et nulla est sedes, quae non sit eidem Romanae subjecta. Quod autem haereticus sit, qui negat, Romanam Ecclesiam esse caput aliarum Ecclesiarum, habetur *22. di. Omnes*.

Circa *sextam conclusionem* nota, quod aliquibus videtur, quod Sylvester fuit primus, qui Cardinales vocavit, ut *II. q. III. prafal*. Et fuit illud capitulum conditum in generali concilio, ut ibi patet. Aliis videtur, quod Marcellus Papa. Et de hoc per Archidiaconum. *De elect. Ubi majus, lib. 6*. Et in hoc non refert. Quia debet attendi effectus & non vocabulum, *De verborum signif. c. Intelligentia*, cum tribus capitulis sequentibus. Et nota, quod Hostiensis & quidam Doctores Canonistae multa ponunt de autoritate Cardinalium, tam sede vacante, quam plena, ut in capitulo *Ad deliberandum, De Judaeis*: In cap. *Cum ex eis, De Pau. & remissiones Antiqua, De Privilegiis*. In cap. *Nullus, 17. di. In cap. Ego, N. De jure jurandi*. In cap. *Fundamenta, De elect. In cap. II. De Offic. legati, lib. 6. Incap. Ad Apostolica, De rejudi. eodem lib. & in Extravag. Execrabilia*.

Circa *septimam conclusionem* nota, quod Cardinales, etiam non Episcopi, praecedunt Episcopos, quia comparantur Senatoribus, qui erant primi post Imperatorem, & dicebantur *Patres conscripti*. De hoc per Archidiaconum. *de Offic. leg. cap. 14*.

cap. 1, lib. 6. & pro hoc 96. di. Constantinus. Ubi concedit Constantinus, ut utantur ornamentis Senatorum. Et dato, quod nullo jure probaretur, sufficit, quod sic est receptum à tempore, de cujus contrario non est memoria. Nam tale tempus habet vim legis, De præscript. cap. 1. lib. 6. Et hoc facit pro octava conclusi-
one.

Item Cardinales, etiam non Episcopi, habent in suis titulis jus Episcopale, ut notat Jo. Mo. De Major. & obed. cap. 1. no, lib. 6. Nec obstat, de Cardinalibus Diaconis, qui minores sunt in ordine sacramentali. Nam stat, quod aliquis sit cum alio par vel minor in ordine, & tamen major in administratione, sicut Archidiaconus Archipresbytero, (in MSC. Helmst. sicut Archypresbyter

& Archidiaconus) ut 25. di. Perlect. Unde sacer ille senatus Cardinalium à cardine nomen accepit, ut 22. di. sacrosancta, super verbo Cardo notavit Archidiaconus.

Circa nonam conclusionem nota, quod electio Papæ pertinet ad Cardinales, non solum de jure, sed etiam de consuetudine diu obtenta, ut notat Hostiensis, de Elect. Licet. Et hæc consuetudo secundum Philosophum dicitur altera natura, & habet vim legis, & legem interpretatur & corrigit, ut De consuetudine, Cum dilectus. Item ad Cardinales pertinet hæc electio tanquam ad clerum Romanum, seu principales de clero Romano. Argu. 23. di. cap. 1. Facit LXXIX. di. cap. 1. & cap. Si quis ex, & cap. Si quis pecuniam.

CAP. III.

XII. Hypotheses De dignitate, officiis & juribus Papæ & Cardinalium.

Et IV. Propositiones De modo novum Papam in Constantiensi Concilio creandi.

Sed ultra jura præmissa, humana & positiva, restat in jure divino fundare statum hierarchicum Cardinalium, & eorum auctoritatem.

Ubi primo supponendum est, quod Christus Ecclesiam suam instituit, statibus, officiis & gradibus variis hierarchiæ distinctam, juxta illud Apostoli ad Eph. IV. Unicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi, propter quod dicit: Ascendens in altum dedit dona hominibus, & ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem pastores & Doctores, ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, in adificationem corporis Christi, quod Ecclesia. Et eadem sententia habetur I. Cor. XII.

Et hæc perfecta & completa statuum distinctio maxime in die Ascensionis instituta est, ut notant præmissa verba Apostoli allegantis illud Psalmi: Ascendens in altum dedit dona, &c.

Ex quo sequitur, quod varietas officiorum, statuum, graduum, & dignitatum in Ecclesia, non principaliter est ex institutione Ecclesia, aut cujuscunque hominis puri

autoritate processit: Quare nec eam destituere potest, sive destruere.

Uterius supponitur, quod præmissa officiorum varietas ad sui pulchritudinem ordinem requirit (in MSC. Helmst. quod ex præmissa officiorum varietate ad sui pulchritudinem & ordinem requirit,) quod inter auctoritates Ecclesiæ regitivas sit hierarchica subordinatio, & quod una, scilicet papalis auctoritas, sit suprema, ex Christi institutione, & non tantum humana auctoritate, sed divina, juxta illud Job. XX. Pasce oves meas &c. Unde, licet pluraliter dicat Apostolus: Dedit Apostolos seu Episcopos &c. tamen ad juvandum id, quod dictum est, præmisit: Unicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi, quasi diceret, quod uni plus & alteri minus donatum est, & uni supremum regimen Ecclesiasticum sit commissum. Ideo dicit Apostolus II. Cor. X. Nos non in immensum gloriamur, sed secundum mensuram regulæ, qua mensus est nobis Deus. Ubi glossa: Usurpantes sibi regimen animarum sine commissione Christi aut sui vicarii, vel potestatem commissam ultra terminos sibi præfixos

finos extendentes, non secundum mensuram regula, sed in immensum gloriantur.

Ex præmissis inferitur, quod sicut status Papæ, sic & post eum status Cardinalium ad ordinem hierarchicum Ecclesiæ ex Christi institutione pertinet. Nam ipsi, quantum ad hunc statum, statui Apostolico immediate succedunt.

Pro cujus declaratione sciendum est, quod Apostoli possunt tripliciter considerari. Primo, ut Christo præsentialiter adfuerunt ante ejus ascensionem. Secundo, ut adfuerunt Petro tanquam primo pastori ante Apostolorum divisionem & separationem à Petro. Tertio, ut ex præcepto Christi postea à Petro separati per mundum se dividerunt, ut in sexta conclusione tactum est. In primo statu Apostoli fuerunt pares, nec Petrus eis præerat. In secundo & tertio statu præerat eis Petrus. Et quantum ad primum & secundum statum Cardinales representant Apostolos, in hoc, quod assistunt Papæ, qui est Christi vicarius, & Petri successor. Sed quantum ad tertium statum, Episcopi succedunt Apostolis, ut in dicta sexta conclusione ostensum est. Et hoc notavit Apostolus, distinguens (MSC. Helmst. designans) status Ecclesiæ. Quia distinguit statum pastorem, cui incumbit cura animarum particulariter, à statu Apostolico, ad quem spectat regimen & ordinatio totius Ecclesiæ generaliter. Et juxta hanc sententiam dicit Archidi. 22 di. cap. Sacrosancta, quod Papa se debet inter Cardinales annumerare ratione status Apostolici, in quo sunt, dividendo eum à pastoralis statu, licet etiam Apostoli fuerint pastores, sed status in se sunt divisi (diversi) & prius fuerunt in statu Apostolico per Christum instituti, quam in pastoralis per Petrum: Quia ante passionem omnes duodecim fuerunt Apostoli, sed post passionem institutus est Petrus à Christo omnium pastor, & tunc status pastoralis ordinatus, cum Apostolicus status ante fuisset: Petrus ergo & sui successores utrumque retinuerunt statum, sed Cardinales Apostolicum duntaxat.

Et ista diversitas inter nunc vocatos

Cardinales & ArchiEpiscopos, & Episcopos, qui in statu Apostolico vario modo succedunt Apostolis, notatur in glossa I. Cor. III. super illud, dictum fidelibus: Omnia vestra sunt, sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas. Nam, ut dicit glossa: Paulus erat Apostolus Corinthiorum, Apollo erat ArchiEpiscopus eorum: Cephas, id est, Petrus, omnibus major erat.

Unde ulterius sequitur, quod ad statum Cardinalium, tanquam ad statum Apostolicum, primo pertinet una cum Papa regimen & ordinatio totius Ecclesiæ. Nam, sicut perfectio Episcopalis status in hoc consistit, secundum Sanctum Thomam, secunda secunda, quod quis ex divina dilectione se obligat ad hoc, quod curam proximorum gerat, & saluti eorum insistat, videlicet eorum, qui suo Episcopali regimini specialiter sunt commisi: Ita perfectio status Cardinalatus in hoc consistit, quod ex charitate se obligant, ut cum capite suo, Christi vicario, generaliter fidem & Christianitatem usque ad sanguinis effusionem defendant, in cujus signum capellum rubenum portare dicuntur.

Ex quibus sequitur, quod Cardinales sunt in statu perfectionis altioris, quam sit generaliter status pastoralis. Quia inferiores pastores tenentur se exponere pro grege particulari, sed Cardinales tenentur se exponere pro Ecclesia universali, quod est perfectius. Quia bonum quanto communius, tanto divinius, ut dicit Philosophus.

Ex eodem fundamento patet, quod ad sedem Apostolicam, id est, ad Papam & Cardinales, præ cæteris sedibus particularibus pertinet declaratio veritatum necessariorum aut utilium ad salutem, sive quantum ad fidem, sive quantum ad utile regimen Ecclesiæ militantis. Quia in hoc succedunt Petro & cæteris Apostolis, quantum ad statum Apostolicum primitivum, de quo dictum est: Euntes docete omnes gentes &c.

Ex quo ulterius itquitur, quod ubi necessitas aut utilitas imminet pro conservanda fide, vel bono regimine Ecclesiæ, ad Papam, vel in ejus defectu, ad Cardinales, pertinet generale concilium convocare. Et hoc eis convenit, non tam

tam humana quam divina institutione, vice & nomine totius universalis Ecclesiae. Quia ipsi Cardinales succedentes Apostolis in ministerio generali verbi Dei, & deputati ex statu suo ad instruendum generaliter fideles de his, quae pertinent ad salutem, licet de hoc officio sint instituti à Papa, vice tamen Christi veritates necessarias orbi docere tenentur.

Et in illa charitate, in qua à Sanctis Doctoribus Paulus dicitur fuisse par Petro, praedicatione scilicet legis Evangelicae, *succedunt Paulo*. Et exemplo ipsius, *Gal. II.* successori Petri, manifeste in praedictum Christianae religionis aberranti, possunt resistere. Quia licet sit generalis vicarius Christi, & officio & autoritate praedicationis maximus, tamen in ministerio praedicationis & doctrinae Christianae connumerare se debet aliis Apostolis, ut notat *Archid.* ubi supra.

Ex praemissis omnibus patet, quod, si attendatur ad conditionem status, in quo Cardinales sunt ex Christi ordinatione instituti, valde magna congruentia est, ut ad eos pertineat electio Papae, Christi vicarii. Quia videlicet in hoc succedunt Apostolis Christi. Hoc tamen *jus* principaliter & originaliter pertinet ad Ecclesiam universalem seu generale concilium ipsam representans, sicut tactum est in fine duodecimae conclusionis.

Pro cujus materiae declaratione sciendum est, quod, licet Papale officium sit ex Christi institutione, tamen *modum, ipsum per electionem obtinendi, Christus non docuit explicitè & expresse*. Licet autem Christus leges obtinendi Ecclesiastica beneficia seu dignitates non expresse docuerit, tamen videtur, quod eas suo vicario instituendas reliquerit, vel immediate per se ipsum, vel mediate per alios, juxta Ecclesiasticas sanctiones subordinatos.

Sed de papatu, qualiter & quomodo debeat quis surrogari, est specialis difficultas.

Circa hoc vero multiplex est opinio. Una est, quod quando Christus praefecit beatum Petrum omnibus Christianis, dans sibi potestatem, ut ubi vellet

Tom. VI. Pars II.

sedere, eligeret, ita, ut ibi esset quodammodo proprius illorum Episcopus, *non privavit illos jure illo naturali, large sumto, quod omnibus competit*, quibus est aliquem praeficiendi potestas, sive Ecclesiastica, sive secularis, videlicet eligendi sibi Rectorem, nisi per illos, quibus est praeficiendi hujusmodi potestas, vel per eorum superiorem, contrarium ordinetur. Ergo, cum beatus Petrus eligeret sedem Romae, sequitur, quod *Romani habent jus eligendi successorem beati Petri*, qui eis praeficiendus est in spiritualibus. Et hoc habent Romani ex jure naturali large sumto, ut supra tactum est, & per consequens ex jure divino, extendendo *jus divinum ad quodcumque jus naturale*, ex eo scilicet, quia tale jus est à Deo conditore naturae.

Alia opinio est, quod pari vel majori ratione, sicut ad universitatem Romanorum pertineret de jure naturali vel divino electio Papae tanquam Romani Pontificis, sic ad universitatem fidelium similiter jure naturali & divino pertineret electio Papae, tanquam summi Pontificis universalis Ecclesiae, vel ad generale concilium ipsam representans. Quia *universalis Ecclesia vel congregatio eam representans originaliter & principaliter habet à Christo jus eligendi sibi caput seu rectorem*. Cujus tamen capitis auctoritas seu potestas non ab Ecclesia, sed à Christo immediate dependet. Et haec opinio verior reputatur.

Ex qua sequitur, quod si universitas Romanorum naturali aut divino jure habeat potestatem (partem) in electione summi Pontificis, hoc est *vice & nomine universalis Ecclesiae*, cujus summus Pontifex est particularis Romanae Ecclesiae Episcopus: Et quia universitas Romanorum vel aliqui ejus autoritate facilius & commodius possunt congregari, quam tota Ecclesia vel concilium universale. Pro quibus facit *65. di. Si forte. Et ibidem cap. 2. De tempor. ordinat. Si Archiepiscopus, & 23. di. In nomine Domini. & 49. di. cap. I. & cap. Si quis &c.*

Unde ulterius sequitur, quod Papae illam potestatem, quam habet super ordinatione de electione sui successoris,

D

habet

habet vice & nomine Ecclesia universalis, cujus ipse est caput, & eam aliquo modo repræsentat. Et ideo modus instituendi Papam est datus per autoritatem Ecclesiæ, non exclusâ sed inclusâ autoritate Papali, in conciliis scilicet generalibus. Quare nec per autoritatem papalem sine autoritate Ecclesiæ potest destitui. Quia cujus est instituere, ejus est destituere. Et in hujus rei signum decreta seu jura, quæ sunt de modo eligendi Papam, fuerunt per summos Pontifices in conciliis generalibus ordinata, ut cap. *In nomine Domini*, XXIII. di. & cap. *Si quis*, 99. di. & de *Elect. c. Licet in antiquis*, & cap. *una*, lib. 6. cum suis concordantiis.

Ex quibus inferitur, quod *sede vacante*, si ad electionem summi Pontificis fuerit procedendum, illa *electio non erit faciendâ, exclusis Cardinalibus*. Quia, ut expresse patet, ad eos multipliciter pertinet electio summi Pontificis. Nec istud jus sufficienter abolitum est, nec aboleri posse videtur, ut quidam dicunt, sine superiori autoritate Papæ, qui caput est Ecclesiæ. Alioquin, si sine eo possent talia fieri, sine necessaria & evidenti causa, eadem ratione posset Ecclesia, seu generale concilium, omnia quæ sunt Papalis officii. Quod secundum aliquos est absurdum. Sed hæc gratia brevitatis omitto, de his remittens ad ea, quæ notavit Petrus Bertrandi, in cap. *Ubi majus*, de *Elect.* lib. 6.

Hic tamen pro speciali hujus materiæ declaratione dico, quod, licet ad *solos Cardinales* pertineat regulariter Papæ electio, tamen hæc regula *in certo casu, & ex rationabili causa, exceptionem habere potest*, ut tactum est in nona conclusione principali primi capituli. Et hoc specialiter locum habere videtur *in casu præsentis schismatis*. Super quo sunt aliqua consideranda.

Primo quidem non videtur expediens, stante hoc generali concilio, solum *sacrum collegium Cardinalium futurum summum Pontificem eligere*. Nam attenda conditione præsentis schismatis, & considerato præsentis statu Ecclesiæ, apparet conveniens, quod *in hac electione, hujus concilii concurrat autoritas*. Et ad hoc

speciales rationes possent induci.

Secundo, non videtur expediens, per hoc *sacrum concilium dictum collegium* ab hac electione totaliter excludere. Quia hoc esset verisimiliter dare causam novo schismati. Quia non est clarum, quomodo possent hoc jure privari, ut statim tactum est. Et supposito, quod in *aliquo casu Cardinales essent privati jure eligendi*, remaneret dubium, ad quos devolveretur jus & potestas hujusmodi? Cum aliqui magni Doctores teneant, quod rediret ad Romanos. Quæ opinio licet non esset vera nec tenenda, tamen posset verosimiliter esse occasio generandi novum schisma. De qua opinione tactum est supra in nona conclusione primi capituli, & sequentibus, & in nona & decima propositionibus in hoc capitulo præmissis.

Tertio, non videtur expediens, quod concilium non consentiente dicto Cardinalium collegio statuat vel decernat nova jura contra jura antiqua de electione Papæ condita in Generalibus Conciliis præsentis Papæ, & in pace ac unitate Ecclesiæ congregatis. Et hoc clarè patet ex supradictis. Nam circa electionem summi Pontificis nova jura condere novo schismati posset verosimiliter occasionem præbere.

Quarto, ex præmissis concluditur, quod omnino expediens est in materia ista, *sacrum concilium cum sacro Dominorum Cardinalium collegio unanimiter concordare*, ad obviandum omnibus dubiis & imminentibus inde periculis & scandalis, ut omnia in pace fiant, & excludantur viæ malignandi turbationem unionis. Quod utique fiat, advisando aliquos *modos rationabiles, & juridicos & antiquos*, (MSC. Helmstad. antiquis juribus) juribus non contrarios. Et ex illis eligendo concorditer modum convenientiorem, in futura electione observandum. Et ad hoc *consentiendum tenetur dictum sacrum collegium* de jure naturali & divino, attenda conditione præsentis schismatis, non obstantibus quibuscunque juribus positivis, si quæ videntur in contrarium militare. Sed de hac materia particularius dicere non est præsentis operis.

CAP. IV.

X. Conclusiones de autoritate Concilii & Romanæ Ecclesiæ.

Deque autoritate Nationum in Constantiensi Concilio,
earumque Jure novum Pontificem eligendi,
ut & definiendi & concludendi.

EX his, quæ in præcedentibus capitulis dicta sunt, restat ostendere, quod licet *autoritas concilii generalis* merito extollenda sit & manifestanda, adeo quod *Romana Ecclesia particularis ejus judicio subest, in capite & in membris*: Tamen dictæ Romanæ Eccl. autoritas in (&) præ eminentia non est in sacro concilio deprimenda atque parvi pendenda.

De his vid. Tom. II. Part. XII. cap. II. ubi ad dicta Concilii responsio.

Ad quod declarandum ponuntur *decem conclusiones* infra scriptæ, multorum & magnorum prælatorum atque doctorum examine correctæ & approbata.

Prima conclusio est: *Romana Ecclesia* secundum canonicas sanctiones, Christi traditioni conformes, omnium Ecclesiarum mater est & magistra. Et oppositum dicere est hæresis implicita.

Secunda conclusio: *Romana Ecclesia* sicut omnium Ecclesiarum est magistra, sic earum caput merito dici potest.

Tertia conclusio: *Romana Ecclesia* sicut ratione Pontificis summi omnium Ecclesiarum caput dicitur, sic secundum aliquos potest dici caput concilii generalis, imo universalis Ecclesie, quæ ex omnibus particularibus Eccl. integratur.

Quarta conclusio: *Romana Ecclesia* præmissam capitis & autoritatis præ eminentiam obtinet non tam humana traditione quam divina. Et hoc ratione Petri Apostoli, Christi vicarii, & cujuslibet sui legitimi successoris, qui ex Christi institutione sub eo, tanquam sub principali capite, tam Romanæ, quam universalis Ecclesie caput fuisse vel esse dignoscitur.

Unde ex hoc patet, quod *autoritas Papæ seu Romanæ Ecclesie & concilii generalis* immediate est à Deo principaliter, licet sit ab homine seu dependeat ab humana potestate ministerialiter. Nam Papa fit per Cardinalium electionem & Cardinales per Papæ autoritatem, & generaliter concilium per Papæ aut alte-

Tom. VI. Pars II.

rius legitimæ potestatis convocationem.

Quinta conclusio: *Romana Ecclesia*, quæ in Papa & Cardinalibus principaliter representatur, pars principalis sive membrum est concilii generalis, in quo Papa, vel suus vicarius ipso absente, præsidere debet, nisi manifesta causa & in jure divino fundata obsisteret.

Sexta conclusio: *Romana Ecclesia* universalem Ecclesiam representat, quod nulli alteri particulari Ecclesie, nisi universali concilio competit.

Septima conclusio: *Romana Ecclesia*, Papa absente, in generali Concilio per Cardinales ibidem præsentibus representari censetur, maxime si Apostolica autoritate ad hoc vocati sunt.

Octava conclusio: *Romana Ecclesia* tantæ autoritatis est, quod secundum aliquos sine ea, vel eam representantibus, in generali concilio nihil decerni aut defini debet, nisi causa rationabilis obsisteret. Unde patet, quod in decernendis in concilio, Papa & Cardinalium consensus, ubi haberi potest, omnino requiri & reverenter suscipi debet.

Nona conclusio: *Romana Ecclesia* tantam autoritatem habet, quod in ejus, & aliarum Ecclesiarum reformatione non est à generali concilio repellenda, sed reverenter audienda, quando agitur de reformatione totius corporis in capite & in membris.

Decima conclusio: *Romana Ecclesia & totum generale concilium ad universalem membrorum Ecclesie reformationem debent unanimiter concurrere, & unicuique statui in ejus reformatione audientiam dare, & de se ipsa definitivum communicare judicium, ut impleatur illud Apostoli: Si nos ipsos judicavimus, non utique judicavimus.*

Unde patet, quod vanæ voces non sunt in hoc concilio audiendæ quorundam populariter loquentium atque dicentium: *Nos vocabimus Cardinales, quan-*

do nobis videbitur, sed non quando de eorum reformatione agetur. Cum tamen ad Cardinales non minus pertineat, illos vocare & reformare, quam è contra. Et in cujuslibet status reformatione singuli audiendi sunt, nec à iudicio concilii repellendi, sed magis ad mutuam charitatem correctione (MSC. Helmst. ad mutuam caritativam correctionem) inducendi.

Ad fundandum autem prædictas conclusiones & inde sequentia: Ultra rationes & allegationes juris, in prædictis capitulis politas, specialiter pro prima & secunda conclusione facit 22. di. per totum. Ubi probatur, quod Romana Ecclesia habet de omnibus aliis ordinare, cum sit mater omnium aliarum. Et cum secundum superioritatem & inferioritatem sint ad invicem ordinatæ, inter eas tenet Romana Ecclesia primum gradum.

Item, quod Romana Ecclesia caput sit omnium aliarum Ecclesiarum, sicut Petrus omnium Apostolorum, probatur III. q. VI. Dudum. Et hoc specialiter facit pro tertia & quarta conclusionibus. Facit etiam pro quinta conclusione, quoad præsentiam Papæ. Et pro eadem facit specialiter cap. Significasti. de Elect. cum suis concordantiis. Ex quibus fundantur sexta & septima conclusiones sequentes.

Pro octava & nona conclusionibus facit, quod Romana Ecclesia habet alias in partem sollicitudinis, non in plenitudine potestatis, ut secunda qu. VII. Decreto. Facit etiam ad idem, quod Romana Ecclesia potest de omnibus aliis judicare, ut IX. q. III. Pater. Facit etiam pro prædictis, quod Romanæ Ecclesiæ consuetudo circa institutiones Ecclesiasticas ab omnibus est servanda, ut XI. di. cap. Quis nesciat. Et qui ejus privilegia violat, hæreticus habendus est, ut 22. di. Omnis.

De quinque Nationibus circa ordinem hujus sacri concilii, apud Italiam, Gallicam, Germanicam, Anglicam, Hispanicam. Sed occasione prædictarum conclusionum hic occurrunt aliqua dubiaque nonnullos magnam perplexitatem inducunt.

Primum dubium: An quatuor nationes in hoc sacro concilio sic distinctæ, videlicet Italica, Gallica, Germanica & Anglicana,

excluso dicto Cardinalium collegio, faciant generale concilium, cum sint plura concilia particularia valde inæqualiter & improportionabiliter divisa, & ad partem deliberantia. Quæ deliberatio, exclusa deliberatione dicti collegii, & non facta in communi sessione collatione votorum, videtur multis non esse censenda deliberatio concilii generalis collegialiter facta.

Secundum dubium: An dictæ nationes, quæ sunt nova collegia particularia, quæ multis videntur contra vel præter consuetudinem antiquam sacrorum conciliorum instituta, licet ex rationabili causa & sub debitis circumstantiis ita institui potuerint, habeant à jure divino vel humano autoritatem privandi Romanam Ecclesiam, & sacrum collegium ipsam repræsentans, id est, antiquum collegium, & in antiquo jure & iacris generalibus conciliis & sanctorum Patrum decretis fundatum, privandi, inquam, jure suo, habendi videlicet vocem in sacro Concilio, & summum Pontificem eligendi.

Tertium dubium: Supposito, quod dictæ nationes possint nova jura circa electionem Papæ, citra antiqua jura, ut præmittitur, statuere, ita, quod hoc eis absolute liceret, an pro nunc expediret, cum secundum doctrinam Apostoli multa liceant, quæ minime expediunt. Unde attento præsentis statu Ecclesiæ, & consideratis prædictis dubiis, non videtur expediens aliqua nova jura concedere, (MSC. Helmst. condere) quæ novo schismati possent verosimiliter occasionem præbere.

Quartum dubium occasione primi dubii oritur circa modum distinctionis hujusmodi nationum. Nam Benedictus XII. in Extravagante, Vas electionis, distinguit obedientiam papalem in quatuor generales partes, sive nationes, (MSC. Helmst. ordines.) Et in secunda parte sub natione Germanica ponit Germaniam, Angliam, Hungariam, & plura alia regna. Ex quo jure patet, quod si hoc generale concilium Constantiense rationabiliter debeat dividi per nationes, convenientius dividitur per quatuor, quam per plures. Quia talis divisio seu

ca. in Concilio Const. presentibus, carūq. autoritate.

De hæc illi nationali in Concilio inter Gallos & Anglos, vide pluribus Tomo V. ubi habetur Anglo-

rum re-
sponso ad
hæc argu-
menta.

distinctio est juri ac rationi conformior.

Ideo multis videtur, quod adveniente natione Hispanica ad hoc generale concilium, natio Anglicana deberet reduci ad nationem Almania, cujus ipsa est pars, & ei immediate conjuncta, ut patet ex jure prædicto. Unde quando hæc natio Anglicana huc usque divisa fuit à natione Alemanicæ, permixtum fuit, ut sic essent in isto concilio quatuor nationes, & hoc ex certa & speciali causa, quæ maxime cessabit adveniente dicta natione Hispanica. Qua adveniente, si dicta natio Anglicana remaneret quinta, eadem & potiori ratione aliæ tres nationes prædictæ debent proportionabiliter distingui in plures nationes dictæ Anglicanæ nationi æquales. Ideo, quia adveniente dicta natione Hispanica, juxta unum ex capitulis tractatus in Narbona, statim fiet unio ipsius ad nos, pro faciendone unum universale concilium. Et per consequens, hoc factum, sicut illud erit quasi novum concilium, & noviter ex ipsa & nobis integratum: Sic ad illius nationis honorem debet fieri novus ordo, seu ordinari novus procedendi modus, imo verius renovari mos antiquus in distinctione nationum observatus, & ut præmittitur, juri & rationi conformis.

Ad confirmationem autem præmissorum facit *Benedictus XII.* qui distinguit terras & provincias subditas obedientiæ Romani Pontificis pro Capitulis monachorum nigrorum provincialibus celebrandis. In prima rubrica sui operis, in fine ejusdem, distinguit præfatas terras & regna in 36 provincias, & inter illas in regno Angliæ ponit Cantuariensem & Eboracensem pro una provincia. Ex quibus multis videtur, quod nec juri nec rationi consonum est, æquare seu æquiparare regnum Angliæ regno Franciæ in concilio generali, vel nationem Gallicanam generaliter sumptam nationi Anglicanæ, & multo minus Italicam, Germanicam vel Hispanicam. Quare omnino absurdum esset, dictam nationem Anglicanam fieri quintam partem, seu nationem hujus sacri concilii. Cum ipsa secundum juris dispositionem sit 36ta pars sive pro-

vincia totius obedientiæ Romani Pontificis.

Ideo videtur, quod adveniente dicta natione Hispanica cessare debet dicta natio Anglicana, & fieri pars nationis Germanicæ, ut præmittitur. Vel, si hoc non placet, conveniens videtur, quod dictæ tria alia nationes distinguantur singula in plures nationes particulares dictæ nationi Anglicanæ proportionales, juxta juris dispositionem. Vel ad evitandum talem multiplicationem nationum, & plures alias difficultates, expediens videtur, redire ad jus commune, & ad antiquum modum procedendi & concludendi in conciliis generalibus, ubi non legitur facta fuisse talis nationum distinctio.

Quintum dubium occasione præmissorum oritur, videlicet, qui habere debeant vocem in concilio generali?

Nam quibusdam videtur, quod autoritas judicandi, statuendi & definiendi pertinet ad Episcopos, seu majores prelatos. Quod probant ex definitione concilii universalis, per quam differt à conciliis particularibus sive provincialibus, quam ponit *Hugo*, & post eum *Bartholomæus Brixienfis*, XVII di. c. 1. Universale, inquit, est concilium, quod a Papa vel ejus legato cum omnibus Episcopis statuitur.

Alii vero dicunt, quod, quantum ad illam quæstionem pertinet, ad exterminationem præsentis schismatis debent habere vocem etiam conclusivam omnes illi, qui ad præsens concilium fuerunt Apostolica auctoritate vocati.

Imò secundum aliquos omnes, qui ad effectum unionis Ecclesiæ vellent hunc concilio interesse. Pro quo inducunt, quod, sicut in tempore nascentis Ecclesiæ circa electionem Summi Pontificis varii fuerunt modi observati, sicut patet per jura ex antiquis historiis, sic in modo congregationis & deliberationis conciliorum generalium. Nam sicut patet in actibus Apostolorum & in historia *Ensebi*, quæ actibus Apostolorum immediate subnectitur, quandoque in conciliis congregatur tota communitas Apostolorum, quandoque Episcopi & presbyteri & diaconi tantum, quandoque soli Episcopi sine Abbatibus, quandoque cum Episcopis

De jure
votandi
ac defini-
endi in Co-
ncilio Const.

De quare
pluribus
Tom. II.
Part. III.
cap. XVI.
f. 224. seq.
& Cap.
XVII. f.
226.

pis Abbates, quandoque Imperator vocabatur ad concilium & præfens erat, etiam absente Papa, de cujus causa agebatur. Sicut hæc varietas potest probari ex historiis supradictis, tam quatuor conciliorum in actibus Apostolorum celebratorum, quam ex dicta historia Eusebii libr. VI. cap. 33. lib. VII. cap. XXV. & cap. XXVII. & cap. XXIX. & lib. X. cap. V. Ubi multa ad propositum præsentis materiæ utilia recitantur.

De modo colligendi vota in Nationibus in Concilio Const. an juxta numerum an juxta meritum personarum.

Sextum dubium. Consequens ad præmissa, est *circum modum concludendi & deliberationem nationum.* Nam licet, attendita conditione præsentis schismatis, ad ejus radicem excludendam, quæ in diversis nationibus & regnis varie radicabatur, expediens judicatum fuerit, procedere deliberationes nationum, in quibus vota singularum personarum non minus bene & libere poterant scrutari, quam in generali turba seu publica sessione: Tamen multis videtur, juri esse consonum, quod in tali deliberatione nationum non solum attendendum est ad personarum deliberantium numerum, sed etiam ad meritum. Et ideo referendo deliberationem unius nationis notandæ sunt personæ & earum status, ut, quot sint majores, quot Abbates, quot Doctores,

quot Ambasiatores, quot procuratores & quales. Et, si aliqui contradicant, notandi sunt, quot & cujus status, nec repellendi sunt, quin in publica sessione possint motiva sua seu rationes allegare, ut doceantur vel doceant. Quia non sufficit unius nationis aut plurium referre deliberationem, sed omnino in arduis expedit, allegare rationem, ut non sint vota quasi voluntaria, sed ratione vallata. Et hoc maxime, quando non esset plena omnium nationum concordia.

Facit ad hoc, quod quandoque in conciliis generalibus unius personæ deliberatio causa fuit reducendi plurimos ab errore. Ideo ex libro Isidori, edito de mandato Damasi Papæ, in conciliis debet legi præfatio, in qua dicitur: *Quod si forsitan alius aliter, quam dicta fuerunt, censuerit, sine aliquo scrupulo contentionis ea, de quibus dubitaverit, conferenda reducat. Ut Deo auxiliante aut doceri possit, aut doceat.*

Hæc autem dubia ad robur hujus concilii proposui. Quia jacula prævisa minus feriunt, ut scilicet super his taliter deliberetur, & provideatur, quod in futurum acta hujus concilii non possint ab annulis reprobari.

PARS II.

De jure ministrorum Ecclesiæ in Ecclesiasticis bonis.

CAP. I.

XVIII. Propositiones, quod Papa & Episcopi non sint domini sed dispensatores bonorum Ecclesiasticorum. Quousque se extendat illa dispensatio. De decimis, communibus servitiis, primis fructibus, reservationibus Papalibus, ac similibus.

AD confirmandum ea, quæ de origine & ordine Ecclesiastica potestatis prædicta sunt, aliqua convenit subungere de origine juris, quod habent clerici, qui Ecclesiastici dicuntur, in bonis, quæ Ecclesiastica nominantur.

Bona Ecclesiastica. Ubi primo supponendum est, quod bona Ecclesiastica, ut Ecclesiastica sunt, integris sint collata communitatibus, & non personæ singulari. Unde fundatores Ecclesiarum intenderunt dominium & proprietatem bonorum, quæ dabant, transferre primo & directe in communitatem

collegii, scilicet talis Ecclesiæ, ad usum Deo servientium, & non in aliquam personam singularem, ut XII. q. III. Pontificis. Et ita intelliguntur esse oblata Christo, id est, communitati fidelium, quæ est corpus Christi, ut XII. q. II. Nulli.

Ex quo sequitur manifeste, quod Dominium ipsa sola habet immediatum & in bonis verum dominium in hujusmodi bonis, Ecclesiastica & non prælati aliquis, aut quævis persona singularis. Verbi gratia, Ecclesia penes Ecclesiam Constantiensis vel alia hujusmodi particularis habet dominium vel proprietatem latam.

tatem in ipsis bonis sibi collatis, ut sibi sunt propria. Persona autem singularis, non ut singularis, sed ut pars & membrum hujus communitatis, habet in ipsis jus utendi ad suam sustentationem secundum exigentiam & decentiam personæ & sui status. Sed inter membra communitatis est differentia. Quia est aliquod membrum simplex & minus principale, ut simplex canonicus: Et istud habet simplex jus, quod dictum est. Et est aliud membrum, quod est principale, & caput communitatis, ut Episcopus, aliàs non esset congregatio una nec ordinaria, nisi esset unum caput & principale membrum: Et istud non solum habet usum in bonis communitatis secundum exigentiam sui status modo prædicto, sed habet administrationem & dispensationem generalem omnium bonorum communitatis, approprians cuilibet, quod ei debetur secundum debitam justitiæ proportionem, dispensans etiam pro communi bono collegii bona fide, ut sibi videtur expedire.

Et ita est *Episcopus* in qualibet Ecclesia cathedrali de communi jure primitivo. Et sic secundum Ostiensem dicuntur *Episcopi procuratores* hujusmodi bonorum, & non Domini seu proprietarii, ut *De donatione, capit. III. &c.*

Episcopi procuratores non Dni bonorum Ecclesiasticorum.

Quia verò non solum quælibet congregatio Ecclesiasticorum est una, speciali unitate, imo omnes Ecclesiasticæ congregationes habent quandam generalem unitatem, in quantum sunt una Ecclesia sub uno capite, videlicet *Papa*, cui incumbit cura Ecclesiæ generalis: Ideo ipse est *universalis dispensator*, tanquàm summum membrum Ecclesiæ, omnium generaliter Ecclesiasticorum bonorum

De jure Papa in dispensationem bonorum Ecclesiasticorum.

spiritualium, non quidem, quod sit eorum Dominus, sed sola communitas Ecclesiæ universalis Domina est & proprietaria illorum bonorum generaliter, & singulæ communitates & Ecclesiæ dominium habent in bonis sibi correspondentibus. Personæ autem singulares non habent jus domini, sed jus utendi aut dispensandi, ut dictum est. Et hæc notavit *Innoc.* Et facit *XII. q. 1. Videntes, & c. Ex his & cap. Præcipimus.*

Ex his apparet error eorum, qui dicunt, quod solus *Papa* jus vel dispensationem habet in bonis Ecclesiæ, & non solum est administrator & dispensator Ecclesiæ universalis, sed bonorum ejus verus Dominus proprietarius: Cæteri verò Prælati & alii non habent in his dominium, sed solum sunt talium bonorum procuratores atque dispensatores. Hoc enim apparet fallum, non solum ex præmissis, sed etiam ex verbis Apostoli *I. ad Cor.* Ubi non excludens *Petrum* vel *Papam*, dixit: *Sic nos existimet homo ut ministros Dei & dispensatores &c.* Et ipsemet *Petrus*: *Non quasi dominantes in clero, sed forma facti gregis.* Facit *De Præben. cap. II.* Ubi dicitur, quod *Papa* habet plenariam dispositionem omnium beneficiorum, & non dicit dominium. Ex quo ulterius sequitur, quod *Papa* non potest ad libitum detrahere bona Ecclesiarum, ita quod quicquid ordinet de ipsis, teneat. Hoc enim verum appareret, si esset Dominus, sed cum sit *minister & dispensator bonorum communitatis*, in quo requiritur bona fides, non habet sibi collatam potestatem super bonis ipsis, nisi ad necessitatem, vel communem Ecclesiæ utilitatem. Ideo in *II. ad Cor.* dicitur, quod potestatem dedit *Deus ad adificationem & non ad destructionem.*

Unde ulterius concluditur, quod, si *Papa* pro libito detrahat bona Ecclesiæ, & non ea dispensat bona fide, de jure non tenet. Et non solum tenetur tunc ad poenitentiam de peccato, (MSC. Helmst. facta) quasi propter abusum rei suæ, sed infideliter agit, & ad restitutionem tenetur, si aliunde haberet, cum sit *defraudator rei alienæ*. Secus, si esset Dominus. Quia in re sua quilibet est legitimus moderator & arbiter, ut *De Sepulturis, De his, & in Glossa.*

Ex quibus videtur posse concludi, *De Papa* quod sicut *monasterium* posset agere ad depositionem abbatis, vel particularis Ecclesiæ vendit, sicut ad depositionem Episcopi, si constaret, quod bona Ecclesiæ dissiparet bona monasterii, vel Ecclesiæ, & quod infideliter non pro bono communi, sed privato ea detraheret: Sic *de Papa*, si admonitus non corrigetur.

Nam

Nam 4. di. cap. si Papa. Ubi dicitur: Cunctos judicaturus: Ibi dicit glossa: Quod si deprehendatur in quocunq; alio vitio, & admonitus non corrigatur, & scandalizet Ecclesiam, idem posset fieri. Licet forte secundum aliquos per solum concilium generale arguatur. di. 21. cap. Nunc autem, Et in hoc sacro Constantiensi Concilio conclusum atq; practicum est.

An Papa habeat in bona Principum temporalia? Ex prædictis patet, quod si Papa non habeat in bonis Ecclesiasticis clericorum, multo minus habeat dominium in bonis temporalibus laicorum. Imo nec in eis est dispensator, sicut in bonis Ecclesiasticis, nisi sorte in ultima necessitate Ecclesiæ, in qua etiam merito non est proprie dispensator, sed magis dici potest juris declarator.

Pro quo considerandum est, [sciendum] quod exteriora bona laicorum non sunt collata communitati, sicut bona Ecclesiastica, sed sunt acquisita singulis personis arte, labore vel industria propria. Et ideo personæ singulares, ut singulares sunt, habent in ipsis jus & potestatem ac verum dominium. Et potest quilibet de suo ordinare, disponere, retinere, alienare, pro libitu, sine alterius injuria, cum sit Dominus, ut supra, De sepulchris, De his.

Unde sequitur, quod nec Princeps, nec Papa habet proprie dominium vel dispensationem in talibus. Quia talia bona non habent ordinem & connectionem inter se, nec ad unum commune caput, quod habeat ea dispendere & dispensare. Cum quilibet rei suæ sit ordinator pro libito.

Quia verò propter talia bona exteriora contingit interdum pacem communem turbari, dum aliquis, quod est alterius, usurpat, quia etiam interdum homines, quæ sua sunt nimis amantes, ea non communicant, prout necessitati vel utilitati publicæ convenit: Ideo positus est Princeps à populo, qui talibus præest ut iudex, decernens justum & injustum, & ut iudex injuriarum, & ut mensura justitiæ in accipiendis bonis à singulis, secundum justam proportionem, pro necessitate vel utilitate communi.

Ex quo sequitur, quod Papa, qui est

quasi summum caput, non solum clericorum, sed generaliter omnium fidelium, ut fideles sunt, juxta illud: *Pasce oves meas*, quod de omnibus fidelibus generaliter dictum est, tanquam generalis omnium pastor, & informator fidei ac morum, in casu summae necessitatis ecclesiæ, in quo casu omnium fidelium bona communia sunt, id est, pro communi utilitate communicanda, habet jure divino bona exteriora omnium fidelium dispensare & ut exponenda decernere, prout expedit communi necessitati fidei, utpote quia aliàs subverteretur fides propter impugnationem infidelium & hujusmodi. Et posset tanta & tam evidens esse necessitas, quod posset exigere decimas, vel determinatas portiones à singulis fidelibus, secundum tamen debitam proportionem, ne aliqui sine ratione plus gravarentur, quam alii. Et posset rebelles vel contradictores per censuram Ecclesiasticam compellere ad succurrendum communi necessitati, Ecclesiæ. Et talis Papæ ordinatio non esset nisi *juris declaratio*.

Unde extra hujusmodi casum necessitatis pro communi bono spirituali non habet Papa dispositionem bonorum aliorum temporalium in laicis, nec compulsionem in eos. Licet in casibus utilitatis spiritualis (MSC. Helmst. *spiritualibus*) potest eos exhortari, & spiritualiter inducere: Utpote conferendo indulgentias, vel alia spiritualia beneficia, pro adjutorio conferendo. Posset tamen Papa ex causa & in certo casu bona confiscare etiam laicorum, ut, *De hæreticis, Tum secundum, libro sexto, & De pænis 1, eodem libro*.

Ex præmissis concluditur, quod, cum in casu Papa habeat jure divino dispendere & ordinare circa bona temporalia laicorum, ut dictum est, multo magis & in pluribus casibus habet jus & potestatem circa bona & jura Ecclesiastica clericorum. Et ideo non solum in casu necessitatis, sed etiam in casu utilitatis & honestatis publicæ, non solum universalis Ecclesiæ, sed etiam pro convenienti statu personæ suæ, in quantum est persona publica, representans Ecclesiam, & generalis pastor, ac universalis

universalis administrator Ecclesiasticorum bonorum rationabiliter potest facere sibi fructus suos ex bonis communibus pingviores, secundum exigentiam sui status, quam praelati inferiores, qui in partem sollicitudinis facti sunt. Cujus rei exemplum præcessit in Veteri Testamento. Quia, cum Levitæ pro sua sustentatione reciperent decimas, summus sacerdos decimam decimæ à Levitis debebat recipere: Ut patet *Num. XVIII.* Unde simili jure videtur, quod Papa possit recipere ab Episcopis promotis *communis servitia*, quæ vocantur *vacantia*, & de minoribus beneficiis *primos fructus*, seu alia hujusmodi subsidia, ex quibus ipse & sibi in Ecclesiæ servitio assistentes possint convenienter sustentari. Et ista non solum sibi conveniunt jure prædicto, sed etiam *jure præscriptionis*. Quo etiam aliqui inferiores in similibus uti consueverunt, ut in pluribus regionibus manifestum est. Facit *De decimis cap. I. & cap. II. in glossa.* Et dicunt Doctores, quod loco dictarum decimarum succedunt decimæ, quæ dantur Papæ.

Communia servitia. Primi fructus.

Unde ulterius sequitur, quod Papa jure potuit *ordinationes majorum & electivarum dignitatum*, ac *collationes aliorum beneficiorum*, sibi & sedi Apostolicæ *reservare*. Quia hæc antiquissimo jure sibi competebant, ut in conclusione octava dictum est. Hæc etiam non solum jure universalis administrationis papalis poterunt competere, sed etiam ex speciali causa ratione materiæ subjectæ, utpote, quia inferiores electores in suis electionibus, & ordinarii collatores in beneficiorum collationibus abutebantur, & per potentiam laicalem sæpe jure suo non libere uti permittebantur, seu alia aliqua speciali ratione. Pro his facit, quod notatur *De Electione, Quamquam, lib. 6. in glossa & 22. di. cap. 1.*

Reservationes Papales.

Ex quo subinfertur, quod, cum sedes Apostolica in præmissis præscripserit, supposito, quod summi Pontifices in hoc abusi fuerint vel exceßerint, non propter hoc est ab eis hujusmodi jus tollendum, sed *abusus tollendi, vel excessus restringendi* sunt. Et hoc fieri potest per rationabiles constitutiones *sa-*

Tom. VI. Pars II.

cri concilii generalis. Pro hoc facit, quod ex statuto Papæ fundatae sunt electiones, ut *XV. q. 6. Vel congregatio, & De elect. cap. 1. & cap. Cum Ecclesia.*

Pro cujus declaratione ulterius dicendum est, quod licet Papalis dignitas à Deo sit, quare ab homine nec major nec minor fieri potest, attamen usus plenitudinis potestatis ad excludendum abusus potest generalis concilii autoritate restringi. Ideo antiquo jure institutum est, quod *Papa professio-* *De profes-*
nem faceret, ut patet ex libro diurno, *sione Papa*
Facit *XVI. di. Sancta octo, Extra. De ju-*
rejurand. Ego N. XVI. q. 1. Satagendum. Con-
venit LXIII. di. c. Ego Ludovicum. Et
hujusmodi professio per lapsum tempo-
ris ampliata est, ut patet ex professione
Bonifacii IX. *Ego Benedictus Cajetanus &c.*
Similis quoque professio juxta rerum exi-
gentiam in hoc sacro *Constantiensi Concilio*
rationabiliter poterit ampliari.

Sed ad regulandum usum plenitudinis potestatis, & excludendum abusum ejusdem, considerare convenit, quod *non expedit Ecclesiæ*, quæ habere dicitur *De melto-*
regale sacerdotium, quod ipsa regatur re- *ri regimi-*
gimine regio puro, sed mixto cum aristocra- *ne Ecclesi-*
tia & democratia. Et capitur hic de-
mocratia generaliter pro principatu
populi, & non stricte, prout contraria-
tur Politia, quæ est species quædam
regiminis vel principatus temperati se-
cundum virtutem, ut capit Aristoteles
in Politicis.

Pro cujus declaratione sciendum est, quod, licet regimen regum, in quo unum singulariter principatur multitudini secundum virtutem, sit melius quolibet alio regimine simplici, ut ostendit Philosophus, *III. Politic.* tamen, si fiat mixtum cum Aristocratia, in qua plures dominantur secundum virtutem, & cum democratia, in qua populus principaliter dominatur, tale regimen melius est, in quantum in regimine mixto omnes aliquam partem habent in principatu. Et etiam, quia, licet regimen regale sit optimum in se, si non corrumpatur, tamen propter magnam potestatem, quæ Regi conceditur, de facili regimen degenerat in tyrannidem, nisi sit in Rege perfecta virtus, quæ

E

quæ

quæ raro & in paucis reperitur. In
cujus rei signum in populo Israel, cui
succedit populus Christianus, Deus
constituit quodammodo Regem, licet
non cum plena potestate, ut patet in
Mose & Josua, & eorum successoribus,
qui toti illi populo præerant, ut patet
Num. XXVII. 18. & Judic. II. Licet au-
tem in eis esset regimen regale, in quan-
tum unus principaliter præerat omni-
bus, erat tamen aliquid de Aristocratia,
in quantum sub illo uno LXXII. senio-
res eligebantur, ut patet *Deutr. I.* Erat
etiam aliquid de democratia, in quan-
tum septuaginta duo eligebantur de
omni populo, ut ibidem dicitur. Sic
etiam manifeste videtur, quod esset
*optimum regimen Ecclesie, si sub uno Papa eli-
gerentur plures de omni & ab omni provincia.*
Et tales deberent esse *Cardinales*, qui cum
Papa & sub eo Ecclesiam regerent, &
usum plenitudinis potestatis tempera-
rent. Et hoc notari videtur in *c. Per
venerabilem, Extra. Qui filii sunt legitimi,*
in verbo, *Sunt autem sacerdotes levitici ge-
neris.* Ad idem facit, quod *Cardinales*
sunt pars corporis Papæ, & ejus coad-
jutores, ut *De jurejur. Ego N. & De
elect. cap. Fundamenta, libro 6.*

Ex quo clare patet, quod status Car-
dinalium in Ecclesia est valde utilis, &
necessarius, si debito suo fungantur of-
ficio. Ad quod generale concilium
debet summopere laborare atque pro-
videre, quod *de communibus Ecclesia bo-
nis*, pro cujus generali utilitate labo-
rare tenentur, *eis decenter convenienterq;*

subveniat, non minus quam inferio-
ribus prælatis. Et pro his facit sexta
potestas Evangelica, de qua supra in
prima conclusione principali dictum
est. Cui concordat sententia Aposto-
li *I. Cor. IX.* Ex qua subsumitur, quod
qui altari servit, de altari debet vivere,
ut *Extra. De præbend. Cum secundum, XII.
qu. I. Ex his, & 12. q. 2. Quicunq;*, *De se-
pulturis, cap. I.* cum suis similibus.

Unde, quod Papa & Cardinales jure
divino & naturali, cui Evangelica do-
ctrina concordat, ab inferioribus Eccle-
siasticis debitam sustentationem reci-
pere debeant, ostendit *Sanctus Thomas*
in secunda secunda, q. 8. artic. 4. Ubi dicit,
quod in veteri lege primitiæ dabantur
sacerdotibus, decimæ Levitis. Et quia
sub sacerdotibus erant Levitæ, Domi-
nus mandavit, ut ipsi loco primitiarum
solverent summo sacerdoti decimas de-
cimæ. Patet *Num. XIII.*

Unde nunc eadem ratione tenentur
clerici summo Pontifici dare decimam par-
tem decimæ, si exigeret. Naturalis enim
ratio dicitur, ut illi, qui habent curam
de communi statu multitudinis, provi-
deatur, unde posset exequi ea, quæ per-
tinent ad communem salutem. Et idem
Thomas, in quarto de regimine Principum,
autoritate Philosophi in politicis dicit,
quod etiam gentiles in suis politiis u-
nam partem possessionum applicabant
illis, qui ministrabant in sacris; Et ideo
ministris Ecclesiæ in cultu Dei ista de-
bentur non tam jure positivo, quam ju-
re divino & naturali.

CAP. II.

Apologia pro Annatis, opposita Declarationi Nationis Gallicanæ, recensitæ Tomo I. Parte XIII.

EX præmissis, tam jure naturali &
divino, quam etiam humano stabi-
litis, correlariæ sequuntur *decem
propositiones*, à nonnullis Doctoribus *exa-
minata & probata.* Ex quibus manifeste
patet compendiosa responsio ad dispen-
diosissimam & injuriosissimam *scriptu-
ram*, per aliquos factam contra *Appellatio-
nem Procuratoris Fiscalis* pro tuitione ju-
rii Romanæ Ecclesiæ & cameræ A-
postolicæ.

Prima propositio est, quod status sum-
mi Pontificis & sacri collegii Domino-
rum Cardinalium, sibi collateralium, fun-
datus est in Ecclesiastica hierarchia sub
cœlesti immediate à Christo, nec huma-
na institutione seu præsumptione potest
destitui. Cui statui qui pertinaciter de-
rogat, censendus est juxta sacros cano-
nes hæreticus atque sacrilegus.

II. Prop. Status prædictus dotandus
est & fovendus, pro debita & honesta sus-
susten-

sustentatione temporalium, sine quibus in hac misera vita spiritualia diu non subsistunt, quemadmodum alter status quicumque Ecclesiasticus inferior, seu subditus, dotatus est vel dotandus juxta sui qualitatem.

IIIa Propos. Status prædictus non ideo perdit jura, sibi convenientia, quæ posuit propositio duplex præcedens, si forsitan fuerint *abusus* aliqui *personales* olim vel nunc inventi. Alioquin sic argueretur adversus omnem statum, nedum Ecclesiasticum, sed temporalem, quod dissipandus est, deferendus (destruendus) & perdendus: Quoniam in multis offendimus omnes.

IVa Propos. Status prædictus potuit & potest in subventionibus temporalibus & honestæ sustentationis præscribere de certo modo vel quanta subventionis, sicut Prælati vel Curati inferiores respectu subventionis factæ per subditos in *oblationibus*, *decimis* vel *annatis*, & *similibus*, etiam ubi status prædictus aliunde dotatus esset, ex patrimonialibus bonis vel aliis, quemadmodum in Prælati dicimus & Curati.

Va Propos. Status prædictus dum recipit & quarit subventiones consuetas in *oblationibus*, *decimis* vel *annatis*, & *similibus*, non debet eo ipso de *simonica pravitare* notari, nisi forte *vitium* aliud in *exactionis modo* concurrerit. Quod vitium corrigi debet, non obinde status minui (minimus) destrui, vel culpam, vel juribus aliunde debitis defraudari. Sicut ab infirmo morbus tollendus est, non subjectum vel corpus destruendum. Oppositum verò pertinaciter imponere, notando generaliter de *simonica pravitare* totum statum istum, temerarius error esset, nec ferendus.

VIa Propos. Status prædictus potest & debet rationabiliter resistere per viam *appellationis* aut alias, si adversus prædicta voluerint aliqui de facto procedere. Præsertim, dum personæ de illo statu subjiunt se & statum suum debitæ regulationi sanctæ matris Ecclesiæ, si forsitan aliqua fuerint in eis reformanda. Et hoc agendo nedum non scandalizant active, vel peccant, Tom. VI, Pars II.

sed merentur, tanquam defensores jurium non solum suorum personalium, vel Ecclesiæ particularis Romanæ, sed universalis Ecclesiæ, & ad utilitatem, honestatemque totius reipublicæ Christianæ, quæ consistit in suo decore membrorum, maxime principalium.

VII. Propos. Denique debet sic fieri, quod subventio nunc existens, & à priorum devotione Ecclesiasticorum introducta, de primis fructibus, annatis, & similibus, permaneat, quousque prius & simul saltem fuerit *alia* forte *provisio salubrior vel sanctior* rationabilis ad inventa & effectualiter practicata ex ordinatione Papæ & concilii generalis.

VIII. Propos. Postremo facientes contra præmissa, non conformant se, sed manifeste obviant *instructioni Regis Franciæ, Ecclesiæ Gallicanæ, & universitatis Parisiensis*, sicut patet eas intuentibus.

IX Ex quibus sequitur, quod erronea & scandalosa & periculosa est una *conclusio*, quam in materia *simonia* posuit quidam Prælati & Doctores, videlicet, quod *solutio vacantiarum*, sive *pactionata*, sive *non*, sive *ante* sive *post*, sive *ante traditionem bullarum*, sive *post quomodocumq;*, *exacta*, est *pure Simonica* &c.

X. Propos. Unde pro declaratione hujus materiæ notanda est quædam *distinctio doctoralis quadrifaria*, de intuitu vel respectu commodi temporalis pro spirituali. Primo potest intuitus ferri ad *temporale commodum*, tanquam ad pretium rei *spiritualis*, quasi sit *adaquatio valoris unius rei ad alteram*, sicut est in *emptione & venditione in civilibus*. Secundo potest fieri (ferri) *intuitus ad commodum temporale* tanquam ad *motivum principale dandi spiritualia*, vel ad *finem ultimum*, in quo consistit intuitus *spiritualia conferentis*. Tertio potest fieri intuitus *commodi temporalis* tanquam ad *motivum minus principale*, vel ad *finem subordinatum sub ultimo fine*. Quarto potest fieri *intuitus commodi temporalis*, tanquam ad *rem debitam jure divino pro sustentatione ipsius*, qui *spiritualia ministrat*, juxta *doctrinam Christi & Apostoli: Dignus est operarius mercede sua*.

Tunc ad propositum dicimus, pro *responsione succincta & solida*, quod *primus intuitus*

Distinctio Gersonis, in Tr. de Simonia Cap. VII. Vid. sup. Tom. I. Parte IV. f. 21.

ius & secundus sunt vere simoniaci, de jure divino & humano. Et si concurrat error intellectus, quod scilicet talia possint fieri, sicut in primo dicitur quod licite fiant, sicut ponitur in utroque modo, tunc incurritur hæresis proprie dicta, & habendi sunt simoniaci tales hæretici proprie dicti, si sint pertinaces.

Dicimus consequenter, quod si feratur

intuitus tertio & quarto modis, ille potest esse licitus, imo laudabilis & meritorius ac debitus. Hoc tamen attento, quod observetur illud Apostoli: Ab omni specie mala abstinete vos, hoc est, quod administratio spiritualium, facta sub altero tali intuitu, non appareat fieri ex modo suo, intuitu primo vel secundo.

PARS III.

De Papalis potestatis plenitudine, & An Papa subfit judicio Concilii generalis?

CAP. I.

Quod plenitudo potestatis Ecclesiasticæ non resideat in Romano Pontifice.

IN tertia hujus tractatus parte in primis breviter tangetur *questio, quam alius ad quorundam egregiorum Doctorum instantiam disputare proposui, videlicet; Utrum plenitudo potestatis Ecclesiasticæ resideat in solo Romano Pontifice?*

Ad partem *negativam* arguitur ex triplici radice.

Primo, quia hujusmodi plenitudo potestatis residet in Ecclesia universali. *Secundo*, quia hæc plenitudo residet in Ro. Ecclesia particulari. *Tertio*, quia ipsa etiam residet in concilio generali. Ergo non residet in solo Romano (Romanæ Ecclesiæ) Pontifice.

Consequentia de se patet. Et antecedens tripartitum probatur unica ratione.

Pro qua supponitur, quod Romanus Pontifex est caput triplicis Ecclesiæ. *Primo* & principaliter Ecclesiæ universalis, respectu cujus dicitur *summus Pontifex* sive pastor, juxta illud: *Pasce oves meas, & pasce agnos meos*; Quod non de his, vel de illis particulariter, sed de omnibus generaliter dictum est. *Secundo* est caput Romanæ Ecclesiæ particularis, respectu cujus dicitur *Pontifex Romanus*. Et in utroque episcopatu, tam universalis, quam Romanæ Ecclesiæ, succedit Petro, qui prius habuit primum Episcopatum, quam secundum. *Tertio*, est caput concilii generalis, quod universalem Ecclesiam representat, respectu cujus tamen ipsum est quedam particularis Ecclesia sumens unitatem

ab autoritate summi Pontificis, in eo actualiter vel virtualiter presidentis, ut patet ex *cap. Significasti, De Elect.* cum suis concordantiis.

Ex qua suppositione patet, hanc triplicem Ecclesiam esse *triplex corpus mysticum*, cujus Papa est caput immediatum. Sed constat, quod non est minor potestas in toto corpore, quam in ejus parte, scilicet in capite. Imò videtur major esse: Quia *omne totum est majus sua parte*. Et per consequens, si plenitudo potestatis est in summo Pontifice, eadem vel major plenitudo potestatis erit in quolibet corpore, cujus ipse est caput. Quare &c. Facit ad hoc illud Hieronymi: *Si autoritas quaritur, orbis major est urbe*, ut patet *C. di. cap. Legimus*. Ubi dicit glossa, quod hic sumitur argumentum, quod statutum concilii præjudicat statuto Papæ.

Confirmatur ista ratio; Quia aliqua potestas vel autoritas est in Ecclesia, qua non est in Papa. Igitur in eo non est potestatis plenitudo. Consequentia patet. Antecedens probatur: Quia confirmatio in fide, de qua dicitur, quod non potest Ecclesia errare, juxta illud: *Petro Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, non est in Papa, quia hoc non est dictum de fide personali Petri, cum ipse erraverit, sed de fide Ecclesiæ, de qua dicitur: Et porta inferorum non prevalebunt adversus eam, scilicet Ecclesiam*. Non enim dictum est: *Adversus te, sive Petrum*. Igitur speciale privilegium est, & singularis antoria

autoritas Ecclesie, quod non potest errare in fide. Quod privilegium aliqui extendunt ad Romanam Ecclesiam, aliqui ad concilium generale, aliqui verò solum restringunt ad auctoritatem universalis Ecclesie. Sed non potest extendi ad Papam, ut dictum est. Igitur &c.

Objectio

Ad partem affirmativam quæstionis arguitur, quod canonica jura clamant, Papam habere plenitudinem potestatis, cæteros autem vocatos esse in partem sollicitudinis. Nec reperitur jus canonicum, quod dicat, habere plenitudinem esse in aliquo alio singulari supposito, vel particulari collegio.

Confirmatur ista ratio: Quia qualibet particularis potestas Ecclesiastica est vel potest esse in Papa, quæ non est, nec esse potest in universali aut quacunq; particulari Ecclesia seu Collegio. Igitur in Papa solo residet Ecclesiasticæ potestatis plenitudo.

Consequentia patet: Et antecedens probatur: Quia Papa potest quamlibet Ecclesiasticam potestatem exercere, quod non potest universalis Ecclesia seu quodcunque collegium particulare.

Et ut de exercitio ceterarum Ecclesiasticarum potestatum taceamus, sufficiat exemplum dare de potestate consecrandi corpus Christi, vel altera potestate pure sacramentali. Quia constat, quod talis non potest exerceri nisi à persona singulari, & per consequens nec ab Ecclesia universali, nec à Romana Ecclesia particulari, nec à Concilio generali. Quare &c.

Mauritius de Praga Theologus commendatus, Ad hanc quæstionem se sua humilitate responsum exhibebat venerabilis Pater, & egregius Sacra Scriptura Doctor, Magister Mauritius de Praga. Et posuit tres conclusiones.

Prima, quod plenitudo potestatis Ecclesiasticæ separabiliter residet in Romano Pontifice.

Secunda, quod plenitudo potestatis Ecclesiasticæ inseparabiliter residet in universitate Ecclesie Catholicæ.

Tertia conclusio, quod plenitudo potestatis Ecclesiasticæ residet repræsentative in generali Concilio. Ex his infert correlarium, quod quæstio, ut proponitur, est falsa. Patet à negatione

unius Exponentis ad suam Expositam.

Ad præmissas autem rationes sufficiens erat dictus Magister respondere, & super his suam intentionem utiliter declarare. Sed quidam veritatis adversarii, timentes, ne per ipsum, & deinde per quosdam alios sacra Theologiae Doctores, in disputationibus aut determinationibus impugnarentur aliqui errores, in hoc sacro concilio delati, conspiraverunt (MCS. Helmst. & procuraverunt) dictam disputationem impediri.

Contra quos publice verbo & scripto ob reverentiam fidei protestatus sum, quod Doctoribus sacra Theologiae, maxime in concilio generali, ubi agitur de erroribus extirpandis, non debet inhiberi disputatio aut scholastica determinatio pro declaratione catholicæ veritatis, & reprobatione contrariorum errorum. Alioquin qui de facto secus facerent, redderent se suspectos de favora hæreticæ pravitate.

Quia ergo (dictus Magister) tantum tempus sic impeditus fuit ab hac responsione: Ego hujus quæstionis causa aliqua (MCS. Helmst. quæstionis nodum) breviter explicabo.

Primo dico, quod jura, quæ loquuntur de plenitudine potestatis, intelliguntur de potestate jurisdictionis, & non de potestate ordinis sacramentalis. Quia hæc fuit æqualis in omnibus Apostolis, ut supra tactum est. Ubi super illo verbo: *Pasce oves meas*, dictum est, quod ibi data est Petro potestatis plenitudo, videlicet jurisdictionis.

Responsio ad superiorem objectionem.

Secundo dico, quod hæc plenitudo jurisdictionis proprie loquendo solum residet in Romano vel summo Pontifice, Petri successore. Quia proprie aliqua potestas plene dicitur esse in aliquo, qui illam potest generaliter exercere, & ministerialiter in omnes dispensare. Hoc autem est in solo Papa, & non proprie in aliqua communitate. Quia secundum Philosophum actiones sunt suppositorum.

Tertio dico, quod hujusmodi plenitudo potestatis tropice, & aliquo modo æquivoce, est in universali Ecclesia, & in concilio generali ipsam repræsentante.

E 3

Pro

Pro cuius declaratione sciendum est, quod, quantum ad propositum pertinet, aliquid tripliciter dicitur esse in alio. *Primo modo* tanquam in subiecto, sicut virtus est in anima, & accidens in substantia, subjective. *Secundo modo*, tanquam in obiecto, sicut aliquis effectus dicitur esse in sua causa, vel in suo fine. Quia in illum tendit, tanquam ad suum obiectum finale. *Tertio modo*, tanquam in exemplo, sicut res visa dicitur esse in speculo, vel aliqua doctrina in libro. Quia ibi est repræsentative.

Primo ergo plenitudo potestatis est in Papa, tanquam in subiecto ipsum recipiente, & ministerialiter exercente. *Secundo est in universali Ecclesia*, tanquam in obiecto, ipsam causaliter & finaliter continente. *Tertio est in generali Concilio*, tanquam in exemplo, ipsam repræsentante & regulariter dirigente.

Primum patet ex immediate dictis. Quia Papa proprie est minister, hanc potestatem subjective recipiens, & administrative dispensans, juxta illud Christi Luc. XXII. Qui præcessor est in vobis, fiat sicut ministrator.

Secundum patet. Quia plenitudo potestatis non est causaliter propter Papam, sed Papa & ejus potestas propter Ecclesiam, & ad eam ordinatur, sicut

ad finem, id est, ad ejus ædificationem. Quia secundum sententiam Apostoli II. Cor. X. & capite ultimo, hanc potestatem dedit Dominus in ædificationem Ecclesiæ, & non in destructionem.

Tertium patet ex eodem verbo Apostoli. Quia si Papa uteretur hac potestate ad destructionem Ecclesiæ, *generale Concilium* est exemplum vel speculum, dictam universalem Ecclesiam repræsentans, & ejus vice & nomine abusus hujusmodi plenitudinis potestatis coercens, regulans, & dirigens.

Et hæc omnia plenius patebunt ex dicendis in ultimo capitulo hujus operis. Et secundum præmissa & inferius dicenda, rationes hinc inde superius factæ faciliter solvuntur. Ex præmissis patet, quod sicut plenitudo potestatis est in generali concilio repræsentative, ita aliquo modo, licet non æqualiter, est in Romana Ecclesia: Quia ipsa universalem Ecclesiam repræsentat, & in condendis Ecclesiasticis juribus seu canonibus ipsius vices gerit. Et hoc sibi competit ratione sui capitis, id est, Papæ, qui huic Ecclesiæ specialiter præest, ut tactum est in prima ratione quæstionis. Et ideo Romana Ecclesia dicitur sedes Apostolica. Quia in ea sedet Apostolicus, id est, præsidet Apostoli Petri successor.

CAP. II.

Papam subijci judicio Concilii generalis.

Restat videre, utrum Papa subijciatur judicio concilii generalis, non obstante sua potestatis plenitudine.

Ad quam quæstionem breviter respondeo affirmative. Nec solum ei subijcitur in casu, quo accusaretur de crimine hæresis proprie dictæ, sed etiam in quibusdam aliis casibus, qui possent quodammodo reduci ad hæresin large sumtam, & hoc ratione obstinationis & incorrigibilitatis in crimine.

Hæc autem conclusio in condemnatione & depositione Johannis Papa XXIII. practicata est per hoc concilium generale, ejus determinationi contradicere non licet. Pro qua facit id, quod prædictum est in octava propositione primi capituli secundæ partis, sed magis declarabitur

hæc materia in ultimo capitulo hujus operis.

Quia vero nonnulli adversarii veritatis, & errorum defensores, hanc mihi imposuerunt infamiam, quod disputare volebam de plenitudine potestatis Romani Pontificis, ut ejus ac Romanæ Ecclesiæ potestatem extollerem, & deprimerem autoritatem Concilii generalis: Ideo ad hanc maculam expurgandam declarabo, qualiter non solum Concilii nunc, sed jam dudum generale concilium generalis stabilire visus sum. Et specialiter in hujus autoritas concilii initio. Unde tunc grave & peccata. viculosum dicti Johannis Papa odium in. Vid. Tom. curri: Cum propter aliquas conclusiones, II. Part. quas posui ad hunc finem, ne præsens concilium dissolveretur, donec & quousque IV. seqq. f. in 193.

in ipso plene congregato esset tractatum de perfecta & integra Ecclesie unionem, & ejus debita reformatione in capite & in membris, & quod oppositum dicere aut facere saperet fautoriam schismatis & hæreticæ pravitatis: Tum etiam, quia quidam ejus fautores &

Accusatus impugnavit declarum conclusionum adversus me quasdam accusationes confinxerunt Petrus runt, & eidem scripserunt sub hac forma de Alliaco ma: Casus, super quo Reverendissimus Dominus in principibus Cardinalis Cameracensis consilium habuit cum sacra Theologia Magistris, regularii, quod tribus & secularibus diversorum Studiorum, Concilii est iste: Si errores contra (circa) fidem Johannis Wicleff 45. damnari debent per summum Pontificem sub hac consueta forma, auctoritate extolletur.

hoc sacro approbante concilio damnamus &c. Aut damnari debent sub ista forma ab ipso concilio, absque expressione summi Pontificis: Sacrosanctum concilium damnat, reprobat &c. Et ibi per eum allegato: Quod per concilium, & non per Papam: Quia concilium est majus Papa, cum sit totum, & Papa sit pars ejusdem: Et ita ex actibus Apostolorum, & quibusdam decretis sanctorum magis consonum videbatur scriptura sacra, unde & magis Theologicum: (in MSC. Helmst. & magna Theologica facta est contentio) Facta est contentio inter supra scriptos: (Magistros) Quorum de numero XL. Duodecim fuerunt sua opinionis, ceteri vero viriliter sibi restiterunt in faciem, dicentes: Concilium nullam per se auctoritatem habere, nisi ex capite: Et per consequens non debere sententiarum neque definire tanquam principale, sed capere concilio consentiente. Inde deventum est, verbis verba dantibus, quod ipse Dominus Cardinalis asseruit, quod concilium est supra Papam, & potest eum deponere: Aliis, paucis exceptis, sibi in faciem viriliter contradicentibus. Unde remansit in suo proposito, cum intentione illa proponendi concilio.

Ad dictam vero schedulam rescripti dicto Domino Johanni, offerens me responsurum coram Dominis Cardinalibus, omnibus Magistris in Theologia convocatis. Et tunc paratus fui respondere, ponendo sex propositiones in forma, quæ sequitur.

Apologia. Pro responsione ad dictam schedulam di-

co primo: Quod querere: An errores contra fidem, in hoc sacro concilio damnandi, debeant per summum Pontificem damnari sub hac forma: Nos, hoc sacro approbante concilio, damnamus &c. aut damnari debeant sub ista forma: Sacrosanctum concilium damnat &c. Non est quæstio inutilis aut supervacua, nec ad materiam fidei, quæ tractatur, est impertinens. Patet, quia utraque forma in decretis generalium conciliorum reperitur. Nam sicut tunc fuit allegatum, secunda forma condemnandi habetur in multis locis libri conciliorum, & etiam Decreti & Decretalium. Ubi sic dicitur: Placuit concilio sacro, vel, Concilium definit, vel, statuit sanctum Concilium. Papa etiam quandoque dicit: Sacri auctoritate concilii & consensu, atque reliquorum fidelium, & cunctorum consiliariorum nostrorum consilio, definitum est. Et prima habetur in multis constitutionibus synodalibus, & maxime in iuribus novis.

Secundo dico, quod Theologi, dicentes, primam formam esse convenientiorem, quam secundam, & Theologiæ magis consonam vel conformem, non inconvenienter aut improbabiliter loquuntur, nec per hoc reprobant, sed approbant, primam formam esse convenientem. Sed quod alia sit Theologiæ conformior, patet, quia in actibus Apostolorum auctoritas definiendi attribuitur concilio, & non generaliter (in MSC. Helmst. specialiter) Petro, ubi dicitur: Placuit nobis collectis in unum &c. Et beatus Gregorius, XV. di in cap. Sicut. Ubi dicit, se quatuor concilia sicut sancti Evangelii quatuor libros devenerari. Subdit causam: Quia universali consensu constituta sunt.

Unde videtur sequi, quod auctoritas definiendi, maxime in materia fidei, pertinet ad concilium generale. Et idem dicunt aliqui, quando agitur de facto Papæ. Quod patet in conciliis Symmachi, ubi dicunt Episcopi: Decernimus, & synodali auctoritate roboramus, Et, synodalis ordinatio vigeat. Et in subscriptionibus Episcoporum dicitur: His constitutis synodalibus à nobis probatis atque firmatis. Et multa alia hujusmodi.

Tertio dico, quod ex præmissis sequitur.

tur, quod dicta schedula est erronea, & quantum in se est destructiva autoritatis concilii Pisani, & per consequens Domini nostri Papæ & præsentis concilii, quæ ex illo dependet. Patet, quia dicta schedula ponit & approbat, concilium nullam per se autoritatem sentiendi & definiendi habere, nisi ex capite, videlicet Papa, & per consequens non debere sentiendi neque definire tanquam principa^l, sed caput concilio contentiente. Nam constat, quod concilium Pisanum non habuit autoritatem sentiendi & definiendi à Papa, tanquam à capite. Quia autoritate Papæ non fuit congregatum, sed ipso contradicente, cum ibi duo contententes fuerint condemnati, quorum alter erat Papa, sicut communiter tenebat Ecclesia Christiana.

Quarto dico contra prædictam schedulam, quod etiam ex præmissis sequitur, quod sicut concilium Pisanum ita & aliud concilium in aliquo casu esse potest supra Papam, & potest eum deponere. Patet: Quia non apparet major ratio de uno concilio, quam de alio.

Quinto dico, quod concilium, præsentem Papa, à quo ipsum concilium voca-

tum, est velut unum corpus mysticum, cujus Papa est caput, & alii sunt membra. Et ideo secundum aliquos non solum falsum, sed fatuum esset, dicere, quod major sit autoritas unius partis, quam totius corporis.

Sexto ex præmissis sequi videtur secundum aliquos, quod falsa est quorundam Juristarum opinio, dicentium, quod in concilio generali Papa duntaxat judicat & definit. Et si eo præsentem ibi aliqua statuerentur, concilium nihil statuit, sed suadet & consultit. Nec Papa tenetur sequi deliberationem vel suasionem concilii. Sed quod standum videretur sententia Papa, si contradiceret Ecclesia vel concilio. Patet. Quia universalis Ecclesia à Christo, & non à Papa hoc privilegium autoritatis habet, quod in fide errare non potest. Et hanc etiam autoritatem secundum aliquos habet concilium, hanc universalem Ecclesiam representans. Sed talem autoritatem non habet Papa, cum errare possit in fide. Ergo in hoc major est autoritas concilii vel Ecclesie, quam Papa. Unde oppositum dicere multis videtur esse hæreticum, & ex juribus male intellectis erronee conclusum.

CAP. III.

De Johannis Patriarchæ Antiocheni schedula, in principio Concilii proposita, de autoritate Papæ supra Concilium.

Ed adhuc restat circa præmissa recitare opinionem cujusdam magni Pralati & Doctoris, quam in finali capitulo probabo esse contrariam catholicæ veritati. Hæc autem ejus Pralati opinio per quandam schedulam, scriptam manu propria, & suo nomine (MSC. Helmst. figillo) subscriptam, & dicto Johanni Papæ directam, postea innotuit. Cujus schedula tenor sequitur, & duas continet quæstiones.

Vid. Tomo II. Parte XIII. cap. II. f. 296.

Prima quæstio: Utrum Papa catholicus subjiciatur concilio generali? Ad quod sub determinatione sanctissimi Domini nostri Papæ dico quod non, rationibus sequentibus. Et primo. Quia potestas Ecclesie ita fuit data per Christum corpori mystico Ecclesie militantis, & sic eam voluit ad omnium Apo-

stolorum officium pertinere, ut in beatissimo Petro Apostolorum omnium summo principaliter collocaret, ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet, teste beato Leone Papa in canone Ita Dominus, XIX. di. Cui concordant communiter Alexander de Haliis, & alii Doctores sacre Theologie. Sed non reperitur testimonio autentico, quod beatus Petrus Apostolus, vel alius ejus in sede Apostolica successor, aliquam potestatem dederit præfato concilio generali supra Papam. Igitur præfatum concilium in Papam nullam habet potestatem, & per consequens Papa illi non subjicitur. Et si impugnaretur dictus canon Ita Dominus, quasi fidem non faciens, constat, impu-

impugnationem hujusmodi efficacia carere, testimonio sacrorum eloquiorum, de quibus habetur in canone *Sancta Roman. XV. di.* & in *cap. Nulli per has, 25. qu. 1. & c. Violatores & c. omnia & c. Huic consona, eadem causa & questione*: In quibus Hilarius, Damasus & Gregorius Romani Pontifices impugnationem hujusmodi damnarunt, impugnatores puniri decreverunt. Quibus concordant *cap. 1. de insti. & cap. Si quis omnem, 1. q. VII. & cap. Si Romanorum, XIX. di.*

Quinimo cavere debent impugnatores dicti *cap. Ita Dominus*, seu aliorum canonum à Romanis Pontificibus editorum, à sententia Ecclesiae, per Nicolaum Papam in canone *omnes, 22. dist. prolata*, per quam conantes auferre privilegium, Romanae Ecclesiae ab ipso summo omnium Ecclesiarum capite traditum, in haeresin labi decernuntur.

Secundo. Quia non ab Apostolis, & sic nec à corpore Ecclesiae seu concilio generali, sed ab ipso Domino Jesu Christo Romana Ecclesia primatum accepit, inquit Anacletus Papa servus Christi Jesu, in *canone, Sacrosancta, ead. dist.*

Tertio. Quia Papa habet plenitudinem potestatis. *II. q. VI. Decreto, De usua pallii, Ad honorem.* Ergò alii etiam simul congregati illi subjiciuntur, & non ipse eis.

Quarto. Quia concilia recipiunt potestatem à Papa & non Papa à conciliis, ut in *c. Significasti, De elect. 27. di.* per totum.

Quinto. Quia ipse omnes judicat, & nullus ipsum, *22. di. Omnes.*

Sexta. Quia Apostolicae sedis iudicium, cujus autoritate non est majus, à nemine est retractandum, in *canone patet, IX. q. III.*

Septimo. Quia aliorum hominum causas (quaestiones) Deus voluit per homines terminare, sed sedis Apostolicae praesidem suo sine quaestione reservavit arbitrio, ut in canone *Aliorum, eadem causa & questione.* Et concordant *cap. Facta, & cap. Cuncta per mundum, eadem causa & questione.*

Octavo. Quia etiamsi Papa animas catervatim ad inferos deduceret, nullus nisi Deus hanc culpam in hoc mundo redarguerè potest. Quia ipse cum

Tom. VI. Pars II.

etos judicaturus à nemine est judicandus, nisi deprehendatur à fide devius, ut in *canone, Si Papa, 40. di.* Et concordant notata per Hostientem & ejus sequaces in *cap. Proposuit, De concessione praebendarum.* & per *Jo. An. in cap. Ad Apostolica, De re judic. lib. VI. in prima glossa.*

Nono. Quia etiam, quando agitur contra Papam, concilium non potest eum judicare sine ejus autoritate, ut in *c. Nunc autem, 21. di. & in §. Hinc etiam, 7. di.*

Decimo. Quia Papa Catholicus caput est ecclesiae & Christi vicarius, ut patet in dicto canone, *Ita Dominus, & concordant notata per Joh. Andr. in Clement. Ad nostram, in glossa magna De haeresi.* Igitur per corpus, separatum ab eo; quod sine capite virtutem non habet, *cap. Cum non liceat, De praescription.* judicari non potest, sicut nec Episcopus à suo capitulo, *cap. Cum inferior, De major. & obedientia.*

Nec obstant rationes, quas quidam in contrarium persuadere nituntur, ut patet ex sequentibus.

Et primo *ad primum*, dum dicitur; quod quando Petrus claves accepit, Ecclesiam significavit, ut in can. *Quodcumque, 24. q. 1.* Respondetur: illud intelligendum fore secundum doctrinam dicti canonis, *ita Dominus, XIX. di.*

Ad secundum, dum dicitur quod Papa subjiciatur conciliis, ut in *c. Sicut Sancti, XV. di.* Respondetur, illud verum, quoad observantiam articuloꝝ fidei, ut ibi notatur per glossatorem. Et ad *capitulum Qua ad perpetuam, & c. Sunt quidam, & ad alia similia, XXV. q. 1.* dicitur, quod vel loquuntur de honestate, vel referri debent ad observantiam articuloꝝ fidei. Et ista responsio corroboratur per notata per glossatorem in dicto *c. Sunt quidam.* Ubi notatur, quod quandoque dispensat contra generale statutum Ecclesiae, & etiam contra Apostolum. Quod intelligo, quando sic dispensatio non offendit articulos fidei, sicut dicitur per glossatorem in dicto capitulo: *Sicut sancti.* Nec obstant notata per glossatorem in capitulo: *Si duo contra facta, 79. di.* ubi dicitur, quod

F

in

in (super) contentione papatus concilium potest esse iudex. Et idem videtur sentire *Hugvitiuſ & Joh. Andr.* in *cap. I. de Renunc. lib. VI. in Novella.* Quoniam dicta opinio repugnat iuribus supra in I. quæſtione deductis, niſi prætenderetur contra contententes ſchiſma importans hæreſin, ſicut factum fuit contra Petrum de Luna & Gregorium. Nec obſtant notata per gloſſatorem in dicto *c. Si Papa.* Quia iura pro cauſa (per eum) allegata non probant intentum gloſſatoris, extra hæreſin proprie ſumptam.

Secundo quæritur: Si definitiones & ſtatuta fienda in hoc ſacro concilio generali, ſub nomine Papæ, vel concilii, vel utriuſq; fieri debent?

Ad quod reſpondetur, quod ſub nomine Papæ fieri debent. Quia à Papa procedit virtus & autoritas Concilii, ut patet per jam dicta ſupra in prima quæſtione. Poterit tamen addi: *Sacro approbante concilio*, ſicut antiquitus in aliis conciliis obſervari conſuevit. Et quod ſub nomine Papæ fieri debeant tales definitiones ſacro approbante concilio, patet in *c. Damnamus. §. Nos autem, De Sum. Trinit. In antiquis & in c. unico, ejus tit. lib. 6. & in c. Ubi majus periculum, e. lib. de elect. & c. Ad Apoſtolica. De re jud. eodem libro. & in c. uno de ſumm. Trinit. in Clem. & cap. Ad noſtrum, De hæreticis & c. De uſuris. in Clem.*

Item, quod talia fieri debeant ſub nomine Papæ ſecundum tempora antiqua, patet in *c. Adrianus, LXIII. di. & in cap. In nomine Domini, XXIII. di.* Nec obſtant ſcripta, in quibus dicitur;

Concilium definit ſic. &c. Quia vel locum tenent, cum Papa deprehenditur à fide devius pertinaciter. Nec obſtat *cap. Nunc autem, XXI. di.* Vel, ſi ſit catholicus, cum in conciliis Papa non erat, ſed aliàs illis (illam autoritatem præſtabat) autoritatem præſtabat. Vel, ſi erat, quoniam ſic fieri ex ſui humilitate permittebat, & ad hoc autoritatem præſtabat, ſicut factum fuit in concilio congregato contra Symmachum Papam, de quo habetur in dicto *§. Hinc etiam XVII. di.*

Et ſi dicatur, quod, cum de reformatione capituli Eccleſiæ agitur, non videtur honeſtum, quod Papa ſit præſidens, & iudex. Reſpondetur, quod alius quam ipſe hoc caſu non poteſt eſſe iudex, juxta jam dicta in prima quæſtione. Niſi ex ſua humilitate, quod facere non tenetur de neceſſitate, aliis hoc committeret, & ad hoc autoritatem præſtaret. Ceſſatque hoc caſu doctrina illius tituli *c. Ne quis in cauſa ſua iudicat &c.* Quoniam in Papa non habet locum ut patet in dicto *cap. Si Papa*, & aliis iuribus ad hoc ſupra allegatis. Et hæc ſunt dicta ſub correptione & determinatione veſtræ ſanctitatis. *Joh. Patriarcha Antiochenus, devotus Orator veſter.*

Ex prædicta ſchedula ſic ſubſcripta patet, quod ſicut latet anguis in herba, ſic illa ſchedula ac iſte inter fautores & præſatos adulatores diſtincti Johannis Papæ latitabat, qui eum laſcentiæ erroris nutrientes ad exterminium Patriarchæ à Petro de Alatrio de Alatrio peccatoris non impinguet caput meum. *Liaco Cardinali.*

CAP. IV.

Plenior probatio autoritatis Concilii in Papam.

Præmiſſam verò opinionem erroneam eſſe, & politiã Chriſtiana periculoſiſſimam, fatiſ patet ex actis in hoc ſacro concilio.

Verum eſt tamen, quod poſt publicationem præcedentis capituli præſatus reverendus Pater, Dominus Patriarcha, in præſentia ſacri collegii ſe excuſavit, quod illam ſchedulam non ſcripſerat determinatiſve, ſed ſolum arguiſive.

Nihilominus ad robur & confirmationem concilii, probare intendo jure naturali, divino, & humano, quod Papa ſubſeſt in multis caſibus iudicio concilii generalis. Et hoc declarabo ex hiſ, quæ ſcripſi in tractatu, quem dudum compilavi De concilio generali, parte ſecunda circa finem. Ubi allegavi, quod de cauſa Papæ non liceat ſubito definire, vel ejus facta judicare, ut *IX. q. III. c. Nemo*, & capitulis ſe-

quen-

quentibus. Cujus capituli occasione, quia ibi de Papa dicitur: Nec ab omni clero iudex iudicabitur: Videtur aliquibus, quod Papa non possit etiam per concilium generale iudicari. Unde ibi dicit glossa super verbo: *Ab omni clero*, quod hic est argumentum, quod concilium non potest Papam iudicare, ut *Ext. De Elect. c. Significasti*. Unde, si totus mundus sententiaret in aliquo negotio contra Papam, videtur, quod sententia Papæ standum esset, ut *XXIV. q. 1. Hac est fides*. Sed est argumentum contra, quod orbis est major urbe. ut patet *93. di. Legimus*. Licet autem glossa non solvat, nec concordet hic ista contraria, tamen in eodem capitulo remittit ad *cap. si Papa, XL. di.* ubi de hoc determinavit. Ibi autem dicit textus: *Si Papa sua & fraternæ salutis negligens deprehenditur, inutilis & remissus in operibus suis &c.* Et sequitur: *Tamen huiusmodi culpas redarguere presumat hic nullus mortalium. Quia cunctos ipse iudicaturus à nemine est iudicandus, nisi à fide deprehenditur devius &c.* Et ibi super verbo: *Devius à fide*, adjicit glossa, quod hoc intelligit *Hugovitiis*, cum *Papa non vult corrigi*. Si enim paratus esset corrigi, non posset accusari, ut *23. q. 1. A parte*, cum suis similibus.

Sed quærit glossa prædicta: Quare Papa non potest accusari de alio crimine, quam de hæresi? Ponamus enim, quod notorium sit crimen ejus, vel per confessionem, vel facti evidentiam: Quare non accusatur vel de crimine Simonie, vel adulterii, & cum admonetur, incorrigibilis est, & scandalizatur Ecclesia per calum ejus, seu crimen? Et ad hoc respondendo dicit glossa: *Certe credo, quod si notorium est crimen ejus quodcumque, ut inde scandalizetur Ecclesia & incorrigibilis sit, quod inde possit accusari*. Nam contumacia dicitur hæresis, ut *81. di. Si qui presbyteri*. Et contumax dicitur infidelis, ut *XXIII. di. Nullus*. Hic tamen fit mentio specialiter de hæresi. Ideoque, etsi occulta esset hæresis, de illa tamen posset accusari, sed de alio occulto crimine non posset. Et intelligo hic crimina occulta, id est, quæ non sic sunt scandalosa, ut ex eis tota turbetur

Tom. VI. Pars II.

Ecclesia, juxta modum loquendi glossæ prædictæ. Et consimiliter intelligendum est *cap. Nemo*, cum suis similibus. Vel potest dici, quod ibi illud verbum, *nec ab omni clero iudex iudicabitur*, non capitur collective pro toto clero universali, seu concilio generali, sed capitur distributive. Ut sit sensus, quod à nullo clero, id est nulla parte, seu à nullo collegio cleri particulari Papa iudicandus est. Vel capitur ibi *omnis clerus* pro collegio Cardinalium seu toto clero Romano, vel Romanæ diocæseos.

Ex quibus omnibus concluditur, quod *Papa potest in certis casibus per generale concilium iudicari*.

Sed contra hoc obijciunt aliqui: Quia Objection- major non iudicatur à minori, nec superior ab inferiori, ut *22. di. Quia ergo*. Sed Papa est major & superior concilio. Ergo non iudicatur ab eo.

Imò ultra dicunt, quod in concilio generali Papa duntaxat iudicat & definit. Et, si eo præsentem ibi aliqua statuantur, concilium nihil statuit, sed suadet & consulit, ut *De baptismo c. fin. si*. Ubi dicit Papa, *sacro concilio suadente districte precipimus*. & in *cap. Ad Apostolica, De re judi. lib. 6.* dicitur: *De consilio concilii*; Et circa finem: *Nos itaque cum fratribus nostris, & concilio nostro, deliberatione præhabita &c.* Et aliqua similia habentur in iuribus.

Ex quibus notant aliqui Doctores Canonistæ, quod Papa non habet necesse sequi deliberationem vel suasionem concilii. Quare multo minus potest ab eo iudicari. Unde *Joan. Andr. in Novella c. significasti, De Elect.* dicit, super verbo *Robur*: Ergo videtur standum sententiæ Papæ, si contradicat Ecclesiæ vel concilio.

Ad hanc autem rationem respondetur *Dubia so-* primo, quod *Major* rationis, licet regulariter sit vera, tamen quandoque fallit. Nam Rex Franciæ, qui est major & superior in toto regno, sæpe in aliquibus casibus iudicatur, & contra eum fertur sententia in suo Parlamento. Similiter Papa in foro conscientie à simplici sacerdote iudicatur, etiam in foro exteriori potest iudicari ab inferiori suo, si se ei sponte subiciat, ut *II. q. VII. Nos*

F a

si

si incompetenter aliquid egimus &c. Ubi Leo Papa loquens Imperatori dicit: *Vestro cuncta volumus emendari iudicio, &c.*

Secundo ad prædictam objectionem dicitur, quod Minor rationis non est vera, scilicet, quod Papa est major & superior concilio, licet sit major & superior in concilio, cum sit caput omnium membrorum. Et ad hoc probandum videtur esse ratio evidens: Quia omne totum sua parte majus est, loquendo de toto respectu suarum partium integralium: Sed Papa est pars concilii, sicut caput pars corporis: Ergo totum concilium majus est Papa. Et per consequens autoritas totius concilii major est autoritate Papæ. Unde dicit Hieronymus: *Si autoritas queritur, orbis major est urbe.* Ubi dicit glossa in cap. *Legimus*, supra allegato, quod hic sublumitur argumentum, quod statutum concilii præjudicat statuto Papa. Et XIX. di. c. *Anastasius*, dicitur, quod multi clerici se à communione ipsius abegerunt, eò quod sine consilio Episcoporum communicasset cum Photino hæretico. Ubi dicit glossa, quod Papa tenetur requirere consilium Episcoporum, ubi de fide agitur, & tunc synodus major est Papa, ut XV. di. *Sicut*, & 23. q. *Arcanis* l. c. 1. Super verbo: *Quicumque in heresim semel damnatam labitur*, dicit glossa: *Hic est casus, in quo Papa in canonem lata sententia incidit.*

Nec obviat regula illa, Quia par parem solvere aut ligare non potest. Quia si Papa hæreticus est, in hoc minor est quolibet catholico XII. q. 1. *Sciimus*. Multo magis ergo minor & inferior generali concilio.

Tertio ex his sequitur, quod illud falsum est, quod ultimo in illa ratione assumitur: Scilicet, quod in concilio generali solus Papa judicat & definit. Quia licet in conciliis generalibus Papa communiter proferat sententiam, tamen autoritate & consensu concilii.

Nec bene concludunt illi Doctores, qui arguunt: *Concilium consulit & deliberat: Ergo non definit, vel judicat.* Nam contrarium expresse legitur in multis locis libri conciliorum, & etiam Decreti & Decretalium, ut supra allegatum est II. cap. III. partus.

Quarto dicitur ad confirmationem prædictæ solutionis: Quod illi, qui, ut præmissum est, sic deprimunt autoritatem definitivam conciliorum, exaltando & magnificando autoritatem summorum Pontificum, non solum docent contra jura humana præallegata, sed etiam contra jus divinum. Nam in primo concilio celebrato Hierosolymis, de quo habetur Act. XV. Jacobus, qui erat Episcopus Hierosolymis, etiam præsentem Petro protulit sententiam. Unde ibi dicitur: *Propter quod ego iudico, non inquietari eos &c.* Et ibidem scripta est Epistola, cujus initium est: *Apostoli & seniores fratribus qui sunt Antiochia &c.* sequitur: *Placuit nobis collectis in unum eligere viros.* Sequitur: *Visum est Spiritui sancto & nobis, nihil ultra imponere &c.*

Ex quibus omnibus patet, quod autoritas definiendi seu determinandi in concilio non ibi attribuitur Petro, quamvis esset caput Ecclesiæ, sed toti concilio Apostolorum, & seniorum, quorum consensu lata est & publicata sententia.

Quinto ex his concluditur, quod autoritas & determinatio concilii attribuenda est determinationi Spiritus Sancti. Quia ibi dicitur: *Visum est Spiritui S. & nobis &c.* Cui concordat, quod dicitur 25. q. 2. c. *Scitur*. Ubi dicit Leo Papa, sanctorum Patrum canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos.

Et hinc trahitur, secundum aliquos, quod concilium generale non potest errare in his, quæ sunt fidei. Quod etiam probatur ex illo verbo Christi: *Petere rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Quia hoc non est dictum de fide personali Petri, cum ipse erraverit, sed de fide universalis Ecclesiæ, quæ repræsentatur in concilio generali.* De qua etiam dictum est: *Et porta inferni non prevalebunt adversus eam, scilicet Ecclesiam.* Non enim dictum est: *Adversus te, scilicet Petrum.*

Ex quibus patet, quod iudicium concilii præferendum est iudicio Papæ, cum ipse in his, quæ fidei sunt, possit errare, sicut & Petrus, de quo dicit Paulus Galat. II. cap. quod ei restitit in faciem, quia reprehensibilis erat, non recte ambulans

lans ad veritatem Evangelii &c. Tamen secundum aliquos hoc est speciale privilegium universalis Ecclesiæ, quod non possit errare in fide. Licet hoc idem pie credatur de concilio generali, scilicet, quando innititur divina scriptura vel autoritati, quæ à spiritu Sancto conspirata est. Aliàs sæpe errasse legitur.

Ex his sexto inferitur, quod, quamvis Papa concedatur esse caput Ecclesiæ, tamen hoc est sub principali & essentiali capite Christo. Et ideo subordinatio corporis Ecclesiæ ad Papam est solum accidentalis: Sed essentialis ad Christum, à quo immediate habet autoritatem, & illud privilegium, quod non potest errare in fide, quod privilegium non habet à Papa.

Et ideo, licet autoritas Papæ in illis, quibus non errat, sit à jure divino immediate, juxta verbum Christi: *Et ego dico tibi, quod tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* &c. Tamen ex hoc non sequitur, sicut aliqui volunt concludere, quod reliqua autoritas & tota potestas Ecclesiæ sit à Papa immediate. Nam hoc potest multiplicem pati calumniam.

Primo, quia autoritas sacerdotalis, quæ quantum ad potestatem ordinis sacramentalis major est in ecclesia, non semper immediate derivatur à Papa. Cum stet, aliquem esse Papam & non sacerdotem, & per consequens tunc non posset proprie conferre ordinem sacerdotalem.

Secundo, & magis ad propositum, Quia nullo etiam existente Papa, habet Ecclesia multiplicem potestatem tam ordinis, quàm jurisdictionis, quæ tunc non derivatur nec dependet à Papa.

Tertio, hanc autoritatem habet universalis Ecclesia, ut dictum est, quod in fide errare non potest. Et hæc nec mediate nec immediate à Papa dependet: Quia illam non habet.

Ex quibus omnibus sequitur, quod potestas seu autoritas Ecclesiæ immediate est à Christo, & non à Petro. Et hoc notatur in verbis Christi. Quia non dicit, *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabis,* sed *ædificabo;* nec dicit, *tuam,* sed *Ecclesiam meam.*

Item ad hoc facit, quod ait Augustinus, libro de Agone Christiano cap. 22. ubi dicit, quod Ecclesiæ claves regni cælorum datæ sunt, dum Petro datæ sunt, & quod ei dicitur, ad omnes dicitur.

Septimo, ex hoc verbo & aliis præcedentibus inferitur, quod Ecclesia debet obedire Petro & ejus vicario, tanquam capiti suo, in his, quæ pertinent ad Ecclesiæ ædificationem, & non ad ipsius destructionem. Quod etiam expresse probat Apostolus II. Cor. X. ubi ait: *Nam, si amplius gloriatus fuero de potestate nostra, quam nobis dedit Dominus in ædificationem, & non in destructionem.*

Et ibidem capite ultimo: *Absens scribo, ut non agam præsens durius secundum potestatem, quam Dominus dedit mihi in ædificationem.* Et ideo, ubi Papa utitur potestate sua in ædificationem Ecclesiæ, multa specialia privilegia habet, quæ sibi soli competunt. Quæ in cap. *Cum ex generali privilegio, De translatione Episcoporum,* notat glossa. Sed hæc privilegia non habet Papa in destructionem Ecclesiæ, ut 25. q. 2. cap. *Si ea destruerem.*

Octava. Ex omnibus præmissis concluditur, quod tam de jure humano, quam divino concedendum est, Papam posse ab universali Ecclesia, vel à generali concilio eam representante, in multis casibus judicari & condemnari, & ab eo ad concilium in multis casibus posse appellari, videlicet in casibus Ecclesiæ destructionem tangentibus.

Et hoc ultra præmissa probatur ratione. Quia aliter sequeretur, ipsum Christum, verum & summum caput Ecclesiæ, & institutorem ejus sapientissimum, eam non perfecte & sufficienter ordinasse, quod est hæreticum & contra illud Deuter. 32. *Dei perfecta sunt opera.* Et patet consequentia. Quoniam illa communitas non est sufficienter ordinata, quæ perditioni suæ & demolitioni publicæ non potest occurrere. Sic esset de Ecclesiastica politia, in casu, quo Papa per hæresin manifestam, aut tyrannidem apertam, aut aliud notorium crimen conaretur eam subvertere, & nemo ei dicere posset, *cur ita facis,* scilicet per viam juris ei resistendo, id est, ab eo appellendo,

eum accusando, & per concilium judicando. Hoc enim esset Papæ concedere potestatem non in ædificationem sed in destructionem. Quod est contra præmissam sententiam Apostoli, quam non solo verbo docuit, sed exemplo firmavit, quando scilicet Petro restitit in faciem, ut dictum est.

Ubi considerandum, quod licet Petrus à Paulo fuerit reprehensus, & rationabiliter reprehensibilis, quia scilicet non recte ambulabat ad veritatem in Evangelii, tamen nec ex textu, vel ex glossa apparet, quod Petrus fuerit hæreticus, nec erraverit errorem hæreseos. Quare similiter *Papa in aliquibus casibus, ubi non est hæresis, potest reprehendi & corrigi.*

Nec oppositum sufficienter probant aliqui, ex illis capitulis supra allegatis, scilicet ex cap. *Oves*, & ex cap. *Si Papa*. Imo magis sequitur propositum ex illis verbis, nisi à recta fide exorbitaverit; & nisi deprehendatur à fide devius. Quia tunc semper Papa à recta fide exorbitat & deviat, quodocunque non recte ambulat ad veritatem Evangelii. Cum veritas Evangelii sit recta fides. Sed hoc potest contingere in multis casibus aliis, quam in casu hæresis. Sicut in illis, in quibus scandalose turbaret & manifeste destrueret Ecclesiam. Et per consequens in illis posset corrigi, accusari & judicari.

Et si quæratur, si Papa in his casibus recuset convocare concilium, quid fiet? Respondetur, quod in hoc casu, si hoc recuset sufficienter requisitus, faciendum esset, sicut si sede vacante similibus occurreret necessitas.

Et ad hoc est evidens ratio. Quia nisi, sede vacante, vel etiam Papa renuente concilium celebrare, posset per Ecclesiam remedium adhiberi, sequeretur, quod Ecclesia non haberet sufficientem securitatem (fœcunditatem) & fœcundam virtutem ad se conservandum & continuandum. Et sic posset penitus deficere politia Christiana, quod est contra dictum Christi: *Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.* Et tamen patet consequentia. Quia si nullo existente Papa

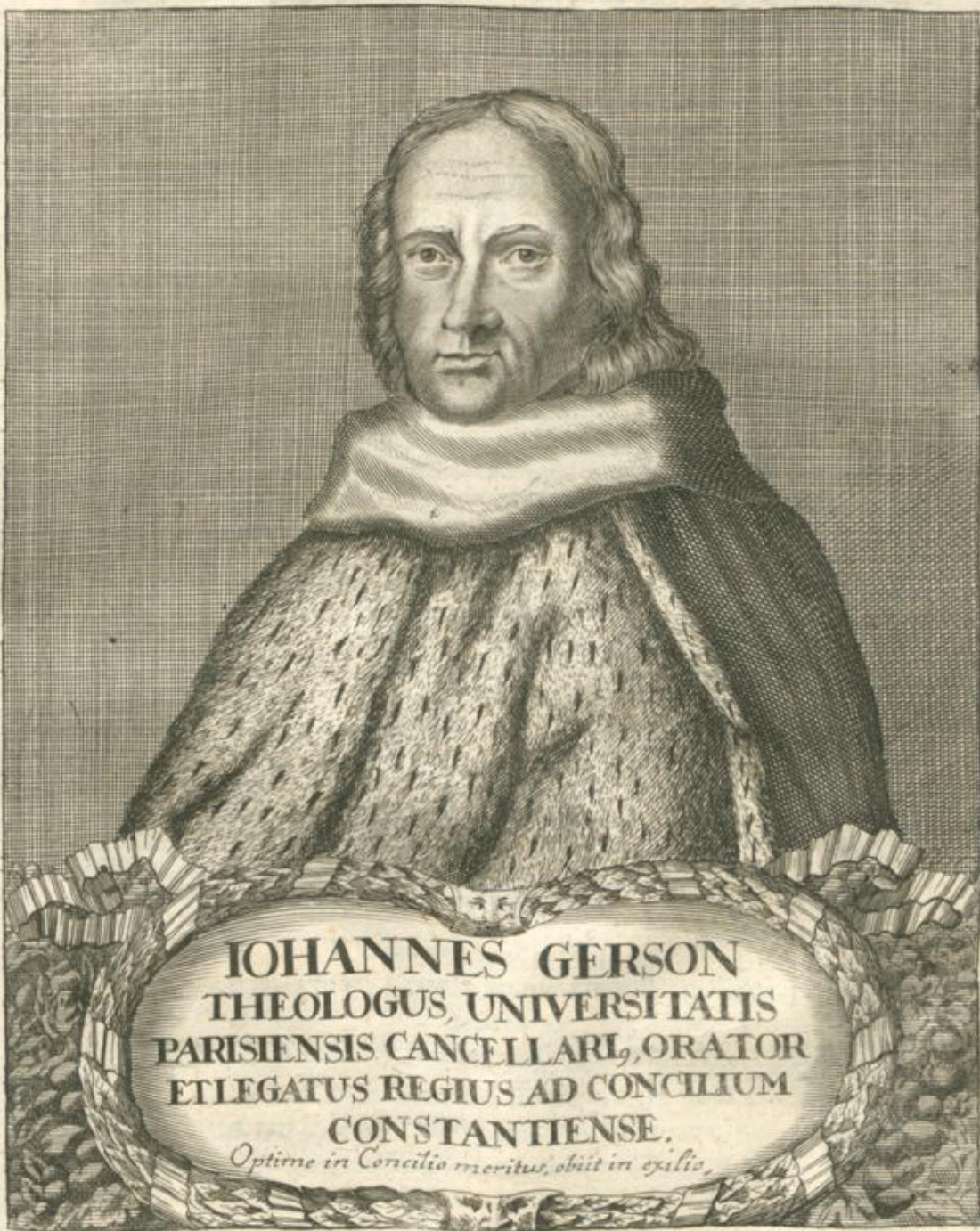
Cardinales obstinati essent, non velent eligere, vel in Ecclesia seditio-nem facere velent, & eam hostiliter perturbare, vel etiam, si à nova electione essent à Principibus tyrannice impediti, aut carceraliter detenti, vel omnes mortui, aut si Papa & ipsi fierent hæretici manifesti, constat, quod si in talibus vel similibus casibus residuum Christianitatis, quod tunc esset, etiam non posset concilium facere, & novum Papam, & alium clerum eligere, & contra casus prædictos & similes salubriter providere, necesse esset perire, & deficere Ecclesiasticam politiam.

Quapropter consequens est, ut ad obviandum tanto discrimini concedatur, *universalem Ecclesiam posse autoritate Christi generale concilium in prædictis casibus congregare.* Cui concordat illud dictum Christi: *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio illorum sum.*

In qua autoritate considerandum est, & supra omnem autoritatem juris humani ponderandum, quod ait Christus, *In nomine meo.* Non autem in nomine Petri vel nomine seu autoritate Papæ, sed in nomine meo, quod est nomen Jesu, id est Salvatoris & salutis, juxta aliud ejus simile dictum: *Quacumq; petieritis patrem in nomine meo, id est, quicquid petieritis pertinet ad salutem.* Ex quo datur intelligi, ad salutem Ecclesie posse congregationem fidelium fieri, si illi, ad quos regulariter pertinet, non possint aut velint hoc exequi. Sed quod in dicto cap. *Significasti* dicitur, quod Ecclesie Romanæ nulla concilia legem præfixerunt, & quod in eis & eorum statuti Romani Pontificis excipitur autoritas: Respondetur, quod hoc cum suis similibus regulariter & in pluribus verum est, sed tamen in aliquibus fallit, quod particulariter declarare non est præsentis operis. In casibus autem præmissis manifesta est instantia. Sicut ratione & divina autoritate probatum.

Prædicta autem omnia, quæ breviter in hoc capitulo dicta sunt, in præallegato tractatu plenius declarantur.

Hæc igitur ad decem capitula, in prologo

logo hujus operis propoſita, mihi pro reſponſione videntur ſufficere. Quæ tamen non definitive determinando, ſed doctrinaliter ſuadendo poſita ſunt. Nam hujus rei definitionem ſacri concilii determinationi ſubmitto. Offerens nihilominus ad veritatis elucidatio-

nem me illis, qui contra præmiſſa opponere voluerint, reſponſurum.

Datum & pronuntiatum Conſtantia, in Concilio generali, Anno Dni MCCCXVI, die prima menſis Octobris, in Eccleſia S. Pauli, autoritate diſti Domini Cardinalis Cameracenſis.

TOMI VI. PARS III.

DE JURE CONCILII ET ECCLESIAE.

EX quo diſputari in Concilio cœptum de electione novi Pontificis, deque Concilii jure, Pontificem ad judicium vocandi eumque ſede privandi, dein & novum creandi ac conſtituendi, *Petrus de Alliaco* luculento ſcripto ſuam de Eccleſiaſtica poteſtate, Papæ & Cardinalium dignitate vel & jure, ſententiam ſecundo Concilii Anno expreſſerat, uti ex ſuperioribus liquet. Quem ſecutus ſequenti mox anno *Gerſon*, æque aque *Cameracenſis* ſpectatus in Concilio Vir, Eccleſiaſticae poteſtatis naturam curatori ſcripto exigere & diſcutere allaboravit, quid Eccleſiæ, quid Pontifici, quid ceteris Eccleſiæ antiſtitibus & miniſtris, quid Concilio competat juris atque autoritatis. Meruitque & hoc monumentum publice A. 1417. d. 6. Februar. in Concilio prælegi & publicari.

Quamquam verò hoc *Gerſonianum opus* jam ante editum, quare & nos diſſimulare decreveramus, nihilo minus tamen, quod non poſtrema ſit pars Actorum Concilii, & quod in *MSCtis* plenius & ſincerius repererimus, conſultum aliis viſum, nequaquam prætereire, ſed *MSCtorum fide* & hoc ſuo loco ſiſtere. In *MSCto Vindobonenſi* hæc in fronte inſcriptio: *Tractatus de Eccleſiaſtica poteſtate & de origine juris & legum, pronuntiatus Conſtantia in Concilio generali: Editus & pronuntiatus pro parte Magiſtri Johannis de Gerſonia Cancellarii Pariſienſis, Anno & c. XVII, die ſexta Februarii.*

De jure Concilii in Papam fuſe diſſeruit etiam *Gerſon* in *Demonſtratione, in Conſt. Concilio publice facta contra Petrum de Luna Pontificem Benedictum XIII.* Quam edidimus ſup. Tom. II. Parte XIX. f. 566.

En ergo hic *fundamenta juris*, quod ſit penes Concilium in Pontificem, ex mente *Gerſonis*.

Johannis Gerſonis

Gallorum ad Conſtantienſe Concilium Legati

Tractatus

DE POTESTATE ECCLESIASTICA.

In Conſt. Concilio ſcriptus, ac ibidem

A. 1417. d. 6. Febr. publice pronuntiatus atque editus.

Ex antiquiſſimis Codicibus *MSCtis*

Cæſareo Vindobonenſi, Aſt. C. C. Part. IV. f. 182. &

duobus Helmſtadienſibus.

Tabula Tractatus De poteſtate Eccleſiaſtica.

In MSC. Helmſt. **P**roœmium, quod expedit inquire-
re de Eccleſiaſtica poteſtate.
In prima conſideratione deſcribi-

tur poteſtas Eccleſiaſtica per cauſam
quadruplicem.

In ſecunda diſtinguitur poteſtas Ec-
cleſia-

ecclieſtica multis modis, & oſtenditur, quod potestas ordinis est æqualis in omnibus ſacerdotibus quoad conſecrationem corporis Chriſti.

In tertia oſtenditur, quod potestas ordinis non est ſimpliciter æqualis in omnibus ſacerdotibus & in Episcopis.

In quarta oſtenditur, quid ſit potestas iurisdictionis in foro exteriori.

In quinta oſtenditur, quid ſit potestas iurisdictionis in foro interiori, & de duplici ſubjectione.

In ſexta ponitur quadruplex diſtinctio utilis & neceſſaria pro intellectu ſequentium.

In ſeptima, quid dicendum ſit de eccleſiaſtica potestate, dum conſideratur formaliter & absolute.

In octava, quid dicendum ſit de Eccleſiaſtica potestate, prout conſidera-

tur reſpective & quodammodo materialiter ſeu ſubjective.

In nona, quid dicendum ſit de Eccleſiaſtica potestate, dum conſideratur quoad uſum vel exercitium. Et illic fundatur ſuprema plenitudo Eccleſiaſticae potestatis.

In decima oſtenditur, quod in Papa est plenitudo Eccleſiaſticae potestatis & deſcribitur.

In undecima oſtenditur, qualiter plenitudo Eccleſiaſticae potestatis ſit in Eccleſia vel generali concilio.

In duodecima oſtenditur de plenitudine potestatis papalis per reſpectum ad bona Eccleſiaſticorum atque laicorum.

In tertia decima fundatur omnis potestas à prima iuſticia variis & multis membris.

Præfatio, Quod liceat diſputare de potestate Eccleſiaſtica.

In MSC. Vind. ac Helmſtadienſibus.

Potestas Eccleſiaſtica debet ab Eccleſiaſticis, quid & qualis & quanta ſit agnoſci. Habet hoc itaque fieri, ut honeretur cognita, cum Deus dederit talem potestatem hominibus, & ut in ſuis terminis honorata ſervetur, ne plus debito falſæ eam opiniones vel deprimant vel exaltent. Quoniam primum est ſacrilega impietatis, alterum de adulatione peſtifera ſuſpectum eſt.

Conſtat igitur, quod de potestate Eccleſiaſtica diſputare vel inquirere, nedum licet, ſed decet & expedit. Tantummodo ſit intentionis oculus ſimplex & rectus. Quidni liceat? Cum de ipſius omnipotentis Dei potestate crebro fiat absque omni temeritate conquiſitio.

Hæc me conſideratio movit, ut de potestate Eccleſiaſtica ſub pauculis conſiderationibus diſſererem, quatenus materia, quæ quodammodo videretur in-

ſinita, ſicut tractari ſolet ab aliquibus per auctoritates & allegationes, reſolveretur ad paucos claros & certos terminos, per deſcriptiones & diſiſiones reſolutive proveniendo, allegatione conſuſa dimiſſa, quales apud Doctores invenire non eſt diſficile.

Cæterum non uſurpo nunc, in hoc opusculo vel aliis me dicturum aliquid quod alibi non inveniatur, ſciens illud Comici: *Nihil eſt dictum, quod non dictum ſit prius.* Satis eſt, ſi ex bene inventis & doctrinis aliorum ego meis verbis meo ordine favum aliquem veritatis inſtar apum propria quadam arte compingam. Fiet autem initium à quid nominis terminorum. Quoniam hoc ignorato paralogizantur faciliter inquisitores veritatis. Erit verò finis de origine juris & legum.

PRIMA CONSIDERATIO

Deſcriptio potestatis Eccleſiaſticae. Et an Eccleſiaſticus neceſſario debeat eſſe renatus.

Potestas Eccleſiaſtica eſt potestas, quæ à Chriſto ſupernaturaliter (ſpiritualiter) & ſpecialiter collata eſt ſuis Apoſtoliſ ac eorum ſucceſſoribus legitimis, ut, in finem ſeculi, ad adificationem eccleſie mili-

tantis, ſecundum leges Evangelicas, pro conſecutione felicitatis æternæ.

Hæc deſcriptio data eſt per cauſam quadruplicem, ſecundum quam diſtinguitur potestas Eccleſiaſtica ab alia qualibet

libet potestate. *Potestas* igitur ponitur pro genere. Est autem *potestas*, *Facultas propinqua ad exeundum ad actum*. Propinqua inquam: Quia secundum facultatem remotam & obedientialem non est impossibile apud Deum omne verbum. Porro notatur *causa efficiens principalis*, cum dicitur: à Christo supernaturaliter collata. *Causa vero materialis vel subjectiva* signatur, cum subditur, suis Apostolis &c. *Causa formalis* insinuat cum dicitur: secundum leges Evangelicas. Dant enim formam utendi. Denique *causa finalis* concluditur, ad edificationem Ecclesie militantis pro consecutione felicitatis aeternae. Additum est hoc adverbium specialiter, ad exclusionem donorum supernaturalium, quæ omni viatori possunt esse communia, sicut sunt fides, spes, charitas, prophetia, timor, pietas & similia. Unde & Ecclesia contractè sumitur, dum loquimur hic de Ecclesiastica potestate, pro illis videlicet, qui speciali quodam signaculo dedicati sunt ad divinum servitium, à Clericatura, quæ infimum tenet gradum, usque ad supremum, quo Papa decoratur.

Et fallor, si non sit hæc descriptio propria, competens omni & soli Ecclesiasticæ potestati. Quoniam omnis alia potestas vel est naturaliter indita, quoad causam efficientem: Vel est secundum leges naturales aut humanas regulata, quo ad causam formalem: Vel est ad finem naturalem immediatè & principaliter ordinata: Vel denique quoad

causam subjectivam radicatur in habentibus eam secundum dona naturalia, etiam ubi supernaturalia non adessent, qualia sunt, fides, spes & charitas. Unde potestas secularis convenit aliis quoque Christianis baptizatis & potestas autem Ecclesiastica de necessitate fundatur in dono supernaturali, sicut est character baptismalis, de communi lege. Qui character in viatoribus eos de ecclesia militante reddit, facit in super idoneos & capaces ecclesiasticæ potestatis.

Fatemur itaque, quod charitas seu gratia gratum faciens valde decens est in suscepturis vel jam habentibus Ecclesiasticam potestatem, non tamen exigitur regentis, pro dando titulum. Quasi sine ea nequeat in aliquo fundari vel subsistere potestas hujusmodi. Hic enim fuit error Waldensium & Pauperum de Lugiduno: Qui per Wicleff & sequaces suos renovari quæsitus est, sed juste damnatus est. Cur ita? Ne Hierarchicus ordo potestatis Ecclesiasticæ maneat instabilis, vagus & incertus. Cum nemo sciat an amore vel odio dignus sit. Et minus hoc de gratia prædestinationis constat, quam ponunt radicem necessariam pro titulo vel jure cujuslibet potestatis.

Hac igitur descriptione præsupposita, pro intelligentia quid sit ecclesiastica potestas in genere, descendamus ad species. Pro quarum notitia multiplex animadvertenda est distinctio, ut differentia, quæ additæ generi constituunt speciem, innotescant.

CONSIDERATIO SECUNDA.

De jure Sacerdotum, consecrandi corpus Christi in sacra cœna.

Potestas Ecclesiastica secernitur prima sui divisione in potestatem ordinis & jurisdictionis.

Potestas jurisdictionis duplex est, una in foro exteriori, altera in foro conscientie interiori.

Rursus potestas jurisdictionis in foro exteriori dupliciter consideratur: Uno modo prout immediate à Christo tradita est, secundum legem evangelicam: Alio modo prout addita est ex humana constitutione, vel dono per Principes seculares, aut aliter.

Potestas jurisdictionis in foro interiori confurgit ex duplici radice: Uno modo ex parte hominis ultra se subjicientis

Potestas ordinis gemina.

Rursus potestas ordinis duplicem habet respectum: Unus est super corpus Christi verum, quoad consecrationem ejus. Alter est super corpus Christi mysticum seu membra ejus. Et hoc dupliciter: Vel quoad administrationem corporis Christi veri, vel quoad administrationem vel exhibitionem alterius sacramenti, sicut est ordo, vel confirmatio, vel pœnitentialis absolutio.

Tom. VI, Pars III.

G

tali

tali potestati. Sicut confitens ipse subicit se Presbytero, & ordinandus Episcopo. Alius subiectionis modus confurgit ex auctoritate superioris, hunc vel illum tali vel tali subicientis. Quod fieri potest non ad arbitrium illius qui subicitur. Et sic inter duplicem hanc subiectionem differentia magna patet.

Et quoniam ad pauca adspicientes de facili enunciant, & enunciantes se ipsos vel dicta sua non resolvunt sed confundunt, eorum doctrina redditur vel erronea vel inintelligibilis, vel difficilis & perplexa: Doctrina vero prudentum facilis, teste sapiente: Quia resolutè & ordinate per distinctiones tradunt omnia, separantes pretiosum à vili, & præcaventes, ne lucem veritatis tenebrosa nubes erroris involvat, sed sit ignis sine fumo: Declarationem multiplicis hujus distinctionis dare non possumus melius aliter, quam si sua cuilibet membro donetur descriptio vel specialis notificatio.

Dicamus igitur quod potestas ordinis primo modo considerata, est potestas Ecclesiastica, respiciens principaliter & essentialiter consecrationem corporis Christi veri, qua scilicet potest, habens eam, consecrare corpus & sanguinem Christi virtute verborum sacramentalium.

Ponitur hic potestas Ecclesiastica pro genere. Quæ potestas quid & qualis sit, immediate prædiximus. Cujus descriptionem hic & in omnibus consequenter dicendis absque alia repetitione supponimus, dum utimur hoc termino pro genere, potestas Ecclesiastica.

Additur hæc clausula, respiciens principaliter &c. tanquam pro differentia specifica, distinguente eam à qualibet alia Ecclesiastica potestate.

Hæc potestas de lege communi inabdicabilis est, inaufertibilis & illimitabilis in sua essentia. Quoniam quisquis est sacerdos ritè consecratus, si tentet cum intentione & cum forma & materia debitis consecrare, consecrat utique, etiam si excommunicatus, si hæreticus, si quomodocunque degradatus extiterit. Peccaret nihilominus in hoc casu, nec ad utilitatem suam sed damnationem hoc ageret.

Juxta quod utiliter distingui solet. Aliqua sunt de necessitate executionis hujusmodi necessariæ potestatis dupliciter: Una est necessitas solius præcepti, cujus transgressio peccatum grave est, sicut quod excommunicatus non consecret. Veruntamen hæc transgressio non impedit consecrationis effectum principalem, qui est transsubstantiatio. Altera est necessitas consecrationis l. sacramenti, consistens in hoc, quod minister sit ritè ordinatus, habens intentionem consecrandi cum forma & materia debitis. Quod si alterum defuerit, nihil efficitur & peccatur.

Hanc potestatem tradunt Doctores concorditer parem esse in omnibus qui consecrati sunt sacerdotes. Quæ potestas collata fuisse creditur in cœna, dum dixit Christus Apostolis: Hoc facite in meam commemorationem. Ubi Doctores communiter sentiunt, quod Judas illic fuit sacerdos constitutus, sicut prius electus in Apostolum potestatem prædicandi & faciendi miracula susceperat.

Et hic sumitur argumentum, quod potestas Ecclesiastica non necessario fundatur in fide vel gratia, sed in charactere baptismali, quem de lege communi necessario præsupponit.

Hoc jus consecrandi saluum esse etiam in sacerdote malo.

Par hoc jus esse in omnibus sacerdotibus pie & impie.

CONSIDERATIO TERTIA.

De Jure administrandi Sacramenta, & instituendi Ministros Ecclesiæ.

Non parè potestas Ecclesiastica ordinis alio modo considerata, prout respicit ministracionem corporis Christi fidelibus, & ministracionem Sacramentorum, ordinis & confirmationis, consecrationem insuper virginum, abbatum & Ecclesiarum, & institutionem ministrorum Ecclesiæ, non

est aequaliter in quolibet sacerdote. Cujus ratio est, quoniam simplex sacerdos, juxta communem Doctorum sententiam non potest ordines conferre, neque sacramentum confirmationis dare, neque consecrare virgines &c. etiam de facto, sic, quod si tale aliquid tentet agere, nihil tamen

tamen efficitur, quia neque confirmat neque ordinat. *Episcopus* autem si volentem confirmari, si volentem præterea ad ordines promoveri, qui sit eorum susceptibilis, (quod dicitur propter sexum muliebrem) tentaverit vel confirmare vel ordinare, ordinat utique vel confirmat de facto, licet excommunicatus, licet irregularis, licet degradatus extiterit. Et in hoc est par in omnibus *Episcopis*, ab infimo usq; ad supremum, qui *Papa* dicitur, potestas ordinis. Non autem in sacerdotibus minoribus est hæc potestas, ut dictum est, faltem in tali plenitudine seu perfectione, quod hoc possint. Licet concederetur cum majori parte *Doctorum*, quod supra sacerdotium simplex nulla est altera potestas ordinis, neque in *Episcopis* neque in *Papa*, sed aliter est in *Episcopis*, & aliter in *Papa*, & aliter in simplicibus *Presbyteris*. Sicut exemplificant, quod eadem est humanitas in homine dum est puer, & eadem dum factus est vir: Vir nihilominus generare potest sibi simile, puer nequaquam. Cum igitur fuerit inter *Apostolos* & discipulos talis distinctio, sicut inter *Episcopos* & simplices *Curatos* sacerdotes, sicut notat *Isidorus*, & *Magister in 4. distinct. 28. c. 7.* allegans eum: *Per spicua est veritas hujus considerationis.*

Si verò loqueremur de potestate juris, juxta quod dici solet: *Illud possumus, quod de jure possumus*: certior adhuc est ista consideratio. Quia nullus sacerdos rite ministrat aliquod sacramentum, seculo necessitatis casu, nisi jurisdictionem habeat super illum cui ministrat. Sed super hac re dabitur consideratio sequens. Satis sit interim aperuisse, qualiter sit vel non sit aequalis potestas ordinis in omnibus *Presbyteris*.

Quia, quoad consecrationem corporis Christi veri eandem habent sacerdotes omnes potestatem. Quantum vero ad sacramentorum administrationem instituire, dispar est in *Episcopis* & simplicibus supremis *Presbyteris* potestas seu facultas, tam solum cō, de jure quam de facto. Similiter in ministeriorum ecclesiasticorum institutione, quæ est potestas competens primis hierarchis de primo ordine & secundo, non

Tom. VI. Pars III.

autem inferioribus, quemadmodum sunt *Curati*. Quia, licet purgare, illuminare & perficere possunt plebem suam, prout inferior angelorum hierarchia purgat, illuminat & perficit subcelestem vel humanam hierarchiam: Nihilominus hæc potestas *Curatorum* non extenditur ad hierarchiarum specialem institutionem de instituto communi.

Addamus, quod et si primus hierarcha, *summus Pontifex*, vel alii consequenter, suo modo possint pro rationabili causa vel necessitate dare suis inferioribus adjutores ad exercendum hierarchicos actus, qui sunt purgare, illuminare & perficere plebes sibi subditas, sicut invenitur de poenitentiariis & privilegiatis: Hoc tamen sine manifesta ratione vel necessitate facere non debet; cum eorundem dejectione, irreverentia, & vilipensione apud illos, quibus honori debent esse, & à quibus debent sustentationem recipere pro suo statu & ministerio. Hoc indignum profecto est, injustum & iniquum. Quis enim tutorem dederit adulto, (providenti) prudenti & potenti, se nolente?

Nec tandem claudicare debet obligatio mutua *Episcoporum* vel *Curatorum* ad plebes suas. Claudicat autem, dum plebes eximuntur & libertantur, si ista libertas non iniquitas est, dum eligere sibi possunt hierarchizantes eos in foro conscientie vel in prædicatione aut sacramentorum aliorum ministratone. Prælati verò majores vel minores remanent hac obligatione constructi, ut non liceat eis plebibus suis negare quicquid in prædictis quæsierint, tanquam nedum Deo sed eis rationem reddituri sint, etiamsi pestilentiali, seu epidemiali, seu quavis alia abominabili contagione morbi laboraverint. Præterea, si tales vice *Pastores* dati, *luporum* accipiant officium, si seducant subditos, lacerent & devorent, nulla relinquitur eis obviandi facultas. (Hic finis hujus capituli in *MSCis nostris. Vindobonensi & Helmstadiensibus. In impressis verò Codicibus addita adhuc quadam, undecunque & à quocunque tandem profecta, qua hic jure missimus.)*

Jus dandi adjutores & substitutos in Ecclesia, pertinere ad Episcopos.

Exemptiones plebis rejectæ.

CONSIDERATIO QUARTA.

De Jurisdictione Ecclesiastica externa coërcitionis, nempe leges & canones condendi, plectendi, & excommunicandi.

Quatenus competat Ecclesie & concilio universali. Et quoniam sint illi jurisdictioni subiecti.

Potestas Ecclesiastica jurisdictionis in foro exteriori, est potestas Ecclesiastica coërcitiva, quæ valet exerceri in alterum etiam invitum, ad dirigendum subditos in finem beatitudinis æternæ, velut in finem proximum & principaliter intentum. Addita est, fatemur, hæc ultima clausula descriptionis, ad expressionem magis quam necessitatem. Quoniam hæc includitur in hoc nomine posito pro genere, potestas Ecclesiastica, sicut in descriptione notatum est. Attendatur autem, quod *jurisdictio* dicitur nomine generali, quasi *jurisdictio*, i.e. potestas dicendi jus. Vel est *jurisdictio* quasi *jurisdictio* i.e. promulgatio vel pronuntiatio vel notificatio. Propriè vero dicitur *jurisdictio* facultas seu potestas propinqua dicendi vel sententiandi jus in alterum etiam invitum.

Et hæc duplex est: temporalis vel spiritualis. Temporalis exercetur secundum leges civiles ad finem quietæ conversationis humanæ pro hac vita. Spiritualis autem exercetur secundum leges canonicas, ad finem principalem æternæ beatitudinis consequendæ.

Cæterum potestas hæc jurisdictionis Ecclesiastica adeo vicina est jurisdictioni seculari & politicæ, quod laicis imo & mulieribus plerumque in multis casibus communicari potest executio vel committi.

Hanc potestatem contulit Christus Matth. 18. dum dixit Petro vice omnium: Si peccaverit in te frater tuus, vade & corrige eum inter te & ipsum: Quod si te non audierit, dic Ecclesie, quod si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.

Quo in loco fundatur *juridica potestas excommunicandi vel interdicens* ab ecclesiasticis sacramentis & communionem fidelium rebelles & inobedientes Ecclesie. Sicut usus est Apostolus, & idem hortatus est, ad Titum 3. scribens: Hereticum hominem post primam & secundam correctionem devota. Et simile dixit I ad Corinth. VI. Si quis frater nominatur

De jure
excommu-
nicationis.

inter vos &c. sequitur: cum hujusmodi nec cibum sumere.

Fundatur rursus, absque omni calumnia possibili, in hoc textu plenitudo potestatis gladii spiritualis, & executio ejus nos hinc in ecclesia, super quemlibet Christianum, spirituali qui est frater noster, etiamsi Papa fuerit. coërcitione.

Nec accipiendum est, hoc, dic ecclesie, ni subje- i. e. Papæ. Quoniam Christus Petro loquebatur, qui non dixisset sibi ipsi. ne excepto Item quia subjunctum est pluraliter, quacunque ligaveritis super terram. Denique, si non haberet ecclesia talem potestatem & executionem, frustra dixisset Christus, dic ecclesie. Quia potuisset impunè non audiri, contra illud quod sequitur: Si ecclesiam non audierit, sit tibi &c.

Fundatur etiam in hoc textu nedum potestas excommunicandi sed potestas definiendi, determinandi, statuendi, decernendi, constituendi præcepta, leges, & canones, procedendi denique contra non obediens, usque ad sententiam excommunicationis inclusive. Imo secundum canones nunc institutos usque ad invocationem brachii secularis. Quia dicitur in textu: Quod si Ecclesiam non audierit &c.

Audire igitur debet Ecclesiam, quilibet frater noster, qui dicit ad Deum, pater noster, sicut explicat alibi Christus. Qui vos audit, me audit.

Confirmant hanc sententiam statuta Praxis cõ & prælicata in hoc sacro Constantiensi Concilio Const. præsertim VI. April. anni 1415. in sessione publica. Cujus inter cætera sunt hæc decreta duo: Et primo declarat, quod ipsa in Spiritu sancto legitime congregata generale concilium faciens & ecclesiam Catholicam militantem representans potestatem immediate à Christo habet, cui quilibet cujuscunque status vel dignitatis, etiamsi papalis existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem schismatis ac generalem reformationem Ecclesie Dei in capite & in membris. Item declarat, quod quicunque, cujuscunque status vel dignitatis

Omnis
Christia-
nitas
spirituali
coërcitione
Ecclesia
competera
jus illud
excommu-
nicati-
onis.

Jus cano-
nes & leges
sacras con-
dendi.
Omnes
subjacere
huic Ec-
clesie juri.

gnitatis etiamsi papalis existat, qui mandatis, statutis seu ordinationibus aut preceptis hujus sancte synodi, & cujuscumque alterius Concilii generalis legitime congregati, super pramissis seu ad ea pertinentibus factis vel faciendis, obedire contumaciter contemserit, nisi resipuerit, condigna poenitentia subjiciatur & debite puniatur, etiam ad alia juris subsidia si opus fuerit recurrendo.

Concilio
universali
idem esse
se jō quod
Ecclesia.

Concluditur autem ex pramissis, quod si potestas prædicta sit ecclesie data, concilium generale representans ecclesiam habet illam. Imo videtur, quod Ecclesia ut sparsim considerata, non habet illam potestatem nisi in quodam materiali seu potenciali, sed congregatio sua & unitio, qua fit in concilio generali, dat quasi formam. Sicut in aliis communitatibus exemplum dari potest.

Claves
datas esse
Ecclesie.

Et fundatur prædicta potestas ecclesiastica jurisdictionis in unitate vel unitate tali, quemadmodum notasse videtur elevatus Augustinus, dum dicit, quod claves Ecclesie datæ sunt universitati. Veruntamen hoc non impedit, quin datæ sint Petro tanquam Monarchæ legitimisque successoribus suis, principalius tamen Ecclesie. Primo ratione indeviabilitatis, quia portæ inferni non prævalebunt adversus eam, nec deficiet fides ejus. Non sic de Papa. Secundo, ratione regularitatis: Quoniam habet regularem usum potestatis papalis. Non sic è converso. Tertio ratione multiplicatis. Quoniam Ecclesia continet potestatem quamlibet Ecclesiasticam, etiam Papalem. Non sic Papa, præsertim in extensione. Quarto, ratione obligabilitatis. Quoniam Ecclesia potest condere leges, obligantes, & regulantes, etiam ipsum Papam, tam quoad personam, quam respectu usus suæ potestatis. Non sic è contra potestatem Papam judicare totam Ecclesiam, vel usum suæ potestatis limitare. Imo si Papa condit leges & canones, videtur observandum illud, quod dicit Augustinus: Leges instituuntur cum promulgantur, firmantur autem, cum moribus utentium approbantur.

Hoc enim dicitur ad reprimendum

presumptionem quorundam summorum Pontificum, vel eis adulantium, qui videntur voluisse, debere servari pro regula immutabili de Papa, respectu cujuslibet Provinciae, vel totius Ecclesie: Quod placuit Principi, legis quoque vigorem habere: Quasi nullum superesset examen supremum.

Addita est vero pro inobedientium coercitione poenalis excommunicatio. Et sunt qui dicunt, poenam hanc esse ultimam, quam infligere possit ecclesia, quia potestas jurisdictionis ex institutione Christi sola primaria sit, ita quod non extenditur ad incarcerationem, nec quod aliquis adjudicetur morti vel flagello corporali. Sed facit hoc Ecclesia, dum facit ex concessione Principum. Quemadmodum multam ab eorum devotione jurisdictionis temporalis auctoritatem clerus accipit, quæ nihilominus jurisdictionis vel censura dicitur spiritualis, sicut & ecclesiasticorum bonorum temporalia, propter dedicationem & applicationem ad eos, qui ministrant ecclesie. Sicut panes propositionis, primitiæ & decimæ, vasa insuper templi, vestes & similia, dicebantur in veteri lege sacra vel sancta, sic & nova lex hoc retinet.

Fus infligendi poenas corporales non competere Ecclesiasticis nisi in dñm Principi.

Ac proinde confurgit, quod ecclesiastica censura, quam Christus contulit & promulgari voluit, ubi prius, Matth. 18. consequenter post dotationem Ecclesie, in bonis temporalibus, applicata (explicata) est ad defensionem coercitivam volentium vindicare sibi, vel impedire temporalitatem hujusmodi, per excommunicationes videlicet & interdicta.

Quæ poena vel censura videtur primitus instituta contra pertinaces schismaticos & hereticos & alios incorrigibiles vitiosos. Cui legi tanquam divinæ & naturali Papa subjicitur, sicut & frater est, potens delinquere.

De excommunicationis poena extensa.

Hæc autem applicatio gladii spiritualis ad defensionem temporalium, si confusionem magnam in Ecclesia, si vilipensionem vel contemptum evangelicæ hujus censuræ suæ, quæ est excommunicationis gladius, extreme formidabilis, si denique laqueos animabus multorum magis quam salutem spiritualem indu-

Ecclesia detrimentosa.

xerit vel inducat, experientiam testem
VOCO.

Itaque sicut temporalitas addita est
ecclesie pro dote sua, videri potest ali-
quibus, quod ad ejus defensionem si-

militer addere suffecerat aduersus im-
petitores pœnam vel *confuram tempora-*
lem, ut est *mutatio pecuniaria* vel *corpo-*
ralis detentio, vel *arrestatio bonorum pro-*
priorum.

CONSIDERATIO QUINTA.

De jure in certum auditorium sacrum vel parochiam, ratione
doctrinæ & absolutionis & sacramentorum admini-
strationis, & salarium ab illis petendi.

Potestas Ecclesiastica jurisdictionis in foro interiori, quæ non est propriè coercitiva, sed magis spontanea, quoad subjicientes se eidem, est potestas Ecclesiastica super corpus Christi mysticum, illuminando & perficiendo ipsum per doctrinam & sacramentorum ministracionem, & purgando per baptismi & penitentia sacramenta.

Advertendum est itaque, quod hæc potestas jurisdictionis, quæ radicaliter fundatur in potestate ordinis sacerdotalis & Episcopalis, dum in sua generalitate consideratur, respicit multipliciter corpus mysticum, quod est fidelium ecclesia. Quos fideles oportet secundum tres actus secundum Dionysium, purgare, illuminare & perficere.

Purgare per inflectionem pœnalem excommunicationis vel interdicti, si rebelles inveniuntur. Quod spectat ad jurisdictionem coercitivam, de qua prædictum est. Quamvis hæc purgatio fiat per baptismum & per sacramentalem absolutionem (MSC. Helmst. unctio- nem) non tamen coercitive.

Oportet insuper illuminare, per prædicationem & doctrinam.

Oportet demum perficere, per aliorum sacramentorum ministracionem.

Porro talis ministratio sacramentorum non habet pro materia debita res solas insensibiles. Prout est in consecratione corporis Christi, ubi pro materia debita requiritur & sufficit panis triticus & vinum. Nec refert quo ad consecrationis necessitatem, si panis sit ipsius consecrantis vel alterius. Secus est in ministracione sacramentorum. Ubi requiritur, quod persona, cui fit ministratio, sit ministranti subjecta. Præterquam in baptismo, quod est necessitatis sacramentum noniterabile. Similiter in sacra-

mento confirmationis & ordinis, quibus indelebilis character imprimitur.

Inde sufficit de necessitate sacramenti, non tamen præcepti, subjectio voluntaria suscipientis hæc sacramenta ab illo, qui conferre potest illa. Peccant tamen dans atque suscipiens, si non adfit subjectio per superiorem ordinata. Secus autem est in penitentia sacramento, ubi de necessitate sacramentali & præcepti requiritur prædicta duplex subjectio, juxta communiorem doctorum sententiam. Sic, quod aliter non datur absolutio, etiamsi dari tentetur. Quia materia deficit, quæ est peccator subditus. Subditus, inquam, nedum voluntaria subjectio, sed aliena superioris auctoritate.

Hoc ritè statuit primus legislator Christus. Hoc Ecclesia sic elucidavit & tradidit, ne confunderetur ecclesiasticum regimen, & ne hierarchicus ordo, quem tradit Dionysius talem esse, ut infima reducatur ad summa per media, turbaretur.

Videre est igitur, quemadmodum potestas hæc ecclesiastica jurisdictionem quandam exigit, cui convenit, quod libera sit & spontanea, verè vel interpretativè, circa personam, in quam exercetur hæc jurisdictione, aut saltem quod non feratur in invitum. Quis enim diceret, quod aliquis invitus vel baptizatur vel confirmatur vel absoluitur in foro conscientie, vel ordinatur, & ita de reliquis?

Hinc est, quod Papa, qui nulli personæ particulari subest, ut coerceri juridicè possit in foro exteriori, subest tamen, quoad jurisdictionem hanc annexam ordini sacerdotali, confessori suo & ordinatori suo, si antea sacerdos non fuerat. Undè ab Hostiensis consecratur Episcopo, qui minor est.

De jure
parochia.

Pro-

Proficit autem supra modum talis distinctio duplicis jurisdictionis, coercitiva scilicet & non coercitiva. Cujus ignorantia vel inadvertentia gignit confusionem apud aliquos infinitam. Nam cum usus Dd. communis habeat dicere, quod potestas ordinis æqualis est in omnibus sacerdotibus & Prælatibus: Accipiunt communiter occasionem erroris, quod quilibet sacerdos possit quemlibet absolvere, possit prædicare non missus, possit eucharistiam ministrare.

Invenimus autem, quod hæc jurisdictionis potestas promissa est Apostolis ante passionem Christi, Matth. 18. Amen dico vobis, quaecunque ligaveritis super terram, erunt ligata & in celo &c. Et promissa fuit Petro Matth. 16. Tibi dabo claves regni caelorum. Sed post resurrectionem suam collata est Apostolis, quando insufflans dixit: Accipite Spiritum Sanctum. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis &c. Joh. 21. & ibidem ultimo dictum est Petro: Pasce oves meas.

Addita est seu potius confirmata potestas prædicandi cum potestate conferendi baptismum, vel potius jam datæ potestatis executio iusta est, Matth. ult. Eunt in mundum universum, prædicat evangelium omni creatura, baptizantes eos in nomine Patris, Filii & Spiritus Sancti.

Unde licet in casu necessitatis quilibet viator baptizare possit, hoc tamen faciunt ex officio vel Ecclesiastica potestate soli sacerdotes.

Huic tamen potestati jurisdictionis, quæ in latitudine sua considerata nondum ad sacramentum poenitentiae sed ad aliorum sacramentorum ministracionem & prædicacionem extenditur, annexa est potestas, vis, seu facultas accipiendi vitæ necessaria, Matth. 10. & Luc. 10. Quod Apostolus confirmat I. ad Cor. 9. quia dignus est mercenarius mercede sua.

Consequenter fundatur in hac potestate sumendi vitæ necessaria rationalitas dotationis Ecclesiastica loco decimarum & primitiarum legis antiquæ.

Denique potestas faciendi miracula, et si videatur annexa fuisse per Christum licentiæ prædicandi verbum Dei, quando misit discipulos ad prædicandum, & dixit eis: infirmos curate, demonia ejicite &c. Matth. X. Nihilominus videtur hæc potestas donum gratis datum, convenire potens cuilibet ex fidelibus, prout ad ædificationem ecclesiæ judicabit expediens Spiritus Sanctus, qui distribuit singulis prout vult.

CONSIDERATIO SEXTA.

Fundamenta quæstionis: Penes quos sit potestas Ecclesiastica.

Potestas Ecclesiastica considerari potest & debet tripliciter: uno modo formaliter, in se & absolute, sine respectu: alio modo materialiter & respectivè, prout applicatur ad hanc vel illam personam jure legitimo. Quod communiter fit per consecrationem & electionem. Quia, sicut dicit Apostolus: Nemo sibi assumit honorem, sed qui vocatus à Deo tanquam Aaron.

Potestas hæc dicitur institutio ministrorum, tam active quam passive. Consideratur tertio modo quantum ad exercitium vel executionem. Quia frustra est potentia secundum Philosophum si non habeat actum.

Proficit hæc consideratio, quæ distinguit & resolvit modos loquendi varios, tam Theologorum quam Canonistarum, de ecclesiastica potestate. Cujus resolutionis ignorantia vel inadvertentia falli plerumque facit & fallere. Quoniam aliter loquendum est de ecclesiastica potestate dum in se consideratur formaliter & absolute, aliter dum consideratur materialiter seu respectivè, aliter dum consideratur quoad exercitium vel executionem, sicut infra docebitur.

Notemus præterea modos essendi in quos in Metaphysica posuit Aristoteles, quorum inadvertentia facit oberrare quos.

In casu necessitatis jus baptizandi

esse apud laicos ad clerici.

Jus salarii.

Jus dotis Ecclesiastica.

quosdam, dum inquiritur, *in quo vel in quibus sit plenitudo potestatis ecclesiastica?* *Unus modus essendi in* est sicut pars integralis in suo toto. *Alius*, sicut totum integrale in suis partibus. *Tertius*, sicut species in genere. *Quartus*, sicut genus in specie. *Quinto*, sicut forma in materia, quæ forma triplex est: essentialis, accidentalis, & metaphysicalis (in *MSC. Helmst.* aliàs, mathematicalis.) *Sextus*, sicut effectus in sua causa efficiente, dirigente vel regente, ut rex in regno, vel è converso, diversis respectibus. *Septimus*, sicut ordinata in finem sunt in suo fine, quemadmodum virtus in beatitudine. *Octavum*, sicut locatum in loco.

Ex qua protinus distinctione manifestum est, quod secundum quadruplex genus causæ quadruplex reperitur & adaptatur *modus essendi in*, licet addantur & alii.

Subjungamus iterum *distinctionem de usu potestatis ecclesiasticae*. Est enim *usus* aliquis *licitus* & ratur, est *usus illicitus* & ratur, est *usus licitus* & non ratur, est *usus illicitus* & irritus. *Exemplum primi*, dum sacerdos consecrat vel absolvit, cum circumstantiis omnibus ad hoc requisitis de necessitate vel sacramenti vel præcepti. *Exemplum secundi*, dum sacerdos consecrat in peccato mortali, vel cum transgressione præcepti. *Exemplum tertii*, dum sacerdos quantum in se est bona fide & intentione credit absolvere contentem sibi, utens in hoc benè clavibus, qui contentens quia mentitur in confessione sua vel obicem secreto ponit, quia nequaquam absolvitur. *Exemplum quarti*, in casu priori, si

De vario usu potestatis Ecclesiasticae, licito & illicito, ratur, & irritato.

sacerdos scienter quærit uti clavibus erga aliquem, cujus subjectionis vel conditionis fictionem agnoverit, & quia nequaquam sibi subiectus est.

Colligitur consequenter *alia distinctio*, valens ad intelligentiam præmissorum & sequentium: Quando quæritur, *an potestas ecclesiastica sit aequalis in omnibus?* Quia quæritur *de potestate facti vel juris*. Facti, sic, quod dum attentatur fieri, sit sive bene sive malè. Juris verò, dum benè sit, juxta jam allegatum: *Id possumus quod de jure possumus*.

Redit autem hæc distinctio ad alteram, præactam, de necessitate duplici in consecratione corporis Christi! Quando altera est sacramenti, altera est præcepti.

Et hæc similiter *distinctio* potest extendi ad ecclesiasticam potestatem super corpus Christi mysticum, quoad ministrationem sacramentorum, quæ characterem imprimant, sicut sunt baptismus, confirmatio & ordo. Quoniã sicut in potestate ordinis super corpus Christi verum sufficit aliquid de necessitate sacramenti, quod non sufficit de necessitate præcepti: Quia peccat, qui contra vel præter ordinem ecclesiæ consecrat: Sic invenimus in potestate ecclesiastica super corpus Christi mysticum, præsertim quoad ministrationem sacramentorum, quæ dicta sunt.

His distinctionibus & aliis quæ prædicta sunt attentis, posset statim investigari *quid & in quo sit plenitudo ecclesiastica potestatis*. Nihilominus antea juxta priorem distinctionem trimembrem tres assignabimus *considerationes*, septimam, octavam & nonam.

CONSIDERATIO SEPTIMA.

Quod Ecclesiastica potestas in se considerata immutata semper maneat in Ecclesia.

Potestas Ecclesiastica, si consideretur in se formaliter & absolute, ipsa est *invariabilis*, & eadem à principio nascentis Ecclesie usque in finem perseverat. Ecclesia siquidem, dum sic consideratur in suis partibus essentialibus & permanentibus, quæ sunt, *Papatus, Cardinalatus,*

Patriarchatus, Archiepiscopatus, Episcopatus, sacerdotium, habet integrari ex his omnibus, sic quod ablata penitus una tali potestate jam non maneret Ecclesia, prout à Christo seminaliter est, & velut in quodam germine suo perfectè fuit instituta. Ut si Papatus per-

ima-

imaginationem præscindatur à reliquis potestatibus inferioribus, id quod superest, non dicitur Ecclesia.

Præterea querere si *Papalis auctoritas sit major quam Ecclesie*, vel è converso, redit in idem, ac si peteretur: Nonne totum est (esset) majus sua parte vel pars minor suo toto?

Conciliū
includere
auctorita-
tem Papā

Proinde sequitur, quod si generale Concilium repræsentet universalem Ecclesiam sufficienter & integrè, necesse est ut *includat auctoritatem Papalem*, sive Papa sit, sive desierit esse, per mortem naturalem aut civilem. Sic dicimus de potestate Romanæ Ecclesie vel sacri Collegii, sic de potestate Episcopali, sic de sacerdotio, quod est potestas Curatorum, qui sunt in Ecclesia Prælati minores.

Si verò velit aliquis curiosus inquirere, qualiter habet fieri talis *abstractio potestatis Ecclesiasticæ*, et si sit aliquid universale reale specificativum & quidditativum, præter omnem operationem intellectus, sicut inquiritur de animalitate & humanitate, remittimus ad *Metaphysicam*.

Concedimus itaque quod *abstractivum non est mendacium*, secundum *Aristot.* Licet negaverimus hæc universalia realia. Sicut nec Mathematici mentiuntur, sive puncta sint realiter sive non. Unde dicimus, quantum nobis hic satis est, quod *universalitas* est in operatione & abstractione quam facit intelle-

ctus ex rerum singularium exteriori cognitione, videndo qualiter ipsæ res ad invicem conveniunt vel differunt, essentialiter vel accidentaliter. Ut quod quilibet homo convenit essentialiter in hoc cum altero, quod est animal rationale, quod intellectus attendens abstractit innata sibi virtute similitudinem hanc, quæ non est extra, nisi singulariter in singulis hominibus, & denudat eam à loco, à tempore, & ab omni generaliter accidentium confusione. Et ita remanet absolutus & universalis conceptus hominis in anima, qui nihilominus originatur ex rebus ad extra singularibus. Sic de Ecclesiastica potestate sentire possumus, dum in se formaliter & absolute consideratur. Omnes enim sacerdotes conveniunt in sacerdotio, omnes Episcopi in Episcopatu, & ita de reliquis.

Queret forte aliquis, quo pacto *Ecclesia Romana* dicatur *eadem*, isto modo, cum ab initio Petrus fuerit in Antiochia? Responsio facilis est, si fiat *abstractio talis à connotatione loci*, & dicamus, quod Ecclesia Romana est illa diœcesis, provincia, vel sedes, quæ peculiariter habet regi per auctoritatem Papalem, & eam complectitur. Sic veritatem habet vulgata vox *tibi Papa ibi Roma*.

Nec in dubium verti debet, quin *istâ modo* Romana sedes & ecclesia sit caput, mater & magistra cæterarum. Quia supremam Petri potestatem includit.

CONSIDERATIO OCTAVA.

Quod Ecclesiastica potestas, prout est in hoc vel illo viro, etiam Papalis, possit variis modis mutari vel auferri.

De corrupto & emendatiore regimine Ecclesie,

Deque Conciliorum generalium necessitate.

Potestas ecclesiastica considerata respectivè & quodammodo materialiter, prout applicatur ad hoc vel illud suppositum, potest dici *variabilis & auferibilis* in casibus multis.

Hoc perspicuum est hodie, dum fiunt immutationes, nunc per novam consecrationem, nunc per novam electionem vel institutionem *ministeriorum*.

Ita consequenter dicere possumus de potestate Papali, quod *mutabilis est & auferibilis*, per mortem naturalem, si

Tom. VI. Pars III.

cut constat, vel per civilem, videlicet per *depositionem*, saltem quoad plenitudinem suæ jurisdictionis. Quæ *depositio* qualiter & ex quibus causis fieri possit, latius in aliis opusculis apertum est.

Unde sicut Papa *renunciare* potest *Papatus* & dare libellum repudii Ecclesie, etiam *sine culpa* ipsius sponsæ, licet hoc facere non debeat *sine causa*: Sic Ecclesia potest hunc vicarium sponsi sui dimittere & ei libellum repudii dare, etiam *sine culpa sua* licet non *sine causa*.

H

Exem-

Exemplificavimus alias in sex casibus in quibus verus Papa deponi potest ex culpa sua, ubi non esset realiter hæreticus ad intra, quamvis ad extratals judicaretur. Exemplificavimus aliis sex casibus, quibus deponi potest Papa sine culpa sua, licet non sine causa, etiam præter liberam ejus confessionem. Tractatus appellari potest, *De aufferibilitate Papa ab Ecclesia*, & incipit, *Venient autem dies cum auferatur ab eis sponsus*. Propterea brevitate amor hic ista non repetit.

Gersonis libellus, De aufferibilitate Papa ab Ecclesia, proxime ante Concilium Pisani scriptus.

Ambitio Ecclesia pernitias,

Verum potestatem hanc ecclesiasticam, quæ respicit institutionem ministrorum Ecclesia, à summo usque deorsum, confundit magna caligine cupiditas ambitiosa, quærens quæ sua sunt: Et quæ crescentibus beneficiorum dotationibus impudenter excrevit. Ita, ut vix discerni modò possit, quid ex primaria institutione Christi vel invariabili jure divino tenendum sit in hujusmodi ministrorum ordinatione. Mira siquidem, quo ad usum talis potestatis varietas incescit, quæ ex Chronicis summorum Pontificum, & ex tenore generalium conciliorum, Decretalium & Decretorum se ostendit. Nec est opusculi præfentis per omnia discurrere.

Sed dicamus, hic aliter esse decernendum in *Ecclesiastica Politia*, dum est ordinata complete sub quadam explanatione perfecta & numerosa membrorum suorum in ministris, per status, gradus & officia; aliter dum ab initio firmata est Ecclesia in magna tam ecclesiasticorum quam fidelium paucitate velut in quodam seminario vel germine seu botro. Potuit enim tunc rationabiliter supremus ille Pontifex Petrus habere faciliter potentiam Concilii generalis, sicut in electione Matthiæ & cessatione legalium. Potuit & instituere ministros per diversas Provincias & loca de mandato suo. Sicut ad eum facilis patebat accessus. Nec vigeat avaricia. Quia primi primo petebantur ad mortem. Quæ omnia cessant in hac tam copiosa fidelium multitudine, post tot jura, tot leges, tot Decreta & Decretales summorum Pontificum & generalium Conciliorum, editas ad regendum feliciter Ecclesiam.

Suppetit hoc loco convenientissime

consilium Jethro, datum Mosi Exod. 18. quod sic habet, *Stulto labore consumeris tu & populus tuus qui tecum est, ultra vires tuas est negotium, solus illud sustinere non poteris, sed audi verba. Usq; Moses fecit omnia, quæ ille suggererat.*

Edocemur ex (in) hac scriptura calamo Dei scripta de multis, specialiter, Quod si Moises, loquens Deo familiariter sicut amicus ad amicum, obedienter audivit consilium gentilis hominis in regimine totius Synagogæ; Quanto magis debet hoc summus Pontifex ad dictamen totius Ecclesiæ vel generalis Concilii suo nomine.

Rursus, si *judicia minora reprobantur in Mose*, videamus in summo Pontifice & curia sua, quid de tot profanis & indignis causarum & litigiorum continuis & anxiiis occupationibus? Quid de beneficiorum quorumcunque etiam minorum collationibus & signationibus manu Papæ? Quid de annatarum exactionibus? Quid de innumeris similibus dicendum judicabitur, relicta omni cura, sollicitudine vel studio de omni eo, quod spirituale est, quod divinum est, quod denique fidem concernit & religionem Christianam.

Concludimus tandem ex dato Mosi consilio & præcepto legis, *Deuter. 17.* & ex institutione Christi *Matth. 18.* quod nulla fuit hætenus nec erit in posterum perniciosior *pestis in Ecclesia*, quam *omissio generalium conciliorum & provincialium*, vel in re ipsa, vel in auctoritate.

Auctoritas itaque nulla erit, si solus summus Pontifex omnia velit inferiorum Ecclesiasticorum usurpare institutiones, jura, status, gradus & officia. Meminerit itaque summus Pontifex datam sibi à Deo potestatem supremam in Ecclesia ad adificationem ejus, prout sapiens judicabit. Judicat autem sapiens de potestatis usu rationabiliter invariabilis existens: Sicut est generale Concilium; Et hoc, pro tempore, locorum reliquarumque circumstantiarum diversa qualitate.

Teneatur igitur suum judicium, & maneat Eccl. politia, optimo regimine, quale fuit sub Mose, gubernata. Quoniam mixta fuit ex triplici politia, Regali in Mose,

Mose, *Aristocratica*, in LXXII. senioribus, & in *Timocratica*, dum de populo & singulis tribubus sub Mose rectores sumebantur.

De institutione ministrorum Ecclesie.

Sed opponunt plurimi, non volentes ad *Ordinarios* remitti *ministrorum Ecclesiasticorum institutiones* neque per electionem neque per collationem: Expertum est, inquit, quod turbarent omnia, venderent, dissiparent, partim cupiditate carnali, partim seculari potestate tracti. De literarum quoque studiis actum esset. Verum in promptu est responsio. Corrigeret summus Pontifex abusus hujusmodi, & auctoritatis severitate (*Helmsf. serenitate*) suprema vigilanter exhibita poneret aspera in vias planas, deponeret potentes intrusos de sede & exaltaret humiles, sine prece vel munere. Hoc est enim Architectoris officium.

Dum vero peccat in his summus Pontifex, quis ministrorum corrigere vel presumat vel poterit? Dicens: Quod hoc poterit *generale concilium*: Vide, quia nec crebro nec faciliter habetur: Vix enim statuit libenter aliquis sibi correctionis iudicium.

Denique si propter *absus ordinariorum* in ministrorum institutione putent aliqui sublatum esse ab eisdem hoc exercitium: Similem in Papam rationem, quod ab eo debeat usus tolli, nunc inveniri, dicitur ab aliis, maxime dum recipit annatas. Quoniam ex hac copula, quamdiu perseverabit, orietur *Simonia*, inevitabiliter *leprosa pestis Simonia*, inficiens sua contagione nedum caput, sed penè singula Ecclesie membra.

Superest ut apponatur, sicut apponi quaeritur in *Reformatione*, Provisio. *Reformatio Const.*

CONSIDERATIO NONA.

De Antistitibus & ministris Ecclesie, an à Deo, an ab hominibus constituentur.

Potestas Ecclesiastica si consideretur quoad usum vel exercitium, illa *limitabilis est*, & multipliciter *variabilis*.

Hæc consideratio cum duabus præcedentibus solvit protinus quaestionem hanc: Si potestas Ecclesiastica sit immediate à Deo, vel mediate ab hominibus?

Nam considerando Ecclesiasticam potestatem *primo modo*, concedendum est absque ulla dubietate, quod illa *fuit & est immediate à Deo, homine Christo*, sic quod à nullo altero fuit instituta. Nec congregatio totius universitatis hominum secluso Christo potuisset sibi potestatem hujusmodi instituire, quemadmodum potuit vel posset instituire sibi potestatem Ducatum, comitatum & baroniarum, & ita de reliquis potestatibus pure secularibus. Non autem potuisset sibi instituire sacerdotium nec Papatum, sicut habet Ecclesia; Nec similiter destituere, sicut nec mutare legem Christi. Quæ mutatio sequeretur de necessitate, prout arguit Apostolus, quod *translatio sacerdotio necesse est ut legis translatio fiat*.

Tom. VI, Pars III.

Si vero potestas Ecclesiastica consideretur *secundo modo*, tunc in principio nascentis Ecclesie collata est immediate à Deo tam Petro quam Apostolis, & discipulis. Quibus immediate Christus contulit sacerdotium super corpus suum verum & super mysticum. Unde & Apostolus dicit: *Se recepisse Evangelium non per hominem*. Et similiter *ministerium & ministracionem corporis Christi*: Ego inquit, *accepi à Domino quod & tradidi vobis &c.*

Et ita consequenter probabile est, quod sicut Christus immediate contulit hanc potestatem primitus suis Apostolis & discipulis, applicando scilicet eam istis, & non aliis, sic & immediate concessit usum, actum vel exercitium. Quia *dans formam, dat consequentia ad formam*.

Dicimus tandem, his non obstantibus vel ita se habentibus, quod *successores Petri & aliorum Apostolorum de communi lege, secluso miraculo vel nova revelatione, fuerant & sunt instituti mediate per homines, vel per consecrationem & electionem, vel aliam institutionem*.

H 2

Usum

Usum similiter vel exercitium receperunt atque recipiunt *mediate per humanum ministerium & concessionem.*

Et forte quoad usum vel exercitium potestatis Ecclesiasticæ sic evenit ipsis etiam Apostolis & discipulis, quod post immediatam concessionem utriusque, scilicet potestatis & usus, factam à Christo, postmodum, crescente numero fidelium, fuit ad tollendum schisma & ad exemplar dandum posteris, *limitatio facta talis potestatis quoad usum, & hoc per Petrum summum Pontificem de consensu totius Ecclesiæ primitivæ vel generalis Concilii, ut non quilibet posset in quemlibet uti potestate sua: Attenta Christi ordinatione primaria, qua voluit Ecclesiam suam regi principaliter sub uno & ab uno monarchita, sicut est una fides, unum baptisma, & una Ecclesia unitate capitis, tam primarii quam vicarii. Quoniam iste est optimus Principatus, præsertim in spiritualibus, ad conservationem unitatis fidei, ad quam obligantur omnes. Non sic autem est de legibus civilibus, quod debeant esse similes & eadem apud omnes nationes, propter varietatem morum & conditionum in diversis provinciis.*

Quoniam insuper *gladius Ecclesiæ spiritualis est, videlicet excommunicatio, quæ potest extendere se quantumlibet in longinquas nationes. Aliter est de gladio materiali. Propterea non oportuit nec forsitan expedit, quod in temporali potestate esset una perseverans Monarchia per orbem universum, sicut de spirituali potestate prædiximus institu-*

tum fuisse jure divino primitus in persona Petri *Joh. ult. Pasce oves meas*, prout sancti Doctores & ecclesia tenendum tradiderunt.

Sumamus exemplum materiale, *conforme*, ut tradit Dionysius, *spirituali*, quod invenitur in sole, qui fons luminis est, non illuminatus ab alio corpore, sed illuminans. Deinde sunt aliqua, quæ ab eo illuminantur & consequenter illuminant; Nonnulla verò, quæ ab eo illuminantur, sed illuminandi virtute carent, quoniam in ipsis lux occumbit.

Exemplum aliud est in Angelica triplici hierarchia. Unde licet quoad naturam gratiam & gloriam sit quilibet angelus immediate formatus à Deo, nihilominus quoad exercitium actuum hierarchicorum, qui sunt purgare, illuminare & perficere, tres primi ordines hierarchizant, non hierarchizati ab aliis, tres medii hierarchizantur & hierarchizant, tres infimi hierarchizantur & non alios angelos hierarchizant.

Papalis auctoritas suo modo cum Cardinalibus imitatur triplicitatem primam. Alteram verò mediam imitatur Patriarchalis, Archiepiscopalis, Episcopalis & sacerdotalis auctoritas, in habentibus subiectos sibi. Quod dicitur propter Curatos, vel etiam propter solos secularis Episcopos carentes plebe. Ultimi sunt in statu hierarchiæ, qui hierarchizantur in Ecclesia, sed non alios auctoritative hierarchizant: Quemadmodum sunt populi & simplices religiosi, secundum Dionysium.

CONSIDERATIO DECIMA

Qua ratione plenitudo Potestatis Ecclesiasticæ fit in summo Pontifice.

Et quid sit illa plenitudo Ecclesiasticæ potestatis.

De jure Concilii, in Papam, decreta Concilii interpretandi, Vel & de legibus dispensandi.

Deque Reservationibus & Dispensationibus Papalibus.

Potestas Ecclesiastica in sua plenitudine est formaliter & subjectivè in solo summo Pontifice.

Supponitur itaque primo, quod licet aliquis possit eligi in Papam non sacer-

dos, sicut eligitur aliquis in Episcopum: Ipse nihilominus appellari non potest aut debet summus Pontifex, nisi fuerit in sacerdotem & Episcopum consecratus. Et quamvis ex electione possit aliquid juris

jurisdictionis habere, non tamen habet ante consecrationem in Episcopum plenitudinem Ecclesiasticæ potestatis utriusque, tam ordinis quam jurisdictionis. Quod perspicuum est ex terminis.

Hic autem confurgit *equivocatio non modica* propter Dominos Juristas, qui loquentes de plenitudine potestatis Papalis solum loqui videntur de potestate jurisdictionis. De qua locutione videtur hæc absurditas sequi: Quod purè laicus, imo & fœmina, posset esse Papa, & habere plenitudinem ecclesiasticæ potestatis.

Supponitur insuper ex jam dictis, quod ex institutione Christi nullus in Ecclesia debet dare vel suscipere gradus hierarchicos, qui sunt, purgare, illuminare & perficere, si non interveniat verè vel interpretativè auctoritas supremi hierarchæ, vel Monarchæ in ecclesia sancta Dei, quatenus in ea videntur confusio, & optimo regimine gubernetur ad exemplar Ecclesiæ triumphantis. Propter quod dicit *Johannes in Apocal. se vidisse novam civitatem Hierosolymam descendisse de caelo*. Et Mosis dictum est: *Vide ut omnia facias juxta exemplar quod tibi ostensum est in monte.*

Supponitur rursus illud Philosophi, quod *actiones sint suppositorum.*

Tandem ex his & præcedentibus possumus describendo dicere, quod plenitudo potestatis Ecclesiastica est potestas ordinis & jurisdictionis, qua à Christo collata est supernaturaliter Petro sicut Vicario suo & Monarchæ primo, pro se & suis successoribus legitimis, usque in finem sæculi, ad adificationem ecclesie militantis, pro consecutione felicitatis æternæ.

Dicitur in hac descriptione, *supernaturaliter*, ad differentiam potestatum vel jurisdictionum, quæ successoribus Petri potuerunt convenire secundum leges humanas, civiles & politicas, vel ex dictamine juris naturalis, quod vult, ut supremus in aliqua politia gaudeat multis honoribus & privilegiis super alios, vel ex speciali dotatione seu donatione Principum & aliorum secularium, vel tandem ex ipsius Ecclesiæ seu generalium Conciliorum favorabili concessione, sicut communitas perfecta suo capiti dare potest.

Cujus concessio una fuit ratio non mala, quatenus habetur, interpretandi juribus & emergentibus quotidie dubiis circa regimen ecclesiasticum, *facilior recursus* ad Papam cum curia sua, quam ad ipsum generale Concilium. Quæ causa movit ab initio, Reges instituire, & eis potestatem leges condendi & interpretandi tribuere.

Hanc autem distinctionem non attendentes aliqui putaverunt, omnia quæ nunc summis Pontificibus conveniunt, competere ex primaria Christi institutione & immutabili jure divino, quod falsum est. Quoniam stare, aliquem esse verum Papam & perfectum, qui careret actualiter multis talibus privilegiis & honoribus, in quibus non consistit plenitudo ecclesiasticæ potestatis, qualem in Petro fuisse descripsimus, & quam nullus homo præter Christum, imo nec ecclesia tota, conferre potuit, ita nec auferre, sicut in Consideratione nona notatum est.

Contendunt nunc aliqui, polleentes literis, quod post institutas per generalia concilia regulas super electionibus faciendis, & beneficiis per Ordinarios conferendis, juxta fundatorum intentionem, quemadmodum observatur de jure Patronatus apud Laicos, nequaquam licitum fuit Papa tales cassare regulas, præsertim ita generaliter & passim, per reservationes, & aliter, sicut visum est à centum annis vel ultra.

Non præterea licuit facere tot & tales non obstantias eorum quæ constituta sunt in generalibus Conciliis, quot & qualibus non obstantiis uti solet passim in bullis suis. Adeo quidem, ut *Alexander quintus* inductus sit in præsentis quibusdam bullis ponere non obstantiam hujus saluberrimi ac celeberrime observati statuti, *Omnis utriusque sexus.*

At verò respondent alii, non originem ecclesiasticæ potestatis, positam à jure divino, tantundem considerantes, quantum respiciunt ad Decretales cum glossis, allegationibus, concordantiis, sine numero, Doctorum, unius ad alterum, ut ovium gregi mos est: Respondent, inquam, per unicum verbum, quod semper intellexit Concilium generale,

H 3

aucto.

De reservationibus
Papalibus

auctoritatem summi Pontificis exceptam esse in omni constitutione sua qualicunque. Nimirum quia *posuerunt isti Papalem auctoritatem supra Concilium*, aut saltem non imparem. Est autem certum apud eos, quod par in parem & minor in superiorem non habet imperium.

Conciliū SSanctum Constantiense Concilium, illustratum divinæ legis lumine, dante ad hoc ipsum vexatione præsentis schismatis intellectum, liberavit Ecclesiam suam ab hac pestifera perniciosissimaque doctrina, quâ semper manente perseverasset semper schisma, nutritum ab ea. Declaratū nempe decretumq; est, quod & sine Papa generale Concilium convocari, & à Concilio Papa judicari certis casibus potest; Quod insuper habet auctoritatem generale Concilium præscribere leges seu regulas, secundum quas plenitudo potestatis Papalis, non quidem in se, quæ semper eadem est, sed in usu suo moderanda regulandaq; est.

Neque putandum est insuper, concilia generalia sic excepisse papalem auctoritatem in constitutionibus suis, ut eisdem permitteretur *effrenis libertas*, ea destruendi levissimè, quæ tanta gravitate & digesta sapientum maturitate condita sunt.

Intelligitur autem Papalis auctoritatis exceptio facta, prout *occurrens necessitas vel evidens utilitas* postulabat. Alioquin non erat uti plenitudine papalis potestatis, sed *abuti* plenissime.

Utrum verò relictum fuerit & ratum quicquid *ex abusu* tali processit, definire sub una generalitate non audeo. Scio quod *multa sunt iniquè, multa inexpedienter, multa in deformationem Ecclesie*, quæ tamen facta tenent.

De jure Papali interpretandi leges concilii. Cæterum videtur apponenda per hoc *S. Sanctum generale concilium* talis declaratio, per quam appareat, quo pacto auctoritas Papalis & quousque cognoscatur excepta in constitutionibus, vel jam factis vel de novo condendis. Quoniam, ut ajunt, *Non est ad præterita lex.* Omnium denique malè gestorum præteritis temporibus cassatio vel annullatio, neque facilis neque forte juridica, & inexpediens plane videtur.

Attendantur *regulae*, quæ sequuntur, facientes ad elucidationem præcedentium, *de legum vel constitutionum interpretatione.*

Prima regula. Leges humanae dantur secundum illa, quæ ut in pluribus accidunt. Quoniam omnes casus particulares enumerare, & remedium specialis legis apponere, neque est possibile humano legislatori, cum sint in infinitum variabiles, sed nec expedit propter confusionem fastidiosissimam imo & perplexam, quæ ex illa multiplicitate confunderet. Erit autem & lex, secundum *Isidorum*, honesta, justa, possibilis servari, & secundum consuetudinem patriæ, loco, temporibus conveniens, necessaria, utilis, manifesta que, ne aliquid per obscuritatem in captione contineat, nullo privato commodo sed pro communi civium utilitate conscripta.

Alterna regula. Leges humanae, quæ feruntur generaliter, possunt & debent exceptionem recipere, dum deficit ratio legis, quando videlicet Legislator, si adesset, vel alius prudens interrogatus, exciperet à generali constitutione casum particularem, qui taliter aut taliter occurreret. Hæc autem *exceptio* multipliciter nominatur. Quandoque *divisiva*, sicut ab Aristotele; quandoque *juris interpretationis*, sicut à Legistis; quandoque *dispensatio*, sicut à Canonicis; quandoque *bona fides*, sicut à Politicis, dicentibus: *Bonam fidem esse, ubi non simulatur verum & aliud agitur*; quandoque *dicuntur æquitas*, sicut ait Propheta, *Domine Omnia mandata tua æquitas*, hoc est secundum æquitatem implenda.

Tertia regula. Triplex invenitur juris interpretatio vel exceptio: Quædam est judicialis potestatis, spectans ad legislatorem & iudices, quemadmodum dici solet: Cujus est condere, ejus est interpretari. Quædam est *doctrinalis auctoritatis*, spectans ad illos, quibus data est auctoritate summi Pontificis licentia interpretandi scholasticè jura, vel qui super his interpretandis scientia pollent arte vel experientia, juxta illud: *Consilium experti in sua scientia credendum est, & iterum: Unusquisque bene judicat de quibus novit.* Quædam interpretatio est

Regula VI de interpretatione ac dispensatione legum.

inevitabilis necessitatis, potens cadere circa quemlibet, dum certitudinaliter videt imminens periculum suum, nisi vim vi repulerit & egerit contra generalia verba legis. Quo casu est sine culpa apud Deum. Quamvis dolere debeat quod incidit in hanc necessitatem. Et si docere potest legitimis testimoniis apud judicem humanum, absolutus erit, aliter non. Quoniam apud illum idem est de his, quæ non sunt, & quæ non apparent.

Quarta regula. Juris interpretatio seu dispensatio vel exceptio, quæ est *judicialis potestatis*, hoc operatur, quod agens contra verba legis non ponitur apud homines in exteriori foro. Sed apud Deum in foro conscientie peccabit uterque, dispensans scilicet & cum quo dispensatur, si talis non fecerit *qui dispensat*, qualem descripsit Christus, fidelis servus & prudens. Fidelis, nec commodum proprium, favorem vel honorem quæsierit, derelicto divino vel communi bono: *Prudens*, ut circumspiciatur undique ratio legis & Legislatoris intentio. Est enim *dispensatio* commensuratio seu distributio boni communis, qualis est lex ad singulos, secundum legis intentionem, prout circumstantiarum varietas occurrerit. Quæ dispensatio si non fideliter & prudenter fiat, eam appellat Bernhardus *dispensationem non dispensationem*, intelligit quoad Deum & conscientiam, & si hoc constiterit aut constare debuerit.

Tenet verò frequenter apud homines secundum exteriora judicantes dispensatio, si non contineat errorem apertum, aut nisi fuerit superiori lege prohibita. Quod dicitur propter statuta fieri possibile circa papalis usum potestatis per generale Concilium.

Quinta regula. Juris interpretatio vel exceptio, quæ *doctrinalis auctoritatis*, relevat plurimum non obedientes nudo legis verbo, tam quoad judicia forensia, sicut est ab expensis relevatio, quam in foro conscientie & divino iudicio, præsertim dum sunt Doctores famati, plures, & experti in arte sua, & in morum honestate probati. Alioquin *sæpe mentitur iniquitas sibi, dum corrupta*

est prece vel pretio. Excoecant enim muna etiam oculos prudentium. Et si creditur Aristoteli, experientie verba loquenti: *Malitia facit errare, nedum circa conclusiones elongatas a primis principiis, sed in ipsismet principiorum moralium januis.* Quemadmodum reputabatur olim latrocinium apud Alemannos licitum, teste *Julio de bello Gallico*, ac peccatum innaturale & sordidum apud Romanos, secundum *Apostolum ad eosdem*. Et ita de pluribus hominibus datis in reprobum sensum, pro varietate depravationis vitiorum.

Sexta regula. Juris interpretatio, exceptio vel dispensatio similiter exigit, dum fit altero prædictorum modorum, *judicialiter* vel *doctrinaliter*, quod habeatur *duplex intuitus*, unus ad bonum divinum, & publicum, alter ad particulare commodum illius, pro quo fit juris interpretatio vel dispensatio. Evenit itaque sæpius, quod, dum *passim laxatur rigor legis*, ex quadam ut fingitur *compassione* & misericordie condescensione ad aliquos particulares positos sub lege, *deperit* ex altera parte stabilitas & *vigor* [rigor] *disciplina*. Qui vigor (rigor) est præcipue in omni lege servandus. Docuerunt hoc Romani, qui proprios etiam filios occiderunt, qui in se ipsos rigorem legum suarum exercuerunt, quorum disciplina militaris & obedientia legalis inviolata maneret. Docent hoc fratres Carthusienses, qui super usum (seu) carniæ vel nunquam vel rarissime dispensationem recipiunt. Ac proinde disciplina regularis viget apud eos. Quæ quantum sit collapsa apud religiones quasdam alias, passim *dispensationibus* urentes, videre stupor & dolor est. Super qua re jam *Bernhardi* pro tempore suo *querela* nascebatur. Quid modo dicendum putabimus de *tam facili* ut appellant *dispensatione per Papam & Prælatos super juramentis licitis*, super *voti rationabilibus*, super *immensa beneficiorum pluralitate*, super *generalium conciliorum non obstantia*, super *privilegiis & exemptionibus* commune jus privatum *concessione*. Quis omnia dinumeret, per quæ nunc *vigor ecclesiasticæ*, imò & angelicæ (evangelicæ) *disciplina* *ro-*

ius verè languit, emarcuit, evanuit?

Provideat super omnibus SSctum hoc Constantiense Concilium.

De consuetudine legum interpretate.

Non novas leges facile condeudas esse.

Fundatur in hac radice *stabilitas Legum*, quod *consuetudo* est optima Legum positivarum interpretis, ita, si neque juri divino neque naturali fuerit contraria.

Fundatur & illud Aristotelis politicizantis: *Non esse dandum premium inventibus novas Leges, quamvis in se meliores extiterint. Quoniam mutatio legum frequens causat instabilitatem, neque permittit eas in consuetudinis fixa radice roborari.*

Hoc animadvertant, qui ad omnem motum capitis, ad omne quod bonum agi tantaliatum fuerit, condere satagunt novas leges, pœnas pœnis addere (adjicere) quasi super omni re, quæ bona

est, si fieret, bonum sit, & expediens, legem pœnalem adjicere (addere.) Nunc tantum respublica regitur per *si*.

Fundatur in eadem radice *rationabilitas abolitionis vel abrogationis* quarundam *legum positivarum* per oppositos mores subditorum, qui versi sunt in naturam.

Fundatur & *rationabilitas permissionis* quorundam *malorum*, non ut approbentur, sed ne punita ruant in deterius.

Fundatur & *ius prescriptionis, punitionis*, ne fiant incerta dominia, neglectores rerum propriarum, ac justè *transfrentis*, etiam apud Deum & conscientiam, tale dominium in bonæ fidei possessorem & præscriptorem legitimum.

CONSIDERATIO UNDECIMA.

Qua ratione plenitudo Ecclesiasticæ potestatis sit in Ecclesia vel Generali Concilio.

Potestas ecclesiastica in sua plenitudine est *in Ecclesia* sicut in fine & sicut *in regulante applicationem & usum* hujusmodi plenitudinis ecclesiasticæ potestatis, per se ipsam, vel per *generale concilium*, ipsam sufficienter & legitime repræsentans. Constat itaque datam fuisse Petro plenitudinem ecclesiasticæ potestatis à Christo, ad ædificationem ecclesiæ suæ, sicut conformiter ad propositum ponit descriptio. Propterea loquitur *Augustinus* cum aliis quibusdam, quod *claves Ecclesiæ data sunt non uni sed unitati*: Et quod *data sunt ecclesiæ*. Et hoc convenienter potest intelligi modis quos explicat consideratio. Quoniam *claves datae sunt propter ecclesiam & unitatem ejus*, tanquam propter finem.

Potest etiam dici, quod *in ecclesia vel in concilio* hæc plenitudo ecclesiasticæ potestatis sit, nedum in se formaliter, sed aliis duobus modis, videlicet quoad applicationem ad hanc vel illam personam, & quoad usum regulandi, si fortassis in abusum torqueretur (verti quæreretur). Constat, his tribus modis *plenitudinem ecclesiasticæ potestatis esse in ecclesia, & in generali Concilio*, tanquam gerente vices ejus. Et quidem de du-

plici modo, primo & secundo, non est difficultas. Similiter nec de tertio, si consideremus descriptionem ecclesiasticæ potestatis, ubi ponitur quod *data est ad adificationem ecclesiæ*.

Cum igitur *summus Pontifex*, habens illam subjective, sit *peccabilis*, & possit hanc potestatem in destructionem Ecclesiæ velle convertere: Similiter *sacrum Collegium*, quod ei datum est & coassistit, quasi *communitas aristocratica*, non est *in gratia vel fide confirmatum*: Superest, ut aliqua sit relicta inobliquibilibitas & indeviabilis regula ab optimo legislatore Christo, secundum quam possit abusus hujusmodi potestatis reprimi, dirigi atque moderari. Hæc autem regula est vel *ecclesiæ vel generalis Concilium*. Unde cum medium virtutis non aliter habeatur, nisi prout sapiens judicabit, finalis resolutio ad hanc sapientiam fiet *ad Ecclesiam*, ubi est sapientia indeviabilis, vel *ad generale Concilium*.

Hic fundantur ea multa, quæ per hoc *sacrum Concilium & constituta & practicata sunt*: ut, quod *Papa* *judicari potest & deponi per Concilium*: Quod eidem in regulatione suæ potestatis quoad usum subicitur, & *sibi potest dici, cur ita facis?* Et
ica

ita de pluribus, quæ recollecta sunt in illo Sermone, *Prosperum iter faciet nobis Deus.*

Oratio
Gersonis
propem-
ptica ante
iter Casa-
ris è Con-
cilio ad
Hispanos.
Vid. Tom.
II. Part.
XVII.

Possumus ad hanc considerationem addere, quod plenitudo ecclesiastica potestatis, si consideretur in latitudine, ipsa non est in solo Papa, nisi quodammodo formaliter, (fontaliter) potestative & originaliter suo modo. Hæc enim latitudo potestatis complectitur in se alias potestates ecclesiasticas collectivè à summo usque ad deorsum. Et est in eis plenitudo Ecclesiasticæ potestatis papalis tanquam pars integralis in suo toto. Et ita non est major vel superior ad totam Ecclesiam, sicut nec pars major toto. Si verò consideretur hæc plenitudo in sua supremitate, tunc absque ulla dubitatione plenitudo ecclesiasticæ potestatis papalis superior & major est ad reliquas.

Sed jam illud quod reliquum est nullo pacto potest constituere generale Concilium, juxta illud quod dictum est prius, quod *generale Concilium in suaratione formali includit de necessitate papalem auctoritatem*, sive Papa sit sive non sit. Quia si Papa est & vult facere debitum suum de convocando Concilium, certè debet autorizari per Papam. Si verò pertinaciter renuit in destructionem Ecclesie, jam tunc agendum est ac si non esset. Et remanet in Ecclesia potestas seipsam congregandi & sibi providendi ac ordinandi de potestate Papali, secundo & tertio modis, quoad applicationem & ad usum, sicut de capitulo & Decano vel de universitate & Rectore suo modo dicitur.

De jure
Concilii
in crea-
do Papa.

Sed occurrit *difficultas principalis*: *Quid mortuo Papa vel ejecto possit ipsum Concilium?* Potest itaque primo sibi constituere Papam, uno modo, solito, per electionem Dominorum Cardinalium, vel alio modo, per compromissum, vel per viam Spiritus Sancti, si probabiliter ita speraretur posse fieri, quod omnes concorderent in unum; vel fortè per expectationem divini miraculi, sicut fuit in electione Matthie. Et de hac prima potestate concilii non est difficultas, quin sibi possit facere caput unum.

Alia multa sunt, quæ, Papa mortuo
Tom. VI. Pars III.

vel ejecto, potest exercere concilium, per se ipsum vel per organum aliquod vice omnium. Quemadmodum saepe practicum est in hoc concilio de diversis sententiis & decretis, respicientibus exercitium jurisdictionis coercitivæ, sicut in vocatione & depositione Papæ, sicut in excommunicatione & interdicto, relaxatione & absolutione factum est in causa Tridentina & Argentina. In quibus omnibus introducitur *Sancta Synodus loquens, decernens, definiens*. Sic invenitur in primis Conciliis tempore Apostolorum & aliorum, quod *Concilium loquebatur & non Papa*, etiam dum vivebat. Unde dixerunt Apostoli & seniores, *Actuum 15. scribentes acta illius Concilii; Visum est Spiritui sancto & nobis*. Et simile notatur *Act. 6. de convocatione Ecclesie per XII. Apostolos*. Et in conciliis generalibus tales inveniuntur modi loquendi; placuit *Sancto Concilio*, vel *concilio* *dissinit*, vel *statuit sanctum Concilium*, vel *sacri auctoritate Concilii*, vel *synodalis ordinatio vigeat*, & ita in similibus.

Denique tertio sunt alia quæ non possunt exerceri nisi per suppositum determinatum, juxta illud jam allegatum, quod *actiones sunt suppositorum*. Circa quæ distinguendum est. Quæ vel sunt talia, qualia nullus potest exercere nisi sit Papa, nec per commissionem nec aliter; Vel sunt talia, quæ committi possunt per aliquem vel aliquos, per quos hoc exerceri non potest, sed alius capax est. Exemplum de Curato non sacerdote, qui potest committere simplici sacerdoti non habenti plebem aliquam, quod in cura sua celebret missam & confectet, quod audiat confessiones & absolvat, quod ministret eucharistiam. Et ita de reliquis, spectantibus ad sacerdotium. Poterit igitur similiter concilium committere sacerdotibus ut agant talia, quæ nec concilium per se, nec illi sacerdotes sine commissione vel licentia concilii possent exequi, saltem licite.

Quocirca restat cognoscendum de illa conditionali, si sit aliqua potestas in Papa, quæ possit in aliquid, in quod nulla altera potestas Ecclesiastica potest attingere, de facto neque de jure.

I

Et

Et videtur prima facie *quod non*, juxta communiorem Doctorum sententiam, qui dicunt, potestatem Ordinis esse æqualem in omnibus sacerdotibus, comprehendendo more Apostoli episcopatum sub sacerdotio. Non enim videtur, quod sit aliquis actus ordinis, in quem possit papalis autoritas, quin in illum possit de facto potestas Episcopalis.

Cæterum *de potestate jurisdictionis* quomodocunque fiat sermo, videtur, quod *Concilium possit illam concedere in defectu Papa*: Ut subjuciendo Episcopo tales populos quales voluerit, pro sacramentorum licita & rata ministracione. Et ita *præcavit hoc concilium Constantiense* circa Samoitas legatos, eis dando, qui licite possent omnia quæ sunt ordinis & spiritualis jurisdictionis.

Proinde quid *de largitione indulgentiarum* tenendum sit, lectori interim considerandum relinquo, si solius Papæ concessione mediata vel immediata tradi possint.

Putant aliqui, quod *potestas hæc* respicit claves in foro pœnitentiæ: Propterea convenit in eodem foro cuilibet sacerdoti, maxime Episcopo, si non fuerit hæc potestas à superiore quoad usum limitata, aut convenit illi, qui habet curam communitatis Ecclesiæ, secundum Thomam. Concilium verò talem curam habet.

Porro juxta hunc dicendi modum potest occurrere scandalum, trahens in hoc inconueniens, *quod Ecclesia possit bene regi usq; in finem seculi sine Papa*. Ut si generale Concilium daret licentiam omnibus Episcopis, sacerdotibus, cuilibet super plebem suam, absque ulla jurisdictionis limitatione vel restrictione; Quia sic Episcopus potest constituere sacerdotes, imo & Episcopos, licite & ratè, & uti clavibus, & ita de reliquis omnibus hierarchicis actibus.

Respondemus, Quod etsi ad tempus aliquod generale Concilium possit aliquod tale facere, quoniam *habere Papam est præceptum affirmativum, obligativum ad semper sed non pro semper*, sicut apparuit, dum vacavit sedes per duos aut tres annos, sicut & nunc vacat: Ni-

hilominus generale Concilium neque deberet neque posset talem defectum capitis usque in finem seculi tolerare stante lege. Potest tamen supplere, dum necessitas urget, vel suadet evidens utilitas. Et hoc vel per unum *Episcopum quasi vicarium*, vel per plures simul, aut successive. Et hoc modo dicitur esse *plenitudo potestatis Ecclesiasticæ in Ecclesia, suppletive*.

Cognoscimus ex his & patet, quod falsæ sunt & injuriosæ *Concilio generalitales assertiones*, quæ negant ab eo vel ab Ecclesia executionem potestatis supremæ jurisdictionis. Negant insuper decernendi vel diffiniendi potestatem, dum Papa est, reponentes in eo solo hanc auctoritatem definiendi. Cum ex multis conciliis & certa ratione constet oppositum. Unde & Apostoli miserunt in Samariam Petrum & Johannem, tanquam subditos Ecclesiæ. Et Jacobus protulit definitionem sacri concilii super cessatione legalium, de quo *Act. 15*, notatum est: Quando tamen Petrus præsidebat & residebat in Ecclesia legitime, cum esset in gratia confirmatus die pentecostes.

Possumus tandem *canones apparenter discordes* super laude plenitudinis potestatis Papalis, rationabiliter ad concordiam revocare, si distinctionem trimembrem acceptionis ecclesiasticæ potestatis acute videamus. Hanc enim potestatem formaliter & in se consideratam primo modo nemo judicare potest, neque Augustus, neque populus, neque totus clerus, imo nec universalis ecclesia. Secus in alio duplici modo. Unde fit, ut ex consideratione potestatis hujus stupendæ & miraculosæ, Imperatores etiam & Reges procumbant ad oscula pedum Papæ. Et *inde consurgit aliquando ex humana fragilitate arrogans superbia in persona Papa, referentis ad se quod impenditur potestati*. Non aliter existimandum est de prioribus Sanctis patribus, extollentibus Papam miris modis. Et inde suborta est in quibusdam summis Pontificibus *arrogantia major debita*, gaudens usurpare id quod jure non poterat. Hinc cuidam gloriantur quod pedibus suis conculca-

ret Imperatoris caput, retudit hanc arrogantiã acriter Imperator hoc mordaci verbo: *Non tibi, inquit, sed Petro.*

Hinc fit præterea, quod *absq; mendacio vel adulatione, Papa nequissimus potest appellari sanctissimus*, potest adorari cultu dulci, usque ad oscula pedum, & ita de reliquis honoribus. Sic Ecclesia,

quæ maculam non habet neque rugam, quæ instar Mariæ virgo est & mater introducit, quamquam tanquam peccatrix & sordida, non quidem pro se & in se, sed pro peccatis filiorum, sicut anima sana fert & regit corpus ægrotum.

CONSIDERATIO DUODECIMA.

An & quale sit dominium Papæ in bona temporalia clericorum & laicorum.

Ut & de Universalis Concilii autoritate ac jure.

Potestas ecclesiastica papalis non ita habet dominium (*dominia*) & jura *terreni* simul & *cœlestis Imperii*, quod possit ad libitum de bonis clericorum, & multò minùs Laicorum disponere, quamvis concedi debeat, quod habet in eis *dominium* quoddam *regitivum*, *directivum*, *regulativum* & *ordinativum*.

Declarationem hujus considerationis, quam discretio moderatrix atque mediatrix ponit inter errores oppositos, dum facere meditarer, occurrere visa est protinus in ipso meditationis meæ secreto *duplex improba pestis*, nomen unius, *detractio livida*; nomen alterius, *adulatio subdola*. Prima potestatem ecclesiasticam *deprimens* subiciebat temporali: altera *sustollebat in immensum* velut ad similitudinem altissimi, confundens jura cujuslibet alterius potestatis.

Tolle, tolle, clamat *detractio*, temporalitatem omnem, jus vel dominium ab Ecclesiasticis. Quare? quia sic instituit Christus, cujus ista vox est: *Nisi quis renunciaverit omnibus qua possidet, non potest meus esse discipulus*. Sic improperabat *Julianus Apostata* Christianis, rapiens eorum facultates. Addit detractor, quod Ecclesiastici nequaquam capaces sint jurisdictionis temporalis, etiam si Principes illà conferre voluerint. Inducit Apostolum, quia *nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus*. Addit detractor, nihil habere Ecclesiasticos, neque decimas neq; oblationes, quantum alias dotationes vel possessiones, nisi ex pura elemosyna donantium, & quod ab Ecclesiasticis peccantibus saltem habitualiter possent per se.

Tom. VI, Pars III.

cularem potestatem optimo jure tolli: Quia data est potestas hæc secularis in vindictam malefactorum, neque sine causa gladium portat. Addit quarto, nitens Apostoli verbis: *habentes alimenta & quibus tegamur, his contenci sumus*.

Quia quicquid habent Ecclesiastici ultra simplicem victum & vestitum, totum illud est pauperum: Cujus retentio nedum furtum vel rapina simplex est, sed sacrilegium. Prout detorquent ad hanc sententiam tam Hieronymi verba quam Bernhaldi. Vult tandem detractor, ecclesiasticos omnes ad illam Apostolorum & discipulorum primam paupertatem, sine equis, sine thesauris, sine calceamentis, sine possessionibus, de necessitate salutis redigere, execrans in Ecclesiasticis pompam omnem vel servitium, vel ciborum vel equorum vel indumentorum.

Consurgit ex adverso *blandiens & subdola adulatio*, & ad aures ecclesiasticorum, præcipuè summi Pontificis, insulurrans: *O quanta est, quanta sublimitas ecclesiastica potestatis tuæ! ô sacerdos clare, quam nihil est secularis auctoritatis tuæ comparata!* Quoniam sicut Christo collata est omnis potestas in cœlo & in terra, sic eam Christus omnem Petro suis, que successoribus dereliquit. Unde & nec Constantinus quicquam Sylvestro Papæ contulit, quod non esset prius suum, sed reddidit injustè detentum. Porro, sicut non est potestas illa nisi à Deo, sic nec aliqua temporalis vel ecclesiastica, imperialis vel regalis, nisi à Papa, in cujus sermone (*femore*) scripsit Christus *Rex Regum & Dominus domi-*

nantium. Probatum in c. Petrus 2. q. 7. In Cap. Cum beatissimus, 24. q. 1. & c. Solita, De Major. & Ob. de cuius potestate disputare instar sacrilegii est, cui nullus dicere quisquam potest, cur ita facis? In c. Si Papa, 40. dist. Si etiam temporalia omnia, si ecclesiastica bona atque dominia, mutaverit, diripuerit, distraherit.

Mentior, si non inveniuntur hæc scripta ab illis, etiam qui sapientes sunt in oculis suis. Si præterea non inveniuntur fuisse per aliquos summos Pontifices hæc credita (tradita.) Notum est illud Satyrici: *Nihil est quod credere de se Non possit, cum laudatur Diis æqua potestas; & illud Comici de adulatore: Hic profecto ex stultis insanas facit.*

Sentiens autem *adulatio*, quandoque, nimis se cognosci, studet quasi modestiori sermone depressius uti, ut credibilior appareat. Concedit seculari potestati possessiones & iurisdictiones proprias, quas tollere nequeat pro libito Papa. Recognoscit, Constantinum vel alios Principes aliquid ecclesiæ noviter contulisse. Nihilominus tradit, quod summus Pontifex supremus est Monarcha, nedum in spiritualibus sed temporalibus, habens hanc auctoritatem immediatè à Christo, sed alii Reges omnes & Principes suam recipiunt donationem ab eo & solum mediatè à Deo: Alioquin, ait, (ut) monstruosus esset hic mundus, si haberet tot capita, quæ non sub unico regerentur: Rediretque Manichæi deliramentum, ponentis duo principia, unam bonorum & spiritualium, aliud malorum & temporalium. Unde & sicut corpus est propter animam, & ab anima vivit & regitur, sic potestas secularis propter spirituales, à qua recipit suum esse legitimum. Quam auctoritatem spirituales qui negant vel impugnant, sint intus sint foris ecclesiam, possunt gladio vel spirituali excommunicationis, sint catholici, vel debellationis, sicut infideles, feriri, (in Helmst. MSC. possunt gladio vel temporali vel spirituali excommunicationis, sint catholici, sint rebelles, sint infideles, teriri.) & eorum dominia vel bona in alios transferri,

Hanc existimationem habuisse vilis est Bonifacius VIII. in quadam Decretali. Et in hac fundari putatur ab aliquibus Dominorum Prutenorum adversus infideles debellatio, suorumque bonorum & dominiorum conquestio.

Putatur ab aliis depositio unius Regis Franciæ per Papam Zachariam, hic esse fundata, tanquam Papa sit qui transferre possit Reges & regna.

Rursus animadvertens *adulatio*, durum esse multis hunc sermonem, & id eo minus credibilem, studet loqui restrictius, concedens, quod, sicut antè Petrum fuerunt apud infideles vera dominia, quemadmodum irrefragabilis auctoritas sacræ scripturæ & evangelicæ narrationis testis est, sic, non oportet nunc post Petrum, ut omnis potestas Imperialis, Regalis vel altera secularis, sit immediatè robur habens à summo Pontifice. Sicut Rex Francorum Christianissimus superiorem hoc modo non habet nec recognoscit in terris. Idcirco transfert verbum suum *adulatio* loqui de dignitatibus, officiis, & bonis ecclesiasticorum, quæ omnia sic subjicit summo Pontifici, ut quicquid circa ea placuerit disponere, mutando, transferendo, appropriando, hoc possit, hoc teneat, & ratum sit, licet hoc sine causa, licet cum peccato suo peregerit. Quamvis peccatum circa hoc vult *adulatio* longè à Papa sic facere, ut eum *Simoniam posse neget committere*, quoniam sua sint omnia ecclesiastica bona.

Concedit insuper, quod *super jus est, potens* ab altero jus suum tollere, & quod nec ab eo appellari, neque eum judicialiter evocari, nec obedientiam ab eo subtrahi, præsertim extra casum hæresis, sit aliquatenus possibile. Hic solus symbolum fidei condere, hic solus causas ejusdem fidei, & majores veritates vel causas tractare potest. Solus, ut jam tactum est, definitiones, regulas, leges & canones condit. Alioquin quicquid per alios definitur, decernitur, conditur, statuitur, irritum est, & inane. Nec aliquid ex eis quæ statuerit, potest nisi per ipsum quomodolibet cassari vel infringi, ipsum vero aliena constitutio ligat nulla,

Fallo

Fallor, si non ante celebrationem *hujus SS&A Constantiensis Synodi* sic occupaverat mentes plurimorum literalium magis quam literatorum ista traditio, ut *oppositorum dogmatizator fuisset de hæretica pravitate vel notatus vel damnatus*. Hujus rei signum accipe. (MSC. Helmst. accipere debes.) Quia post declarationem ex Theologiae principiis luce clariorem, & quod urgentius est, post *terminationem & prædicationem ejusdem sanctæ Synodi*, inveniuntur, qui talia palam asserere non paveant. Tam radicatum, & ut cancer serpens, tam medullitus imbibitum fuit hoc priscae adulationis virus lethiferum.

Tandem miserante Deo moderatrix discretio, collustrata lumine legis evangelicæ, *mediam ac regiam viam* tenens inter devios errores extremos detractionis & adulationis, ponit dictam hanc considerationem duodecimam, cum prioribus, tanquam signum aliquod ad ostensionem itineris recti, ne fortè offendant ad lapidem erroris pedem suæ inquisitionis *scrutatores veritatis*.

Unde dicimus, *ecclesiasticos & capaces esse bonorum temporalium*, & multa eis ex debito, non ex elemosyna pura (MSC. Helmst. puto) competere. Et non debere eos cohiberi vel spoliari per secularem potestatem, nisi vocata sit in sui juris subsidium. Quod dicitur propter hæreticos & rebelles.

Possunt ipsi denique *eum divitiis* aliter quam Apostoli *vivere*, conversari vel incedere, pro temporis, locorum & aliarum circumstantiarum varia qualitate, prout sapiens judicabit. Nec ita sunt *Hieronymi* vel *Bernhardi* verba generaliter ad omnes ecclesiasticos, tanquam proprium habeant nihil, detorquenda. Monachis autem, qualibus loquebantur, alia lex est.

Vitamur ex adverso stultas & falsas adulationis insanias, attribuentes summo Pontifici *plenitudinem potestatis*, qualem prædescripsimus, quæ tanta est quantum sapientissimus Legislaturus Christus prævidit sufficere ad ædificationem continuam Ecclesiæ, dilectissimæ sponsæ suæ, quam propria morte formavit & dotavit. Cui potestati de-

trahere esset impietas sacrilega indignissimaque. Sed glorificent Deum qui talem potestatem dedit hominibus misericordissima pietate sua. Quæ potestas quanto sublimior est, pulchrior & dignior, tanto ne vertatur in abusum vilem, turpem & indignum, providere debet summus Pontifex, & eam, ut sapiens judicabit, regulare.

Quid autem *sapientina in terris generalis Concilio*, quod & Spiritu sancto regitur, & cujus agi trenis summa libertas est? Præclare dixit Aristoteles: *Non esse servitutem, obedire legibus*.

Addamus, summum Pontificem cum Collegio suo ita præsidere bonis ecclesiasticis, ut de eis statum habere sufficientem & decentem oporteat: sed non ita, ut caput gravidum membra reliqua obruat mole sua, neque velit usurpare contra naturam singularis membri omnia officia membrorum, quibus singulis, ut ait Apostolus, proprium datum est officium. Nam si omnia oculus, vel caput, ubi pes? ubi manus?

Concernit hoc *collationem beneficiorum* multiplicem, exemptionem odiosissimam, plenam erroris (MSC. Vindob. horroris.) & confusionis in ecclesiastica hierarchia: Et ita de reliquis: *Reservationem præterea tot casuum, tot excommunicationis in foro conscientia*, evocationem tam facilem omnium causarum ab Ordinariis, sint causæ illæ profanæ, sint sacrae fidei. Quales fidei causas omnes ab Ordinariis singulis, præsertim in doctrinis notorie scandalizantibus dicelles suas, & ubi vigent studia literarum, velle prohibere, quid aliud est, quam januam grandem erroribus aperire?

Postremo *suis se terminis ita potestas ecclesiastica coercent*, ut meminerit, potestatem secularem etiam apud infideles sua habere propria jura, suas dignitates, suas leges, sua judicia, de quibus occupare se ecclesiastica potestas non præsumat vel usurpet, nisi dum redundat abusus potestatis secularis vel in impugnationem fidei, vel blasphemiam creatoris, & in manifestam ecclesiasticæ potestatis injuriam. Tunc enim attendere convenit ultimam hujus considerationis *duodecimæ* particulam, quod in his

ecclesiastica potestas habet dominium quoddam regitivum, directivum, regulativum & ordinativum.

Concludunt hoc & nihil ferè aliud rationes & allegationes omnes induci solita: Quod plenitudo potestatis papalis superior est ad omnem aliam ecclesiasticam & temporalem. Quamvis sub hoc respectu potestas universalis ecclesie vel generalis Concilii legitime congregati dici possit major in amplitudine vel extensione, major in infallibili directione, major in morum conformatione (in MSC. Helmst. confirmatione, alias informatione) in capite & in membris, major in coercitiva potestate. Major est in causarum fidei difficili & ultimata decisione. Major denique, quia copiosior. Complectitur enim, saltem virtualiter, omnem potestatem & omne politicum regimen, papale, imperiale, regale, aristocraticum & Timocraticum, prout alias deductum est ex descriptione concilii generalis, quæ talis est: *Concilium generale est congregatio legitima auctoritate facta ad aliquem locum, ex omni statu hierarchico totius ecclesie catholice, nulla fidei persona qua audiri requiritur exclusa, ad salubriter tractandum & ordinandum ea, qua debitum regimen ejusdem ecclesie in fide & moribus respiciunt.*

Dicamus hic aliqua circa definitionem hanc Concilii generalis. Et primò, quod congregatio legitima auctoritate facta dicitur regulariter à Papa, sicut sonant Decreta & Decretales innumeræ. Excipiuntur tamen tres casus ubi congregatio Concilii generalis fit legitime sine Papa. Unus, dum desit esse per mortem naturalem vel civilem, seu canonicam, quæ est depositio: Vel si cadat in perpetuam maniam. Ut, si ad eum captivatum non pateat accessus. Alius, dum sufficienter requisitus de convocando Concilio, renuit contumaciter, in perniciem Ecclesie, præsertim si tangat ipsum. Tertius, si Concilium, postquam est à Papa legitime congregatum, statuatur certum tempus & locum pro celebrando generali Concilio, sicut infra triennium, vel de decennio in decennium, etiam ubi Papa renue-ret.

Nec refert in primo & secundo casu per quos evocent Concilium, dummodo congregetur. Quemadmodum Pisis. Nihilominus expedit decernere profuturo modum convocationis, sicut in Reformatione salubriter est avisatum, utinam & synodaliter jam esset definitum. Dicamus secundo, juxta probabilem valdè sententiam, quod de statu hierarchico Ecclesie non sunt proprie nisi duo status: *Pralatorum majorum* videlicet, qui succedunt Apostolis, & sunt Episcopi, Archiepiscopi, & ita sursum; Et *minorum*, qui successores sunt LXXII. discipulorum, & dicuntur *pralati* ordinis, dignitatis vel honoris; quales sunt Curati, quibus ex statu & ordinario jure conveniunt tres actus hierarchici ex primaria institutione essentialiter & immediate à Christo, qui sunt: Purgare per correctionem, illuminare per doctrinam & prædicationem, perficere per sacramentorum ministracionem. Fundatur hæc sententia *Matth. 18.* Ubi, postquam Christus dixerat, subjunxit, de quibus loquebatur, dum ait: *Quodcunque solveritis super terram &c.* Constat autem, quod nedum Apostolis, sed & discipulis loquebatur, juxta glossas doctorum in hoc loco, & *Mat. 12.* & *Luc. 10.* ubi fit sermo de missione LXXII. discipulorum, & *Matth. 16.* ubi Christus Petro dixit pro omnibus, *Quod ligaveris: & iterum, Super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, & porta inferi non prævalebant adversus eam.* Concordant Augustinus, Hieronymus, Isidorus, Beda, & Magister, ubi prius: Et expresse multum Damasus Papa; *Non amplius, inquit, quam duos ordines inter discipulos dominus esse cognovimus i. e. duodecim Apostolorum & LXXII. discipulorum.* Unde iste processerit ignoramus, & quod ratione caret extirpare necesse est. Loquitur contra Choro-Episcopos.

Dicamus ergo tertio, naturam generalis Concilii talem esse, ut nullus fidelis qui audiri voluerit, debeat excludi ab audientia, quatenus vel doceatur vel doceat, sicut legitur in principio Concilii.

Distingui tamen solet de habentibus vocem in Concilio. Quidam habent consulti-

ultivam, alii definitivam. Primi sunt, quibus inest *notitia talium qua tractantur*, etiam usque ad mechanicas artes. Ut si quærat de modo reparationis ecclesiarum materialium, esse poterit in latoniis vox consultiva. Sic in aurifabris & iabris. Sic dum fit quæstio de Philosophicis & moralibus disciplinis, ut sunt præcepta decalogi, possunt seculares eruditi in Philosophia de legibus & moribus dare consilium, & aliquando salubrius quam nonnulli Prælatorum vel Curatorum, vel etiam Theologorum. Usque adeo quod in generalibus Conciliis contra Arrium tempore Athanasii fuerit interrogatus gentilis Philosophus de materia nedum pure morali, sed quæ tangebatur beatæ Trinitatis eandem essentiam.

Ceterum de voce *definitiva, quales eam habeant*, non est dubium de Episcopis & superioribus Prælatibus, sicut juxta prædicta prædicatum sæpius invenitur in prioribus Conciliis. Sed neque videtur ambiguitas esse de minoribus Prælatibus, qui sunt Curati & Hierarchæ: Neque de illis, qui ad hunc duplicem Prælatorum ordinem reducuntur, quibus non ex privilegio solo, sed ex statu & ordinario jure competit animarum cura. Quemadmodum sunt Abbates, Decani, Præpositi, cum similibus.

Facit ad hoc *determinatio sacra facultatis Theologiae Parisiensis, nuper edita* con-

tra temeritatem extolentium privilegiatos super curatos in prædicationibus & confessionibus. Ubi sic dicitur in duobus primis articulis: *Dominici curati sunt in Ecclesia minores Prælati & hi, varacha ex prima institutione Christi. Quibus competit ex statu jus prædicandi, jus confessiones audiendi, jus sacra Ecclesiastica secundum exigentiam sui status & parochianorum ministrandi, jus sepulchras dandi, jus insuper decimas & alia jura parochialia recipiendi. Item quod jus prædicandi & confessandi competit Prælatibus & Curatis principaliter & essentialiter, & Mendicantibus de per accidens, ex privilegio: Quoniam sunt introduciti vel admisi ex concessione & beneplacito dominorum Prælatorum.*

Dicamus postremo, quod licet ea, quæ statim dicta sunt, consonare videantur juri divino & observationi priorum Conciliorum, atque rationi, nihilominus Concilium potest certis de causis & ad tempus *constituere voces diffinitivas in pluribus vel paucioribus*, & in aliis quam dicti sunt, satis similiter ad illa quæ facta sunt & fieri possunt, & alio modo, circa institutionem Prælatorum ecclesiasticorum majorum, quæ quandoque fiebant à toto clero solum, quandoque à solis Canonicis ecclesiæ cathedralis, & novissime crebrius per solum Papam, tamen exorbitantissime, sicut plurimorum est judicium.

CONSIDERATIO DECIMATERTIA.

De Jure, justitia & regimine, generalia momenta.

POtestas Ecclesiastica, sicut & alia quælibet, originatur à *prima justitia*, secundum quam jura omnia, leges, jurisdictiones, atque dominia, pulchra ordinis varietate fundantur. Describitur itaque *justitia*, quod est *perpetua & constans voluntas, jus suum unicuique, tribuens*. Hæc autem descriptio competit principaliter *justitia divina* in ordine ad suas creaturas. Deus nempe solus est, qui voluntate perpetua & constanti dat unicuique rei quod suum est, suum inquam, non ex debito rigoris, sed ex liberalissima & dignatissima (dignatissima) donatione creatoris. Sic in

qualibet re tantum est de jure, quantum de entitate. Habet enim res quælibet jus seu titulum id habendi quod habet, ex dictamine rectissimo primæ justitiæ. Jus vero sic describitur, (describi potest) *Jus est potestas seu facultas propinqua conveniens alicui secundum dictamen rectæ rationis. Dictamen verò rectæ rationis prima, & justitia, conveniunt in Deo synonymice. Proinde dictum est in descriptione juris, quod est facultas propinqua &c. propter illa, quæ in potentia obedientiali convenire possunt cuilibet creaturæ Quod posse dicere possumus vel obedientiale vel legale.* Secun-

Secundum qualem non dicitur proprie res habere jus vel legem. Sicut non dicimus, quod damnati jus habeant ad beatitudinem æternam. Nec quod stella jus seu facultatem habeat in tanta luce quanta refulget in sole. Licet in potentia obedientiali creaturæ, vel absoluta Dei, possint hæc omnia fieri.

Consequenter ab hac amplissima juris & legis acceptione, sicut utitur scriptura dum ait: *He sunt leges cæli & terra &c.* alibi pluries: Et apud Boetium: *Legemq; pati sidera cogis*: Fit descensus restrictior ad ea, quæ creaturam rationalem respiciunt ut rationalis est.

Fit subinde *distinctio de justitia*. Quia quædam est essentialis & primaria, qualis prædescripta est, altera est participata seu derivata & attributive dicta, quæ sic describitur: *Justitia est habitus vel tanquam habitus conformis divinæ justitiæ, eoque imitativus per participationem, quo habitu inclinatur habens eam facere jus vel reddere*. Ita quod jus est velut actus, vel usus, vel effectus vel titulus talis justitiæ.

Rursus de justitiâ sic accepta participativè dicimus, quod quædam est *justitiâ originalis*, quædam autem *regni cælestis*; Ut ibi: *Primum querite regnum Dei & justitiâ ejus*. Et hæc duplex est, quædam *gloria*, quædam *gratia*.

Alterâ iterum est *justitiâ legalis*, aliâ *civilis*. Justitiæ vero civilis aliâ *distributiva* aliâ *commutativa*. Et ita de reliquis acceptionibus justitiæ specialibus.

Justitiâ legalis est *omnis virtus*, sicut *charitas* est tota lex Christi.

Porro justitiæ distributivæ contrariantur *promotiones indignæ & intrusiones in officiis reipublicæ & beneficiis Ecclesiæ*, *commutativæ* autem contrariantur *contractus illiciti, usura & fraus* in temporalibus, *simonia & Gezia* in spiritualibus, de quibus non est hic dicendum per singula.

Dicamus præterea, tot esse *legum varietates* quot modis *jura* variantur, secundum dictamina participatæ justitiæ. Propterea sunt quædam *leges proprie divinæ*, quædam *proprie naturales*, quædam *positivæ vel humana*. Quarum aliquæ

sunt *Canonica* vel *Ecclesiastica*, aliæ sunt *civiles* seu *politica*. Et quamvis paucæ reperiantur *leges*, quin *mixta* sint ex participatione *diversarum*, nihilominus denominatur *lex* à prædominanti, seu a principali, quod in ea reperitur.

Quibus præsuppositis, dicamus ulterius *descriptiones* hujusmodi *legum*. Et quoniam *lex* dicitur à *ligando* i. obligando, vel à *legendo* i. dictando quid agendum sit conformiter ad hanc obligationem seu dictamen rectæ rationis: Describemus principaliter *leges obligatorias*. Quia de *consultoriis & permissivis*, & si quæ sint aliæ, facilis habebitur ex his cognitio.

Lex divina obligatoria est *signum verum, revelatum creaturæ rationali, notificativum rectæ rationis divinæ, volentis teneri seu ligari illam creaturam ad aliquid agendum, pro consecutione felicitatis æternæ*. Dicitur hic illa, *signum notificativum*. Quoniam proprie nulla *lex* obligat liberum arbitrium, si notificata non fuerit. Hoc autem *signum* triplex est, quoddam *mentale*, quoddam *vocale*, quoddam *scriptum*, sicut est *lex scripta*, prolata, audita, literalis, vocalis, mentalis. De *mentali* scribitur in Psalmo: *Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine*, & ad Rom. II. *pulchrè per totum, & iterum in Ps. Legem tuam in medio cordis mei*.

Lex naturalis obligatoria describitur, quod est *signum naturaliter habitum, notificativum rectæ rationis divinæ, volentis creaturam rationalem humanam teneri seu ligari ad aliquid agendum vel non agendum, pro consecutione finis sui naturalis, qui est felicitas humana, sive monastica, sive œconomica, sive politica*. Dicitur autem *signum pure naturaliter habitum*, illud, quod inditum est cuilibet homini, non impedito in usu debito rationis. Impeditur autem per corpus, per errores, per vitia, multis modis.

Notificatur ex hac duplici descriptione *differentia & convenientia* divinæ legis ad naturalem, principaliter ex modo acquisitionis & ex parte finis; *Lex enim divina* de ratione sua habet primò, ut acquiratur per revelationem; deinde quod ordinet de proximo & per se ad felici-

felicitem aeternam: *Lex* verò *naturalis*, etsi possit sic acquiri & ordinari, sicut patet in datione præceptorum decalogi, in utraque lege veteri & nova, hoc tamen non habet de ratione sua ut naturalis est, sed ut transit in divinam.

Lex Canonica describitur, quod est *signum habitum per humanam traditionem, notificativum recte rationis divina, volentis creaturam rationalem humanam teneri seu ligari ad aliquid agendum vel non agendum, principaliter pro consecutione felicitatis aeternae.*

Per hanc ultimam clausulam convenit *lex canonica* cum divina, & differi à naturali per primam, ab utraque, sub sua ratione, quæ est, ut habeatur ejus cognitio & robur, per humanam traditionem magis quam per puram revelationem vel naturalem evidentiam.

Lex civilis describitur, quod est *signum habitum per humanam traditionem magis quam per puram revelationem, vel naturalem evidentiam positivam, volentem quod homo teneatur seu ligetur aliquid agere vel aliquid non agere, pro consecutione finis sui naturalis, qui est humana felicitas, vel monastica vel œconomica vel politica.* Patet descriptio ex prioribus.

Unde diligenter attendendum est, quod, sicut in speculabilibus sunt primo *principia naturaliter nota*; sunt secundo *conclusiones* evidenter ab illis *Principiis demonstratae*; sunt consequenter tertio *conclusiones* tantummodo *probabiliter deducta* ex prædictis veritatibus, circa quas est solum opinio: Tandem quarto sunt alia *propositiones* sic *elongata à primis veritatibus*, quod non apparet, quod ex illis sequantur vel repugnent: Ut, si astra sint paria vel imparia: Proportionabiliter suo modo dicendum de veritatibus moralibus sub hac distinctione quadruplici.

Et juxta duplicem primū gradum accipitur *jus pure divinum*, si veritates sint certitudinaliter revelatae, vel ex revelationis manifestè deducta. Sed si cognoscantur per evidentiam naturalem, accipitur *jus propriè naturale*. Circa tertium gradum & quartum proportionabiliter sumitur *jus Canonicum & civile*, addita legislatoris auctoritate, quæ facit ut pro-

Tom, VI. Pars III.

positio moralis, aliunde solum probabilis, vel impertinens legibus propriè divinis vel naturalibus, robur habeat, & vim obligationis, ad alterum finem, vel supernaturalem, & sic est *Lex Canonica*, vel naturalem, & sic *lex civilis* vel politica nominatur.

Rememorandum est tamen id, quod jam dictū repetitur, *paucisimas inveniri leges, quæ non se mutuo participant, sed ratio distinguit eas & secerit.*

Transcamus consequenter post sermonem de justitia, de jure, de lege, loqui de *jurisdictione, de dominio & politia.*

Jurisdicctio describitur vel interpretatur, quod est *juris dictio*, id est potestas seu facultas exercendi jus. Vel dicitur *jurisdicctio*, quasi *juris dictio*, i. e. pronuntiatio seu promulgatio juris.

Quæ *jurisdicctio quadruplex* est, juxta quadruplicem legem, divinam scilicet naturalem, canonicam & civilem. Ita quod *jurisdicctio divina* est potestas exequendi jus quod competit alicui secundum legem propriè divinam, & hoc in alterum vel tanquam in alterum. Non enim proprie dicitur habere quis jurisdictionem in semet ipsum. Nisi fortè consideretur tanquam alter, sicut vellent aliqui de pœnitentia dicere. Proportionalis est descriptio triplex triplicis alterius jurisdictionis, secundū triplicem legem,

Dividitur autem quandoque *jurisdicctio* in *coercitivam*, quæ scilicet fertur in invitum, & in *directivam* seu regulativam & ordinativam, qualis fuisset etiam in statu innocentie, & qualis est sapientis ad insipientes, perfectioris ad imperfectiorem, ut patet in Angelis. Ita etiam posuit *Dionysius*.

Subjungamus de *dominio*, quod ita describi potest: *Dominium est potestas propinqua assumendi res alias velut alias in sui facultatem vel usum licitum, secundum jura vel leges rationabiliter institutas.*

Invenitur autem hoc modo *dominium sexplex*: *Beatificum*, originale, gratificum, evangelicum, canonicum, politicum. *Beatificum* est *dominium* secundum leges gloriæ. *Originale* *dominium* est secundum leges originalis justitiæ. *Gratificum* est *dominium* secundum leges gratiæ gratificantis, *Evangelicum*

K

licum

licum est dominium secundum legem proprie evangelicam. Et ita de reliquis duobus suo modo. *Primum* fundatur in titulo gloriæ, *secundum* in titulo originalis justitiæ. Et ita de reliquis suo modo.

Possimus autem contractus loqui de *triplici dominio*, quorum *unum* fundatur in titulo charitatis gratificantis; *alterum* in titulo alicujus gratiæ supernaturalis solum gratis datæ non gratificantis; *tertium* in titulo doni alicujus purè naturalis, sicut est electio vel naturalis successio ad aliquem principatum.

Describitur autem *dominium caritatis*, quod appellatur à multis *evangelicum*, quod est dominium immediatè à Deo constitutum, fauens secum ex æquo quotlibet dominos, & inabdicabili servata charitate se extendens ad omnia. De hoc dicit Apostolus, quod nostra sunt omnia. Quia diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Quoniam ad titulum charitatis adjiciuntur omnia abunde, ad fruendum vel utendum quæ in cœlis sunt & in terra, in mari & in omnibus abyssis.

Describeretur conformiter *dominium originalis justitiæ*, quod est donum Dei, quo creatura rationalis jus habet immediate à Deo assumere alias res inferiores in sui usum & consecrationem, pluribus competens ex æquo, & inabdicabiliter servata originali justitiæ, seu integritate naturali. Hoc modo habuit Adam dominium super volucres cœli & pisces maris.

Describeretur proportionabiliter *dominium libertatis creaturæ*, quod est facultas propinqua, resultans ex liberalissima condescensione Dei, se donantis, ad agendum vel non agendum cum anima rationali in productione suorum actuum effectorum, vel in eorum suspensione, ad finem consequendæ beatitudinis ordinata.

Porro quid sit *dominium* aliud fundatum in gratia supernaturali solum gratis data, potest apparere consideranti naturam gratiæ talis, sicut dicit Apostolus, quod spiritus prophetarum subiecti sunt eis, & fides informis facit miracula,

Contractius tamen locuti sumus in prima consideratione, dum *potestatem ecclesiasticam* descripsimus, quæ *dominium ecclesiasticum* dici potest.

Præterea *civile dominium* seu *politicum* est dominium, peccati occasione introductum, non competens pluribus ex æquo, retinibile & abdicabile, servata vel non servata charitate, fundatum in legibus civilibus & politicis, secundum quas potest abdicari, vendendo, donando, negligendo, permutando. Unde apud Ecclesiasticos invenitur *tale dominium* suo modo, nec fundatur in charitate, nec in fide. Quoniam apud infideles & injustos peccatores justè manet tale dominium.

Postremò tandem habito sermone de justitiæ, de jure, de lege, de jurisdictione, de dominio, loquamur aliquid de *politiciæ*, describentes eam, quod est *communitas ordinata ad suum aliquem perfectum*. Est autem ordinatio vel ordo, parium dispariumque rerum, sua unicuique tribuens dispositio. Convenit igitur profus *ordo* cum justitiæ, quæ dat unicuique quod suum est. Propterea fuit enunciatum per Prophetam, quod *opus justitiæ est pax*. Cur ita? phanè, quia nihil aliud est pax, quam ordinis tranquillitas. Hanc vero tranquillitatem, ordinis facit justitiæ, jus suum unicuique tribuens. Quia jure dictum est: *justitiæ & pax osculate sunt*.

Politiarum vero alia est *cœlestis*, de qua nihil ad præsens; alia est *humana* duplex *Viatorum*: una, quæ vulgato & appropriato nomine dicitur *ecclesiastica*, altera *secularis*.

Secularis autem dividitur ab Aristotele politizante in *tres*: quarum *primam* vocat regnum, *secundam* dicit Aristocratiam, *tertiam* nominat vocabulo generali appropriatè politiam, quam dicere possumus *timocratiam*.

Describitur *regnum*, quod est politia sub uno, bono; vel expressius, quod est congregatio communitalis perfectæ sub uno, secundum leges suas bonas, pro Rep. Dicitur autem *unus ille bonus* vel Rex vel Imperator seu Monarcha, quæ non propriè principaliter sed commune bonum intendit in suo principatu.

De.

Describitur *Aristocrata*, quod est congregatio communitatis perfectæ sub paucis, bonum Reipublicæ per leges suas principaliter intendentibus; ut Senatus.

Describitur *politia* appropriato nomine, seu *timocrata*, quod est politia sub plurimis bonis. Vel expressius, quod est congregatio communitatis perfectæ sub plurimis, utilitatem Reipublicæ per leges suas principaliter intendentibus. Dicitur *perfecta communitas*, ad differentiam œconomicæ conversationis, quæ sibi perfectè non sufficit. Dicitur *secundum leges suas*: Quoniam in hoc attenditur principatus dominantis, si secundum leges suas inveniatur ultro regere politiam, alia lege non arctatus.

Omnis idcirco *Politia Ecclesiastica*, siue dominetur unus siue pauci, siue plures boni, dicitur propriè *divina*. Quia secundum leges supernaturales debet quilibet regulationem accipere.

Et ita perspicuum est, quod *tres* istæ *politie* uniantur in Ecclesia aliter quam in civili politia, propter divinæ legis unitatem.

Perspicuum est consequenter, quæssionem hanc sapere blasphemiam & hæresin Pelagianam, sc. Num in ecclesiastico regimine Theologia præponi debeat alteri scientiæ, naturali vel humanæ? Non enim sumitur hic ecclesia pro templo materiali, quod ædificare melius sciret latomus quam Theologus aut jurista. Nèc de ecclesia tantummodo debet fieri sermo pro solis proventibus & redditibus & jurisdictionibus ecclesiasticis, ad temporalitatem & vitam hanc civilem respicientibus. Quonium esset hoc pure gentiliter sapere. Ita tamen annales etiam de ecclesia plerumque concipiunt, prout operibus & verbis insinuant, extollentes usque in cœlum, si quis Episcopus aut Abbas laboraverit ut stent mœnia & prædia, cum suis jurisdictionibus, & permittat ruere subditos per errorum devia, in fide catholica & bonis moribus. Sic autem posset secularis unus, expertus œconomus judicari frequenter utilior in Ecclesiastico regimine quam

Tom. VI, Pars III.

Theologus aut Jurista.

Considerari igitur debet *Ecclesia*, pro ut instituta est à Christo super firmam petram fidei, ad finem supernaturalem, secundum legem evangelicam & sacræ scripturæ divinitus regulatæ, secundum quam debet regulari iudicium de fide & moribus subditorum. Quoniam *re-*

Etum, est iudex sui obliquus. Pro qua fide conservanda deberent in curia Romana constitui *auditores causarum fidei*, in Theologia peritissimi, nec corrupti moribus. Quas causas omnes dicunt aliqui ad sedem Apostolicam referendas esse. Licet hoc nimis generaliter intelligatur. Attendatur, si hoc æquè rationabiliter fieret, sicut *auditores causarum profanarum* sunt ordinariè & collegialiter instituti.

Postumus conformiter ad prædictam Philosophi politiam, tripliciter distinctam in naturali regimine, *politiam Ecclesiasticam* dividere; quod *alia* est *papalis*, *alia collegialis*, *alia synodalis* seu *Concilii generalis*. Papalis imitatur regalem: Collegialis Dominorum Cardinalium imitatur Aristocratiam: Synodalis generaliter imitatur politiam, seu timocratiam, vel potius est perfecta Politia, quæ resultat ex omnibus.

Sunt ex adverso Politie, si taliter appellari merentur, quæ non libere & tanquam paternali regimine ducuntur sicut præcedentes, sed despotico & servili jugo trahuntur, vel ex proprio demerito, permittente Deo, qui regnare facit hypocritam, dicente Job, *propter peccata populi*, vel aliunde, iusto ejusdem Dei iudicio.

Vocat autem eas Aristoteles, primam *Tyrannidem*, alteram *oligarchiam* & tertiam *Democratiam*. In *Tyrannide* præsidet unus, proprium tantummodo bonum inquirens, volens, subditos impotentes, indoctos, & divisos ab invicem esse. In *Oligarchia* præsidet pauci similis conditionis, super alios. In *Democratia* præsidet sibi ipsi multitudo, nequam, ubi quærit unusquisque quæ sua sunt, non quæ communia.

Cognoscat ex his studiosus lector, si possit in Ecclesiastica Politia tale aliquid tripliciter & proportionabiliter in-

K a

veni

veniri. Denique, nihil de Politiis mixtis expressimus. Quoniam ferè nulla est, quæ mixtionem excludat, sed à prædominanti talis vel talis nominatur.

EPILOGUS

Breve totius libri de Ecclesiastica potestate argumentum.

E Pilogando dicimus, quod à prima *justitia* derivatur *ius* generaliter in omnem creaturam, specialiter in creaturam rationalem. Et hoc secundum *multiplices leges*. Secundum *proprie divinam*, secundum *proprie naturalem*, secundum *Canonicam*, secundum *civilem*. Fundatur inde participata *justitia*, imitatrix *divinæ*.

Dehinc *jurisdictio quadruplex*, secundum quadruplicem legem, *proprie divinam*, *proprie naturalem*, *canonicam* & *civilem*.

Et de qualibet harum dupliciter haberi sermo potest. Quoniam alia est *coercitiva* in invitum, alia *doctrinalis, directiva* vel *arbitraria* seu *spontanea* dici potest.

Porro secundum *leges & jurisdictiones* fundantur *dominia*; unum *gloria*, alterum *justitiæ* originalis, aliud *gratiæ* gratificantis, aliud *evangelicum*, secundum *leges proprie divinas*, aliud *Ecclesiasticum* secundum *leges canonicas*, aliud *politicum* vel *civile*, secundum *leges civiliter datas*.

Amplius verò fundantur secundum prædicta diversæ *Politie*; una *regalis* seu *libera*, altera *servilis* seu *despotica*.

Et utraque dividitur in *ecclesiasticam* & *secularem*.

Secularis libera & bona dividitur in *regnum*, in *aristocratiam*, & *timocratiam*. *Servilis* & mala in *tyrannidem*, in *Oligarchiam* & *democratiam*.

Ecclesiastica, bona, dividitur proportionabiliter in *Papatum*, in *Cardinalatum* & *Synodum*. Mala verò, re ipsa magis huic adverso triplici modo cognoscitur quam nomine.

Tandem sub *Ecclesiastica Politia* continetur appropriato nomine *potestas Ecclesiastica*, quæ primò dividitur: Quoniam una est *ordinis*, altera *jurisdictionis*.

Potestas ordinis duplex, una super corpus Christi verum in *consecratione*, alte-

Hæc verò latius explicata sunt in Tractatu quodam *de Vita spirituali*, & in sermone illo: *Dedit ei omnia Pater in manus*.

ra super corpus Christi mysticum in *sacramentorum ministracione*.

Potestas jurisdictionis duplex, una in foro *exteriori*, altera in *interiori*.

Potestas in exteriori duplex, una *coercitionis* secundum *legem proprie divinam*, quæ est *excommunicatio*, altera *secundum leges positivas*, *Canonicas* seu *civiles*, quæ *jurisdictioni seculari* similis est.

Rursus *potestas jurisdictionis in foro interiori*, duplex est, una *clavium scientiæ* & *potestatis in absolutione* seu *remissione culparum*, altera in *pœna commutatione* per largitionem *indulgentiarum*.

Postremo tripliciter habet considerari *potestas ecclesiastica*; uno modo, in se, *formaliter* vel *absolute*; alio modo, ut in hoc vel illo supposito *materialiter* seu *subjective*; tertio modo, *usualiter* seu *executive*.

Uusus vero quadruplex est, *licitus* & *ratus*, *licitus* & *non ratus*, *illicitus* & *ratus*, *illicitus* & *irritus*. *Ratus* verò dupliciter: vel de *jure* vel de *facto*.

Et sic finitus est tractatus de potestate Ecclesiastica.

Explicit tractatulus De potestate Ecclesiastica & De origine juris & legum, magis ad inquisitionem veritatis quam ad determinationem editus, & pronuntiatus Constantia, Provincia Moguntinense, tempore generalis Concilii, pro parte M. Johannis de Gersonia, Cancellarii Parisiensis, Anno à Nativitate Dni 1417. die 6. Febr. Et scriptus per Fr. Henricum Pistorem, Priorem S. Victoris, eodem anno, 15. Junii, in eadem civitate Const.

In uno MSC. Helmstad. hæc clausula: *Hunc tractatum de potestate Ecclesiastica & de origine juris & legum fecit M. Johannes Garsen, Sacra Theologia Doctor, Cancellarius Parisiensis, & composuit eum in sacro Concilio Const. Ao. Dni MCCCC XVII. Et magis ad inquisitionem veritatis quam ad determinationem editus fuit & pronuntiatus Const.*

In altero MSC. Helmſtadienſi hæc clauſula :

De hoc opere finito laudetur Deus per infinita ſecula ſeculorum Amen. Hanc Tractatum De potestate Eccleſiaſtica & de origine juris & legum fecit Magiſter Johannes Garſen, ſacra Theologia Doctör, Cancellarius

Parisienſis, & compoſuit eum in ſacro Concilio Conſtantiendiſ, Anno Dni MCCCC XVII. Scriptus pro Domino Martino, Priori Monasterii Mellicenſis, Ambaſſatore præfatorum Fratrum ac Dominorum in ſacro Concilio Baſilienſi, ſub Anno Domino MCCCC XXXVIII. XIII. die menſis Martii.

TOMI VI. PARS IV.

DE FATIS CONCILII CON-
STANTIENSIS.

AB exordio revocare Conſtantiendiſ Concilii faciem, & quæ à ſine ejus per ſequentia in hanc ætatem uſq; ſecula ſit expertum ſata, quæq; de eo ſint lata eruditorum in toto orbe *judicia*, indeque prognata doctorum *certamina*, vel & Principum *bella*, longum eſſet contexere volumen.

Ægerrimus ſane Eccleſiæ illo tempore ſtatus, regimenque illius miſerrime comparatum, effecerunt, ut à toto orbe hoc Concilium expeteretur. Contigitque *divino fato*, ut Chriſtianiſſimus Imperator Sigismundus brevi ante in ſolum regni Romano Germanici eſſet evedtus: Cujus pietate & ſapientia anima hujus Concilii conſtaret. Qui & *divino creditum inſtinctu*, Conſtantiam Germanorum pro Concilii theatro deſtinavit. Cujus auguſti conſilii vim ac finem auguratus cum dolore Johannes Papa, expertus mox in vinculis. *Singulari* proinde *fato* Imperator Chriſtianiſſimus Sigismundus, in Imperiali throno emittit, quando omnia conſula ac conuſſa in Eccleſia & republica medelam expectarunt.

Illuſtre porro *fatum*, quod ſpe emendationis, ad quam univerſa Eccleſia & republica Chriſtiana enixe adſpirarat, totus pene orbis illuc confluere.

Novum & ſalutare *praſidium*, quod totus orbis ibi congregatus in certas Nationes diſtingueretur, pro votis & ſuffragiis rite recteque colligendis, rebusque arduis infinitis apte expediendis.

Difficili nutu in tres Pontifices ſede movendos univerſi conſpirarunt.

Difficiliori conatu Johannes Papa præſens Papatum proſus exuere compulſus, *Ancipiti fortuna*, fuga è Concilio elapſus Papa, Concilium diſſoluturus.

Triftiori eventu, ſynodus bello in Auſtriacum, ob Papam è Concilio ſubductum quaſſata.

Proſperiori ſucceſſu, Papa Gregorius ad nutum Cæſaris & Concilii ſponte Papatu ceſſit.

Infortunio, incendia vel invito Cæſare parata, quibus humanæ carnes Huſſi & Hieronymi aſſarentur.

Laborioſo impetu & fauſto conſilio Cæſar in Hiſpaniam proſectus, Hiſpanos movit, ut Benedictum Papam Papatu moverent.

Tadiuſum, quod condemnaretur quidem in Concilio Petitiſana doctrina, in Principes injuria, non abſolveretur tamen liſ periculofa.

Moleſtum, quod Sefſione IV. præter Concilii ſpem, Synodalia decreta mutilarentur, ſine mora licet reſtituta & redintegrata.

Fortunatum & ſalutare, quod Reformatorio inſtituto diſpiceretur de Eccleſiaſtico ſtatu emendando.

Lacrymabile, quod amarulentis litibus hoc Reformationis negotium differretur ac tandem rumperetur.

Augustum, quod Electores & Principes à Cæsare in Concilio, novus Papa à Concilio, crearentur.

Quæ & alia omnia *fortune discrimina*, usque ad Concilii finem, ex *superioribus Tomis* luculenter constant.

Nec minoris momenti *fortune Concilii ab illius fine*. Quanti fieret apud *posteror*: Quæ de illo illiusque Decretis lata *judicia*: Quæ inde subnatæ *controversia religiosa*: Quæ ex cineribus suscitata *bella*.

Quæ omnia brevi haudquaquam comprehendi possunt volumine.

Mittimus ergo exilia *Gersonis* & aliorum virorum eruditorum, quod sincerius & animosius veritatem in Concilio propugnassent, quam ferre potentiores adversarii sustinuerant.

Mittimus diuturnum *bellum*, in Hussitas & Bohemos à fine Concilii motum.

Ratum Concilii Const. decretum de novo Concilio *Senis* celebrando, quod inchoatum, etsi mox ruptum, reformatione, in Constantiensi Concilio definita, non confecta.

Ratum Concilii Const. decretum, de novo Concilio à fine Senensis intra decennium pro Reformatione status Ecclesiastici perficienda congregando. Quod factum *Basilea*.

Roborata *Constantiensis Concilii* ejusque decretorum *autoritas* in Basiliensi Concilio, multis sessionibus.

Velicata mox ac impugnata à novo Pontifice Eugenio IV. ejusque *asseclis*.

Defensa à viris illustribus in Basiliensi Concilio permultis scriptis, vastisque voluminibus.

Ut universi *Basiliensis Concilii nervus*, & præcipuum argumentum, sit fere nil aliud, quàm *luculentissimus in Constantiense Concilium Commentarius*.

A quo tempore acriter disputari cœptum de sensu vel & autoritate quorundam Constantiensium Decretorum.

Quas lites *Papa Pius II.* aluit ac sufflaminavit. Ita ut hæc literaria bella, ad nostram usque ætatem lento gradu protraherentur.

Ceterum, ut luculento constet exemplo, quid illa ætate, *Basiliensis Concilii tempore*, judicaverint viri illustres, de *Constantiensis Concilii dignitate atq; autoritate*, quid de Decretorum ejus vi ac robore, nec non de venerabili ejus scopo, & infracto Ecclesiastici status reformationem procurandi studio, denique de Conciliorum generalium summa necessitate: Ex magno *antiquorum monumentorum cumulo*, quæ in *Basiliensis concilii teatro* comparuerunt, quibus illustre Conciliorum decus illustratum, unum hic stitisse suffecerit, *Appendicis instar*, sed & *Commentarii* numero in magnum hocce Concilium Constantiense.

Tantoq; sollicitius hoc Opus ex reliquo ineditorum operum apparatu selegimus, quanto certius, ipsummet *hunc virum illustrem Concilii Constantiensis rebus interfuisse*, quique in luce ejus versatus de magnis rebus graviter publice coram tota Synodo, præsentem Cæsare, Principibus, Cardinalibus, Episcopis, & Legatis regiis disseruit, ipso met irrefragabili in ipso hoc libro teste.

Accedit, quod illum interpretem hic quæreremus, qui non in Germaniæ sinu natus, videri potuisset cœlo aliquid dedisse Germanico vel gentis suæ gratiæ, sed qui *ex remoto Hispania orbe* oriundus, sincere, sine furo & affectu judicasset. Ut confidamus, officium hocce posteritati fore gratum.

Ceterum, utrum hic *Andreas Episc.* extiterit ille, qui alias de *Engubio* dictus, *Decretorum Doctor*, an alius, nostrum nunc non fuit per varios alios labores inquirere. Quod si alicui videbitur Hispanus incaluisse, ac navos cleri acerbis perstrinxisse, quos Concilii ope emendatos cuperet, dabit hoc prudens lector vel zelo *Episcopi*, vel cœlo *Hispanico* calidiori, vel *sceleribus* illius *evi*, quæ medelam omnem respuerent, indeque vel styli aciem vel sanguinis æstum postulerent.

En ergo apertam & ingenuam *Episcopi Hispani* frontem.

ANDREÆ

Vid. supr.
Tom. V.
in Dach.

ANDRÆÆ, EPISCOPI MAGORENSIS,
HISPANI,

Incltyti in Constantiensi Concilio Oratoris, in Sessione Vta, cum auctoritas Concilii publicis decretis confirmaretur, illeque solennem orationem haberet, eminens,

GUBERNACULUM CONCILIORUM,
Juliano de Cæsarinis Cardinali

in scriptum,

eiq; in Basileensi Concilio Præsidenti

A. 1435. missum atque oblatum.

Ex antiquo & præclaro Codice MSC. Helmstadiensi, h. t.

Gubernaculum conciliorum, per Dominum *Andream, Episcopum Magorensem,* natione *Hispanum*, editum, & Domino *JULIANO* Cardinali ad Concilium Basiliense transmissum.

In MSC. Helmst.

Ad perpetuam conciliorum generalium memoriam ac ipsorum reformationum fiendarum, ac constitutionum ac statutorum in eisdem ordinandorum, *Avifamenta* nonnulla, corrigenda, addenda, minuenda per Vos, Pater Reverendissime, domine *JULIANE de Cæsarinis, tituli S. Angeli Cardinalis* dignissime, & nunc in sacro Concilio de consensu universalis ecclesie Catholice, & sanctissimi Domini nostri Papæ *EUGENII IV.* Præsidentis justissimi, tibi scribo. *Tractatum presentem* ex toto corde, cum zelus domus Dei & sponsæ Christi à suis

amicis derelictæ vestram dominationum urgeat, & quasi compellat pro ejus justitia & reformatione agonizare, & usque ad mortem pro ejus justitia certare, Vestræ Paternitati *transmitto*: Non ea determinando, nec meo sensui inhærendo. Quinimò protestor, si meorum Majorum præcepta jussierint, ea revocare, cassare, annullare, publicè & occultè, & solum id tenere; credere & asserere, quod credit, tenet & asserit sancta mater universalis ecclesia & sancta Romana Curia.

PARS I.

De Jure Concilii in emendationem ac reformationem status Ecclesiastici.

CAP. I.

Quod mundus regatur auctoritate Pontificum & Regia potestate.

Et quod à Romana Curia sit Reformatio inchoanda.

Imprimis pro fundamento totius reformationis noto illam auctoritatem Decreti sancti, scriptam *dist. 96.* ubi dicitur: *Duo sunt, quibus principaliter iste mundus regitur: Auctoritas sacra Pontificum & Regalis potestas. In quibus tantò gravius est pondus sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regibus hujus mundi in divino iudicio sunt reddituri exactam rationem.* Hæc ibi, Et hisunt duo gladii à Christo ecclesie in persona Petri dati, cum dixit Petrus: *Eccc duo gladii hic.* Et Christus Jesus dixit: *Sufficit.* Sunt enim duo gladii, quorum unus est *spiritualis*, alter *temporalis*, ad faciendam vindictam in nationibus, & increpatione in populis.

De primo patet. Tenetur enim, secundum Apostolum, Jesu vicarius arguere, obsecrare, increpare delinquentes fideles, & ligare ac solvere, juxta commissionem Christi, *Matth. XVI.*

Quoad secundum patet per nostrum sanctum Hispanum, *Isidorum, 23. q. 5. in cap. Principes seculi, & in c. Res.* Ubi dicitur: Res ecclesie aliter esse tutæ non possunt, nisi quæ ad divinam confessionem pertinent, & regia & sacerdotalis defendat auctoritas.

Si i.

Si igitur istæ *due potestates* debent mundum regere, & populum Christianum in confessione divina, & iustitia, pace, fide & charitate, & quacunque virtute gubernare, & de eis rationem in divino examine reddere: *Ante quàm alios inferiores reforment, corrigant, & curent, necesse est, quod se ipsos primò reforment, per bona exempla & virtutes, ne cuilibet ipsorum dicatur: Medice, cura te ipsum.* Quia cum pastor per abrupta graditur, necesse est ut in præcipitium grex ducatur.

A Romana ergò curia, & à Principibus seculi fidelibus est reformatio incipienda in conciliis generalibus, & à fortioribus, qui videntur regere populum, Prælati, Episcopis & majoribus. Eis enim à Christo dicitur: Vos estis lux mundi. Et iterum: sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui est in cælis.

A Romana ergò curia est reformatio incipienda. Quia Romana curia est unum luminare maximum, ad mundi firmamentum & regimen posita, ut notat c. Solite, De majoritate & obedientia. Et idèd si langvor non fuit curatus in capite, totum corpus invadit, ut dicit c. Sunt inquam, 2. q. 7. vulnerato. Namque pastore langvente, quis curandis ovibus adhibebit medicinam? Aut

qualem fructum de se producturus est, cujus gravi peste radix infecta est, 1. q. 1. *Sequitur.* Langvescente enim capite facilius reliqua corporis membra inticiuntur, 6. q. 1. Non enim facit episcopum dignitas, sed bona vita, 2. q. 7. Non omnes Episcopi sunt Episcopi & c.

Ergò restringenda est potestas à malis & scandalis, potestas spiritualis & etiam temporalis, ut nihil sibi vindicet in ipsa cupiditas, quæ radix est omnium malorum, quæ fuit in curiis præfatarum potestatum *Xl. q. 3. Illa.* Et pœna unius debet esse metus multorum, 2. q. 7. c. *Quapropter.* Et dignum est, superiores pati ab inferioribus ea, quæ inferiores ab eis pati despiciunt, 2. q. 5. *Accusatores.*

Quid enim est reformatio, nisi peccatorum & malorum desertio, & bonorum introductio, & legis & mandatorum Dei impletio, & pœnitentiæ susceptio, ac vitæ emendatio, quam Christus Jesus primò prædicavit, dicens: *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cælorum.*

Ab istis ergò duabus potestatibus est incipienda reformatio & exequenda. Quia, *istis reformatis facilius fiet reformatio in inferioribus ac subditis. Quia quicquid agitur à Prælati, trahitur in exemplum à subditis, ait Gregorius.*

CAP. II.

Quis habeat reformare auctoritatem Pontificum & Regum.

Sed antequam dicam aliqua Avisamēta de huiusmodi reformatione, quærebatur à me sæpius paupere & ignaro juris: Quis est ille, qui super duas potestates habet jurisdictionem ad eas reformandum & corrigendum, præsertim spirituales potestates? Cùm jura clament & dicant de Papa, 9. q. 3. *Nemo judicabit primam sedem, quæ est Papæ.* Item 40. distinct. Si Papa. Ubi dicitur: *Papa ceteros judicat, & à nemine judicatur, & nullus est, qui dicat sibi, cur hoc facis? Quia aliorum causas Deus voluit per homines terminari, sed sedis illius Præsulem suo sine questione servavit arbitrio.* 9. q. 3. *Nemo.* Et sola Romana Ecclesia suâ auctoritate debet de

omnibus judicare, de ea verò judicare nulli permittitur. 8. q. 3. *Episcopo, & c. sequenti.*

Et de hac correctione, iudicio, & reformatione, sunt multa jura & dicta sanctorum patrum, quæ causa brevitatatis omitto.

Ad istam interrogationem nihil unquam respondi nec scripsi assertivè, sed solum opiniones aliquorum Doctorum de hac materia loquentium dixi. Quæ opiniones sunt in triplici differentia.

Quidam enim asserunt, quod Papa non potest judicari nec reformari contra voluntatem suam, iudicio publico, non solum à quacunque persona vivente particulari: Imò etiam ex causa hære-

hæreseos, non potest reformari, nec judicari, nec condemnari ab ipso sacro concilio generali. Quia dicunt, quod major est potestas Papæ in jurisdictione, in dominio, in correctione, in reformatione, in auctoritatis executione, & clavium ligatione & solutione, quam sit potestas universalis Ecclesiæ. Quia sibi soli dictum est à Christo: *Tu es Petrus, & supra hanc Petram &c.* Et, *Tibi dabo claves regni caelorum.* Tibi, inquit Christus, primò & principaliter. Et statim Christus, quod Petro promissit, adimplevit, dicens: *Quodcumq; ligaveris &c.* Et post resurrectionem sibi soli dictum est à Christo, *Joh. XXI. Pasce oves meas.* Et primus potestatem à Domino accepit, & populos ad fidem Christi convertit, *d. stin. 21. In novo testamento.* Et ipsi primo Pontificatus datus est in ecclesia, ut ponitur *ibidem.* Et *Ambrosius l. 9. 7. in c. Beati Petri*, dicit: *Roma principium & caput obtinet nationum.* Item, *ipse Petrus caput est totius ecclesiæ. Ipsi enim sedes prima est, ad quam omnia negotia sunt referenda, 24. q. 1. Rogamus.* Et ideo ejus judicium solus Deus sibi reservavit: Quia vocatus est in plenitudine potestatis, & aliæ ecclesiæ sunt vocatæ in partem sollicitudinis, *2. q. 6. Decreto.* Et statuta & decreta consimilia, in his præsertim, quæ fidem non tangunt, sunt determinata, & ab ecclesia tam de jure, quam consuetudine de potestate Papæ approbata, etiam per concilia generalia. Quæ generalia concilia nunquam expresse determinaverunt, potestatem Papæ esse inferiorem generalis concilii potestate, nec definiverunt, Papam Romanum corrigi, & reformari per concilium generale, nisi in fide esset devius pertinaciter, aut inutilis & remissus.

Imò dixerunt, quod nemo judicabit primam sedem, justitiam temporaliter desiderantem. Neque ab Augusto, nec à toto clero, nec à populo Judex judicabitur. *9. q. 3. Nemo.* Attento, quod solus Papa potest & debet convocare generalia concilia: Quia pastor est generalis in Dei ecclesia & præstat auctoritatem conciliis. Et sine suo beneplacito, aut sine sua convocatione si fiant,
Tom. VI. Pars IV.

non sunt concilia dicenda, sed conciliabula, ut in *dist. 17. Decretorum* ponitur. Arguitur ex hoc, quod Papa à conciliis non potest corrigi, accusari, reformari, deponi, nisi *in casu hæreseos pertinacis*: Et quod potestas Papæ est major, quam universalis ecclesiæ, & quod Papa est superior conciliis generalibus in auctoritate, in jurisdictione, dominio & potestate.

Et ideo isti de *ista prima opinione* dicunt, quod in statutis & in reformationibus generalium conciliorum Papa potest interpretari, dispensare, & contravenire, ac revocare, præsertim in his, quæ fidem non tangunt. Et hoc de illo articulo.

Secunda opinio est aliquorum Doctorum, volentium, pro auctoritate tam concilii, quam Papæ, jura salvare, & decreta sanctorum Patrum, prout jacent, defendere. Qui dicunt, quod nec Papa potest à conciliis reformari, corrigi, accusari, judicari aut condemnari: Nec concilia generalia ab ipso Papa convocata etiam per ipsum Papam possunt corrigi, accusari aut condemnari.

Et ideo dicunt isti, quod *æqualis potestas est Papa, in reformatione, tam in membris, quam in capite, & in hæreseos extirpatione, & quacunque condemnatione, & in quacunque jurisdictione & auctoritate, cum potestate universalis ecclesiæ, seu generalis concilii, quod Ecclesiam universalem representat.* Quia Papa habet se sicut caput in hoc corpore mystico Ecclesiæ. Et universalis ecclesia habet se sicut membra. Et hæc duæ potestates mutuo se debent juvare, defendere, fovere, curare & reformare. Quia secundum Apostolum, unum corpus sunt in Christo, singuli autem alter alterius membrum. Et nos omnes in unum corpus baptisati sumus, & habemus unum Deum Jesum Christum, unam fidem, unum baptisma, unum ovile, & unum pastorem. Ideò, ad denotandam hanc æqualitatem potestatis, qua mutuo se debent juvare, & hoc corpus Christi ædificare, curare, & fovere, dixit Apostolus: *Alios dedit Deus Apostolos, alios Doctores,*
L Alios

alios Prophetas, scilicet in ecclesia universalis, alios pastores, ut sint in confirmationem sanctorum, in ministerium & adificationem corporis Christi, videlicet, ut, quod Papa non potest efficere vel reformare per gladii spiritualis auctoritatem, suppleat & reformet universalis ecclesia per universalem executionem & potestatem: Et è contrario.

Et hanc potestatem universalem, scilicet Papæ & universalis Ecclesiæ, denotavit Christus, ut isti dicunt, quando Apostolus in unum congregatis dixit, primò Petro *Matth. XVI. Quodcumque ligaveris super terram &c.* Et in continenti Apostolis omnibus dixit: *Quæcumque solveritis super terram.* Etiam Apostolis congregatis post resurrectionem in unum, qui ecclesiam universalem repræsentabant, dixit: *Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis &c.* Hanc & æqualem potestatem innuit decretum, 21. *dist. cap. In novo*, ubi dicitur: *Petrus primò potestatem à Domino accepit, ceteri verò Apostoli, quorum loco surrexerunt Episcopi, pari honore & consortio eum eo potestatem acceperunt.*

Sed ipsi Apostoli inter se hoc voluerunt, ut Petrus omnibus præfesset, & Cephas, id est caput & principium teneret Apostolatus, quam formam suis successoribus & reliquis tenendum tradiderunt. Hanc & æqualem potestatem declarat decretum, 7. *q. 1. in c. Scire.* Ubi dicitur: *Scire debes, Episcopum esse in Ecclesia, & ecclesiam esse in Episcopo, & quicquid non est cum ipso, non est cum ecclesia.* Hoc idem videtur dicere *c. Loquitur*, 24. *q. 1.* ubi dicitur: *Nemo fraternitatem vestram fallat, Episcopatus unus est, & ecclesia una est &c.*

Item isti Doctores dicunt, quod, ex quo est par potestas concilii & Papæ, quod in statutis concilii potest Papa aliter ordinare & disponere: Et è contrario, Ecclesia universalis seu synodus generalis potest in statutis & decretis antiquorum Patrum & sedis Apostolicæ pro diversitate temporum & personarum aliter disponere, & aliter ordinare, dispensare, judicare, & commutare. Quia una potestas aliam debet juvare

& sublevare, maxime in duobus, scilicet, in hæresium & errorum fidei extirpatione, & iniquarum & malarum consuetudinum destructione, & in Christianorum pacificatione, & infidelium reductione, & ipsorum ad Christum conversione.

Et concludunt isti: Ex quo par in parem non habet dominium, quod in nullo casu potest Papa à conciliis accusari, judicari, condemnari, nisi in crimine hæreseos. Quia tunc est inferior etiam quolibet fidei, & est extra communionem sanctæ matris ecclesiæ, & est præcisus ab Ecclesia ipso facto.

Tertia opinio multorum valentium Doctorum & aliquorum sanctorum Patrum. Primâ facie videntur asserere, quod simpliciter & absolutè non solum in hæresium & schismatum, ac infidelium seu infidelitatis extirpatione, verum etiam in quibuscunq, tangentibus fidem seu statum universalis Ecclesiæ, tam in Christianorum Principum & fidelium populorum pacificatione, quam in vitiorum & malorum ablatione, quam in bonorum & morum ac virtutum reformatione, quam etiam in sacramentorum, & beneficiorum, ac dignitatum, & bonorum temporalium & spiritualium gubernatione, jurisdictione, spiritualitate, auctoritate, ordinatione, dispositione, dispensatione, correctione & executione, potestas universalis ecclesiæ est major & superior, quam potestas Papæ: Et per consequens potestas generalis synodi, quæ præsentat universalem ecclesiam. Dicunt enim, quod hæc potestas ligandi & solvendi, & oves Christi pascendi, data à Jesu Christo S. Petro, super quo est fundata tota Papalis plenitudo potestatis, fuit data à Jesu Christo suæ sponsæ universalis Ecclesiæ primo & principaliter in ipso S. Petro, seu in persona S. Petri, qui post mortem Christi Jesu remanebat ejus vicarius in terris ac minister & dispensator fidelis mysteriorum ipsius Dei, quæ per ipsum Christum erant commissa & data suæ sponsæ, universalis ecclesiæ, ut in quibuscunq, quæ ecclesiæ non possent exequi, seu perficere, gubernare, aut regere, Petrus deberet cum

cum autoritate & beneplacito Jesu spon-
si universalis ecclesie exequi regere &
finire.

*Dicunt ergo isti, quod hæc plenitudo
potestatis Papalis non fuit data Petro, ut
Petro, sed fuit data universali ecclesie,
quæ erat per significationem tota in Pe-
tro. Sicut enim petra, super qua funda-
batur ecclesia universalis, erat Christus
Jesu, seu in Christo Jesu, per significa-
tionem, & non per realitatem, aut ve-
ritatem, sed solum per similitudinem
& significationem: Quia ista petra,
quam Christus illi demonstrabat, cor-
poraliter non erat Christus, dicens,
Et super hanc petram ædificabo ecclesiam
meam. Nam si se ipsum affirmasset esse pe-
tram, falsum dixisset, asserendo se rea-
liter esse petram materiale; Sed di-
xit se esse petram per similitudinem &
significationem: Sic ecclesia Catholi-
ca, quæ accepit à Jesu Christo potesta-
tem ligandi, ac ejus oves & agnos pa-
scendi, in Petro erat tota, in Petro, quan-
tum ad potestatem sibi attributam à
Domino Jesu Christo, significative, si-
militudinarie & figuraliter. Et tamen
non erat Petrus ipsa universalis eccle-
sia realiter, quæ dicitur in symbolo A-
postolorum sancta ecclesia Catholica,
sanctorum communio, quam repræ-
sentat sacrum concilium generale con-
gregatum in spiritu sancto: Quæ, ut
expressius loquar, dicitur collectio &
congregatio fidelium tam Ecclesiastico-
rum quam laicorum utriusque sexus in
Christum Jesum credentium, De consec.
dist. 1. c. Ecclesia.*

Verum isti *probant* superius dicta per
Evangelistas. Quia, ut Christus demon-
straret non dedisse hanc potestatis ple-
nitudinem Petro ut Petro, scilicet li-
gandi & solvendi, sed solum universali
ecclesie in Petro, *Matth. XVI.* statim, ne
inter apostolos fieret de hujusmodi po-
testatis plenitudine contentio, & inter
eos disputaretur, quis eorum esset ma-
jor, Christus in *c. XVIII.* subjunxit, & ex-
pressius ipsi *universali ecclesie*, quæ reside-
bat seu præsentabatur in ipsis apostolis
simul congregatis, *dedit* hanc ligandi &
solvendi potestatem, dicens omnibus: *Quæ-
cumque ligaveritis super terram &c. Patet*
Tom. VI, Pars IV.

ergo, hanc potestatis plenitudinem fu-
isse universali ecclesie datam.

Item *probant* isti, hanc potestatem eccle-
sia esse majorem, quam Papa, primò na-
turali ratione, secundo multiplici au-
ctoritate, tertio exemplificatione, &
quarto potestatis ecclesiasticæ execu-
tione.

Primò ratione naturali. Ratio enim
naturalis dicitur, quod omne totum est
majus sua parte. Cum ergo nos omnes
fideles Christiani secundum apostolum
unum corpus sumus in Christo, singuli
autem alter alterius membra, sequitur
quod totum istud corpus majus sit &
dignius aliqua parte ipsius. Quod er-
go Papa sit membrum hujus corporis,
probat: Quia secundum Apostolum
caput ecclesie est Christus, ejus spon-
sus, & caput Christi est Deus, secun-
dum eundem Apostolum. Si ergo ca-
put Christi est Deus, in quantum est
in Christo, multo magis caput Papæ
est Deus: Et sic Papa, in quantum fi-
delis Christianus & credens firmiter in
Dominum Jesum, est membrum eccle-
siae. Et hoc est, quod dicit Apostolus:
Nos sumus membra, de membro scilicet
Jesu Christo. Ergo totum corpus ec-
clesie universalis est majus & dignius
in auctoritate & potestate, cum sit cor-
pus totum sine ruga sine macula formo-
sum, quam sit ejus pars, scilicet perso-
na Papæ, qui plenus peccatis potest er-
rare, & fieri in fide Christi deformis.
Ergo majus est concilium in potestate.

Item *probat* hæc opinio *Evangelica*
lege. Dixit enim Christus: *Omnis qui
facit peccatum, servus est peccati*: Sed Pa-
pa potest facere peccatum, ergo est
servus peccati. Ecclesia autem catho-
lica nullum peccatum potest facere,
cum sit ædificata super Christo Jesu,
angulari lapide, Ergo est domina pec-
cati. Sed dominus majorem potesta-
tem habet, quam servus: Ergo major
est potestas ecclesie quam Papæ.

Item *probat*: Papa potest peccare,
Ergo ipse subjicitur legi Evangelicæ.
Quia ait apostolus: *si spiritus ducimini,
non estis sub lege*. Subjicitur ergo, in
quantum peccator, correctioni frater-
næ, juxta præceptum Christi, qui ait:

si peccaverit in te frater tuus, corripe eum. Si te non audierit, adhibe tecum duos vel tres, & si illos non audierit, dic ecclesie, si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Ergo Ecclesia secundum Christi Jesu Evangelium ipsum potest arguere, judicare & condemnare: Ergo est major, quam Papa in potestate.

Confirmatur opinio: Quia non est possibile, secundum fidem Jesu Christi, quod Papa possit quacunq[ue] potestate à Christo sibi tradita arguere, corrigere, judicare, aut condemnare sacrum concilium, quod repræsentat universalem Ecclesiam, quæ regitur spiritu sancto, & quæ est sine peccato, & sine macula ante thronum Dei. Quia nullus punitur, nisi propter culpam, quam habere non potest universalis Ecclesia. Et tamen, ut dictum est, Papa potest errare & peccare, & judicari & condemnari per concilium. Ergo major est potestas concilii, quam sit Papæ Romani.

Item naturali ratione probat *Tullius L. 2. de Offic.* quod feritas & immanitas belluæ, seu bestię tyrannicæ, à communitate hominum est segreganda, sicut quædam membra naturalij ratione amputantur à toto corpore, si ipsa sanguine & spiritu carere cœperint. Quia nocent reliquis partibus corporis. Ergo Papa tyrannus, negligens, & remissus, ac à fide devius, ut ponitur *in c. Si papa, dist. 40.* per communitatem hominum, vel à communitate est segregandus à Christianis fidelibus. Ergo communitatis hominum, seu generalium concillorum, major potestas & jurisdictio & executio est, quam sit Papæ potestas.

Item, Universalis Dei ecclesia fundatur *in charitate Dei* maxima, & secundum Augustinum in regula: *Charitas non querit, qua sua sunt.* Et sic intelligitur, quia communia propriis, non propria communibus anteponebat. Bonum ergo commune multorum dignius est quam bonum particularis personæ. Sed universalis Ecclesia est bonum commune, quod nunquam potest deficere: Quia Christus dixit: *Ecce ego*

vobiscum sum usq[ue] ad consummationem seculi: Et Papa est bonum particulare, quod sæpius potest deficere: Ergo bonum commune ecclesie est præferendum potestati & jurisdictioni Papæ.

Item, Virtus unita fortior est seipsa dispersa. Sed sacrum concilium seu universalis ecclesia est virtus, de omnibus Christianis, aut de magna parte ipsorum unita: Ergo est fortior & potentior ad resistendum in tempestatibus navis ecclesie, & tribulationibus, quam sit virtus divisa potestatis Papæ. Ergo est major & superior Papali potestate.

Item probatur hæc opinio multiplici sanctorum auctoritate.

Et primo per *Beatum Augustinum*, qui *in decretis, 24. dist. 1. c. Quodcunq[ue]*, clarè & sine aliqua glossa aut expositione dicit, quod Petrus, qui erat major inter Apostolos, repræsentabat ecclesiam universalem, cui Ecclesie in persona Petri dedit Dominus potestatem ligandi atque solvendi. Unde dicit sic: *Quodcunq[ue] ligaveris & solveris super terram, erit ligatum & solutum in cælis.* Si hoc tantum Petro dictum est, non utique hoc facit ecclesia. Sed ecclesia hoc facit. Sicut, si non esset in mundo Papa, Ecclesia ligaret & solveret, & sacramenta fidelibus conferret, absolveret à peccatis, & ligaret censuris ecclesiasticis. Ergo quæ ecclesia solvit & ligat in terris sunt ligata & soluta in cælis. Quia alias sequeretur, quod multi boni, fideles perirent & morerentur sine absolutione propter defectum Papæ. Quod est falsum. Concludit igitur *B. Augustinus* sic: *Ergo Petrus, quando claves accepit, ecclesiam sanctam significat.* Sed quando claves accepit, nomine ipsius Ecclesie, & pro ipsa Ecclesia, tanquam ejus procurator, actor & factor, eas in se recepit. Et ideo ipse Petrus pro tunc ipsam ecclesiam sanctam significavit & præsentavit. Sicut nunc sancta *synodus Basileensis* repræsentat & significat universalem ecclesiam, licet ibidem non sit tota, nec centesima ejus pars: Ita tunc Petrus significabat totam universalem ecclesiam, & repræsentabat mystice, Sicut *universali Ecclesia* secundum Docto-

Doctores dictum est à Christo in persona Petri: *Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua. Quia si tantum Petro dictum fuisset, utique falsa esset ista propositio. Quia certum est, quod Petri fides defecit. Etiam ecclesia dictum est in persona Petri: Pasce oves meas. Quia si tantum Petro dictum fuisset, jam diu est, quod fuissent oves Christi sine pastu. Et etiam quando non esset Papa in mundo per duos vel tres annos, sicut fuit tempore Constantiensis concilii de anno Domini MCCCC XV. & XVI. oves Christi Jesu essent sine pastore & pastu. Quod falsum est. Quia non sunt sine Ecclesia, in qua est pastus & refectio salvativa. Etiam illud verbum evangelicum sic intelligitur fuisse in persona Petri ecclesie universali dictum, scilicet: *Duc in altum* id est in profundum vitiorum, ait Augustinus. Quia Ecclesia sine Papa potest absolvi etiam à profundissimis & pessimis vitiis, etiam si nullus in mundo esset Papa.*

Hæc opinio etiam probatur lucidissime & subtiliter per B. Augustinum super Johannem, homilia ultima, super isto verbo Johann. XXI. *Pasce oves meas*, dicentem & asserentem, hanc potestatem ligandi & solvendi fuisse datam ecclesie universali in persona Petri. Et dicit sic: *Quando Petro dictum est: Tibi dabo claves regni cælorum: Et: Quodcumq; ligaveris super terra & solveris, erit ligatum & solutum in cælis. Universalem significabat ecclesiam, qua in hoc seculo diversis tentationibus & tribulationibus velut tempestatibus quatitur, & non cadit, quia firmata est super firmam petram, unde Petrus nomen accepit. Non enim petra à Petro, sed Petrus à petra, sicut non Christus à Christiano, sed Christianus à Christo vocatur. Ideo ait Dominus: Tu es Petrus. Et super hanc petram edificabo ecclesiam meam: Quia Petrus dixerat: Tu es Christus filius Dei vivi. Ideo inquit Christus: Super ergo hanc petram, quam confessus es, & non super te, edificabo ecclesiam meam. Petra enim erat Christus, & non Petrus: Ecclesia verò fundatur in Christo, & ideo claves ab eo regni cælorum accepit in Petro, scilicet potestatem ligandi & solvendi peccata. Et sequitur: *Quod enim est per proprietatem in Christo,**

hoc est in Ecclesia per significationem, Petrus in petra. Quia qua significatione intelligitur Christus petra, eadem dicitur Petrus Ecclesia. Hæc est ergo Ecclesia, quam significabat Petrus, cum dicitur sibi: *Sequere me, pro qua universitate passus est Christus. Sicut ecclesia universali dictum est in Petro à Christo: Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua. Et ecclesia in apostolis dicit: ecce ego vobiscum sum usq; ad consummationem sæculi, Matth. ultimo. Hæc ille.*

Hanc etiam opinionem & conclusionem secutus est B. Hieronymus, in Decretis, 24. q. 1. c. *Omniibus his consideratis, hæc ecclesia est domus Dei, fons hortorum, puteus aquarum viventium. Item: Hæc est domus, de qua in Psalmo scribitur: Domine, dilexi decorem domus tuæ. Item: hæc domus Dei, qua dicitur Ecclesia, est, qua claves potestatis ligandi & solvendi à Domino Jesu Christo accepit. Et sequitur per Hieronymum in textu, istius Ecclesie potestas & jurisdictio. Quia ipse dicit sic: *Hanc domum si quis corrigentem, corripientemq; contempserit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Ergo videtur, quod ecclesia potest corrigere & corripere, ac jurisdictionem exercere, & quod habet claves à Christo ligandi & solvendi.**

Hanc etiam opinionem, tanquam catholicam, sanctam & justam, corroborat Gregorius, asserens per acta sua, quod major sit generalium conciliorum, quam sit potestas Romanorum Pontificum. Unde sicut sunt tenenda sancta Evangelia, super quibus non potest Papa dispensare, sic sunt concilia veneranda & amplectenda in Ecclesia reformatione, quam ipse Papa non potest dissolvere nec contra eam dispensare sine maxima & evidenti utilitate & necessitate universalis ecclesie, aut alicujus Regni, aut provincie. Unde ipse dicit sic, XV. dist. Decretorum: *Sicut sancti Evangelii quatuor libros, sic quatuor concilia, quibus, supple, succedunt alia concilia, suscipere & venerari me fateor; cunctas vero, quas præfata concilia personas respiciunt, respicio, & quas venerantur amplector. Quia, dum universali sunt consensu instituta, se & non illa destruit, quisquis præsumserit absolvere, aut ligare, quos absolvent aut ligant. Hæc ibi. Ex quo*

canone concluditur directe, quod nullus nec ipse Papa potest in statutis concilii dispensare, aut ea infringere seu annullare. Sequitur ergo quod major est potestas universalis Ecclesie, quam sit potestas ipsius Papae.

Hæc etiam opinio probatur exemplificatione multorum Romanorum Pontificum, qui temporibus diversorum schismatum fuerunt per concilia generalia depositi, correcti & castigati.

Probatur etiam exemplo Leonis Papae, qui submitit se concilio generali, tanquam suo superiori, & ejus judicio ac determinationi. Unde dicit sic, 2. q. 7. *Nos si incompetenter aliquid egimus & in subditos iusta legis tramitem non servavimus, vestri ac vestrorum missorum cuncta volumus emendare iudicio.*

Hanc etiam potestatem de facto exercuit jam tempore, quo inceperunt concilia generalia sub Papa Sylvestro celebrari, qui fuit Anno Domini Jesu CCCXX, vel quasi, ipsa sancta & immaculata ecclesia universalis, tollendo hæreses, delendo schismata, reformando ecclesiam, deponendo papas seu anti-papas, reducendo per concilia totam Christianitatem ad obedientiam Romanæ ecclesie, & pacem & charitatem, ac multa bona in conciliis generalibus faciendo, quæ longū esset enarrare, sed bene Chronica intuenti possunt patere.

Et dicunt isti de ista opinione, quod jam, ex quo per mille annos & ultra potestas generalis concilii & universalis viguit, gerentes se pro Papis deposuit, & universalem ecclesiam sub uno capite univit, hæreses sustulit, pacem in populo Christiano procuravit, & innumerabilia bona in Dei ecclesia fecit, uti patet legenti Sanctorum Patrum decreta. Et in historia Tripartita quodammodo jam proscrispsit contra potestatem Papæ, quod iuste & merito debet potestas concilii esse major quam potestas Papæ.

Et isti de ista tertia opinione probant intentionem suam reali executione. Dicunt enim, quod præsentibus omnibus Cardinalibus sanctæ Romanæ Ecclesie & multis Archiepiscopis, Patriarchis, Episcopis & Prælatibus, ac diversorum

Principum Ambassiatoribus & Illustrissimo Principe, Domino Sigismundo Romanorum Rege, de consensu omnium, beneplacito & mandato, sacrosanctum Concilium Constantiense promulgavit & promulgari fecit, & definivit hoc perpetuum statutum, die VI. mensis Aprilis, in quinta Sessione ejusdem concilii, anno Domini MCCCCXV. me, qui hæc scribo, eadem die coram Concilio sermocinante, & Domino reverendissimo Cardinale de Ursinis celebrante in Pontificalibus, hoc modo fuit hoc decretum publicatum: *Hæc sancta synodus Constantiensis in spiritu sancto legitime congregata, generale concilium faciens, ecclesiam Catholicam militantem representans, pro extirpatione præsentis schismatis & unione ac reformatione ecclesie Dei in capite & in membris fienda, ordinat, definit, statuit & declarat, quod ipsa potestatem habet immediate à Christo, cui quilibet cujuscumque, status, vel dignitatis, etiamsi Papalis existat, obedire tenetur in his, qua pertinent ad fidem & extirpationem schismatis, & generaliter ad reformationem ecclesie Dei in capite & in membris. Item declarat, quod quicumque cujuscumque status vel dignitatis, etiamsi Papalis existat, qui manifestis statutis seu ordinationibus aut præceptis hujus sanctæ synodi aut cujuscumque, alterius concilii generalis legitime congregati, super præmissis seu ad ea pertinentibus, factis vel fiendis, obedire contumaciter contempserit, nisi resipuerit, condigna penitentia subjiciatur.* Ex quibus sacri generalis concilii statutis liquide patet, quod potestas universalis Ecclesie, quam representat sacrum concilium, est à Christo immediate, & non à papa, vel ab aliquo homine.

Unde glossa decreti super illo verbo Apostoli: *Concilia sacerdotum, 16. distinct. in c. Hinc etiam, Ubi dicitur in textu, Scientes quia ejus sedi primum Petri apostoli meritum, deinde secreta jussione Domini conciliorum venerandorum auctoritas singulari Ecclesie tradidit potestatem &c.* Dicit ibidem glossa. *Habet ergo Romana Ecclesia auctoritatem à Domino & à conciliis, sed Imperator à populo, quia orbis major est urbe, 93. dist. Legimus.*

demnatione in jure, & etiam sapius admonetur, & est continuè deterior & incorrigibilis, nunquid non judicabitur per sacrum concilium, aut condemnabitur, seu privabitur? *Dicunt illi de tertia opinione, quod sic. Et allegant glossam decreti, 40. dist. Si papa. Quæ dicit: Credo, quod si notorium sit crimen ejus, videlicet Simonia, adulterium, perjurium, violentia rapina, & consimilia peccata, & inde scandalizatur Ecclesia, & sit incorrigibilis, quod etiam possit accusari. Nam contumacia dicitur, dist. 81. Si qui Presbyteri sunt. Et contumax dicitur infidelis, 38. dist. Nullus, §. verum. Et sicut si Papa inveniatur devius à fide, judicatur, quia qui non credit, jam condemnatus est: Ita etiam si inveniatur peccator publicus, incorrigibilis & pertinax, scandalizans universalem Ecclesiam, judicatur. Etiam si inveniatur inutilis & remissus, pertinaciter, & notoriè. Et sicut Papa non potest statuere, quod non accusetur de hæresi, quia sic periclitaretur tota universalis Ecclesia, sic non potest ordinare, quod non accusetur de peccato publico & manifesto, Ecclesiam universalem scandalizante, & Christianum populum dilapidante. Quia hoc non licet, 1. q. 7. Si illa. Et 25. q. Sunt quidam.*

Et sic concluditur, quod potest accusari, argui & condemnari pro quolibet peccato notorio & manifesto Ecclesiam scandalizante, si fuerit incorrigibilis, teste apostolo, qui dicit: *Peccatorem coram omnibus argue, ut ceteri metum habeant.* Quia sic Paulus redarguebat Petrum judaizantem. Quia non est facile stare in loco Petri & Pauli, & tenere cathedram jam regnantium cum Christo. Non enim sunt filii sanctorum, qui tenent loca sanctorum, sed qui exercent opera eorum, 40. dist. *Non est.* Non enim facit Episcopum dignitas, sed bona vita, 2. q. 7. *Non omnis.* Et c. *Non vos,* dist. 40. dicit, quod B. Petrus perennem meritorum dotem cum hereditate innocentie transmisit ad posteros. Et quod illi concessum est à Christo Jesu, propter actuum seu per actuum lucem, ad illos solum pertinet, quos par conversationis splendor illustrat. Et quis cum scandalizet, quem apex tantæ di-

gnitatis attollit? Ergò quis erit ille qui judicabit sanctum Papam, & quem cum sancto Petro illustrat par splendor conversationis? Certè nullus. Quia dicit Apostolus: quis vobis poterit nocere, si boni æmulatores fueritis? Ergò dicunt illi de tertia opinione, quod si Papa sit peccator publicus, tyrannus & cupidus cum sua Romana Curia, quod tunc est reformanda, judicanda & restringenda, sub ratione, ipsius Romanæ Ecclesiæ potestas. Ut nihil sibi vendicat in ipsa cupiditas 41. q. 3. *Illud.* Et dignum est, superiores pati ab inferioribus ea, quæ inferiores ab eis pati despiciunt, 3. q. 5. *Accusatores.*

Concludunt ergò isti, quod potestas universalis Ecclesiæ seu synodi generalis convocatae canonicè est major, quam potestas Papa, in auctoritate, jurisdictione & executione. *In auctoritate: Quia potestas concilii est a Deo, Christo Jesu, immediatè, duntaxat: Et potestas Papæ est à Christo & conciliis, ut dictum est. Jurisdictione: Quia orbis major est urbe, dist. 93. Legimus. In executione: Quia sacrum generale concilium potest, per quos voluerit, omnia officia Papæ exequi & exercere, aliàs frustra esset sua auctoritas & jurisdictio.*

Et si dicatur: Solus Papa convocat generalia concilia, ut patet per totum, dist. 19. Ergò major est quam concilium, & solus ipse potest & debet Papatus exercere officia: Ad hoc respondent isti & dicunt: Quod licet ipse solus debeat convocare concilia, non propter hoc est major sua potestas quam conciliorum. Unde glossa decreti in c. Anastasius dist. 19. dicit: Quod ubi de fide agitur, tenetur papa convocare concilium Episcoporum, & tunc sancta synodus major est Papa. Quod patuit in quatuor conciliis, quæ fecerunt Apostoli, quæ Petrus convocabat, & tamen non erat ipse major, quam concilia. Sicut si Rex convocat Regnum, scilicet majores & principales regni sui, & tamen non habet ipse majorem potestatem, quam totum Regnum. Etiam civitatis alieujus præco clamat & convocat viros de ista civitate ad consilium, non tamen propter hoc est ipse major consilio, vel in ipso consilio. Et

Et licet Papa convocet concilia, quod non propter hoc habeat majorem potestatem quam concilia, verificatur primo per *primum concilium Apostolorum*, ut scribitur *Actor. I.* de electione Matthiæ. Quia solus Petrus præsidens inter eos convocavit concilium credentium, & dirigens verba sua ad fratres suos coapostolos dixit: *Viri fratres* &c. Et tunc Apostoli statuerunt duos, & cecidit fors super Matthiam, & connumerarunt eum cum aliis xi. Apostolis. Ecce, quod per decretum hujus sacri concilii ostenditur, quod Petrus convocavit concilium, & tamen ipse non definivit, sed Apostoli simul cum eo. Et hoc concilium fuit tentum Hierosolymis post Ascensionem Christi in cælum, & ante missionem Spiritus sancti. *Secundum Concilium* fuit Hierosolymis post missionem Spiritus sancti convocatum per Petrum, & tentum per eum & Apostolos. In quo statuerunt tria decreta, primum de baptismo, secundum de penitentia, tertium de vita communi inter eos tenenda, ut scribitur *Actor. II.* Quia, cum Apostoli loquerentur linguis variis, prædicabant crucifixum Christum surrexisse à mortuis, & baptismum ac penitentiam, in tantum, quod conversi sunt quasi tria millia ad prædicationem Petri: Et multi de conversis ex gentilibus vendebant possessiones, & ponebant pretia ad Apostolorum pedes: Et tunc Apostoli statuerunt omnia esse communia inter eos. Ecce, quod, dato, quod Petrus prædicasset & concilium convocasset, tamen Apostoli & alii fideles statuerunt illa tria decreta, & non solus Petrus. Per quod videtur, quod major fuit potestas concilii, quam ipsius Petri. *Tertium concilium* fuit etiam in Hierosolymis, *Actor. VI.* Quia cum esset contentio & murmur inter Hebræos & Græcos super officio ministrandæ mensæ, Petrus convocabat multitudinem discipulorum, & tunc Apostoli cum discipulis elegerunt septem, quorum unus fuit Sanctus Stephanus, ad ministrandum mensis, & fecerunt duo decreta, unum, quod Apostoli, qui erant Episcopi, insisterent prædicationi verbi divini, & nullo modo

Tom. VI. Pars IV.

istis negotiis secularibus. Secundum fuit, quod inferiores Apostolis & Episcopis instituerentur, qui negotiis secularibus & actibus servilibus insisterent & vacarent. Ecce videtur, quod licet Petrus convocasset, non tamen ipse solus aliquid in concilio definivit, nec majorem, quam concilium ibidem potestatem habuit. *Quartum concilium* fuit etiam tentum Hierosolymis, super observatione Legalium, de quo scribitur *Actor. VI. & XV.* Quia, licet Petrus convocasset credentes in magna multitudine, & audito Pet. per modum opinionis in ipso concilio, tamen Jacobus minor, qui erat ibidem ordinarius, per modum determinationis de mandato credentium fidelium dixit: *Ego judico* &c. Et super hoc decreto legalium fuerunt literæ missæ à toto concilio, & non à Petro tantum, diversis provinciis sub hac forma: *Apostoli & seniores fratres his, qui sunt Antiochia* &c. Ecce concluditur, quod licet Petrus concilium convocaverit, non tamen in concilio præfuit, nec majorem potestatem, quam concilium, habuit, quia de mandato concilii Jacobus determinavit, & non Papa, Petrus. Ergo minorem potestatem, quam concilium, videtur quod habuit.

Etiam dicunt isti de ista tertia opinione, quod *tempore Constantini Imperatoris* regnantis anno Domini ccc. xx. vel quasi, *sub Papa Sylvestro* ipse voluit concilium celebrari, postquam baptismum suscepit. In qua synodo fuerunt ccc. xiv. Episcopi, prout recitatur in libro conciliorum, qui cum Papa fidem reformaverunt, & Ecclesias ædificari ordinarunt, & multa bona alia peregerunt. *Aliud concilium* fuit tentum in *Nicea*, in quo fuerunt ccc. xviii. Episcopi, & fuit condemnata per eos, & non per solum Papam, hæresis Arrii, ut notatur in *c. canones, XV. dist.* Et alia septem concilia fuerunt tenta satis proximè. Et ita fuerunt octo, de quibus loquitur textus, *xvi. dist. in c. Sancta*. Et dicuntur VIII, quia octo vicibus tenta. Aliquando dicuntur quatuor, quia *in locis quatuor* tenta, ut ibi ponit *glossa*. Et post ista octo fuerunt *alia octo concilia* tenta, de quibus loquitur *decretum 16. dist. c. Sexta*, in quibus

M

Epi

Episcopi præfuerunt, & alii quamplures Christiani, Presbyteri & Diaconi & Clerici Romani, nominati sub multis titulis, quos hodiè tenent Domini Cardinales. Et in eis non Romani Pontifices solum definiebant, sed Episcopi, Presbyteri, Diaconi & Prælati alii stantiebant & determinabant, docebant, & respondebant fidelibus Christianis, narrantes laudes Domini, & virtutes sanctæ Ecclesiæ corroborantes, & nitentes in sacris conciliis, sicut nisi fuerant Apostoli eorum patres & Ecclesiæ sanctæ Doctores. Quia eorum actio nostra est instructio. Quia juxta dictum *I. Petri 1.* non poterant in ipsis conciliis, quæ reguntur à Spiritu sancto, aliud loqui vel dicere, nisi quod Spiritus sanctus dabat eloqui illis: Quia Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines. Et ubi duo vel tres sunt in nomine Christi Jesu congregati, ibi est Christus Jesus in medio ipsorum.

Et sic isti pro corroboratione & fundamento omnium conciliorum generalium dicunt, quod quia pares & æquales fuerunt Apostoli, quantum ad potestatem clavium, ut ponitur *Matth. 16. & 18.* & corroboratur *dist. 21. c. In novo testamento*: Idè potestas omnium Apostolorum, quorum loco succedunt Episcopi, & omnium fidelium Christianorum, conjunctim & in communi major est potestas, quam ipsius Papæ. Quia est unus homo. Quia virtus unita fortior est seipsa divisâ, ut dictum est. Et idè Johannes in revelatione divina sibi facta, muros civitatis ecclesiæ militantis non in uno dixit apostolo consistere, sed in omnibus, dicens ad literam: *Et murus, inquit, civitatis habens fundamenta XII, & in ipsis nomina duodecim Apostolorum & agni.* Ergò ecclesia fundata fuit principaliter in ipso vero capite Ecclesiæ, quod caput est ipse agnus Jesus Christus, qui tollit peccata mundi. Fuit etiam ipsa Ecclesia fundata in membris corporis ecclesiæ, videlicet duodecim apostolis, & ipsorum successoribus & fidelibus Christianis in concilio generali congregatis, quibus Christus dixit: Ecce, ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi, *Matth. ult.* Quod

necessariò est intelligendum de successoribus & communionem fidelium Christianorum, & non præcisè de illis duodecim Apostolis, qui, jam per mille annos defuncti, sancta Trinitate in ecclesia triumphante beatificè perfruuntur.

Affirmant ergò isti de ista opinione illud, quod dictum est, quod *quando Petrus claves accepit*, has potius *tota Ecclesia* suppositaliter accepit in ipso Petro, sive per ipsum Petrum, & ipse Petrus claves accepit in typo, mysticè & ministerialiter ab ipsa Ecclesia universalis. Claves enim, quas Ecclesia non poterat per omnes exercere universaliter, voluit quod exequerentur per Petrum & ejus successores particulariter. Et ista est mens *Hieronimi & Augustini*, ut isti dicunt, & superius scripti, *24. q. 1. c. Quodcumq;*, & *c. Omnibus*.

Et *Alexander Papa II* hujus nominis Petri successor recognoscit, Petrum claves nedum pro se sed & pro omnibus aliis suscepisse, ut ponitur *24. q. 1. c. Audivimus*.

Ergò dicunt isti, quod non est major potestas in Ecclesia, quam conciliorum, in omnibus, nullo casu excepto, auctoritative & executive, quando per se uti voluerit: Et quod Concilium nullum habet nisi Deum superiorem, quia ejus potestas est à Deo immediate: Et post concilia est potestas Papalis, ut Concilii executor & minister Christi, quæ derivatur à Conciliis, ut dictum est. Et post Papalem potestatem est potestas Episcopalis, quæ derivatur à Conciliis & à Pontificibus Romanis, quod denotavit Apostolus, cum dixit: *Alios dedit Deus in Ecclesia Apostolos, alios Pastores, alios Doctores &c. in consummationem ministerii & in adificationem corporis Christi.*

Ex superius dictis concludunt ergò isti, quod sacra concilia generalia, quæ repræsentant universalem Ecclesiam, habent potestatem corrigendi, reformandi errores & vitia Papæ & cujuscunque Prælati & Christiani, execrandi, interdicens, suspendendi, puniendi & privandi. Non enim punitur Papa Christi Vicarius bonus, quoniam ista sancta sedes aut claros ad hæc fastigia erigit, aut, qui eriguntur, illustrat, *dist. 40. Non nos.* Sed punitur & re-

& reformatur malus Papa, scandalizans universalem Ecclesiam suis malis exemplis & operationibus. Quia ita clamant iura per totum 23. q. 51. Sic enim ait Augustinus ibidem: *Diligantur homines, ut non diligantur eorum errores. Non iudicatur ergo Papa, nec reformatur sua curia per concilia generalia, in quantum papa aut Papalis Curia, si iuste vivat, si recte iudicet, si simoniam abhorreat, si dona & munera fugiat, si beneficia ecclesiastica secundum sanctorum Patrum antiquorum statuta iuste distribuat, si opera misericordiae in pauperes exercent, si suis stipendiis & redditibus contentus existat. Sed reformatur & iudicatur Papae malicia, cupiditas & simonia, Ecclesiarum & monasteriorum dispensatio injustissima, personarum acceptio, & cum ejus Romana Curia scandalizat universalem ecclesiam per mala opera & exempla.*

Et ideo dicunt isti de ista tertia opinione, attentis, ut dictum & probatum est, quod potestas cujuslibet generalis concilii est major, quam potestas Pontificis Romani & Vicarii Jesu Christi, in auctoritate, in iurisdictione, & in executione: Et quod ipse Papa eum sua Romana Curia possit citari, accusari & condemnari a concilio generali: Quod ideo in statutis & decretis sacri concilii cujuscunque Papa non potest ea interpretari, aut mutare, tollere, vel annullare, nec cum eis dispensare, aut ipsa

revocare, seu in aliquo glossare, exponere, vel determinare, nisi hoc sibi esset concessum per generale concilium, vel nisi esset inevitabilis necessitas fidei, vel evidens communis utilitas provinciae alicujus vel Regni.

Addunt etiam, ex quo in terris & in militante Ecclesia non est major potestas, quam illa, quam habet universalis ecclesia, quod semper in principio conciliorum in prima sessione debent publicari haec duo decreta concilii generalis Basiliensis, quod nunc celebratur MCCCXXXIV. anno Jesu Christi superius dicto, cum hoc quod in eis addatur haec clausula, scilicet: *Potestas concilii est major quam potestas Papa, in auctoritate, in iurisdictione, & in executione.* Et quod Papa quibuscunque non potest in statutis & decretis conciliorum dispensare, nec glossare, nec dispo-
nere, nisi ut dictum est. Et quia frustra fiunt Leges, nisi sint qui taceantur eas, ideo si papa scienter vel ignoranter cum aliquo decreto concilii dispensaverit, aut contra venerit, ipso facto sit excommunicatus & inhabilis ad quaecunque beneficia obtenta & obtinenda, & privatus jure, si quod habet in suis beneficiis.

Et hoc sufficit dicere de ista prima interrogatione mihi pauperi Dollori facta, de potestate Papa & ecclesiae. Et protestor quod aliquas ex illis opinionibus non assero, nec teneo, nisi illas, quas tenuerit universalis ecclesia & Dominus noster Papa.

PARS II.

De Officio Concilii quoad reformationem Ecclesiastici regiminis.

Secunda pars hujus tractatus inquit *Quid sit Concilium?* Unde saepius per multos interrogabar, quid sit concilium? Et ego simplex pauper dixi, quod mihi videbatur, quod concilium est societas multorum fidelium, in unum propositum & propter unam communem intentionem congregatorum.

Patet ista definitio auctoritate & exemplo. Auctoritate quidem patet istius sanctissimi nostri Isidori Hispani, qui, ut allegatur in decretis, dixit VII. libro *Etymologic.*: *Synodus ex Graeco in Tom. IV. Pars IV.*

interpretatur comitatus vel caetus: Concilii vero nomen tractum est ex more Romano. Tempore enim, quo causa agebatur, conveniebant omnes in unum, communitate intentione tractabant. Unde Concilium a communi intentione tractatum dictum est, quasi concilium vel confidium, id est mutatio in I. Vel concilium dictum est ex communi intentione, eo quod in unum dirigant omnem mentis iratum. Et sequitur per sanctissimum Isidorum Hispanum: *Sicut omnis oculus conservatur in lumine per supercilia, & praeservatur a quacunque corruptione, sic sacra generalia*

valia concilia conservant Dei Ecclesiam & Christianitatem in lege Evangelica, in vita sancta, in veritate, in sanctitate, in justitia, & preservant universalem Ecclesiam & Christicolas, ac viros ecclesiasticos ejusdem, à quacumq; hæresi, schismate, guerra, discordia, simonia, malitia, tribulatione & angustia.

Quis enim secundum Apostolum nobis fidelibus Christianis nocere poterit, si boni æmulatores Legis Evangelicæ, si boni zelatores fidei Christianæ fuerimus, præfertim cum frequentando generalia concilia Ecclesiam Dei in capite & in membris reformamus, arguendo simoniam, beneficiorum ambitionem & venditionem, pluralitatem, adulterium, concubinatum & fornicationem, pompam clericorum, tyranniam Prælatorum, & pessimam beneficiorum dispensationem, & quacumq; alia publica vitia & perversam consuetudinem, obsecrando virtuosos, mites & mansuetos, Clericos & Prælatos, ut per bona exempla suas oves eis subjectas dirigant, & beneficia ac Ecclesias eis collatas reforment in temporalibus & spiritualibus, & in eis personaliter resideant, increpando etiam, & cum pœnis & censuris ecclesiasticis corrigendo & reformando contemnentem & inobedientes, rebelles, litigiosos & contradicentes, sine acceptione personarum in omni patientia & doctrina & correctione fraterna. Tunc secundum prophetam salvabitur universalis Ecclesia, & habitabunt confidenter, & non turbabitur navis, in qua erit Petrus, 24. q. 1. Non turbatur. Tunc vigebit & affluet sacrum concilium, id est universalis ecclesia, tunc convertetur ad eam multitudo maris, & multitudo gentium serviet sibi, & omnes Reges terræ servient ei. Quia secundum apostolum diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum &c.

Probatum etiam definitio superius scripta exemplo patrum nostrorum prædecessorum, qui nos Legem Christi docuerunt & notam fecerunt nobis suis filiis, ut cognoscat altera generatio. Qui sancti Apostoli & Patres sacratissimi narrantes laudes Domini & virtutes ejus, quando audiebant, vel sentiebant,

in Dei ecclesia vel esse aut fore schismata, aut hæreses, errores, defectus, vitia, vel peccata, occulta vel publica, vel quacumque scandala, & guerras seu malitias in populo Christiano, statim convocabant, vel convocari faciebant generalia concilia, in quibus reformabant, quicquid perierat per peccata vel vitia, quicquid à fide Christi Jesu, vel ab ejus moribus seu virtutibus vel regulis legis divinæ vel Evangelicæ, aut Apostolicæ, aut sanctorum Patrum institutione decreverat, & Ecclesiam Dei Apostolicam per bonas reformationes in sanctitate & justitia fundabant, & pacificabant, & ad virtuosum modum vivendi perducebant: Dantes nobis exempla, ut unâ sanctâ intentione, uno corde, unâ voluntate, uno proposito conveniamus in unum ad sacrum generale concilium. Quia ubi duo vel tres &c. in nomine Jesu, id est Salvatoris, ibi est ipse in medio eorum. Et idem dixit Propheta: *Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda vestra, quia Deus adjutor noster in æternum.*

Quando enim, postposita propria utilitatibus, charitate Dei Jesu conjuncti & congregati in concilio sumus, quando communia propria, & non propria communibus anteponimus, quando omnes nostras intentiones in finem ultimum, qui est Christus Jesus, sponsum Ecclesiæ universalis, dirigimus, quando nostra propria relinquimus & renuimus, & communi utilitati totius Ecclesiæ persanctas & justas reformationes providemus, & tranquillitatem totius universalis Ecclesiæ ad ipsius exaltationem & reformationem adhibemus, tunc est bonum & jucundum habitare fratres in unum. Tunc, secundum Gregorium super isto verbo: *Terribilis ut castrorum acies ordinata*: Acies Concilii universalis cunctis ejus hostibus, tyrannis & infidelibus perveris, erit terribilis, quando ita constipata & condensata fuerit, ut in nullo interrupta videatur. Et ideo contra malignos viros, generalibus conciliis contrarios, existentes in sacris conciliis, acies sanctarum reformationum semper parant, per charitatem uniti, & nunquam per discordiam interrupti.

Quia

Quia si omnia bona omnesque reformationes sanctæ fiant in sacris conciliis cum discordia, briga, dissensione, lite, tunc locus aperitur in acie: Ut ad sacrum concilium secundum, & scandalizandum totam universalem ecclesiam, & ipsum concilium dissolvendum & annullandum, hostis valeat intrare.

Attendendum enim est, quod supercilia oculorum sunt concilia. Sicut enim supercilia oculos à nocementis defendunt, sic concilia oculos Ecclesiasticos, qui sunt Papæ, Cardinales, Patriarchæ, Prælati, Archiepiscopi, & Episcopi, Curati & Rectores, Presbyteri ac Clerici, defendunt à Principibus & Dominis secularibus ac tyrannis, defendunt à quibuscunque vitiis & peccatis. Quia nulla nocebit adversitas, si nulla dominetur iniquitas. Et ideo super omnia dicit apostolus: *charitatem in conciliis, & amorem inter vos habete*, quæ est vinculum perfectionis. *Et pax Dei, quæ exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra & intelligentias vestras.* Quia si regnū eccl. in conciliis divisum fuerit, desolabitur.

Unde qui sibimet in conciliis dissentiant, vel concilia ad suas proprias utilitates referunt, & non quæ Jesu Christi, nec illa, quæ ad utilitatem & reformationem universalis Ecclesiæ & omnium nationum, quærunt, sed solum propter utilitates proprias & suarum nationum in eo contendunt, honores ambiunt, & super hoc discordias & brigas inter nationes seminant: Tales non agunt concilium, & sunt contra definitionem concilii superius dictam: Quia non consentiunt in unum. Quia conventus & concilium & cætus, associatio multorum in unum convenientium appellatur. Et tales sunt *expellendi à concilio*. Quia melius est, quod pro multorum salvatione unus condemnatur, quam quod per unius exemplum multi periclitentur. Patres enim nostri antiqui, celebrantes concilia generalia, ad pacem reduxerunt hæreses & errores in fide catholica, & schismata in sacris conciliis aboleverunt, ecclesiam apostolicam in moribus antiquis & actibus virtuosius reformaverunt, deponentes veterem hominem, & perversam ac anti-

quam consuetudinem, imò verius *abusionem Romanæ Curie & cujuslibet Prælati seu Rectoris Ecclesiæ*, induentes apostolicam Ecclesiam novâ veste istius sanctissimi Jesu capitis & sponsi ecclesiæ, qui secundum Deum creatus est in iustitia & veritatis sanctitate, dantes nobis regulam & formam bene vivendi & vitia ac peccata relinquendi, & sanctam Ecclesiam defendendi & regendi, ac fidem catholicam exaltandi: Si Concilia celebramus: Si in eis uniti & non divisi fuerimus: Si *unum propositum & unam intentionem ad reformandum perversa & exorbitantia à jure in Dei Ecclesia, & ad fidem Christi exaltandam habuerimus*: Si in conciliis generalibus constitutiones, ordinationes, regulas, statuta & decreta, ablati quibuscunque perverfis moribus & consuetudinibus, ordinaverimus, & secundum sanctorum Patrum decreta & Jus commune, *Decretorum*, ac quinque duntaxat librorum *Decretalium*, cum censuris, pœnis & executionibus in quibuslibet provinciis sanxerimus & disposuerimus: Si cum ipsis synodi generalis institutionibus & statutis, ac ordinationibus nullatenus dispensaverimus vel dispensari permiserimus, nisi, ut dictum est, in casu necessitatis & evidentis utilitatis universalis Ecclesiæ: Si nos ipsos particulariter & universaliter juxta statuta sacrorum conciliorum generalium, *Constantiensis & Basileensis*, etiam si aliquis ex nobis prærogativa conditione Papali seu Cardinalatus existat dignitate sublimatus, humiliter ipsis statutis & decretis sacri concilii obediverimus, & nos in potestate, qua sit ipsum concilium, judicaverimus fore & fuisse, & *ecclesiam Romanam seu Apostolicam, tam in capite, quam in membris, ut juravimus in sacro concilio Constantiensi, reformaverimus, & ut promissimus observare, hoc juramentum usque ad finem mundi tenuerimus*, per nos & nostros successores, quantumcunque ipsa Ecclesia indiguerit reformatione tam in membris quam in capite.

Aliàs si generalia concilia non celebraverimus, si in eis in uno proposito & in una intentione non convenerimus, si divisi & discordes in eis extiterimus, si juxta

ordinationem sacri generalis concilii Constantiensis & perpetuam institutionem, quæ incipit: *Frequens generalium conciliorum celebratio &c.* concilia generalia non continuaverimus, nec Ecclesiam Apostolicam in membris & in capite reformaverimus: Certè Domina Simonia fortius & fortius regnabit continue in curiis Prælatorum Ecclesiæ, & quantum crescet pecunia, tantum crescet amor pecuniae, & ejus concupiscentia, quæ radix est omnium malorum, in Dei Ecclesia vigebit. Pompa continue promovebitur in Romana Curia. Virtus & scientia erunt cassa, nulla, ac non appetiata. Ignis luxuriæ exardescet, Ecclesiæ dilapidabuntur. Religiones dissolventur. Clerus contemnetur. Fides Romana deridebitur. Obedientia Ecclesiæ negligetur. Excommunicatio & censura ecclesiastica non curabuntur. Cul-

tus divinus dirimetur. Hæreses crescent in populo Christiano. Schismata insurgent. Infideles terras Christianorum capient, & Ecclesia Dei infidelitate subjicietur. Guerræ, fames, gladius ac pestes in populo Christiano dominabuntur.

Et jam, ut æstimo, dies mali, & securis ad radicem arboris posita est pro tollendo omnia bona temporalia, reditus & proventus Ecclesiæ Apostolicæ, nisi de remedio & reformatione ejus cito succurratur per concilium generale Basileense. Ergo compleamus, Patres ecclesiæ & Christiani fideles definitionem generalis concilii, & conveniamus in unum, in uno proposito, in una voce, & voluntate, ad ipsum sacrum concilium generale, pro reformatione ecclesiæ.

Et hæc sunt dicta de isto articulo, sub correctione,

PARS III.

De necessitate frequentium Conciliorum Generalium pro emendando Ecclesiastico statu.

Tertia pars hujus tractatus respondet ad quoddam interrogatorium, mihi pauperi veritatis fidei Catholicæ & legis Evangelicæ & reformationis & emendationis Apostolicæ Ecclesiæ zelatori, & Prædicatori Hispano, factum, per illos Ecclesiasticos, qui querunt quæ sua sunt, qui non nisi pecunias, divitias, honores & pompas ab Ecclesia Romana habere & recipere diligunt. Et dicebant & quærebant: *Ad quod sunt ista concilia necessaria in Dei ecclesia, & celebratio & convocatio ipsorum tam frequens & tam continuata?*

Cui interrogationi minus dignè respondendo verbum illud in Evangelio, dico: Quod si forsàn Ecclesia Romana Apostolica, ut verbis, præceptis & scripturis, signis & apparatus ac ornamentis ostendit, & loquitur, quæ sunt signa virtutis & spiritualis mentis divinæque voluntatis & bonæ sanctæ vitæ & operationis, sic se regeret, tunc, ut æstimo, non essent generalia concilia necessaria. Unde Christus dicebat: *Non omnis, qui dicit mihi: Domine, Domine, intrabit in regnum*

caelorum, sed qui fecerit voluntatem Patris mei, qui in caelis est. Et alibi dixit: *Qui fecerit voluntatem patris mei qui in caelis est, ipse meus frater, soror & mater est.*

Non enim propter hoc, quod magnas & candidatas habemus cappas, non propter hoc, quod baculos Pastorales in manibus, & mitras habemus in capitibus, & sacris induimur vestibus, ac indulgentias & peccatorum absolutiones aliis & non nobis damus, sumus sancti: Sed si voluntatem facimus Jesu Christi, sumus ejus fratres vel Prælati vel Episcopi, ac clerici, justissimi, boni & rectissimi. Sed ex eo duntaxat, quod quærimus & studemus bene vivere, & nobis subditis exempla per lumen bonorum operum præbere, à peccatis declinare, & bona nobis & proximis nostris facere, de peccatis pœnitere, nos ipsos reformare, Jesu Christi Dni nostri voluntatem & actionem ac exempla sequi, facere & querere.

Sed quia tales non sumus, nec voluntatem Domini facimus, nec bene vivimus, nec de peccatis nostris pœnitentiam facimus, nec ad Deum in toto corde convertimur, ideo sunt necessaria concilia

cilia generalia, in quibus, si salvi esse cupimus, si voluntatem Dei Jesu facere volumus, inveniemus opera voluntatis divinæ, regulas Legis Evangelicæ, normas, statuta & regulas officiorum nostrorum, & totius vitæ nostræ, exstirpationem cujuscunque criminis & culpæ, introductionem cujuscunque virtutis moralis & Theologicæ, protectionem Christianitatis & fidei Catholicæ, extinctionem sectæ hæreticæ & adhæisionis schismaticæ, reconciliationem & pacem totius plebis Christianæ, rectitudinem & æquitatem judicii & justitiæ, reformationem, correctionem & emendationem Ecclesiæ Catholicæ.

Hæc & infinita alia bona & sancta opera inveniuntur in sacris generalibus conciliis, per quæ reputatur tota universalis Ecclesia sancta & immaculata, in qua non est peccatum, nec culpa, nec ruga, nec macula, luce divina perfusa, quæ sanctitatem unius cubiculi, scilicet Jesu Christi, cujus est sponsa, casto pudore custodit, ut ponitur 24. q. 1. cap. Loquitur.

Vos ergo peccatores, vos Ecclesiastici, vos Pastores, ut loquar cum Propheta, si quæritis ad Dominum nostrum Jesum Christum converti, si quæritis & cupitis vestras vitas emendare & corrigere, & in bonis operibus reformari, quærite, revertimini, & venite, rogare, clamate generalia concilia, à spiritu sancto & à Christo Jesu regulariter directæ & gubernata, in quibus inveniatis omnem vestram utilitatem temporalem & spirituales exquisitam in omnes voluntates Domini Dei Jesu.

Unde ille Prophetarum David eximius, quantum sit populo Christiano & Ecclesiæ Apostolicæ utilis & necessarius conventus & societas concilii generalis sacri, testatur publica confessione, dicens in Psalmo: *confitebor tibi, Domine, in toto corde meo, in concilio iustorum & congregatione.* Magna opera Domini, scilicet sunt in ipsa congregatione & concilio, *exquisita omnes voluntates ejus.* Fidelia omnia mandata ejus, scilicet Concilii. *Confirmata in seculum seculi, facta in veritate & æquitate.* Quia, ut o-

stendetur inferius, quicquid virtutis, quicquid *morum reformationis*, quicquid *vite emendationis*, quicquid peccatorum poenitentia, & punitionis, quicquid impiorum justificationis, quicquid malorum & vitiorum destructionis, quicquid bonorum accumulationis & augmentationis, quicquid voluntatis divinæ adimpletionis & congratulationis, quicquid justitiæ, pacis, & veritatis ac sanctificationis, totum reperitur & repertum est temporibus antiquis per Patres nostros, qui annunciarunt per scripturas eorum nobis, in ipsis generalibus conciliis, seu sacrosanctis synodis universalibus.

Nec hoc sit mirabile in ecclesiis nostris. Quia ipsa concilia generalia sicut universalem repræsentant ecclesiam, quæ catholica ecclesia est Christi sponsa, hortus conclusus, fons signatus, pulchra ut Luna, electa ut Sol, sine ruga, sine macula, terribilis adversariis suis, sicut castrorum acies ordinata, & à spiritu sancto continue illuminatur, 24. q. 1. c. *Omnibus his.* Ita & ipsa sacra concilia, quæ repræsentant catholicam Ecclesiam, sunt sine macula ante thronum Dei, pulchra ut Luna, electa ut sol, terribilia, & formidabilia, ut castrorum acies ordinata, adversariis ecclesiæ suæ, scilicet hæreticis, schismaticis, infidelibus, Turcis, Saracenis, Simoniacis, *Fersicis*, adulteris, sodomitis, fornicatoribus, homicidis, piratis, deprædatoribus, Prælatiis perveris, clericis iniquis, exemptis, *religiosis male viventibus*, Dominis secularibus, tyrannis, Regibus & Principibus bona ecclesiastica usurpantibus, & consimilibus. Quia tales & consimiles nunquam vellent videre concilia generalia: Quia in illis restringuntur multæ eorum exemptiones, & merito, quia à juribus communibus exorbitant.

Et adhuc Papa cum suis Officialibus & Cardinalibus sibi assistentibus in Romana Curia existentibus, majori movetur ratione, quod nunquam vellent celebrare seu convocare, aut convocari seu celebrari facere concilia generalia. Quia dubitant collationem seu revocationem pensionum & Commendarum, plura-

pluralitatem dignitatum & beneficiorum ac officiorum, usurpationem reservationum Episcopatum, dignitatum, monasteriorum, & aliorum quorumcunque beneficiorum, abolitionem peccatorum, & excommunicationum, legitimationem bastardorum, & dispensationem in gradibus consanguineorum, & consimilium reservationem, *qua sunt facta per ecclesiam Romanam & Curiam contra jura scripta & authentica, in libris Decretalium & Decretorum sanctorum Patrum posita, quod talia & similia limitentur, & reducantur ad jura scripta ante tempus Bonifacii Papæ VIII.* Et quod collationes beneficiorum, Episcopatum, dignitatum, ac monasteriorum, & electiones & confirmationes ipsorum devolvantur ad Ordinarios, juxta tempora aliorum Pontificum Romanorum.

Et quia, ut dictum est, vident adversus se statuta generalium conciliorum in prædictis & similibus, idè *abhorrent generalia concilia*, nec volunt ea esse aut fore in militanti Ecclesia.

Et non solum sunt ipsa *generalia concilia malis ecclesiasticis & secularibus terribilia*; Sed etiam è contrario *bonis, virtuosis, pacificis, religiosis, & religiose viventibus, castis, modestis, piis & elementibus, sobriis & prudentibus, literatis, sapientibus, & conscientiosis, ac Deum & præcepta ecclesie timentibus, prædicatoribus sacre scripturæ & studentibus, sanam doctrinam ecclesie amplectentibus, non litigiosis, non turpia lucra sectantibus, aut propria commoda, non violentis, non obstinatis in malo, nec duris corde, sed misericordibus, eleemosynariis & hospitalibus, sunt pia, placentia, amabilia, & gratia, ut loquar cum Propheta: *Judicia Domini vera, justificata in semetipsa, desiderabilia super aurum & lapidem preciosum multum, & dulciora super mel & favum, & in custodiendis ac promovendis illis retributio multa.* Quia ipsa sacra concilia sunt à spiritu sancto, qui est charitas & dilectio, Et qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Et à Spiritu sancto sunt directa & regulata, & in medio ipsorum conciliorum generalium, pa-*

cificatione unitorum, est tota sancta Trinitas collocata, dicente Christo: *Ubi duo vel tres &c.* Quia ibi est universalis ecclesia sancta & in charitate perpetua à Deo Jesu dilecta, & ab ipso attracta, & ibidem congregata, quæ est sancta ecclesia catholica, Christi Jesu sponsa, & sanctorum ac Christianorum fidelium communio & congregatio, seu societas sanctissima, cujus solum unicum & indubitatum caput, Christus Jesus, Deus noster, exiit, & est secum usque ad consummationem sæculi perpetuo, qui nunquam ipsam permittit & permittit errare in fide, seu in dubio fidei aliquo, aut in errore, delicto, vel quocunque peccato. Et quia Jesus Christus resurgens ex mortuis jam non moritur, nec mors illi ultra dominabitur; Idem Christus Jesus est caput unum perpetuo militantis ecclesie, in quo capite sunt omnes thesauri sapientie & scientie Dei absconditi: Quos thesauros absconditos influere non cessat in corpus universalis ecclesie, ligando, solvendo, peccata remittendo, indulgentias dando, & eas retinendo. Ex qua universali & sancta Ecclesia diffunduntur etiam illi thesauri, primò ecclesie dati, post in membra ecclesie, & in supposita inferiora ecclesie, in Prælatos, in Episcopos singulares, & Presbyteros & Ecclesiasticos, existentes in ecclesia. Quia ipsa sancta universalis ecclesia una origo omnium bonorum & virtutum est una mater fecunditate copiosa, adulterari non potest, sponsa Christi incorrupta est, pudica est, unam domum novit, unius cubiculi sanctitatem casto pudore custodit. Verba sunt *Cypriani Papæ, in c. Loquitur, 24. q. 1.*

Si ergò magna opera Domini exquiruntur, & inveniuntur in congregatione sacri generalis concilii, secundum omnes voluntates Dei Jesu Christi: Ergò summoperè tota anima, toto corde, tota sollicitudine sacra generalia concilia, *juxta tenorem institutionis sacri generalis concilii Constantiensis, quæ institutio fuit jurata, ac roborata, votata & promissa per omnes nationes, Reges & Principes, communitates, Prælatos ecclesiasticos, & Christianitatis totius inferiores, quæ inci-*
pit:

pit: *Frequens conciliorum generalium celebratio* &c. sunt toti populo Christiano multum necessaria, utilia & congrua, & debent his temporibus, de anno Domini M CCCC XXXIV. teneri & celebrari Et quousque extirpentur hæreses Bohemorum & Wiclistarum, Waldentium & schismata Græcorum & aliorum infidelium, ac quousque fiat pax universalis inter Reges & Principes, Duces, Comites, communitates & Barones, & præsertim inter Franciæ, Angliæ & Castellæ ac Arragoniæ, & alios Dominos Christianorum populorum, & quousque fiat *reformatio plenissima ecclesie Romana Apostolica* tam in capite quam in membris, & ejusdem reformationis perfectissima quousque fiat *executio debita plenariè*, sacra concilia sunt continuanda, nec aliquo casu dissolvenda, etiamsi in eis non remanerent, nisi centum personæ. Imò, ut verbis utar *Tullii in de Officiis*, cum artibus, cum facultatibus, cum clamoribus, petitionibus, instantiis, sollicitudinibus, operibus, verbis, expensis, laboribus, per sacra concilia devincere debemus inter homines hominum societatem, concilium, congregationem, in qua pax, veritas, justitia, religio, devotio, *morum reformatio, virtutum acquisitio*, & malorum extirpatio inveniantur. Quæ mala, peccata & scandala, præsertim in clero ecclesiastico in tantum creverunt, quod secundum Prophetam jam maledictum mendacium, furtum, adulterium, simonia, proditio, homicidium, & multa alia varia inundaverint super terra, propter defectum conciliorum generalium & propter defectum correctionis & reformationis ipsorum. Et quod detestabilius est, propter defectum ipsorum, jam secundum Prophetam, corruit in plateis veritas, & æquitas ac justitia non potuit ingredi ad Dominorum magnorum palatia. Et facta est jam veritas & justitia quasi in oblivionem & in derisionem. Et crescente annonæ pecunia, crevit jam odium veritatis & justitiæ.

Etiam ecclesiasticum & spirituale genus nostrum, & regale nostrum sacerdotium & gens sancta nostra, & populus acquisitionis Christi Jesu Dei nostri,

Tom. VI, Pars IV.

proh dolor cum fletu & gemitibus hæc scribo, propter defectum generalium conciliorum, blanditiis, pecuniis, tyrannidibus, avaritiis, cupiditatibus, ambitionibus & guerris ac litigiis & contentionibus, seculi complacitiis, & Principum secularium rogatibus & consanguineorum affectibus datum est, in tantum, quod secundum psalmum, factum est regnum ecclesiasticum opprobrium hominum & abjectio plebis. Omnes videntes ipsum derident ipsum, & factum est opprobrium vicinis nostris, scilicet infidelibus, schismaticis & hæreticis, *subsannatio & illusio* his, qui in circuitu nostro sunt, scilicet Christianis nobis subditis, secularibus, principibus, Dominis Regibus, imò & tyrannis. Qui *secularis subditi* subsannant & murmurant de nostris officiis, & de omnibus statibus ecclesiasticis, imò dubitant & non curant de nostris præceptis & sententiis, nec de nostris prædicationibus & Missis & sacramentis.

Et quod est magis dolendum, & quod magis est flendum, quod tanta jam in Clero & populo super abundavit iniquitas, & secundum Christi Jesu dictum, multorum refrigit charitas & amor Dei, ac vitæ bonæ devotio & bonitas in Christi fidelibus, & præsertim in viris spiritualibus, quod nemo Christi vicarius est, nemo Prælati ecclesiastici est, nemo Princeps secularis est, nullus Dominus est, nullus fidelis Christianus est, nemo ex charis ejus est, ut loquar cum Propheta, qui consoletur hanc viduam matrem nostram Ecclesiam, hanc gentium Dominam. Omnes amici ejus, omnes filii ejus, omnes Christiani hæredes ejus, omnes promoti, omnes honorati, omnes dotati de patrimonio crucifixi, sponsi ejus & de bonis ejus, spernunt & spreverunt eam, derident & polluerunt eam, occultè & publicè. Quia à maximo usque ad minimum omnes deserunt avaritiæ, secundum Prophetam. Omnes corruptibiles facti sunt, non est, qui faciat bonum usq; ad unum. Omnes secundum Bernhardum mittunt sua retia non in capturam animarum, sed florenorum & pecuniarum. Omnes diligunt munera & retributiones. Quæ maledicta corruptio & cupiditas pecunie radix est omnium

N

mnum

mnium malorum, simoniarum & criminum ac peccatorum & promotionum injustissimarum, & iniquarum protestationum, & electionum, imò venditionum & emtionum spiritualium beneficiorum, Ordinum, indulgentiarum, & sacramentorum, gverrarum, persecutionum, pomparum, rapinarum, homicidiorum, injustiarum, iniquarum sententiarum, pestilentiarum & tribulationum quarumcunque, quæ fiunt temporibus presentibus, & sunt ac erunt in Dei ecclesia. Quia secundum *Salustium*, ipsa contagiosa avaritia fidem, probitatem, cunctasque artes bonas subvertit in illa olim factiosissima longè lateque imperante temporaliter *Republica Romana*. Post quarum virtutum subversionem confestim incepere Senatus populusque Romanus Deos negligere, & omnia propter avaritiam venalia habere, & multos inter tales falsos fieri & esse: Aliud clausum in pectore, & aliud in lingua promptum habere: *Amicitias* & inimicitias non ex re, non ex vita honestate, sed ejus commodo & utilitate estimare, magisque bonum multum, quàm ingenium habere. Cœpitque tunc quisq; rapere, ad se trahere, bonum privatum bono communi præferre. Ita quod propter hujusmodi rapinam & avaritiam omnia in duas partes abstracta sunt, & *respublica*, quæ una fuerat, dilacerata est, & quæ fuerat domina gentium per tam longa tempora, subjectioni & derisioni ac opprobrio hominum data est, secundum verba *Francisci Petrarca*.

Et clarè ostendit experientia, quæ in libro sine nomine dicit, loquens de *Roma*: Cui vi vel spontè totus olim Orbis cessit, nunc pro pudor vulgus hominum insultant.

Sic igitur timendum est, quod fiet in Dei ecclesia. In illa olim sanctissima Apostolica ecclesia, in qua hic temporibus de anno Christi *M CCCC XXXIV* regnat tanta avaritia, & Domina simonia, diabolica, & tam manifesta peccata, ac tam scandalosa & in consuetudinem tantam directa, quæ nunc sunt in ecclesia Romana & Apostolica, quod, ut dicitur, credendum est & sperandum, quod subito veniet ira Dei in filios dissidentia, in filios,

quos ecclesia nutrit suarum divitiarum lacte, & exaltavit per magnas promotiones & honores in magna dignitate & potestate. Ipsi autem spreverunt & dereliquerunt eam, & alienati sunt retrorsum. Qui filii ecclesiastici cum *Juda proditore* & Christi venditore, & cum avaro & cupido *Simone* intrant & intraverunt navem Christi & naviculam Petri, & eam regere, eam gubernare, eam renovare, & eam ad portum ducere se laudant, & tamen per mala opera eam omni die turbant & fluctuare faciunt, & ad omnimodam defolationem deducunt per modicam fidem, per nullam reformationem, & per paucissimam charitatem & amorem, per nimiam dignitatum & beneficiorum ambitionem, per pecuniarum & honorum accumulationem, per spiritualium sacramentorum & ordinum ac indulgentiarum & beneficiorum, absolutionum, venditionem, per malæ vitæ & malæ famæ, & multorum scandalorum & malorum publicationem & ostensionem.

Et præsertim *Rectores* hujus sanctæ navis, qui hæc mala faciunt, sunt illi *seniores*, illi *Domini*, illi *Prælati*, illi nostri superiores in Dei ecclesia, à quibus est egressa omnis iniquitas, omne totius Christianitatis scandalum, qui videbantur regere populum Christianum. Per quos, ut patet ad oculum, populus Christianus totus deperditur, & per gverras & discordias ubique confunditur, fides Christi diminuitur, reverentia, seu obedientia modica vel nulla ad sanctam universalem ecclesiam habetur, bona spiritualia deperduntur, & temporalia bona ecclesiarum & monasteriorum per tyrannos & Principes, ac communitates & seculares ac nobiles occupantur. Unde Christi fides oblivioni datur, hæretici insurgunt, novæ hæreses crescunt continuè, ac Græci & alii schismatici non curant de obedientia Romanæ ecclesiæ. Et infideles Turci & Saraceni impugnant Christianitatem & obtinent ac suppeditant terras Christianorum omni die. Interim quod propter hujusmodi avaritiam & libidinem dominandi ac cupiditatem & Simoniam ac vitam Ecclesiasticorum turpem & abominam,

minabilem & propter carentiam reformationis ecclesiastica in membris & in capite, & propter defectum generalium conciliorum universalis ecclesiæ, à multis & etiã paucis temporib⁹ defecit respubl. Christiana, fides Christi unica, ipsa etiam ecclesia Apostolica, cui secundum Hieronymum, ut ponitur *dist. 93. in c. Legimus*, tempore suo obediebant & subiciebantur Gallia, Hispania, Italia, Alemannia, Britannia, Anglia, Africa, Europa, Asia, Persia, Media, Græcia, Oriens & India, ac omnes barbaræ nationes, & quæ unum Christum adorabant pro tunc, & unam observabant regulam veritatis evangelicæ, & propter quas subjiciendas jugo legis evangelicæ & fidei Christianæ Apostoli, Martyres, Episcopi, Prælati, Presbyteri & sancti Doctores ecclesiæ, tot persecutiones habuerunt, tot prædicationes & miracula fecerunt, tot labores subierunt.

Certè nunc propter simonias & avaritias, nugatias, & violentias ac rapinas ecclesiam Dei regentium, propter perversam & abominabilem vitam Ecclesiasticorum, propter carentiam sacrorum conciliorum, quia non fuit, qui ecclesiam Dei ad statum primitivum reduceret, ac reformaret fidem sanctissimam Jesu Christi, Dei nostri, negaverunt baptismum, contemserunt obedientiam Romanæ ecclesiæ, subterfugerunt pro majori parte & dixerunt: *Si vera esset & sancta fides Christiana, & Lex Evangelica, non sic viverent revera Prælati & ecclesiastici, ac majores & superiores Domini spirituales regentes & viventes in ea non taliter populum Christianum confunderent & scandalizarent per mala opera & perversa exempla, quin ille Deus Jesus Christus fundator hujus ecclesiæ & Legis evangelicæ eos sic perversè viventes puniret quotidie. Si ergo hoc non facit, quomodo ergo scit Deus ista? Et si hac scientia in excelso? Venite ergo & fruamur bonis, quæ sunt super terram, faciamus nobis leges speciales, dimittamus hanc Legem, quam nobis prædicant hujus Legis prævaricatores. Et tunc insurrexerunt testes iniqui & pessimi hæretici, & abierunt alius in hanc legem Tauricam, alius Muhammedicam, alius in*
Tom. VI. Pars IV.

legem schismaticam, alius in legem idolatricam, alius in legem Judaicam, & dereliquerunt Dominum Jesum, redemptorem suum, & recesserunt à Deo salutari suo.

Et de istis infidelibus & reversis ad infidelitatis & hæreseos naviculam, qui olim fuerant boni Christiani, & in quorum terris Patriarchales erant & Episcopales ac Archiepiscopales ecclesiæ, monasteria, & capellæ, tanta, ut verbis utar *Augustini in libro de C. D.* orta mala, continuo sublecta sunt, ut nimix strages ederentur illorum, qui in fide Christi perseverabant, sanguis nimius effunderetur ecclesiæ, & monasteria penitus usque ad fundamenta delerentur, ac nostrum Jesum Christum & ejus fidem negare multi Christiani cogentur.

Ita quod post illam sanctam primitivã ecclesiam, quæ ultra ducentos annos & modicum plus post tempora Constantini & Papæ Sylvestri, etiam tempore Augustini & Hieronymi, & magni Papæ Gregorii, duravit, propter præfata peccata Cleri & Prælatorum ecclesiæ pro majori parte fides illa sanctissima Evangelica, ecclesiæ universalis & catholica, & illa CHRISTI JESU unica sponsa & obedientia Romana, deficit in majori parte mundi, in tota Africa, & in tota Asia, Ægypto & Lybia, Æthiopia & Mauritania. Et nisi ab alto speciali judicio & influentia Deus omnipotens emittat & apponat manum, durabit hæc Christianitatis perditio perniciofa & amarissima usque ad diem judicii, quando erit una fides, una Lex, unum baptisma, quando fluent ad ipsum Dominum Jesum omnes gentes & quando adorabunt eum omnes Reges & omnes gentes servient ei.

Sed ante diem judicii, attentis sceleribus & peccatis &c. negligentis religiosorum & totius Cleri, non est verisimile, quod convertetur ad fidem Jesu Christi populus ille infidelis Hagaræus & Saracenicus, Turcus, Barbaricus, Judaicus & paganicus. Quia jam cessaverunt miracula, jam cessaverunt prædicationes & divina verba. Et quod deterius est, jam cessaverunt in populo
N 2 Chri-

Christiano, & quasi in toto Clero, *virtus*, & religio sacra, & Legis Evangelicæ custodia, & bona *vita*, ac *conscientia* sancta.

Non ergo nobis sit mirandum, si ecclesia ista sanctissima, si fides Christi verissima, si obedientia Romanæ ecclesiæ devotissima, pro qua Christus Jesus sanguinem suum fudit, & quam sui sanguinis pretio comparavit, pro majori parte usque ad diem judicii sit perdita & jam quasi oblivioni data in partibus illis Persiæ, Mediæ, Arabiæ, Africæ, Mauritanæ, Turciæ, Tartariæ, Mesopotamiæ, Cappodociæ, Phrygiæ, Pamphiliæ, Elamitiæ, Æthiopiæ, Græciæ, Indiæ, Judææ, Ægypti, Asiæ & terræ sanctæ, & quasi in tribus partibus mundi: In quibus primo quam in Europa fuit prædicatio Christi fructuosa & Lex Evangelica promulgata, & ecclesia Christi exaltata: Et in quibus pro dolor Apostoli, Martyres & Confessores, Virgines, ac sancti omnes, primo fuerunt, & suis exemplis, prædicationibus & miraculis populos præfatos, qui nunc sunt infideles, baptizaverunt, & ad fidem Christi converterunt: Cum multis etiam laboribus, ærumnis, ac vigiliis, fame, siti, & nuditatibus & abstinentiis, verberibus, carceribus, plagis, periculis, tormentis, martyriis & mortibus magnum fructum fidei fecerunt: Et per longa tempora ad ecclesiam Jesu Christi reduxerunt, & ipsam temporaliter dotari & ditari ac exaltari fecerunt: Et in tanto culmine, dominio, reverentia & potestate posuerunt, *usq;* ad annum Domini sexcentimum, quod nec ipsa respublica Romana, quæ tam longè latèque imperavit, fuit unquam tam exaltata, & honorata. At nunc, propter populi Christiani & cleri *vitia*, scandala & peccata enormia, est jam quasi ipsa ecclesia à prædictis culmine & dominio, potestate & magnificentia alienata & ejecta.

Et quod dolendum magis est, illa fides Christi, illa obedientia Romanæ ecclesiæ, quæ in quibusdam parvulis angulis terræ & orbis, scilicet in *quinque nationibus*, Italia, Francia, Teutonia, Hispania & Anglia, remansit conclusa,

adhuc omni die paulatim perdetur. Ejusque obedientia denegatur, bona temporalia ejusdem per Principes & communitates occupantur, clerus contemnitur, & à suis sedibus propriis & beneficiis & privilegiis & libertatibus abjicitur & privatur.

Et timendum est, quod ante diem judicii, & in brevi, *nisi super eam fiat reformatio & reparatio*, desoletur & foras mittatur & ab hominibus conculcetur. Quia penitus ab illis fundamentis Sanctorum & Apostolorum, Martyrum & Confessorum, & Jesu Christi ac Patrum nostrorum & Majorum doctrinis, & regulis conscientiæ aliena, & *omnibus vitiis & turpitudinibus defœdata*.

De illa loquor cum protestatione, quæ est Ecclesia Romana seu Apostolica. Et adhuc dicam unum abominabile istius Romanæ ecclesiæ, & de quo multum doleo in toto corde meo, videlicet: Si aliqui in ista ecclesia & in ista S. Petri navicula volunt habere zelum legis Dei, & volunt esse firmi in fide Christi, & navigare in navi S. Petri, suis prædicationibus, suis doctrinis, suis reformationibus, & consiliis suis, meritis propriis, operationibus justis, ac suarum virtutum executionibus & studiis suis, tales a multis Prælatibus superioribus & Dominis istius Apostolicæ sedis, istius Ecclesiæ Romanæ, turbantur, suppeditantur, despiciuntur & confunduntur, ac non curantur, non promoventur ad remigandum cum suis scientiis, cum suis doctrinis, cum suis operibus bonis, in hac S. Petri nave, sed foras à beneficiis, à promotionibus, à regimine & gubernationibus istius navis sicut mali, sicut ignavi, sicut inscii, sicut stulti, continue per ipsos superioris navis, & seniores, qui videntur regere navem & populum Christianum, expelluntur & abjiciuntur. Quia in hoc mari ecclesiæ est *ventus contrarius* ipsis bonis, *literatis*, *conscientiosis*, *devotis*, vanæ gloriæ, pompæ, superbiam, cupiditatis, avaritiæ & simoniæ, affectionis carnis & sanguinis, nobilitatis, parentelæ, favoris popularis, supplicationis mundialis, & occupationis rei familiaris, peccatorum, homi-

nurg

num idiotarum, signarorum, vitiosorum, homicidarum, rufianorum, superborum, cupidorum, simoniacorum, latronum, furum, luxuriosorum, ambitiosorum, gulosorum, mercatorum, tyrannorum, juvenum & malorum: Qui hanc navem Jesu Christi, hanc ecclesiam sponsam Christi, pro dolor temporibus istis de anno Domini MCCCCXXXIV. propter ejus mercimonia, quibus est onerata, propter ejus bona temporalia quibus est dotata, ipsam regunt & gubernant, & patrimonium Crucifixi, ecclesiae sanctae sponsi, pro pauperibus & bonis, ac justis, ac viris literatis, honestis & devotis, ab Imperatoribus, Regibus, & Christi fidelibus ipsi ecclesiae datum, concessum & appropriatum, & Dei sanctuarium nituntur haereditare, & tanquam suum possidere, occupare & invadere, & haereditatem Crucifixi polluere, & templum sanctum Domini in hac nave sancta positum omnino per eorum opera pessima & merita turpia vastare & delere satagunt continuè. Et via ipsorum impiorum omnino die prosperatur secundum Prophetam.

In hac Christi nave temporaliter & bene est omnibus, qui in ipsa praevancantur & iniquè agunt. Quia secundum Salustium, Omnia virtutis premia, omnia ejus navis mercimonia, omnes ejusdem honores, promotiones & beneficia possidet ambitio & simonia: Et quod flendum est: Per extortas glossas, per expositiones perversas, per locutiones superbas, claves illas sanctas ligandi & solvendi, datas à Christo S. Petro innocenti & immaculato, & attributas innocentiae, puritati & haereditati duntaxat, & non datas malitiae, non simoniae, non cupiditati, non pompae, non vanae gloriae, & cuicumque alteri culpa, secundum verba Decreti in c. Non nos, dist. 40. Ubi dicitur: Ille, scilicet Petrus, perennem meritorum dotem cum haereditate innocentia transmisit ad posteros. Et quod illi concessum est propter actuum laetiam, ad illos solum pertinet, quos par conversationis splendor illustrat.

Et nunc praedictas claves per voluntarias expositiones nituntur attribuere

propter bona temporalia, quae habet ecclesia, ipsi nobilitati, audaciae, temeritati, fortitudini, pompositati, juventuti, divitiis, expensis, multorum sequentium societati, & equorum multitudini, ac familiarium & scutiferorum & armigerorum pluralitati.

Et tales hodie fiunt in Dei ecclesia *Cardinales, Episcopi, Patriarcha, Praelati*, qui sunt nobiles, audaces, feroces, fortes, pomposi, juvenes, divites, expensis non parcentes, multos equos & magnam familiam habentes. Nullo respectu habito ad viros honestos, concientiosos, Deum timentes & literatos, ac sapientes. De quibus & similibus jam istis temporibus nulla est memoria in ipsa Romana Curia. Nec appretiat nec curatur scientia. Sed qui pecuniam possidet, sibi vendicat continuè honores, Romanae Curiae promotiones & beneficia.

Contra Evangelium Dei *Matth. XVI.* Ubi dicitur: *Tu es Petrus, & supra hanc &c.* Et, *Tibi dabo claves regni caelorum, scilicet ligandi rebelles, & solvendi obedientes.* Et: *Tibi, Petro, aedificato super me, petram, scilicet Christum, per apicem sanctitatis & innocentiae, per dignitatem & per comparisonem virtutum & sanctimoniam, dabo claves regni caelorum, contra quas non praevalerunt inferi portae, scilicet nequitiae.* Quia non eas dabo tibi Petro aedificato super peccatum, vel diabolus, non dabo eas tibi existenti pertinaciter in mortali peccato, quia tunc portae inferi sive nequitiae praevalerent adversus ecclesiam: Quod non est fidei nostrae consentaneum. Quia ipsa ecclesia, in qua est potestas ligandi & solvendi, fundata est super firmam petram, scilicet Christum, qui peccatum non fecit, nec est inventus dolus in ore ejus: Et fundamenta ecclesiae sunt in montibus sanctis, in Christi Jesu servitoribus, filiis & ministris, in viris Praelatis, & Episcopis, Archiepiscopis, claris & virtuosis: Quia aut claros ad haec fastigia erigit, aut qui eriguntur, illustrat, dist. 40. *Non nos, in sapientibus & literatis, in Doctoribus & Magistris.* Quia qui ad justitiam erudiunt multos, lucebunt quasi stellae

in perpetuas æternitates. Quod luce clarius ostendit *Johannes C. XX*, ubi Christus in tradendo claves ecclesiæ catholicæ & Petro ac Apostolis dixit: *Vos Apostoli primò accipite spiritum sanctum, & postquam eum habueritis, tunc quorum remiseritis peccata, remittentur eis, & quorum retinueritis, retenta erunt.*

Et per hunc modum exponit *Ambrosius*: *Quod si spiritum sanctum non habueritis, qualiter per manuum impositionem ipsum aliis dare vultis?* Imponebant enim manum Apostoli super fideles, & accipiebant spiritum sanctum: Quia ipsimet apostoli, quorum loco succedunt Episcopi, habebant Spiritum sanctum.

Pro istarum ergò clavium debita & sancta executione, pro ecclesiæ sanctæ Dei reformatione tam in membris quam in capite, pro fidei Christianæ extensione & ampliatione, pro ecclesiæ Apostolicæ & Romanæ exaltatione & veneratione, pro hæresium & errorum infidelium extirpatione, pro schismaticorum & rebellium Christianorum reductione & conversione, pro Regum & Principum ac Dominorum, communitatum, Christianorum pacificatione, pro inimicorum & adversariorum Christianitatis debellatione, pro animarum cunctarum fidelium salvatione, pro vitiorum & abusuum ecclesiæ Apostolicæ extinctione, pro morum & virtutum ac sacrorum canonum antiquorum tuitione & executione, pro peccatorum conversione, pro terræ sanctæ liberatione & crucis Christi contra infideles assumptione, pro bonorum & literatorum virorum ac graduatorum promotione, pro iniquorum & malorum correctione, pro omnium bonorum temporalium & spiritualium in Dei ecclesiâ acquisitione, dicunt illi de opinione tertia potestatis conciliorum, quod tam realia, tam salutifera, tam opportuna & tam necessaria sunt his temporibus generalia concilia, attentis Ecclesiæ casu & ruina, & Christianorum fidelium, secularium & Ecclesiasticorum, perversitate & malitiâ, qualiter non fuerunt tam necessaria ab origine nascentis & primitivæ ecclesiæ, nec fuerunt tam utilia in Dei ecclesiâ aliquo tempore sic-

ut nunc sunt, nec tam salutifera. Et id eò ex quo sunt tam necessaria deberent nunc ipsa concilia frequentissimè celebrari & teneri magis, & ex majoribus causis, quàm tunc tenebantur & celebrabantur. Quæ causæ inferius ostenduntur patenter.

Responsò ergo per istos de tertia opinione, qui dicunt, quod potestas generalium conciliorum sit major, quàm potestas Papa, ad istam interrogationem, quæ quærebar: *Utrum concilia generalia sunt necessaria in ecclesiâ Dei?* Eapropter ipsi exhortantur omnes fideles Christicolæ, ex quo vident, quod per majores Ecclesiæ Apostolicæ contradicitur opinioni ipsorum indirectè. Quia omne die quasi dispensatur per Dominos Romana ecclesiâ, cum statutis in generali sacris concilio, nec servatur aliqua ejus constitutio, & nemo est, qui concilii statuta exequatur & defendat. Et dicunt cum suspiriis & gemitibus patres & fratres Christiani: O discipuli & servi Jesu Christi clamemus in cælum, pro desideratissimo generali Basileensi Concilio, & quocunque fiendo alio, jurato & promisso per totam universalem ecclesiâ in synodo generali Constantiensi de anno Domini M CCCC XVI, & cum magnis laboribus & expensis Basilea, provincie Bisuntinæ, per triennium elapsum, de anno Domini M CCCC XXXIV, nunc de præsentibus celebrato & celebrando: Et miserebitur nostri Deus Jesus Christus, ut non permittat transire & dissolvi hoc sacrum Basileense concilium absque reformatione ecclesiæ Apostolicæ in membris & in capite. Quia si absque reformatione dissolvatur, tunc certè speratur, quod sancta Romana ecclesiâ & Apostolica, cum ea, quæ erat usque nunc domina gentium, & Princeps provinciarum, spoliabitur suis ornamentis & possessionibus temporalibus, & Clerus & Apostolica ecclesiâ privabitur suis bonis & privilegiis, ac libertatibus, & erit sub servitute peccati ac tributo census & nummi, & turbabitur, ac nimium fluctuabit Petri navicula, quæ in se Judam & Simonem recepit, qui generalibus conciliis contradicunt, & ea dissolvere satagunt, & ne fiant imposterum, impediunt.

Con-

Confundantur & reveantur, ac secundum Apostoli sententiam abscindantur à nobis, qui sacra generalia concilia & Petri sanctam naviculam conturbant. Fiat habitatio eorum deserta, & in tabernaculis ac Curiis eorum non sit, qui inhabitet.

Vos ergò requirimus, ad vos loquimur, ò Pastores, ò viri Ecclesiastici, sanctæ matris ecclesiæ, ditati, honorati & exaltati de bonis ejusdem, qui non sine causa gladium spiritus, quod est verbum Dei, accepistis, in adoptionem filiorum Dei, in quo clamamus Abba pater. Vos enim postulamus & requirimus, ò Domini Principes, ò communitates seculares, ò Duces, ò Barones, ò Reges, ò Judices terræ, qui secundum Apostolum non sine causa gladium portatis ad vindicandum injurias Dei Jesu Christi, sponsi universalis ecclesiæ, & ad faciendam vindictam in pravis nationibus, ac increpationes in populis perverfis. Accipite omnes insimul secundum præceptum apostoli armaturam Dei, armaturam fidei sanctæ & Legis Evangelicæ, & compellat vos domus Dei zelus, quæ sic tendit in ruinam, & in desolationem. Et hanc armaturam quærite, tenete & conservate instanter, instantius, instan-

tissimè. Quæ armatura Ecclesiæ catholicæ est sacrum generale concilium, quod omnia tela peccati carnis & mundi & diaboli exstingvit penitus & omnimodè. Ad hoc enim obligamini sub pœna mortalis culpæ vos omnes armare temporaliter & spiritualiter, pro salvatione S. Petri naviculæ, ut ad portum salutis perveniat prosperè, & pro reformatione & vitiorum correctione Apostolicæ ecclesiæ tam in membris quàm in capite: Si diligenter legeritis decretum, per totam *causam XXIII.* ut, unde mali non corrigantur per admonitiones svas, compellantur intrare in Christi Jesu ovile per tormenta, pœnas & afflictiones, secundum illud Decreti: *Quos timor Dei à malo non revocat, saltem severitas coërceat discipline.*

Ut ergò habeat executionem hæc correctio malorum, quæ sunt in ecclesia & doctrina, *necessaria* pro nunc sunt ipsa sacratissima *concilia generalia.*

Et hæc sint de tertia interrogatione dicta, cum omni protestatione de revocando, si opus erit, & subjiciendo correctioni & determinationi sanctæ matris ecclesiæ universalis, Domini nostri Papæ.

PARS IV.

De IV. Conciliis Apostolorum.

Tantum illorum celebrandorum non fuisse necessitatem, quanta sit postremis illis seculis subinde nova generalia celebrandi Concilia.

CAP. I.

De primo Apostolorum Concilio, ejusque occasione & causa, comparata cum urgentiori causa, nova illo tempore celebrandi Concilia generalia.

Quarta pars hujus tractatus respondet etiam ad quandam interrogationem mihi factam, qua quærebatur ab illis, qui modicum vel nihil noverunt de Lege Dei Jesu, & tamen sunt ditati & honorati de patrimonio ejusdem & ecclesiæ: Et dicebatur per eos: *Quanta est ista necessitas conciliorum, vel ex quibus causis provenit hæc necessitas*

in ecclesia Dei ipsarum generalium synodorum.

Et ego pauper respondi & dixi, quod *necessitas conciliorum generalium est maxima pro salvatione Christianorum fidelium: Et propter causas arduas devenit hæc necessitas, ut his temporibus sint generalia concilia,*

Has

Has duas propositiones verificavi & dixi, quod nunquam in Dei ecclesia fuerunt generalia concilia tam necessaria, sicut modo sunt necessaria: Et imò eorum necessitas est maxima.

Attentis enim aliis sacris generalibus conciliis prateritis, & celebrationis ipsorum causis, & attentis causis de tempore presenti, nunc generalia concilia de necessitate maxima frequentius debent celebrari, teneri, diligi & fortificari.

Probatur propositio per illa quatuor concilia Apostolorum superius dicta in tertia responsione.

Et primò de primo concilio. Ab origine enim primitivæ & nascentis ecclesiæ, dum Apostoli essent Hierosolymis post ascensionem Christi Jesu in cælum, & ante missionem Spiritus sancti, intuentes, quod eorum Dominus & Magister duodecim Apostolos elegisset ad prædicandum per mundum universum evangelium omni creaturæ, & quod unus ex eis, scilicet Judas, Dominum ipsorum vendidisset, & prodidisset, & mala morte suspensus crepuisset, & defunctus fuisset, & sic quod ipsi non erant nisi undecim, & deficiebat unus, ad suppleendum numerum, quem instituerat Christus, habitò super hoc concilio Apostolorum & discipulorum, de communi consensu convocaverunt concilium omnium in Christo credentium, in Hierusalem existentium, super surrogatione fienda in apostolatam loco Judæ alicujus ex illis, qui ibi erant. Et facta congregatione credentium in concilio, Petrus ut Præsidens inter eos, dirigens verba ad fratres suos coapostolos primò, & post ad assistentes, dixit, ut ponitur *Actor. I. Viri fratres* &c. Proponens, quod oportebat unum ex ipsis ibidem congregatis assumi ad apostolatam loco Judæ. Et tunc hoc dicto, non solus, sed tota multitudo concilii cum eo stauerunt duos, Joseph & Matthiam, in medio congregationis. Et illis orantibus, datâ sorte, instinctu Spiritus sancti cecidit fors super Matthiam, & connumeratus est ab omnibus ibidem existentibus inter XI. Apostolos.

Ex isto concilio Apostolorum concluditur necessitas hujus concilii, quæ non

fuit, nisi parva tunc, respectu temporis presentis. Nulla enim causa alia fuit illius concilii, nisi quod numerus apostolorum à Christo institutus compleretur, & proditor Judas ac simoniacus, qui Christum pro triginta argenteis vendidit, post mortem in horrorem tanti peccati condemnaretur.

Sed si bene inspiciamus, tempore presentis majorem necessitatem & plures causas arduas habemus, ad convocandum sacra generalia concilia. Quia si tunc fuit necessarium celebrare illud concilium sacrum propter hæc, ut compleretur numerus Apostolorum: Certe nunc in duplo major est causa ardua, & necessitas, ad continuandum sacrum Basileense concilium & ad tenendum concilia. Quia si illa causa fuit ardua, solum ut compleretur numerus Apostolorum, revera nunc magis ardua est, ut congregetur concilium, ut compleatur in membris & in capite reformatio ecclesiastica, & per concilia inducantur virtutes in ecclesiam, & tollantur & eradicentur abusiones ecclesiæ ac vitia. Quia Apostoli non juraverunt numerum suum duodecim Apostolorum complere, nec Jesus Christus post recessum Judæ ab illa sanctissima Christi ecena apostolis præcepit, ut loco Judæ aliquem in apostolum surrogarent. Sed in reformatione Ecclesiæ, quæ fieri non potest in membris & in capite, nisi per generalia concilia, est totum contrarium.

Quia in concilio sacro Constantiensi, celebrato anno Domini Jesu m cccc xvi, fuit promissa & jurata, ac per universum mundum divulgata, cum sigillis de plumbo, & literis concilii, ipsa sacra reformatio. Et fuit hoc juramentum universaliter factum primo per omnes Episcopos: Qui nedum sunt successores Apostolorum, imò in jure vocantur Apostoli, *dist. 21. c. In novo, & c. Dominus*: Et non solum jurant eos vicarios Dei, imò nedum Christi personam gerere sed habere, *33. q. 5. Mulier*. Cum ergo ipsi sint columnæ ecclesiæ sanctæ Dei & Legati Dei & injuria quæ illis fit, illa fit Christo, ut ponitur *2. q. 7. c. Accusatio*: Non deceat ergo Apostolos & Christi Vicarios mentiri, & quod juraverunt, non servare & promissa

miserunt, transgredi. Quia tam bona tam sancta est reformatio ecclesie in membris & in capite, quod non videtur mihi esse possibile in aliud melius opus commutari posse. Quis ergo cum istis Episcopis, qui pertractabant concilia & reformationem ecclesie, contra ipsorum juramenta præstita potest dispensare? Certè ego non video.

Secundò fuit jurata hæc reformatio per serenissimum tunc Sigismundum Regem Ungarie & Romanorum, nunc Romanorum Imperatorem, personaliter in generali concilio Constantiensi existentem, & per procuratores sufficientes quasi omnium Regum, omnium Ducum, Principum, communitatum, Comitum, Baronum & civitatum, promissa & jurata.

Tertiò fuit jurata & promissa quasi per totum Clerum. Et hoc juramentum fuit licitum, & expediens & honestum, & de sancta ac honesta re & virtute.

Ad hoc ergò, quod omnimodè purgetur & compleatur hoc juramentum, necessarium est sacrum tenere concilium, & continuare, quousque compleatur hæc sancta reformatio in membris & in capite. Maxima ergò necessitas celebrationis conciliorum generalium est, ut fiat reformatio omnium Christianorum, secularium & Ecclesiasticorum.

Iterum secundo, fuit convocatum illud concilium Apostolorum, ut tantum crimen simonia, propter quod Judas Christum vendidit, condemnaretur, & alius sanctus & bonus Apostolus loco ipsius pessimi Judæ surrogaretur. Et si propter hujusmodi causam illud sacrum concilium fuit celebratum, certe nunc propter consimilem causam magis arduam debet nunc celebrari. Et est nunc major necessitas celebrandi concilia propter hujusmodi peccatum, quam fuit tunc.

Probat: Quia tunc Christum Judas

vendidit pro triginta tantum & non pluribus: Et Christus Jesus nunc venditur propter Episcopatus, propter Ecclesias, propter beneficia, non ita modicè pro triginta denariis, sed venditur aliquando pro tribus millibus Ducatis, aliquando pro decem millibus, aliquando pro mille, sed nunquam venditur pro tam paucis argenteis.

Item Judas semel eum vendidit duntaxat, sed Christus venditur nunc sæpius & sæpius, & jam per plures annos.

Item Judas vendidit Christum de die, sed nunc venditur die & nocte. Quia & tempora & annos, loca, ac notabiles personas, occupavit jam & occupat vitium simonia.

Quapropter, cum cupiditas sit radix omnium malorum secundum Apostolum, quæ est causa simonia in Dei ecclesia, propter quam simoniam cassantur, revocantur jura & decreta antiqua, & promoventur homicidæ, raptores, idiotæ, usurarii, homines pessimi, & totus status ecclesiasticus pervertitur propter pravitatem hujus vitii, in cujus comparatione omnia alia vitia pro nihilo reputantur, i. q. r. Ideò tempore præsentis maxima est necessitas continuandi, convocandi & frequentandi sacra concilia, quousque tollatur, sicut hæresis, ab ecclesia hæc pessima simonia, & censeantur hæretici, & pœnas contra hæreticos in jure positas incurrant ipso facto, quicumque, etiamsi Papalis aut Imperialis dignitatis existant, commiserint simoniam, tam in sacramentis, quam in beneficiis aut in aliquibus spiritualibus, per se vel alios.

Ad tollendum ergò hoc pessimum vitium necessarium est continuare & frequentare sacrum concilium. Et hoc de primo concilio Apostolorum dictum sit.

CAP. II.

De secundo Apostolorum Concilio, & occasione illius, comparatâ cum urgenti causâ nova celebrandi concilia.

Secundum concilium Apostolorum fuit Hierosolymis tentum, post missionem Spiritus sancti, per Petrum & alios undecim Apostolos, ut expresse habetur Act. II.

Tom. VI. Pars IV.

Et causa istius concilii fuerunt tres. Una fuit de baptismo recipiendo, alia fuit de pœnitentia suscipienda pro commissis, tertia causa fuit de vita comuni inter Apostolos & Christi discipulos tenenda.

Unde

Unde *ibidem* habetur, quod mirantibus cunctis, quod Apostoli linguis omnium nationum loquerentur, facti, ad loquendum & prædicandum fidem Christi, impavidi, & confirmati robore Spiritus sancti, evangelizaverunt illis Jesum, & eum ab ipsis crucifixum & tertia die resurrexisse à mortuis, & prædicaverunt eis pœnitentiam & baptismum accipere in remissionem peccatorum. Et tunc propter ipsorum prædicationem conversi sunt & baptizati illa die circiter tria millia. Quò factò, in illo concilio statuerunt Apostoli, omnia inter ipsos & credentes esse communia, & vendebant possessiones, & portabant pecunias ad pedes Apostolorum, quæ dividebantur & distribuebantur, prout cuilibet opus erat. *Hæc ibi.*

Ecce, quod propter illas tres causas fuit hoc generale concilium per Apostolos & credentes celebratum.

Sed nunc propter illas tres causas & plures ab eis dependentes major est necessitas celebrandi generalia concilia nunc, quam fuerunt tunc.

Quod persuadetur: Quia tunc ad recipiendum noviter baptismum, nunquam fuerunt Christiani, nec coluerunt Jesum Christum, ut Deum verum, nec Romanæ Ecclesiæ obediverunt. Sed nunc concilia debent congregari, fieri & disponi: Ut Christi fides, quæ tam longè latèque imperat per totum orbem, ut dictum est, & fuit in multis Orbis partibus perita propter Cleri & populi Christiani peccata, debeat recuperari ad baptismum & obedientiam sanctæ matris ecclesiæ catholicæ: Ipsi infideles, ut sunt Saraceni, Turcæ & pagani, qui olim fuerunt in Christi fide baptizati & boni Christiani, in terris Hierusalem & in Damasco, in Antiochia, & in Cappadocia, in tota Africa, Ægypto, in Babylonia, & in Barbaria, & in aliis diversis mundi partibus debeant reduci, trahi, imò etiam si oporteat, compelli, quatenus sancta mater ecclesiæ debeat ad suam possessionem, quam olim habuit in prædictis partibus infidelium, restitui & reintegrari.

Nonne etiam est causa potissima & necessaria congregandi concilia his tem-

poribus, ut reducantur ad fidem catholicam tot nobiles, tot cives, tot Christiani olim fideles, qui nunc sunt excecati in tot hæresibus & erroribus & schismatibus, ut sunt Bohemi, Waldenses, ut sunt Fratricelli, de opinione, ac eis adherentes, ut sunt Wiclevisti, pessimi hæretici, in diversis partibus mundi, contra Ecclesiam Romanam & totum ejus Clerum stimulantibus, & diversas opiniones sectantes, & ut sunt Manichæi de regno Bosnia, & nonnulli hypocritæ Begardi, & ut sunt schismatici ipsi, qui sunt Græci, inobedientes Romanæ Ecclesiæ, & errores pestilentes sapientes contra ecclesiam, & in fide.

Numquid ergo, ut dictum est, ad liberandam terram sanctam & alias terras mundi, in quibus colebatur una fides Jesu Christi, & ad delendum ac extinguendum diversas hæreses, quæ nunc sunt in populo Christiano & in mundo, & errores diversos & schismata, & ad reducendum infideles & paganos ad baptismum, qui fit in Dei Ecclesia, nunc sunt plus generalia concilia necessaria forsitan, quam tunc fuerunt. Quia melius fuisset tunc viam Dei non agnoscere, quam post agnitam retroire, ut testatur Salvator in Evangelio.

Etiam propter secundam causam, scilicet pro pœnitentia suscipienda de commissis, nunc sunt magis vel tantum necessaria concilia generalia, quam vel sicut fuerunt tunc.

Probat: Quia multi ex eis tunc illo tempore excusabantur propter ignorantiam adventus Salvatoris seu Messæ, dicente Christo: Si non venissem & locutus eis non fuisset, peccatum non haberent. Imo Apostolis post Pentecosten aliqui ex eis, qui ad baptismum convolabant, dixerunt, sed neque, si Spiritus sanctus est, audivimus. Et quanquam aliquam excusationem de peccato incredulitatis haberent, tamen Apostoli convocabant generale concilium, & prædicarunt eis reformationem, quæ nihil aliud est, quam pœnitentia de præteritis malis in remissionem peccatorum. Et prima prædicatio verbo & factò, quam Christus fecit, fuit de pœnitentia, dicens: pœnitentiam a-

gite, appropinquavit enim regnum calorum.

Si ergo illis prædicabatur pœnitentia, qui aliquantulum excusabantur de incredulitatis culpa, & hoc in generali concilio: Multo magis debet tunc prædicari pœnitentia & reformatio ecclesiastica per sacra universalia concilia illis fidelibus Christianis, illis Episcopis vel Prælati, illis viris ecclesiasticis, qui nullam excusationem habent de peccato suo, qui sunt incrassati, impinguati, dilatati, honorati, & ditati, de pecuniis ac bonis Crucifixi, & tamen dereliquerunt Dominum factorem suum, & recesserunt à Jesu Salvatore suo, scienter, ex proposito & ex certa malitia, per pompas, per luxurias, per tyrannias, per superbias, per gulas, per negligentias, & per infinitas & diversas mortales culpas: Qui jam non quærunt, quæ Jesu Christi sunt, sed quæ sua sunt, per fraudes, per violentias, per minas & importunitates: Et qui in omnibus malis & peccatis sunt commixti & involuti, ut dictum est superius de Romana Curia.

Et non solum istis temporibus viris ecclesiasticis debet prædicari reformatio pœnitentia in membris & in capite, & argui ac obsecrari & increpari eorum vitia & peccata manifesta & publica, ac scandalosa in Dei ecclesia, per quorum peccata vilipenditur & contemnitur fides Christiana, & scandalizatur universalis ecclesia, & perditur ejus devotio sancta: Quinimo, ad ipsam sanctam pœnitentiam peragendam, ad ipsam sanctam reformationem exequendam & bene vivendum, ad sacramenta ecclesiæ & bona ejus temporalia & spiritualia justè & debite ministrandum & dispensandum, etiam si deficeret correctio Apostolica, ut opinor, compellere debet potestas temporalis ipsa, quæ non sine causa gladium portas, ut ponitur 23. q. 5. c. Principes, & per totam causam. Major ergo est necessitas nunc generalia concilia celebrare, quam fuit tunc post mortem Jesu Christi.

Tertio dicitur quod istud concilium fuerit congregatum propter hoc, quod vita communis inter Apostolos teneretur. Et ita factum est decretum in illo concilio.

Tom. VI, Pars IV.

quod essent illis omnia communia, & distribueretur unicuique quod opus foret.

Et certè nunc est major necessitas congregandi concilia, quam tunc fuerit, propter illa.

Probatur: Quia attentis Apostoli verbis, dicentis: Sic nos existimet homo, ut ministros Christi & dispensatores mysteriorum Dei, temporibus præsentibus illa vita communis inter Apostolos, & quam Apostoli, vicarii Jesu Christi, instituerunt, & nobis reliquerunt, est totaliter destructa, & oblivioni pene data, inter Episcopos & ipsorum capitula & collegia, inter Clericos & seculares, qui sunt in ecclesia.

Nisi hæc vita communis inveniatur in monasteriis aliquorum religiosorum. Notum est enim, quod B. Augustinus factus Presbyter, monasterium Clericorum mox instituit, & cœpit vivere secundum regulam sub sanctis Apostolis constitutam, quibus erant omnia communia. Et nemo dicebat esse aliquid suum proprium. Et sic illo tempore omnes ecclesiæ Cathedrales vivebant in communi. Oportet ergo ad istam vitam communem reformandam celebrari generalia concilia secundum sanctorum Patrum decreta, ut ponitur 12. q. 1. per totum. Per istam enim vitam communem dispensabantur bona ecclesiæ temporalia & spiritualia justè, debite, dabantur beneficia & dignitates ecclesiasticæ unicuique prout cuique opus erat.

Et quia nunc dispensatores ecclesiæ sunt mutati in dissipatores, & secundum Bernhardum pastores in consores, & agni in lapos, & qui deberent esse Prælati, facti sunt Pilati, diligentes munera, sequentes retributiones, Principes infideles, socii furum, promoventes & exaltantes peccatores de patrimonio Crucifixi, & abjicientes virtuosos & literatos à beneficiis, & non distribuentes beneficia pro meritis, virtuosos, sed pro favoribus precibus & pecuniis dantes uni quatuor, quinque, incompatibilia, & alteri bene merito nullum dantes beneficium: Ad reformandum igitur tam iniquam & injustam beneficiorum eccl. dispensationem

Q 2

maxi

maxime nunc sunt necessaria concilia. Etiam in illa vita communi tenebatur hospitalitas, quia Episcopum oportet esse hospitem, ut dicit Apostolus. Fiebant multæ eleemosynæ pauperibus. Quia aurum habet ecclesia, non ut seruet, sed ut pauperibus eroget, ut ponitur XII. q. 1. c. Aurum. Dividebantur bona temporalia ecclesiæ in partes quatuor, quarum una erat Episcopi, reliqua clericorum, tertia fabrica ecclesiæ, quarta erat pauperum, XII. q. 1. c. Quatuor.

Quæ eleemosynæ & hospitalitates jam

sunt deletæ in ecclesia Dei, & jam nulla fit mentio de illa quarta pauperum parte. Ergo ad reformandam tantam charitatem & clementiam ecclesiæ & tantam hospitalitatem & pietatem & eleemosynam, & quod non defraudentur pauperes sua quarta parte, necessaria sunt his temporibus generalia concilia, dicente Apostolo: *Judicium fiet ei sine misericordia, qui non fecerit misericordiam.*

Et hæc sufficiant bene intelligenti de secundo Apostolorum concilio.

CAP. III.

De tertio Apostolorum concilio, & majori sequioribus temporibus Concilii necessitate pro iisdem rebus emendandis.

Tertium concilium, quod fecerunt apostoli, fuit tentum Hierosolymis. Quia cum esset murmur & contentio inter Hebræos & Græcos super ministerio & servitio, ac modo ministrandi & apponendi mensis Apostolorum & discipulorum, ac credentium, quibus erat vita communis, ut dictum est, tunc duodecim apostoli convocantes multitudinem discipulorum ad concilium, ordinaverunt in eo, quod Apostoli deberent insistere solummodo orationi & prædicationi verbi Dei, & de numero discipulorum extra Apostolos elegerunt septem specialiter ad hoc opus & ministerium, scilicet apponere & ministrare mensis, quorum unus fuit Protomartyr S. Stephanus, super quos Apostoli imposuerunt manus pro confirmatione Spiritus sancti. Et istud habetur ad litteram Act. VI. Et in hoc concilio fuerunt facta duo decreta, unum, quod Apostoli, & eorum successores, Episcopi, dist. XXI. c. In novo, principaliter & primo deberent insistere prædicationi verbi Dei & orationi, & nullo modo deberent vacare istis temporalibus servitiis, quia non debent propter ista promoveri ad Episcopatus. Secundum decretum fuit, quod auctoritate ipsorum commissi & deputati ad ista fuerunt inferiores eis, qui illis ministrare, deservire & obedire tenerentur. Hæc ibi.

Sed si attendantur istæ causæ, propter quas istud concilium fuit celebratum, certe nunc majores & magis arduæ sunt

consimiles causæ, propter quas sacra generalia concilia debent teneri & celebrari. Quia nunc ex quadam consuetudine, imo verius abusione, superiores & Pontifices nostri, non curantes de istis decretis Apostolorum prout jacent, perverterunt ordinem ipsorum. Quia inferiores, ignari, pessimi & peccatores promoventur per eos superiores ad Episcopatus, ad dignitates, ad beneficia, qui nec sciunt verbum Dei prædicare, nec curant pro populo eis subjecto orare. Imo multi ex eis nesciunt verbis Latinis loqui, nec quæ dicuntur verbis Latinis, intelligere, dum tamen possint & sciant bene equitare, multos equos habere, arma ducere, invadere & bellare, ac negotiis secularibus se implicare, & temporalia ministrare. Tales fiunt Apostoli, Episcopi & Vicarii Jesu Christi, dotati & exaltati de patrimonio crucifixi. Sed è contrario illi, qui sunt eis superiores, qui sunt virtuosissimi, qui sunt literati, qui sunt Doctores verbi Dei & prædicatores, qui sunt Dominum timentes & viri religiosi, ac conscientiosi, tales promoventur ad ministrandum mensis, ad insistendum servitiis illorum malorum promotorum in ecclesia. Tales religiosi & boni, tales Doctores verbi Dei, fiunt titulares, & nullatenus Episcopi, tales mendicant in opprobrium dignitatis Apostolatus: Quia vere sunt Apostoli, & in vituperium & scandalum patrimonii Jesu Christi crucifixi.

Ut ergo non simus contrarii decreto A-

to Apostolorum concilii hujusmodi, & quod nulli alii *promoveantur ad dignitates Episcopales, Papales, Cardinales & Abbatiales*, nisi sint Magistri & Doctores *verbi Dei, ac sacra scriptura & sacrorum canonum*: Ad reformandum talia, & quod secundum regulam Apostolorum in hac Apostolica ecclesia, ubi *beneficia ecclesiastica sunt Jesu Christi, & propter Jesum Christum Dominum nostrum dotata & exaltata, ipsa distribuuntur unicuique, sicut cuique opus fuerit, per illos duntaxat Ordinarios & Episcopos, ad quos de jure communi pertinet beneficiorum & dignitatum collatio, & quod non*

fiat per Romanam curiam aliqua beneficiorum & dignitatum reservatio, sed devolvatur ad Ordinarios secundum decreta sanctorum canonum, *necessaria sunt his temporibus generalia concilia, in quibus fiant reformationes Apostolorum, scilicet virorum literatorum & predicatorum, ac omnium religionum, & Universitatum Studiorum, quæ quasi sunt perditæ & annullatæ, & in quibus ordinentur distributiones & dispensationes officiorum ac beneficiorum Romanæ curiæ & totius Apostolicæ ecclesiæ. Et hoc de tertio Concilio.*

CAP. IV.

De quarto Apostolorum Concilio, & majori necessitate pro iisdem rebus nova celebrandi Concilia.

Quartum concilium fuit etiam tentum & observatum per Apostolos & credentes Hierosolymis, super observatione legalium, ut ponitur *Actor. XV.* Pro qua, cum Paulus & Barnabas ascenderent Hierosolymam ad Apostolos & Presbyteros existentes Hierosolymis, & causa proposita in medio multitudinis credentium, quia convenerunt in multo & magno numero, iudice prius Petro, per modum opinionis: De mandato concilii, Jacobus minor, qui erat ibi Episcopus ordinarius, ut habetur *in c. Porro 66. dist.* per modum determinationis & definitionis totius concilii locutus est, dicens: *Ego iudico &c.* Et facta per totum concilium discussione quæstionis, & determinatione concordis super hoc decreto, ordinatæ fuerunt literæ authenticæ & missæ ad diversas provincias sub hac forma: *Apostoli & Seniores fratres his, qui sunt Antiochia &c.* ut diffusius ibidem ponitur.

Ex isto concilio ostenditur evidenter, quod hoc generale concilium fuit convocatum per Apostolos & Presbyteros ac credentes, solummodo propter *refutationem Legalium & ceremonialium Legis antiquæ, & propter introductionem legis evangelicæ.*

Et si nunc consideramus istam causam, propter quam fuit convocatum illud concilium, multo *plures rationes reperie-*

mus, quare *nunc debeamus* frequentare concilia generalia, & ipsa fore ecclesiæ catholicæ multum necessaria propter consimiles causas. *Primo* ex causa Legis Evangelicæ, *secundo* ex causa Legis moralis Ethicæ, *tertio* ex causa Legis canonicæ.

Nam *ex causa legis evangelicæ*, patet: Quia si omnis fidelis Christianus tenetur *servare & vivere secundum legem evangelicam*, multo magis *vir Ecclesiasticus*, qui est Deo immediatè dedicatus, & ex hominibus assumptus, & à peccatoribus segregatus, ut, secundum Apostolum, offerat dona & sacrificia pro peccatis.

Ubi autem sunt nunc *Prelati & viri Ecclesiastici*, qui per bona exempla *vite* sunt lux mundi, dicente eis Lege Christi evangelicæ: *Sic luceat lux vestra coram hominibus &c.*

Ubi nunc sunt *pastores evangelicæ*, qui juxta mandatum Christi ponant animas suas pro ovibus suis, prædicando contra hæreticos, contra infideles, & dando redditus suarum ecclesiarum in subsidium secularium bellantium pro fide Christi contra infideles? Ubi sunt *virii ecclesiastici*, qui Legem evangelicam observent, dicente evangelio: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto &c.* Vel qui duodecim Christi consilia, cum sint in statu perfectionis, utpote sunt Episcopi, imitentur vel observare conentur? Et sic de similibus.

O 3

Ad

Ad reformandum ergò legem evangelicam & ejus legalia, multum nunc sunt necessaria concilia.

Ex parte etiam legis moralis ethica ostenditur, quod nunc plus sint necessaria concilia, quàm fuerunt tunc. Quia tunc Christiani fideles vivebant aliquantulum virtuosè, & delectabantur in operibus virtuosis, ut patet de Apostolis & discipulis Christi. Nunc verò secundum Prophetam corrupti sunt omnes & abominabiles in studiis suis. Quia à minimo usque ad maximum omnes deserviunt avaritia de viris ecclesiasticis.

Ut ergò tollatur ista Clericorum & sacerdotum ac religiosorum mala vita, necessaria sunt in Dei ecclesia generalia concilia, quibus dixit Propheta: *Quiescite jam perversè agere, discite per reformationes conciliorum bene facere.*

Tertiò sunt necessaria concilia generalia ex causa tertia, scilicet ex causa *Legis canonica*. Si enim inspiciantur sanctorum Patrum decreta, inveniemus, cum quantis laboribus, cum quantis expensis & afflictionibus instituerint & ordinauerint in sancta ecclesia canones quàm plurimos, ut dicitur inferius, ad tuendum & tenendum in pace & iustitia sanctam matrem ecclesiam. Et hoc fecerunt in pluribus generalibus conciliis, ut patet *dict. 16.* per totum. Ordinauerunt etiam ad decorem domus Dei & sanctæ ecclesiæ, & ad regimen & gubernationem ipsius multas constitutiones, multa Decreta, multas Decretales, multas Extravagantes, multa statuta, multas regulas, multa sancta & honesta jura, super ordinationibus Clericorum, super gubernationibus Monachorum & religiosorum, super electionibus episcopa-

tuum ac dignitatum & monasteriorum, super collationibus beneficiorum, super dispensationibus & administrationibus sacramentorum, super pœnitentiis peccatorum, & super pluribus aliis legibus & regulis legalibus. Qui justè, piè, & sanctè viveremus, & omni die. Talia statuta, talia Legalia, sancta & iusta, sunt tamen *non obstantis* bullarum & privilegiorum Romanæ curiæ abrogata, dispensata, annullata, irritata & cassata: Allegando, quod omnia jura positiva sunt in peccatoris Papæ serinio posita. Et taliter hæc fiunt, quod jam frustra & sine utilitate libri Decretorum & sanctorum canonum ac Decretalium videntur fuisse scripti & publicati pro majori parte. *Ad reformandum* igitur tales beneficiorum collationes, & religiosorum gubernationes, & jurium ac decretorum & Legum antiquorum Patrum observationes reales, & institutiones, prout fuerunt temporibus antiquis observatæ per nostros patres, quod sic eas etiam his temporibus observemus, & emendemus in melius, quæ hætenus ignoranter vel scienter peccavimus, valde nunc sunt necessaria generalia concilia, in quibus & per quæ sanctorum patrum & conciliorum generalium reformentur decretales & decreta sancta, ablati reservationibus & aliis injustis constitutionibus, positæ & scriptæ in libro VI. Decretalium, in Clementinis, & in Extravagantibus, ac aliis quibuscunque, contra jura antiqua & privilegia & dispensationibus, & reducantur omnia ad observantiam juris, sicut erant ante tempora Bonificii VIII. in ipsa apostolica ecclesia. Et hæc de istis conciliis quatuor Apostolorum generalibus cum protestatione præfata.

PARS V.

De aliis Conciliis, Orientalibus & Occidentalibus, Comparatis cum recentiorum temporum Conciliis, horumque potiori necessitate.

CAP. I.

De Prima Synodo Nicæna.

Ac pari necessitate conciliorum novorum, pro similibus Ecclesiæ rebus expediendis.

IN hac quinta parte hujus tractatus, qui vocatur *Gubernaculum conciliorum*, quærebatur à me paupere: Si hæc

nunc *necessitas conciliorum* tanta poterat probari & ostendi per *alia concilia generalia*, præterquam per concilia Apostolorum

lorum? Et ego istis me tentantibus respondi *assertive*, quod si bene considerentur *præterita concilia generalia*, facta tempore Constantini Christianissimi Imperatoris, & alia concilia facta post dotationem ecclesiæ, & post mortem præfati Imperatoris. Quia ante Constantinum non legimus aliqua concilia generalia fuisse facta in ecclesia, propter magnas persecutiones, quas ecclesia sustinebat post dispersionem Apostolorum usque ad tempora Constantini Imperatoris. Postquam enim Apostoli fuerunt per universum mundum dispersi, & in omnem terram exivit sonus eorum, passi fuerunt multas persecutiones propter Christum crucifixum, quem prædicabant. Alii enim secabantur, alii incarcerabantur, alii verberabantur, alii suspendebantur, alii occisione gladii trucidabantur: Et tanta de eorum prædicationibus inter gentes scandala orta sunt, quod circumibant in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, in solitudinibus, errantes in cavernis, & in speluncis terræ. Et tunc cessarunt concilia. Quia licet ibant gaudentes à conspectu concilii, quoniam erant digni pro nomine Jesu contumeliam pati; tamen facere concilia in unum, aut concilia adire, seu insimul congregari non mittebantur. Quia, ut dicit *Isidorus in decreto 15. dist. canones*: Post tempus Apostolorum usque ad felicia tempora Constantini Imperatoris, furente tyrannica persecutione Imperatorum gentilium, nulla docendarum in fide Christiana plebium, congregandorum Præfulum pro tenendis conciliis, facultas erat. Et sic propter defectum conciliorum navicula Christi Jesu Dei nostri fluctuabat, turbabatur & vacillabat, inter procellas tempestatum & fluctus persecutionum, ac inter gentes patiebatur. Iterum quod multi Christiani timore mortis fidem Christi Jesu publice negabant, ac hæreses & incredulitates ubique crescebant, ut *Chronica & historias antiquas legenti patet*. Postquam ergo *B. Sylvester Imperatorem Constantinum baptizavit*, qui fuit anno Domini CCC IV. vel quasi, & idem

Imperator totus in amore & exaltatione fidei Christianæ surgeret, & ubique ecclesias & loca sancta erigeret: Videntes hoc *S. Sylvester & alii sancti patres*, ac desiderantes, quod Christianorum ecclesia, quæ erat quasi perdita, recuperaretur & reformaretur, consideraverunt insimul, quod si credentes in fide Catholica congregarentur in generalibus conciliis, quod tunc in eis & per ea ecclesia reformaretur, fides catholica exaltaretur, perfidia hæretica exterminaretur, & omne bonum opus sequeretur: Quia quando virtus est aliqua conciliorum unita, tunc est fortior se ipsa divisa, & potentior ad tollendum scandala & mala de ecclesia, cum est congregata per generalia concilia, & ad reformandum ipsam in moribus antiquis sanctis & virtuosis, tunc est fortior & in præceptis divinæ Legis, quam sit potestas alicujus mortalis hominis, Principis vel Regis: Et tunc ab eodem justissimo Imperatore petiverunt, quod in unum possent in causa fidei & reformationis sanctæ matris ecclesiæ convenire, & generalia concilia convocare & congregare, ac fidem catholicam publice profiteri & prædicare, hæreses extirpare, sacra statuta pro gubernatione fidelium & totius cleri condere, & ecclesiam Dei in pace ac in omni virtute & bonitate collocare.

Hujusmodi igitur petitione seu supplicatione facta, idem piissimus Imperator libenter supplicationem admittens, dedit in perpetuum libertatem & facultatem quibuscunque Christianis, secularibus & ecclesiasticis, libere congregari pro conciliis tenendis, & pro rebus ecclesiasticis disponendis, ut clarius patet per nostrum Doctorem Hispanicum, *S. Isidorum, 15. dist. in decretis*, ubi dicitur: *Canones generalium conciliorum à temporibus Constantini ortum receperunt. In præcedentibus namq; annis persecutione furente docendarum plebium facultas minime dabatur, & propter hoc Christianitas in diversas hæreses scissa est, quia non erat Episcopus licentia conveniendi in unum, nisi tempore supradicti Imperatoris. Ipse enim dedit facultatem Christianis libere congregari.*

Sub

Sub hoc sancti patres de omni orbe terrarum convenientes juxta fidem evangelicam & Apostolicam secundum post Apostolos symbolum tradiderunt. Hæc ibi. Sed in eadem dist. 15. dicit Isidorus sanctus sic: Inter autem cetera concilia quatuor sunt venerabiles synodi, quæ totam principalem fidem complectuntur, quasi quatuor Evangelia, vel totidem Paradisi flumina.

Horum enim prior Nicaena synodus cccxv. Episcoporum, Constantino Augusto imperante peracta est, in qua Arriana est perfidia condemnata & blasphemata, quam de inæqualitate S. Trinitatis idem Arrius assererat, & consubstantiallem Deo Patri Filium sanctumque spiritum eadem sancta synodus per Symbolum definivit. Hoc fuit ergo primum concilium, factum in Nicaena civitate, & fuit celebratum, ut patet per superius dicta, ut duntaxat tolleretur ista hæresis Arriana, & ut doceretur in articulis fidei plebs Christiana,

Sed si bene consideremus, multo magis est necesse, quod nunc concilia generalia celebrentur propter prædictas causas. Quia non solum unam hæresin inter Christicolos habemus, sed revera multas & potentes hæreses, & multos eas sequentes, ut dictum est; Qualis est hæresis Bohemorum, qualis est hæresis Fratricellorum, qualis est hæresis Waldensium & Wiclefistarum, qualis est hæresis Saracenorum & schisma Græcorum. Ad tollendum ergo & extirpandum istas hæreses & schismata, quæ nunquam per Romanos Pontifices deleripotuerunt aliquo modo vel via, quantum sint his temporibus necessaria generalia concilia, quilibet bonus Christianus seu Prælatus tenebit toto animo & corde.

Etiam propter secundam causam necessaria sunt his temporibus generalia concilia, scilicet, ut instruatur plebs Christiana & maxime ecclesiastica, qualiter per sacras reformationes concilii debeat vivere, qualiter Prælatus se & suos subditos debeat regere, qualiter sacramenta ministrare, qualiter prædicare, qualiter pœnitentias dare. Et sic de similibus documentis, quæ neglecta fuerunt per Romanos Pontifices. Quia ea neglexe-

runt reformare, & permiserunt & permittunt omnes Universitates destrui & perire, in quibus olim erunt multi studentes, & fiebant multi viri literati, qui defendebant fidem Ecclesiæ & Jesu Christi, & erant graduati scientiis, re & nomine, qui propter eorum scientiam fiebant Prælati & beneficiati in Dei ecclesia quotidie.

Nunc verò via impiorum & inficiorum ac idiotarum promovetur ad beneficia ecclesiastica, & bene est omnibus, quæ prævaricantur & inique agunt, secundum Jeremiam. Sublimati sunt, exaltati sunt, promptuaria eorum plena, eructantia ex hoc in illud. Sed Theologia & scientia Canonica ac divina secundum Alanum nunc prosternitur, & in quasi pro meretrice sedet. Et bonus ac literatus, secundum Salustium, ad habendum beneficia & honores vera via nititur: Hic verò impius, inficius, ignarus, cui bonæ artes defunt, dolis, fallaciis, favoribus, precibus & pecuniis ad habendum beneficia contendit.

Quæ de causa paucissimi juvenes volunt nunc in universitatibus studere, nec scientiæ intendere: Sed communiter currunt ad Romanam curiam ad addiscendum beneficiorum impetrationes, scientiam, litigia, atque controversiam. Etiam impedimentum universitatum & ipsarum perditio est causa promotionis ad gradus Doctoratus in Theologia & in jure Canonico ac in artibus multorum ignorantum ac idiotarum, quæ de facili in curia ad tales gradus promoventur per bullas Apostolicas infra spatium unius diei.

Ad reformandum ergo universitates & studia, & ad promovendum viros virtuosos & literatos ad beneficia, his temporibus multum sunt necessaria generalia concilia.

Quod probatur per hoc primum Nicænum concilium. Et dicitur concilium primum, seu prima synodus, propter majorem auctoritatem eorum, quæ ibi facta sunt. Quia jam aliæ synodi ipsam præcesserant ordine, ut habetur in c. sexta synodus, dist. 16. Etiam probabiliter recitatur in libris conciliorum, postquam Imperator Constantinus dedit li-

beram

beram facultatem Christianis in unum conveniendi ac concilia celebrandi, illico post ejus baptismum S. Sylvester Papa concilium generale convocavit, & congregavit, in qua synodo fuerunt CC XXI V, Episcopi. Quid autem ibi ordinaverint, non memini me legisse, nisi quod privilegia data & libertates concessæ apostolicæ Ecclesiæ per Constantinum, & dotationes bonorum temporalium & terrarum ac civitatum, fuerunt per Papam Sylvestrum & totum sacrum concilium acceptatæ & approbatæ in perpetuum. Et quia hujusmodi dotationes Ecclesiarum & monasteriorum, factæ per diversas partes mundi à Christi fi-

delibus, omni die occupantur & violantur, invaduntur, ac offenduntur & auferuntur per multos Principes, & communitates, ac nobiles & seculares, ad ea reformandum & recuperandum necessaria sunt generalia concilia, quæ facilius ea poterunt recuperare, quam faciat potentia Romanæ curiæ. Et quia sine istis temporalibus spiritualia subsistere non possunt, quicumque destruit temporalia ecclesiæ, destruit ejus spiritualia omnimode. Et ideo jure poterunt generalia concilia contra e procedere. Necessaria igitur sunt generalia concilia in Dei ecclesia ad recuperandum ejus terras, dominia, & bona temporalia.

CAP. II.

De secunda synodo, Constantinopolitana, majoriq; postremis temporibus necessitate eandem causam in novo Concilio conficiendi.

Secunda sancta synodus fuit, dicit *can. 15. dist. centum quinquaginta patrum, sub Theodosio Imperatore, qua Constantinopoli congregata est, quæ Macedonium spiritum sanctum negantem condemnavit, & esse consubstantialem Patri & filio spiritum sanctum demonstravit, dans symboli majorem formam, scilicet Credo, quam tota Latinorum & Græcorum confessio in Ecclesiis prædicat, & cantat diebus Dominicis.*

Ecce ostenditur ex ista sancta synodo, quod necessarium fuit tunc congregare concilium CL patrum, episcoporum, Abbatum, sacerdotum, & virorum ecclesiasticorum. Et licet non fuissent plures quam CL. tamen convocarunt concilium, nunc per ecclesiam canonizatum universalem, & fuit hoc concilium necessarium, ut condemnaret hæresin spiritum sanctum negantem.

Sed major & tanta est *his temporibus necessitas congregandi concilia generalia eadem causa. Quia nunc multi sunt in ecclesia seculares & ecclesiastici, qui negant spiritum sanctum, scilicet bona spiritus sancti, quæ bona sunt beneficia Ecclesiastica, & officia, scilicet Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Archiepiscopatus, episcopatus, Præpositura, Decanatus, Prioratus, Abbatialis dignitas, Plebanatus, Archipresbyteratus, Rectoria, animarum cura, & quodcumque eccle-*

Tom. VI. Pars IV.

siasticum officium & beneficium, cum cura, vel sine cura, quod secundum Theologos gratis, merentibus & dignis debet signari, & largiri, gratis accipi, gratis dari, per Prælatos ecclesiæ, & per jus patronatus in eis beneficiis habentes, & nullatenus possunt promitti, vendi, pacisci, dari, aut signari *pecunia* vel favore, prece vel pretio, aut aliqua re temporali. Et si dentur taliter, committitur in eis *simonia*, tam ex parte dantis, quam accipientis, etiamsi Papali dignitate præfulgeat, secundum opinionem multorum Theologorum. Quæ *simonia* est de directo peccatum contra spiritum sanctum, quod regitur & gubernatur universalis ecclesia, quæ ecclesia recipit à spiritu sancto hujusmodi beneficia, dicente Jacobo, *omne datum optimum &c. qui pater est essentialiter spiritus sanctus.*

Dicunt ergo Doctores sancti, quod asserentes pertinaciter, *Papam in beneficiis non posse & officiis ecclesiasticis simoniam committere*, peccant mortaliter, & censentur hæretici. Quia dato, quod sit Dominus & caput in tota ecclesia, & habeat distribuere beneficia, quæ Jesu Christi sunt, non tamen propter hoc est Dominus bonorum universalis ecclesiæ, realiter & hæreditario jure, sed solum est *villicus, & Vicarius, & dispensator* Jesu Christi & suorum benefici-

P

cio.

ciorum, dicente Apostolo: *Sic nos existimet* &c. Et si Papa secundum istos committat simoniam, quæ censetur hæresis, in istis beneficiis & officiis ecclesiasticis, multo magis sunt simoniaci, & videtur asserendum de Prælatibus, abbatibus, episcopis, & aliis, qui conferunt beneficia & officia ecclesiastica aliquando pecuniis, aliquando precibus, aliquando favoribus, aliquando idiotis ac ignaris & perverfis & impiis, ac suis consanguineis.

Ad reformandum ergo hanc quorundam canonistarum impiam opinionem & perversam, asserentium, quod Papa non committat simoniam in beneficiis, necessarium est celebrare generalia concilia, & determinare: Spiritum sanctum esse in ecclesia, à quo sunt omnia officia ecclesiastica, qui dat omnibus affluenter, & nulli impropert. Et quod quicumque superiores in ecclesia distribuunt & signant, aut sigillant talia beneficia pro pecunia, vel favore, aut pretio, seu quocunque pacto interveniente, aut prece, tales committant simoniacam hæresin, & teneantur restituere & renuciare, & incurrant pœnas hæreticorum, ipso jure & facto, contentas in jure canonico: Et quod pro talibus eò ipso eos declararet sancta synodus universalis, nisi pœniteant & resipiscant, mandans fieri executionem contra tales per inquisitores hæreticæ pravitate, monendo seculares principes, ac eis præcipiendo, quod contra tales debeant resistere, & si oportuerit, punire, & inquisitores juvare.

Et sunt alii clerici & seculares, negan-

tes spiritum sanctum, & asserentes, spiritum sanctum non esse in universalibus conciliis, ritè & legitime congregatis per illos, ad quos pertinet: Dicentes; multos esse ibidem congregatos in odium multorum, & in favorem, amorem & affectum, & sub titulo ac sub nomine reformationis in capite & in membris multos viros ecclesiasticos sua dignitate privare, alios invito transferre, alios non vocatos nec citatos à suis beneficiis, pensionibus & commendis, ac officiis ecclesiasticis revocare, cassare, & vindictas inimicorum suorum in multis exercere: Quæ sunt de directo contra spiritum sanctum, qui spiritus sanctus si esset in conciliis, non permetteret talia fieri aut defini.

Sed isti errant permaximè. Quia dato, quod in conciliis generalibus sint multi mali & peccatores, & supra dicta facientes aut exercentes, nihilominus in eisdem conciliis est sacrosancta mater ecclesia universalis congregata, quam universalis synodus repræsentat, quæ peccare aut errare non potest, nec malefacere, cum sit Dei sponsa pulchra, sine macula, 24. q. 1. c. *Omnibus*, quæ unius cubiculi sanctitatem casto pudore custodit, 24. q. 1. c. *Loquitur*. Et ideò quantumcunque in conciliis sunt multi malevoli, tamen ibi spiritus sanctus est, non in eis, scilicet personis malis, sed in sola universali Ecclesia, quam etiam potest repræsentare una & sancta ac bona ibidem existens persona. Et ideò ad condemnandum istum pessimum errorem hæreticorum, necessarium est nunc congregare generale concilium.

CAP. III.

De tertio concilio, Ephesino, & majori ob parem causam nova concilia celebrandi necessitate.

*T*ertia synodus fuit Ephesina prima, CC episcoporum, Sub Juniore Theodosio Augusto edita est, quæ Nestorium duas personas asserentem in Christo Jesu anathemate condemnavit, ostendens, manere in duabus naturis unam Domini nostri Jesu Christi personam, 15. dist. *Canonos*.

Ecce ex illo sacrosancto concilio evidenter elicitur, quod in ista synodo, & in

aliis duabus prædictis, nulla fit mentio, quod in eis aliquis Papa fuisset, aut interfuisset, nisi solum episcopi & viri ecclesiastici. Et tamen ista sunt per universalem ecclesiam approbata, sicut quatuor Christi evangelia.

Etiam ex illo arguitur, quod, sicut tunc sancta synodus condemnavit illum hæreticum, asserentem in Christo duas personas, & determinavit, unam esse

esse personam Domini nostri Jesu Christi manentem in duabus naturis: Ita & nunc sunt generalia concilia necessaria frequenter celebrari ad condemnandum pestifera schismata duorum vel trium contendendum de Papatu in Dei ecclesia, si forsitan impofterum & alio modo oriantur in Dei ecclesia, & ad delendum opiniones diverforum, fortassis afferentium, duos esse Papas, unum ultramontanum, alium citramontanum, in Dei ecclesia. Et ideo capitulum istud est *sanctissimum, statutum perpetuum, de schismatibus impofterum delendis, & de conciliis de decennio in decennium tenendis, factum in Concilio Constantiensi, & juratum & promissum*, & per omnes nationes de novo in hac sacra generali synodo Basileenfi ratificandum, approbandum, & canonicandum.

Addendo expresse ad ipsum hoc statutum, pro majori firmitate & cautela, scilicet, quod quandoocunque erunt duo vel tres electi ad Papatum, vel contententes de Papatu, quousque veritas

Papatus alicujus ipsorum non fuerit determinata per generalem sanctam synodum, tunc convocandam, si opus erit, per Dominos Cardinales, aut duas partes ipsorum, quibus negligentibus per nationes, Episcoporum, seu Principes seculares regnorum, communicatum & dominiorum, quod nulli ipsorum obediatur, nec aliquis ipsorum pro Papa teneatur, nec aliquid per eos gestum, seu alterum, firmum, justum, legitimum aut ratum habeatur, & quod omnis obedientia Christianitatis eis subtrahatur, censuras ecclesiasticas inferendo contra eos, qui oppositum fecerint, procuraverint aut præceperint. Et sic cessabunt schismata duorum de Papatu & de una sancta matre ecclesia contendendum propter proprias utilitates, non quærentes pacem Ecclesie, & que Jesu Christi sunt, sed affectantes propria commoda, & seminantes guerras & discordias in Dei Ecclesia.

Et hoc sit dictum de tertia synodo,

CAP. IV.

De quarto concilio, Chalcedonensi, collato cum novis Conciliis celebrandis.

Quarta synodus fuit Chalcedonensis, CCCXXV. sacerdotum, & sub Martino Principe habita est. In qua Eutychen Constantinopolitanum Abbatem, verbi Dei & carnis unam naturam pronunciantem, & ejusdem Dioscorum defensore, quondam episcopum Alexandrinum, & ipsum rursus Nestorium episcopum, cum reliquis, una Patrum sententia condemnavit, prædicans eadem synodus Christum Deum sic de virgine natum esse, ut in eo substantiam divinæ & humanæ confiteamur naturæ.

Ex isto generali concilio evidenter elicitur, quod ad condemnandum illam hæresin, quæ ponebat, in Christo fuisse eandem naturam, divinam & humanam, necessarium fuit, quod non solum episcopi, imo sacerdotes & episcopi ipsum celebrarent. Quia textus dicit, quod fuit CCCXXV. sacerdotum, & non facit mentionem, si illi sacerdotes fuerunt episcopi, vel non. Etiam non facit mentionem, si Papa, qui erat pro

Tom VI. Pars IV.

tunc, convocavit hoc concilium, vel illi soli CCCXXV. sacerdotes convocaverunt ipsum. Et tamen textus dicit, quod sancta synodus congregata ex illis sacerdotibus condemnavit illam hæresin.

Ergo, si fuit pro tunc necessarium convocare hoc sacrum concilium, multo magis est necessarium convocare propter similes causas generalia concilia, & celebrare.

Probatum primò: Quia multi dicunt & asserunt, his temporibus, & fit de facto, quod una & eadem natura & ratio & conditio debet esse in electionibus, postulationibus, in beneficiorum collationibus, ac confirmationibus, ordinationibus, & sanctorum administrationibus, ac aliis apostolicæ Ecclesie beneficiis, dignitatibus, regiminibus, & administrationibus, quoad viros literatos & sapientes, & quoad idiotas, inscios & ignavantes, dum tamen alias sint in mundanis experti & in temporalibus discreti & pruden-

P 2

den-

identes, & in agilibus activi, laboriosi, & ferventes. Dicunt enim, quod *his temporibus*, ex quo spiritualia diu subsistere non possunt sine temporalibus, & quia hæc temporalia sunt modo pro manutentione & exaltatione ecclesie apostolicæ valde necessaria, ideo quoad viros literatos & virtuosos & quoad ignaros & malitiosos una debet esse collationis beneficiorum natura, una promotio, una conditio.

Sed quam erronea sit hæc conditio, videant primo: Quod antequam apostoli prædicarent in orbe & essent Episcopi vel Vicarii Jesu Christi apostolicæ ecclesie, primo fuerunt literati & illuminati dono sapientie & scientie, & loquebantur variis linguis, prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. Ecce, ipse Deus Jesus non promisit Petro unam clavem duntaxat, sed *duas*, scilicet clavem scientie, & post clavem potentie, dicens ei: *Et tibi dabo claves regni caelorum.* Quia ignorantia sacerdotibus maxime vitanda est, & præsertim in Pontificibus Romanis, Cardinalibus, Episcopis, & Prælatibus, ac aliis ecclesiarum rectoribus, qui officium docendi in populo susceperunt, quorum opus in vita & prædicationibus debet consistere, ut ponitur *dist. 38. per totum*: Et qui secundum apostolum debent attendere lectioni & exhortationi, doctrinæ, & esse parati reddere omni poscenti rationem de ea, quæ in se est fide.

Ad tollendum ergo & extirpandum hanc *pravam & iniquam consuetudinem* & erroneam, quæ à temporibus schismatis, quod incepit post mortem Gregorii XI. fere inolevit, quod *pauci viri literati & graduati eliguntur*, postulatur, aut promoventur ad abbatiales, seu episcopales, Cardinalatus vel papales dignitates, & ad alias rectorias beneficia, necessarium est concilia generalia celebrari, in quibus fiant *reformationes electionum*, postulationum & promotionum quarumcunque dignitatum & beneficiorum, & præsertim Curatorum. Et quod nullus ad tales dignitates magnas curatas eligatur, postuletur, seu promoveatur, etiam si sint Papales, Cardinalatus, Archiepiscopatus, seu Episcopa-

les, nisi sit literatus, scientificus, & in jure Canonico seu in Theologia graduatus, cujus doctrina fulgeat ecclesia, ut sol & luna, & defendatur contra hæreticos & infideles ipsa fides Catholica. Et ita tunc promovebuntur Universitates & Studia, & crescet prædicatione & scientia, quæ nunc propter *promotiones idiotarum & inscium* tere quasi evanuit.

Et hoc sit dictum de isto quarto concilio, quod, quantum ad istius imitationem, est necessarium celebrare generale concilium.

Et sequitur in decreto, *dist. 15. Canones.* *Ha sunt quatuor synodi principales, fidei naturam principalissimo continentis. Sed si qua sunt alia concilia, qua patres sancto spiritu Dei pleni sanxerunt, post istorum quatuor auctoritates, omni manent stabilita vigore.* Hæc ibi. Et in *c. Sancta Romana*, dicitur: *Si qua sunt concilia à sanctis patribus hætenus instituta, post istorum quatuor auctoritatem, & observanda, & custodienda decernimus.*

Et notetur, quod per hoc sanctum decretum concluditur & mandatur, quod omnia generalia concilia manent stabilita vigore, & custodienda ac observanda sunt, dum tamen fiant, & celebrentur per Patres, qui spiritu Dei pleni sunt, & in quibus spiritus sanctus habitat. Et merito hoc concluditur, quod si concilia sunt generalia à spiritu sancto vel in spiritu sancto legitime congregata, necessarium est, quod eorum reformationes & statuta sint à spiritu sancto legitime decreta, & per spiritum sanctum, qui est Dux & gubernator conciliorum, facta & ordinata.

Et ideo oportet, quod omnia fiant in eis conciliis in charitate, in concordia, in dilectione, in mutua pace, & cum sancta & optima intentione, & quod non fiant propter rancorem, propter odium, propter vindictam, & propter aliquorum in ecclesia privationem & expulsionem. Quoniam, qui talia agunt, aut talibus consentiunt, concilium legitime per spiritum sanctum congregatum non faciunt, imo ipsum turbant & confundunt. Cum enim in conciliis ge-

neralibus oporteat reformationes tam in capite quam in membris facere, & peccata multorum arguere & accusare, ac alios quosque perversè viventes judicare, & peccata dimittere aliorum & retinere, competet, quòd illi, qui talia opera facere debent, quæ sunt à spiritu sancto, ipsi primò recipiant spiritum sanctum. Quia Christus primò dixit apostolis: *Accipite spiritum sanctum, & post dixit: Quorum remisistis peccata, &c. Joh. XX.* Et ideò necessarium est & debitum,

quòd illi, qui alios judicare volunt, alios corripere, alios arguere, & condemnare, debeant primò & ante omnia se ipsos arguere, accusare, se ipsos purgare & decenter reformare. Quia, ut ait noster *Hispanus Isidorus, implum est, in alio arguere, quòd adhuc reprehenditur in se ipso:* Prophetà talibus, qui alios volunt reformare, & non se ipsos, maledicentes: *Va, va, qui predicat, non furandum, & furarius, & non mæchandum, & mæcharis.*

C A P. V.

De Quinto Concilio, comparato cum recentioribus Conciliis frequentandis.

Quintum quoque concilium, ut dicitur *in c. Sicut sancti evangelii, 15. dist.* revereor. In quo epistola, quæ ibi dicitur erroris plena, reprobat, & Theodorus, personam mediatoris Dei & hominum in duabus substantiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse convincitur.

Sicut ergò pro *tunc* fuit necessarium, illud generale concilium celebrare contra illum Theodorum, qui asserbat, in Christo esse duas substantias, & duas personas: Sic à simili *nunc* est necessarium generale concilium celebrare contra multos ecclesiasticos & literatos viros, quorum *aliqui dicunt*, quòd potestas data à Christo S. Petro, est major, quàm potestas data omnibus apostolis seu universali ecclesiæ, aut sacris conciliis. *Alii dicunt*, ut dictum est, quòd potestas generalis concilii est major, quàm potestas sancti Petri, seu alicujus Pontificis Romani. Quia, *dicunt isti*, potestas sacri generalis concilii est immediatè à Domino Deo Jesu Christo, & quòd Papa non habet dispensare in statutis sacri generalis concilii.

Et quia opiniones diversæ sunt, & nulla est determinatio facta, tam propter Papam, quàm propter sacrum generale concilium Basileense, Papa absente ab ipso, & non scio si approbante: Ideò est necessarium, quòd celebretur generale concilium, & propter hoc, quòd non credatur, nec asseratur, quòd sint duæ potestates distinctæ in universali ecclesiæ Dei, scilicet Papæ & generalis concilii, *determinetur* ad perpetuam rei memoriam, propter Papam, qui est, vel erit pro tempore, & propter sacrum generale concilium, conjunctim, *quæ instarum potestatum sit major in auctoritate & in jurisdictione, & in executione, quam alia.* Quia, si hæc determinatio non fuerit facta, videtur mihi quòd frustra sint concilia generalia, & eorum informationes ac statuta. Ex quo Romani Pontifices disputant cum eis, & revocant ipsorum conciliorum decreta & statuta, dantes intelligere, quòd major est eorum Pontificum potestas, quàm sit sacrorum conciliorum. Et sic oportet concilia congregare, ut determinetur, tanquam catholica, hæc opinio diversa.

C A P. VI.

De Sexto Concilio, & similis argumenti novis Conciliis instituendis.

Sextam etiam synodum, dicit *Decretum dist. 16.* recipio, cum canonibus suis. Sciunt enim, quoniam sancta sexta synodus sub Constantino congregata est contra eos, qui dicebant, *unam operationem esse & unam voluntatem in Christo.* In qua

sancti patres utpote hæreticos anathematizarunt, & orthodoxam fidem explanarunt. Soluta autem est hæc synodus anno decimo quarto Constantini. Post quatuor verò aut quinque annos iidem sancti patres congregati sunt sub

P 3

Justi-

Justiniano, filio Constantini, & eisdem canones promulgarunt, de quibus nullus dubitat.

Et sexta synodus bis congregata est, ut tolleretur error illorum, qui dicebant, unam operationem & unam voluntatem esse in Christo.

Multo magis nunc necessarium esset congregare sacrum concilium generale, & definire, ne sint in ecclesia duæ potestates æquales, ac reformare & determinare, quod quodocunque celebratur generale concilium, vivente Papa ecclesie Romanæ, quod tunc vel papa sit personaliter in concilio, & sit una voluntas Papæ & concilii, & una operatio, & una & eadem regularum & statutorum ordinatio, & una ac eadem beneficiorum & dignitatum collatio & promotio, & clavium ecclesie dispositio, ac in capite & in membris una ac eadem reformatio, & una Romana curia cum suis officialibus, ac una congregatio: Vel, quod si Papa præsens in concilio non fuerit, nisi per procuratorem, quod tunc ordinetur, quod nihil pro tunc nec Papa, nec concilium sacrum, quamdiu duraverit, exequantur, nec exequi procurent, aut mandent, officia aut promotiones Romanæ Curie, utpote sunt Audientia causarum, Cancellaria literarum, Officium pœnitentiariæ, Auditoriatu Camera: Et breviter, quod nullum officium, fieri consuetum in Romana curia, fiat in generali Concilio, nec attendatur in eo ad aliquid, præterquam ad id, ad quod fuit convocatum, ut ad reformationem ecclesie in membris & in capite: Et sic eodem modo de Papa: Vel etiam ordinetur per Papam & per sacra generalia concilia, quod durante sacro Concilio generali, ne sint duæ operationes clavium in ecclesia, & duæ potestates in una & eadem sancta Ecclesia, quod pro tunc cessent omnia Romanæ curie officia, & non conferantur dignitates per Papam, seu beneficia, nec expediantur per Papam aliqua scriptiones, aut literæ apostolicæ, de gratia seu iustitia, sed maneat potestas papalis, durante sacro Concilio quasi suspensa. Sed tota plenitudo potestatis papalis & ejus executio remaneat apud sacra ge-

neralia concilia dum celebrabuntur. Quod si contrarium fiat, sicut fit modò in Basileensi Concilio, eò quod ibi Domini de Concilio Basileensi tenent Audientiam causarum, & Cancellariam aliquarum literarum, & Officia minorum pœnitentiariarum, & exercent multa officia Papæ & Romanæ Curie, & dant literas & bullas desuper, & tenent unam curiam, & Papa Dominus noster Eugenius IV. tenet aliam Curiam, vel Romæ, vel Florentiæ, aut alibi, & confert beneficia & episcopatus & expectantias, & tenet Audientiam causarum, & Cancellariam & Camera, & Pœnitentiariam, ac omnia consyeta Romanæ Curie officia: Et aliquando, si datur una sententia definitiva in concilio, annullatur & revocatur in curia Papæ: Et e contrario: Et sic accusatur odium & malevolentia, & quasi schisma inter Cortisanos, existentes in curia Papæ, Et quidam vocant se Papalistas, & quidam Concilialistas. Et propter istas duas curias ecclesie venit divisio & discordia, & impeditur reformatio Ecclesiastica. Quia, si aliquid de reformatione in concilio statuitur, hoc in curia Papæ annullatur, & fit etiam e converso. Et venit modò istud schisma, de quo loquebatur Apostolus, quod quidam de discipulis Christi Jesu, qui audierant verbum Dei ab Apollo, dicebant: Ego sum Apollo: Alii, qui audiebant à Petro, dicebant: Ego sum Cepha, Alii, qui à Paulo, dicebant: Ego sum Pauli. Et subjungit Paulus: Numquid divisus est Christus? Numquid Christus non est omnium?

Et sic est modo, nisi provideatur de remedio: Quidam dicunt, se esse de concilio, quidam de Papa. Numquid divisa est ecclesia? Numquid non omnium Christianorum una est ecclesia catholica? Numquid non episcopatus ecclesie unus est, & Eccl. una est, quæ latius incremento fecunditatis extenditur, 24. q. 1. in c. Loquitur. Et quicumque se ipsos ab hac unitate segregant, tales nec à vinculis peccatorum absolvi, nec januam regni cœlestis possunt ingredi, 24. q. 1. Quicumq.

Ad servandum ergo hanc unitatem ecclesie & fidei Catholicæ, necessarium est

est, quodcumque celebratur generale concilium, quod una sit Romana Curia, unus Deus, una fides, unum baptisma, una potestas exequendi claves in ecclesia, & quod non sit duplex curia, duplex potestas ecclesiastica, duplex executio beneficiorum & causarum, & aliorum officiorum in Dei Jesu Christi ecclesia. Ad determinandum ergo hanc unam operationem, hanc unam curiam, hanc unam potestatem, ad exequendum Romanæ Curie officia & beneficia, & penes quam debeat residere hæc potestatis Papalis plenitudo, dum celebratur sacra synodus, necessarium est, quod fiant generalia concilia, quæ determinent, quod Concilium cum Papahabeat unitatem executionis clavium ecclesiæ.

Et hoc sufficit dicere de isto concilio.

Sed tamen est notandum, quod dicitur, quod soluta est hæc synodus anno decimo quarto Constantini, & post quatuor aut quinque annos iidem Patres sancti congregati sunt sub Justiniano filio Constantini, & prædictos ca-

nonnes promulgarunt, de quibus nullus dubitat. Et sic sexta synodus hæc congregata est. Primo enim Canones fecerunt sub Constantino, & post ipsos declaraverunt sub Justiniano. Et sic videtur, quod ultra quinque annos fuit continuata ista synodus. Ex quo concluditur, quod sacri canones conciliorum, qui sunt reformationes ecclesiæ, possunt in uno concilio statui & ordinari, & post in alio concilio possunt publicari, & quod, quod determinatum non fuit in uno concilio, determinetur in alio.

Et sic concluditur: Quod potestas concilii generalis est major, quam potestas Papæ: Quod in illo casu unum concilium legitime congregatum potest convocare aliud concilium sine Papæ alicujus auctoritate, & hoc in perpetuum, & assignare locum.

Et, si allegatur, quod solus Papa convocat concilia, ut ponitur *dist. 17.* hoc intelligitur semper *excepta auctoritate & potestate generalium conciliorum*, quibus secundum opinionem istorum, subjicitur potestas, auctoritas & jurisdictio ac executio Romanorum Pontificum.

CAP. VII.

De septimo & octavo conciliis in Orientalibus celebratis, ac paribus resuscitandis.

Tantus fuit zelus illorum sanctorum Patrum antiquorum ad exaltandam fidem Christianam, & reformandam Ecclesiam in moribus virtutibus, ac actibus clarissimis, & ad deprimentum hæreses, ac extirpandum vitia de medio populi Christiani, & perverfas leges & consuetudines & abusiones, quæ nequaquam poterant tolli, nisi per generalia concilia, quod statim post illa sex concilia generalia infra modicum tempus convocaverunt in partibus orientalibus alia duo generalia concilia, per quæ possent pristina statuta, facta in generalibus conciliis sex, & acta ac gesta roborare, definire, sancire & authenticare.

Et fuerunt octo concilia generalia, de quibus loquitur *Decretum, dist. 16. in c. Sancta.* Ubi dicitur: *Sancta octo concilia universalia, primum Nicense, secundum*

Constantinopolitanum, tertium Ephesinum, quartum Chalcedonense, quintum, sextum, & septimum Constantinopolitanum, usq. ad unum apicem immutata servare, & pari honore ac veneratione digna habere, & quæ predicaverunt ac statuerunt, omnibus modis & sequi & predicare, & quæcumq. condemnaverunt ore & corde condemnare confiteor. Hæc ibi.

Et dicuntur ista concilia aliquando octo, quia octo vicibus erant tenta. Et dicuntur aliquando quatuor concilia, quia fuerunt in quatuor locis tenta, ut ibidem habetur in glossa.

Ex quibus sequuntur dua conclusiones notabiles. Prima, quod ad reformationem Ecclesiæ in membris & in capite, & ad extirpationem schismatis & sectæ hereticæ, seu ad conversionem seu reductionem infidelitatis Saracenicæ seu paganicæ, & ad pacificationem plebis Chri-

Christicola, non sufficit semel generale concilium celebrare ac congregare, sed oportet sæpius ac *sæpius* hæc universalia concilia celebrare & convocare ac continuare.

Et videtur multis zelatoribus fidei Christianæ, quod præsentibus temporibus, in quibus multa sunt schismata, & quamplures hæreses, de anno Domini MCCCCXXXV. in quibus *ecclesiasticorum* in Dei Ecclesia maximæ *abusiones*, maximæ *tyrannia*, maximæ *cupiditates*, maximæ *simonia*, maxima scandala, in quibus etiam crescit & crevit super Christianitatem paganorum infidelium & Turcorum ac Saracenorum dominiû, & non cessat crescere & Christianos subjugare, ac nomen Jesu Christi blasphemare. Uti patet de regno Cypri Christianissimo, nunc Saracenis & Sultano Babylonæ subjugato temporibus istis. Uti patet de Græcia, quæ quamvis schismatica, tamen nunc est quasi tota Imperatori Turcorum subiecta. Imo ipsa Armenia, ipsa Albania provincia, ipsa pro magna parte Dalmatia, ipsa etiam Sclavonia pars maxima, quæ Turcis dicuntur esse subdita. Etiam his temporibus, in quibus inter seculares Reges & Principes Christianos sunt multæ discordiæ, guerræ maximæ, interfectiones & mortes Christianorum quamplurimæ. Uti patet de Regibus Franciæ & Angliæ, de Regibus Castellæ & Arragoniæ, de dominio Ordinis Prutenorum & Regis Poloniæ, & de guerris Ducis Mediolani & communitatum Venetiarum & Florentiæ. Et timetur de guerra Regis Neapolitani permaxime. In quibus etiam partibus regnant tyranniæ, furta, latrocinia, & rapinæ, tam in mari quam in terra, multorum Principum, & Dominorum nobilium, & regnorum, bellantium & armigerorum. Et præsertim in Italia, in qua his temporibus bona ecclesiæ Romanæ sunt perditæ & occupata pro majori parte per tyrannos armigeros, Sacmannos nobiles & Dominos Italiæ. Ut patet de tota *Marchia Anconitana*, & de civitate Castellæ, & de civitate Tiburtica, & quasi de toto patrimonio ecclesiæ, & de terra Campaniæ, in quibus provinciis

civitates & castra & bona Romanæ Ecclesiæ sunt his temporibus de anno Dni MCCCCXXXV. occupata & capta contra voluntatem Dni nostri Papæ Eugenii IV. & Dominorum Cardinalium. Et multæ ecclesiæ & monasteria destructa, & suis bonis spoliata. Hanc etiam occupationem terrarum & bonorum ac jurisdictionum ecclesiarum ac monasteriorum per violentiam & tyranniam, ac dissipationem multorum monasteriorum, & ecclesiarum, ostendunt manifestè aliæ nationes & provinciæ ac regna Christianorum, sicut fuit *Hungaria*, *Francia*, *Anglia*, *Hispania*, in quibus omni die per Reges, Duces, Comites, Barones & milites ac communitates *libertas Ecclesiastica non curatur*, clerus servituti subicitur, bona ecclesiarum & monasteriorum temporalia capiuntur, & ipsa monasteria & ecclesiæ dilapidantur.

Attentis igitur causis illorum conciliorum generalium, quæ sunt celebrata per sanctos patres in parvo numero, infra breve tempus, quia *quasi in sedecim annis fuerunt omnia illa octo concilia celebrata*, & non propter alias causas, quam propter causas tollendi hæreses & schismata, quæ tunc insurgebant in Dei Ecclesia: Multo magis debent *nunc* generalia concilia frequentius & frequentius celebrari & teneri ac continuari, quousque illa *sex* supradicta finiuntur, compleantur & exequantur totaliter in Dei ecclesia, videlicet: Quod *primò* ante omnia *reformetur in capite & in membris ipsa apostolica & Romana ecclesia*. Quò factò, fiat *secundum*, quod ipsa secta pestis hæreticæ evellatur ubique terrarum de medio Christianitatis Catholicæ. *Tertio*, quod hoc factò, ad gremium ecclesiæ & obedientiam Romani Papæ perfidia schismaticorum Græcorum & Armenorum, reducat, & quod uniantur ecclesiæ. *Quarto*, quod hoc factò, procuretur per generalia concilia, si inter quoscunque Reges & Principes, Comites, Barones, Communitates, nobiles ac Dominos Christianitatis fuerit aliqua guerra vel discordia, quod illa omnibus modis tollatur, & fiat plena pax & concordia in
tota

tota plebe Christianicola. *Quinto*, quod hoc facto, procurent generalia concilia arma spiritualia & temporalia: Spiritualia quidem, mittendo prædicatores ad terras, quæ sint Christianorum, ut est Africa, Ægyptus, Æthiopia, & tota Barbaria, ac Turcia & Tartaria, ad prædicandum evangelium sanctum Christi, & ejus fidem exaltandam. Etiam arma temporalia procurent, invocando & rogando Principes Christianos & Dominos, & quoscunque fideles, ut cum suis armis & laboribus debeant terram sanctam & civitates ac provincias occupatas per Saracenos & infideles recuperare, quæ aliquando fuerunt Christianorum, & de manibus ipsorum infidelium liberare. *Sexto* debent procurari & continuari concilia generalia, ut ad pristinam libertatem & jurisdictionem & statum ubique terrarum reducatur ecclesia Romana & Apostolica, & extinguatur per concilia omnis violentia & tyrannia, ac rapina tam in mari, quam in terra, ne unquam fiat in plebe Christianicola, & coercantur tyranni, & deprædatores bonorum temporalium Romanæ ecclesiæ, & aliarum ecclesiarum omnium & monasteriorum ac locorum sacrorum & Deo dedicatorum, per Christianitatem existentium, per censuras ecclesiasticas & cruciatus, sicut contra infideles, ac alia quæcunque juris remedia, invocato etiam ad hoc brachii secularis auxilio, si opus fuerit.

Et hæc sex sunt principales cause, propter quas debent his temporibus sacra concilia celebrari & continuari, & tam diu durare, secundum opiniones multorum, quousque sunt finita.

Secunda conclusio notabilis, quæ sequitur ex superius dictis octo conciliis, & conciliis infra scriptis, est, quod in sacris conciliis generalibus non requiritur vocatio & multominus assistentia & presentia omnium episcoporum & Abbatum seu Principum & Regum, Ambassiatorum seu Dominorum aut communitatum: Sed sufficit presentia aliquorum ecclesiasticorum & Christianorum, in quibus & per quos repræsentetur universalis ecclesia.

Hoc probatur per præterita concilia.

Tom. VI. Pars IV.

Octo, in quibus soli Prælati Orientales extiterunt, etiam in parvo numero, & aliqui viri ecclesiastici, ut post dicitur. Unde in *c. Sexta synodus 16. dist.* recitat *Gratianus* secundum Bedam alia concilia octo prima, in quibus sancti patres multos canones, multas reformationes & decreta statuerunt, licet essent paucissimi in illis conciliis. Quæ decreta deinde approbavit tota ecclesia, & fuerunt quasi omnes ibidem existentes orientales, & pauci viri ecclesiastici occidentales.

Verum est, quod in aliquibus conciliis, tentis in oriente tunc vel post, legi in multis Chronicis, in eis aliquando interfuisse Presbyteros & Diaconos Romanos, & etiam sub titulis, quos nunc tenent Domini Cardinales.

Primum igitur concilium ex illis fuit Aquitanica synodus, quæ ante Nicenam fertur fuisse, sed propter auctoritatem majorem, quam habuit Nicena synodus, postponitur, in qua Patres octodecim statuerunt canones.

Secunda synodus fuit Neocæsariensis, quæ post Aquitaniam & Antiochenam legitur fuisse, in qua patres septendecim statuerunt canones octodecim.

Tertia synodus fuit Gangrensis, quæ post Nicenam legitur fuisse, in qua patres septendecim fecerunt canones viginti, propter quasdam necessitates ecclesiasticas, & contra Eustachium maxime, qui dicebat, quod nullus in conjugali gradu positus, vel nullus fidelis, qui non omnibus renunciaret, quæ possideret, spem ullam ad Deum haberet, & multa alia venenosa, quæ longum esset enarrare.

Quarta fuit synodus Sardicensis, in qua patres sexaginta statuerunt canones septendecim, quorum autor maxime fuit *Hosius*, *Cordubensis episcopus*, & *Vincentius Capuanus episcopus* & *Jannarius Beneventanus*, & *Calepodius Neapolitanus*, sanctæ Romanæ ecclesiæ extiterunt legati.

Quinta synodus fuit Antiochena, in qua patres triginta statuerunt canones viginti quinque, quorum autor maxime extitit *Eusebius Palæstinus episcopus*.

Sexta synodus fuit Laodicensis, in qua Patres duo & viginti statuerunt cano-

nes

nes quinquaginta octo, quorum auctor Theodosius extitit.

Septima synodus fuit *Carthaginensis*, in qua patres ducenti & octodecim statuerunt canones viginti tres, quorum auctor maxime *Aurelius Carthaginensis* episcopus extitit & *Augustinus Hipponensis* episcopus.

Octava synodus fuit *Africana*, sub *Theodosio Juniore Augusto*, in qua patres ducenti & viginti octo recitaverunt & firmaverunt canones centum & quinque, qui per diversa concilia Africanæ

provinciae suavis *Aurelii* episcopi *Carthaginensis* leguntur esse conscripta.

Et hæc sunt alia octo concilia generalia in oriente celebrata per modicum tempus post ista octo concilia prima superius dicta.

Et notandum, quod post ista sedecim concilia tenta in partibus orientis, per modicum tempus post fuerunt tenta concilia generalia sedecim in partibus occidentis, quæ enumerat *venerabilis Beda* in suo libro, quem intitulat *de partibus conciliorum*, & transumptivè ponitur in decretis, *dist. 16. c. Sexta synodus.*

CAP. VIII.

De XVI. Synodis veterum in partibus Occidentalibus.

Et quam sollicite recentiora Concilia generalia ad normam veterum sint instruenda.

Prima synodus fuit *Arelatensis*, in qua patres sexcenti statuerunt canones: Quorum auctor *Sylvester*, urbis Romanæ Episcopus, & *S. Mauritius*, *Arelatensis* episcopus, fuerunt.

Secunda synodus etiam fuit *Arelatensis*. In qua patres novendecim statuerunt canones, quorum auctor *Cæsarius*, *Arelatensis* episcopus extitit.

Tertia synodus etiam fuit *Arelatensis*, in qua patres novendecim statuerunt canones.

Quarta synodus etiam fuit *Arelatensis* in *vico Hortensi*, in qua patres octodecim statuerunt canones, quorum auctor *Cæsarius* extitit.

Quinta synodus etiam fuit *Arelatensis*, in qua patres novendecim statuerunt canones, quorum auctor *Sarpidius Arelatensis* episcopus extitit.

Sexta synodus fuit *Aurelianensis*, in qua patres septendecim statuerunt canones, quorum auctor *Cæsarius* episcopus fuit.

Septima synodus fuit *Empanensis*, in qua patres xxvi. statuerunt canones xl quorum auctor *Cæsarius* Episcopus extitit.

Octava synodus extitit *Agathensis*, in qua patres xxxiv. statuerunt canones, quorum auctor *Cæsarius* Episcopus fuit.

Nona synodus Aurelianensis fuit, in qua patres septuaginta statuerunt canones, quorum auctor *Aurelianus Melatenis* episcopus fuit.

Decima synodus fuit *Arelatensis*, in qua patres triginta sex statuerunt canones, quarum auctor *Melitanus*

Nodonensis Episcopus extitit.

Undecima synodus fuit *Aurelianensis*, in qua patres viginti sex statuerunt canones, quarum auctor sanctus *Albinus*, *Andegavensis* episcopus extitit.

Duodecima synodus fuit *Alvernensis*, in qua patres quindecim statuerunt canones, quorum auctor *Honoratus* *Bremensis* episcopus extitit.

Decima tertia synodus fuit *Maticensis*, in qua patres unus & viginti statuerunt canones, quarum auctor *priscus* *Lugdunensis* episcopus fuit.

Decima quarta synodus fuit etiam *Maticensis*, in qua patres septuaginta statuerunt canones, quorum auctor idem *Lugdunensis* episcopus fuit.

Decima quinta synodus fuit *Lugdunensis*, in qua patres octodecim statuerunt canones, quorum auctor *Firmianus* Episcopus fuit.

Decima sexta synodus fuit *Lugdunensis*, in qua patres viginti statuerunt canones, quorum auctor idem Episcopus *Lugdunensis* fuit.

Hæc sunt alia sedecim concilia, quæ annumerat *Beda*, tenta in partibus occidentalibus, in quibus pauci vel nulli fuerunt *Prelati*, seu *viri ecclesiastici Orientales*, & tamen sunt solennizata & approbata tanquam generalia concilia in spiritu sancto congregata ab universali ecclesia. Quia, ut de primis quatuor conciliis loquitur *Gregorius*, in decretis, *dist. 15. c. Sicut sancti*, illa, quæ fuerunt in sanctis

Et conciliis ordinata sive circa ea quæ sunt & pertinent ad actiones, ordinationes & regulas ecclesiasticas, tenenda sunt omnimodè in suis terminis, sicut sancti Evangeliorum quatuor libri. Et constat, Evangelium à Deo datum per hominem non posse immutari, sicut nec facta, & acta ac modus agendi in dictis conciliis possunt immutari, quia sunt quatuor synodi principales, fidei naturam plenissimè continentes.

Et de prædictis aliis conciliis contentis in decreto, dicit *c. canones, dist. 15.* in hæc verba, scilicet: *Si qua sunt alia concilia, quæ sancti patres Spiritu Dei pleni sanxerunt, post istorum quatuor auctoritates, omni maneant stabilita vigore, quorum g. hæc etiam in hoc opere continentur.* Ecce qualiter omnia concilia supra dicta sunt ab universali ecclesia approbata.

Cum ergo sint approbata per universalem ecclesiam hæc *triginta duo concilia generalia* & superius dicta, ergò ab eis & per ea debemus sumere documenta & exempla, qualiter *nunc his temporibus*, & quibus modis, & propter quas causas generalia concilia celebranda, tenenda & continuanda sint. Et ideò ex prædictis conciliis sequuntur multa notanda.

Primum notabile est, quod concilia generalia debent frequentius in ecclesia Dei celebrari, convocari & teneri.

Probat per præfata concilia. Quia à tempore baptismatis Constantini *infra sexaginta annos*, post quos floruit in ecclesia Dei venerabilis Beda, qui & scripsit præsidente in sancta Ecclesia Damaso Papa, Hispano, circa annum CCCXXIV. sunt præfata *duo & triginta concilia* in Dei ecclesia celebrata.

Ex quo colligimus, quantus fuerit *zelus patrum* nostrorum ad domum Dei, quæ est ecclesia sancta, & ad fidei catholicæ & divini cultus augmentum, & ad honestatis ac morum conservationem, ac ipsius ecclesiæ in membris & in capite reformationem: Et quanta desidia, *repperditas, neglectus*, nostra & nostrorum *Prælatorum* ac Patrum *his temporibus ad reformationem status & ruinam Ecclesiæ*, sicut diebus istis, & præsertim apud summos Pontifices, apud quos secundum de-

Tom. VI, Pars IV.

creta antiqua manet auctoritas regulariter convocandi concilia, & sine quorum auctoritate nisi in certis & paucis casibus non possunt concilia generalia congregari, ut habetur *dist. 17. per 10. um*: Et etiam quanta fuit *negligentia* eis assistentium, quorum reguntur consilio, à multis retrò actis temporibus. Quoniam à tempore *Clementis V.* qui præfuit ecclesiæ anno Domini MCCC V, & tenuit concilium in Vienna generale, circa annum Domini MCCC XII, usq; ad *concilium generale Pisanum* ultimum tentum, in quo spatio fluxerunt *sepe centum anni*, nullum fuit tentum in Ecclesia Dei generale concilium. Et tamen in illo centenariò fuerunt multa hæreses, multa schismata, multa peccata, multa abusiones, multa tyrannia Romanæ ecclesiæ, multa reservationes, multa usurpationes factæ contra jura scripta, multa simonia, multa mala, & quasi infinita. Propter quæ fuissent multum necessaria generalia concilia in Dei ecclesia, ut ipsa Romana ecclesia & apostolica reduceretur ad primitivum statum, & honorem & propriam naturam, & ad debitam in capite & in membris reformationem.

Secundum notabile, quod nos ad perpetuam rei memoriam secundum exemplar ac formam & normam prædictorum duorum triginta conciliorum debemus omnino generalia concilia frequentius & frequentius celebrare, & celebrari facere. Sicut enim triginta duo *tunc* generalia concilia fuerunt celebrata in spatio sexaginta annorum, & tamen propter causas modicas, in comparatione causarum & malorum, quæ nunc sunt: Quia tunc solum propter hæreses tollendas & propter ecclesiam in actibus & moribus virtuosis edificandam fuerunt illa concilia celebrata, ut patet per ipsa: Quia multa hæreses fuerunt condemnatæ, & multi canones decreta & regulæ institutæ: Multo magis *nunc* obligatur Rom. ecclesia & apostolica generalia congregare concilia propter illas causas superius dictas *sex*, scilicet: *Propter reformationem fiendam in membris & in capite ipsius apostolicæ Romanæ ecclesiæ*: Item propter tollendos erro-

Q 2

res

res pravitate hæreticæ: Item propter pacificationem omnium Principum fidei Catholicæ: Item propter recuperationem terrarum infidelium, & præsertim terræ sanctæ: Item propter exterminationem tyrannorum & raptorum, & piratarum & occupantium bona temporalia ecclesiarum & monasteriorum, & præcipuè Romanæ ecclesiæ. Ergo multò magis debent generalia concilia hic temporibus continuari propter causas sex dictas ad instar illorum duorum & triginta conciliorum venerandorum, quorum actio & modus à nobis servandus proponitur per omnia. Scribitur enim in c. Sicut sancti, 15. dist. expressè tenor & modus in eis observatus.

Unde nobis innotescit qualiter aliquo modo circa celebrationem conciliorum generalium nos habere debeamus. Unde Dominus ad Moysen dixit, ut habetur expressè Exodi XXV. *Fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est.* Iste modus est servatus per apostolos & sanctos patres in celebratione conciliorum. Super quem montem sive modum celebrandi concilia generalia, veluti super firmam & excelsum petram, fundata est & fundatur Ecclesia in sanctis reformationibus & virtuosis decretis & constitutionibus. Quæ decreta & constitutiones vocat Prophetæ David montes sanctos, cum dicit: *Fundamenta ejus, scilicet ecclesia, in montibus sanctis, scilicet in canonibus, decretis, statutis conciliorum, & constitutionibus, præceptis, doctrinis & modis ea agendi, regendi & convocandi, continuandi, & ad executionem perducendi.* Et hos montes vocat etiam *Decretalis, Expositiva, De electione, & fundamenta Prædicatores.* Et qui proprius dici possunt *Prætores ecclesiæ, quàm Prælati & Patres* ac viri ecclesiastici, qui concilia procurant, qui concilia gubernant, qui decreta & canones statuunt, & *Dei ecclesiam in membris & in capite reformant,* in quibus fidei nostræ fundamenta ponuntur, & hæreticorum lucide errores tolluntur? Et quid ac qualiter in hac vita incedere, qualiter vivere, qualiter de peccatis pœnitere, qua-

liter ecclesiam & oves commissas regere, & quid agere debeamus certis regulis demonstratur.

Tertium notabile, quod sequitur ex prædictis triginta duobus conciliis generalibus, est: Quod sicut ipsa generalia concilia fuerunt sancta, justa, & ab universali ecclesia quæcunque in eis gesta, decreta, statuta, recepta, & tamen in ipsis sacris conciliis fuerunt pauci viri ecclesiastici, & pauci patres & Prælati, & fuerunt continuata per multa tempora: Sic à modo potest & deberet fieri. Quia dato, quod multi vocentur ad concilia generalia, & pauci viri ecclesiastici ad ea veniant, & in eis existant ac definiant, ordinent decreta, & statuunt pro bono reformationis ecclesiæ in capite & in membris, non obstante dictâ paucitate patrum & virorum ecclesiasticorum; Tamen quæcunque in ipsis decreta, manifestata atque statuta fuerunt per eos, cum sint à spiritu sancto inspirata, & ab universali ecclesia, quam repræsentat illa parva generalis synodus, determinata, tenenda sunt à toto clero, & à populo Christiano, tanquam si divinitus essent nobis omnibus fidelibus transmissa.

Probatur ista propositio seu conclusio per concilia superius dicta. Et primo per quatuor concilia apostolorum, in quibus pauci numero fuerunt apostoli, & alii credentes in Christo, & tamen fuerunt justa & approbata concilia tam à Deo Domino Jesu Christo, quam ab universali ecclesia, & à fide Catholica.

Item probatur per illa triginta duo concilia, de quibus, ut dictum est, scripsit Beda, & facit Gratianus mentionem in c. Sexta synodus, 16. dist.

Ex quorum recitatione potest colligi, quod concilium generale qualecunque sicut nunc Basileense, vel fiat imposteriorum, non requirit omnium episcoporum vocationem & minus præsentiam, seu aliorum Prælatorum, aut virorum ecclesiasticorum, seu Regum, Principum, Dominorum & communitatum secularium, seu ipsorum Ambassiatorum vel procuratorum. *Nec est necesse quod omnes vocentur aut intersint, sed sufficit aliquos esse.*

esse, qui alios repræsentent, seu per alios omnes, qui in concilio non interfuerunt, recipiantur & approbentur acta & gesta, statuta & ordinata in eodem concilio, & auctoritatem præstent eisdem, sive utendo institutis ibidem per approbationem, sive expresse approbando. Sicut dicimus in lege, quod post ejus promulgationem firmatur, cum utentium more recipitur, ut ponitur in *dist. c. Leges instituantur*. Quia non vocatur generale concilium respectu personarum, ut omnes in illo interfuerint, sed respectu regionum, quia de omni parte debent in eo esse aliqui, verè vel repræsentative vel approbative, sicut dictum est. Quia si probatur à majori parte, videntur in eo extitisse: Quia qui per alium facit, per se ipsum facere videtur, quamvis approbantes in ipso concilio non fuerint.

Item dicitur generalis sancta synodus respectu causarum, quia in generalibus conciliis omnes admittuntur ad quacunq; proponenda, pro justitia consequenda, vel ad dandum *Assensum* ad agenda in conciliis. Quia ipsa sacra universalis ecclesia, quam repræsentant sacra generalia concilia, est quædam vinea universalis, de qua bibere spiritualiter debet quilibet fidelis, ne non sitiat in æternum, dicente Christo: *Simile est regnum cælorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam.*

Quæ vinea secundum hominiam est universalis ecclesia, quæ tot palmites protulit, quot sanctos fideles ad nos misit. O bone Jesu, custos illius vineæ, ut quid destruis maceriam illius vineæ, & vindemiant eam, spoliant eam omnes qui exaltantur in ea, omnes etiam, qui sunt dati ad ejus custodiam, exterminant eam: *Aper de silva, heu prohdolor, heu doleo, heu fleo, singularis ferus, depascit eam!* Domine Deus Jesu, tu nosti, qui sint, & à toto orbe non possunt abscondi. Respice ergo de cælos, & veni ac visita vineam istam, & reforma eam, & perfice eam, quam plantavit dextera tua: Quia, ut clarè videmus, non est alius, qui eam reformet, qui eam decoret, qui eam ad primitivum statum reducat, nisi tu Deus

Jesus Christus, Dominus noster.

Item concilium dicitur generale, ad differentiam provincialium & episcopatum. In quibus non agitur, nisi de negotiis unius provincie vel dioceseos: In hoc autem de negotiis omnium provincialium & totius orbis agitur, & agi debet, ex quo est universale concilium.

Item hæc conclusio, quod in generalibus conciliis non est necesse habere multos Episcopos, vel viros ecclesiasticos, sed quod etiam pauci sufficiant ad manutendum & continuandum concilium & ad totam apostolicam & Romanam ecclesiam reformandam, probatur per illa triginta duo concilia superius dicta, quæ sunt ab universali ecclesia canonizata. In quibus fuerunt aliqui pauci patres & Prælati, & paucissimi viri laici & ecclesiastici. Nam ut dictum est, in sedecim conciliis tentis in Oriente pauci vel nulli quasi interfuerunt de Oriente, & tamen in utrisque conciliis fuerunt ordinati & facti multi canones, multa decreta, multæ reformationes & statuta, quæ hodie tenet universalis ecclesia.

Item probatur, quod etiam paucitas Prælatorum & virorum ecclesiasticorum sufficit in concilio generalibus ad ea peragenda & continuanda, per prædicta generalia concilia. Quoniam in prima synodo Nicena fuerunt ducenti & octodecim Episcopi. In secundo concilio fuerunt centum & quinquaginta patres, de quibus decretum non determinat, si erant episcopi, Abbates vel sacerdotes. In tertia synodo fuerunt ducenti Episcopi. In quarta synodo fuerunt ducenti unus & triginta sacerdotes seu presbyteri. Sed de quinta, sexta, septima & octava non ponitur aliquis numerus: Etiam si post quatuor annos idem patres congregati fuerunt sub Justiniano. In nona synodo fuerunt octodecim patres. In decima synodo fuerunt septendecim patres & non plures. In undecima synodo fuerunt sedecim patres & non plures. In duodecima synodo fuerunt sexaginta patres. In decima tertia fuerunt patres triginta. In decima quarta synodo fuerunt patres viginti duo. In decima quinta synodo fuerunt patres ducenti & octodecim. In

decima sexta synodo fuerunt patres ducenti & viginti octo. Fuerunt & hæc sedecim generalia concilia in partibus orientalibus celebrata, in quibus aliquando pauci, aliquando multi interfuerunt patres.

Et sic *his temporibus* pro reformatione ecclesiæ & pro aliis quinque negotiis supradictis explendis pauci patres & pauci viri ecclesiastici aliquando celebrare sufficiunt generalia concilia.

Utrum autem illi patres fuerint episcopi vel Prælati, aut si in dictis conciliis interfuerint Pontifices Romani, aut per quos fuerint convocata illa concilia, & textus decreti non dicit, nec memini me legisse.

Etiam, quod *sufficiant pauci* patres & viri ecclesiastici ad celebrandum concilia generalia, probatur per alia sedecim concilia in partibus occidentalibus celebrata: Quorum exempla, norma & forma nobis occidentalibus ecclesiasticis esse debent, cum tota intentione, quod unanimi voluntate celebremus concilia generalia. Et primo in *primo concilio occidentali* non fuerunt patres, nisi sex, & in eodem fuit Papa Romanus. In *secundo concilio* fuerunt patres novendecim. In *tertio* fuerunt patres novendecim. In *quarto* fuerunt Patres octodecim. In *quinto* fuerunt patres novendecim. In *sexto* fuerunt patres septendecim. In *septimo* fuerunt patres viginti sex. In *octavo* fuerunt patres septuaginta. In *nono* fuerunt patres septuaginta. In *decimo* fuerunt patres unus & triginta. In *undecimo* fuerunt patres viginti quinque. In *duodecimo* fuerunt patres quindecim. In *decimo tertio* fuerunt patres unus & viginti. In *decimo quarto* fuerunt patres septuaginta septem. In *decimo quinto* fuerunt patres octodecim. In *decimo sexto* fuerunt patres viginti.

Ecce, quod in majori parte istorum conciliorum generalium Occidentalium fuerunt pauci de tota Christianitate præsentés, & celebraverunt generalia concilia, & instituerunt in eis multos canones, multas reformationes & multa decreta, quæ hodie approbat universalis ecclesiæ. Ergo *his temporibus*

ad instar illorum conciliorum possunt celebrari generalia concilia omnino cum paucis patribus & viris ecclesiasticis.

Etiam 63. *dist. c. Hadrianus*, dicitur, quod in concilio generali, tento Romæ per Hadrianum I. præsentem Carolo M. celebrata fuit synodus à centum & quinquaginta tribus, & non pluribus.

Etiam per scripturam sacram potest persuaderi & teneri, quod paucitas virorum ecclesiasticorum, etiamsi non sint in numero ultra centum, aut ultra triginta, vel ultra duodecim patrum, possunt sufficienter concilia generalia celebrare, & canones & reformationes statuere. Quia exemplo apostolorum hoc potest fieri, qui erant in numero undecim, aliquando duodecim, cum celebrarunt quatuor generalia concilia, ut supra dictum est.

Et probatur per verbum Christi, dicentis, *Si duo ex vobis consenserint super terra de omni re, quam petierunt à patre meo, fiet vobis.* Ergo si duo fuerint in concilio generali unanimi consensu & voluntate pro bono reformationis Catholicæ ecclesiæ, poterunt generale concilium celebrare & continuare. Quia, si verum est, quod in unico supposito Christianitatis totius, existente in gratia gratum faciente, potest salvari illa sancta mater ecclesiæ universalis, quam repræsentat generale concilium, & quæ semper fuit & est sine ruga & macula, nec potest habitare in corpore subdito peccatis, quia nulla est conventio lucis ad tenebras, secundum apostolum: Etiam, sicut fuit de *B. Virgine*, in cuius corde, passione Christi durante, cum discipuli ab eo fugissent, remansit tota fides catholica, sicut credit & est fides catholica: Sic etiam, si non sint nisi duo in generali concilio in charitate Dei & gratia existentes in spiritu sancto congregati in nomine Salvatoris Jesu, ad salvandum populum Christianum, & reformatum à vitiis ad virtutes, & ad corrigendum de peccatis, illi poterunt non solum convocare concilium, sed etiam celebrare, definire, judicare & continuare. Quia spiritualis homo omnia iudicat, secundum Apostolum, &

à ne-

à nemine judicatur. Quia iusto non est lex posita, sed propter transgressores est posita lex. Ergo illi duo boni & iusti poterunt alios judicare & reformare, qui sunt in ecclesia mali & perverli.

Et si dicatur & ponatur casus, quod omnes illi, qui sunt in concilio, sint mali & in peccato mortali, ergo spiritus sanctus non est in illo concilio, nec est legitime congregatum in spiritu sancto: Quia spiritus sanctus secundum Salomonem disciplinæ effugiet fictum, & elongat se, nec est participatio lucis ad tenebras, secundum apostolum: Dicitur & respondetur, secundum fidem catholicam, & stante lege Christi, casus iste est impossibilis & non est admittendus ullo modo. Quia sicut filius Dei Jesus Christus naturam humanam, quam semel assumpsit, nunquam dimisit, sic ecclesiam sanctam Catholicam, quam supra petram ædificavit, & in suam sponsam sumpsit nunquam dimisit, nec divortia vit, quinimo semper cum ea fuit, & suam sanctitatem casto pudore custodivit, 24. q. 1. in c. Loquitur, ipso dicente: *Ecce ego vobiscum sum &c.* Quod verbum evangelii si non esset verum, omnes Christiani essent in peccato mortali collective. Et ita ille casus nullo modo est admittendus.

Concluditur ergò evidenter ex præmissis, quòd non requiritur assistentia vel præsentia Romani Pontificis, seu aliorum

Prælatorum, in omnibus, in generalibus conciliis. Quia non dicit decretum in præteritis conciliis, quòd interfuerit in multis ex eis Romanus Papa vel alii Prælati, sed sufficit, ut dictum est, quod sint in eis aliqui Patres & Doctores, & aliqui viri ecclesiastici & seculares, qui alios repræsentent universaliter Christianos, & approbent & reforment, ut dictum est.

Quartum notabile ex prædictis conciliis sequitur, & est, quòd, nisi in statuendis decretis Concilii generalis esset inter patres & assistentes concilii aliqua discordia seu differentia, quòd tunc concilium potest etiam unum patrem, unum Episcopum, & unum Doctorem seu bonum virum eligere, qui illa decreta statuenda valeat ordinare, facere, & disponere & auctorizare. De quo consensu concilii generalis patet hoc notabile. Quia dicitur in præteritis conciliis, fuit talis synodus sexaginta patrum, qui tot canones instituerunt, quorum fuit episcopus talis vel talis. Igitur &c.

Concluditur ergò quinta pars hujus tractatus, qui vocatur *Gubernaculum conciliorum*, quòd maxima est his temporibus necessitas convocandi, & congregandi, ac continuandi generalia concilia, & præsertim propter reformationem ecclesie in capite & in membris, & propter illa sex superius dicta finienda & perficienda.

PARS VI.

Qui habeant in conciliis præsidere & definire.

CAP. I.

Sententia illorum, qui solis Episcopis tribuunt jus suffragii in Conciliis.

Sexta pars hujus tractatus quærit & investigat, qui sint illi patres, qui ad Concilium venientes debent in eo præsidere, definire & determinare & vocem habere in eo.

Ista quæstio à me paupere Doctore quærebatur. Cui interrogationi cum timore & tremore respondendo dixi: Quod triplicem considerationem & opi-

nionem secundum diversos Doctores in eorum libris inveni.

Prima opinio dicit, quòd soli Episcopi, Archiepiscopi, Patriarchæ, cum ipso Romano Papa debent voces definitivas in conciliis habere, & decreta statuere & determinare.

Alii dicunt de secunda opinione, quòd solus Papa cum Cardinalibus suis debent

in

in conciliis definire, statuere & ordinare.

Alii de tertia opinione, quæ communior est, dicunt, quod non solum Papa cum Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, sed etiam Abbates, & in dignitatibus constituti, & quicumque Curati & presbyteri & clerici ac laici quicumque, debent in sacris conciliis definire, determinare, statuere, ordinare, voces suas dare, ecclesiam catholicam & apostolicam in membris & in capite seu capitibus ejusdem reformare, & omnia necessaria disponere.

Primi de *prima opinione* probant suam intentionem multipliciter ex scripturis, & ex canonibus sanctis, & ex consuetudine, & ratione, ac generalibus conciliis præteritis. *Dicunt enim primo*, opinionem ipsorum esse legitimam & justam.

Et ex *scripturis* probant, primo exemplo legis antiquæ, in qua Deus mandavit Moysi & Aaroni fratri suo, dicens: *Provide tibi ex omni populo tuo viros prudentes & sapientes, in quibus Dei spiritus inhabitet, qui populum debeant judicare & regere. Et electi sunt septuaginta duo viri ad judicandum populum.* Per quos quidem significantur duntaxat Episcopi & eorum superiores, qui super alios debent intendere, & eos arguere & obsecrare & increpare, ut scribit apostolus ad Timotheum.

Etiam in N. T. videtur Christus Deus, Jesus noster hoc voluisse, quod in sacris generalibus conciliis Episcopi & eorum superiores alios debeant reformare, judicare, definire & determinare. Unde ipse, quærente Petro ab eo: *Domine, ecce nos reliquimus omnia &c.* Respondit Jesus Deus noster, & dixit: *Amen, dico vobis, quod vos, qui reliquistis omnia &c.* Ergo, si in generali concilio debent apostoli judicare cum Christo totum mundum, Episcopi, qui succedunt apostolis, debent judicare & definire in concilio generali. Et quod ipsi episcopi succedant in loco apostolorum in universali ecclesia, patet per *Anacletum*, 21. dist. c. *In novo testamento.* Et sic de Apostolis cantatur in Dei ecclesia: *Vos seculi iusti iudices, & vera mundi lumina.* Ita hi

asserunt, quod soli episcopi præsidere debent in conciliis & definire conciliorum statuta.

Item illi soli debent in conciliis præsidere, voces habere & definire, qui possunt ligare & solvere. Sed solis apostolis, quorum loco surrexerunt episcopi, dictum est *Matth. IX. Quaecumque ligaveris super terram, erunt ligata & in caelis, & quaecumque solveris &c.* Ergo soli episcopi debent, in generalibus conciliis determinare, reformare, statuere, ordinare ecclesiam in capite & in membris.

Item probatur ex canonibus & sanctis Doctoribus hæc opinio. Quia Innocentius in c. *Grave, Extra. De præbendis*, quærens qui sunt illi, qui sunt *VOCALES in conciliis generalibus*, dicit, quod soli Episcopi habeant *vocem definitivam* in conciliis generalibus, & quicumque alii ibidem existentes habeant *vocem expositivam*, uti querelas suas ibi proponant, & justitiam suam prosequantur. Unde secundum eum & Doctores præcipuos Juris Canonici in generali concilio est *vox quædam definitiva*, quæ habet *votum & vocalitatem definiendi & statuendi*: Et est ibi *vox consultiva*, quam habent Doctores & literati viri, præsertim instructi in jure divino & Canonico, & in institutis ecclesiasticis. Et illos audire in conciliis opportunissimum est. Tamen eorum sequi consilium illi, qui *vocem habent definitivam*, non tenentur. Quia iste, qui habet agere cum aliorum consilio, illud non tenetur sequi, *Extra. De Electione. Cum in veteri, & De Archiep. Cum olim.* Et est ibidem *vox expositiva*, quæ est omnium ibidem existentium indistincte, qui querelas & causas litigiosas habent, vel exponunt aliqua, aut dicunt *Advisamenta* nonnulla, super quibus petunt per concilium provideri. Isti autem nec habent *vocem in definiendo*, nec in consulendo, sed factis eorum expositis, verbis vel scriptis, habent à concilio discedere, & soli definitores & consultores remanere. Non enim vocatur generale concilium respectu personarum, ut omnes in illo intersint, ut dictum est, sed respectu regionum & nationum: *Quia de omni*

omni parte debent aliqui ibi esse, verè, vel repræsentativè, vel approbativè. Etiam dicitur generale ad differentiam provincialium & episcopalium, in quibus non agitur nisi de negotiis unius provinciæ vel dioceseos, in hoc autem de negotiis omnium provinciarum ipsius orbis. Restat ergò concludendum, solos episcopos & eis superiores, habere vocem definitivam in generalibus conciliis, & superiores intellige patriarchas, Primates, Archiepiscopos, ac summum Pontificem. Quia omnes tales sunt Episcopi consecrati. Et papa se etiam vocat episcopum in suis literis apostolicis. Ergò omnes tales in quantum episcopi, habent vocem definitivam & constitutivam in sacris conciliis.

Et sic dico de Dominis Cardinalibus, qui sunt Episcopi, ex quo pares sunt in ordine & in aliis, quod Episcopi in conciliis, inspecto tempore eorum consecrationis, & attentis ipsorum dignitatibus & prærogativis, habent voces definitivas & determinativas tam quoad sedem, quam quoad votorum emissionem, quam etiam ad quæcunque subscriptionem.

Dominos autem Cardinales Presbyteros & Diaconos, cum protestatione fateor ex antiquo usu esse ad voces & vota & subscriptiones ac loca & deputationes admittendos, & recipiendos, licet inferiores sint ipsis Episcopis dignitate & ordine, ut dicit textus & glossa 2. q. 6. *Quæquam.*

Vel potest dici, quod debent admitti in conciliis Cardinales, qui non sunt episcopi, ad assistentiam & accessum, seu ad consilium tantum, ut infra dicitur de Abbatibus. Quia jus divinum, naturale & incommutabile corrumpi non potest, nisi de facto, seu usurpatione, seu tolerantia.

Et quod ista vox definitiva & constitutiva ad solos Episcopos pertineat, probat textus expresse de consecr. dist. c. Placuit ergo. Ubi habetur in ipso decreto, condito per Episcopos in concilio, quod, quicumque asserit, quod Adam, si non peccasset, etiam fuisset morti abnoxius, anathema sit. Hoc enim decreverunt, in Tom. VI. Pars IV.

quit textus, & constituerunt & determinaverunt Episcopi. Ergo tunc aut ad eos solos Episcopos pertinebat, (habeo propositum) aut non. Et tunc aliis non constituentibus & decernentibus decretum nullum fuit. Sed tamen ibi ponitur pro validissimis decreto & facultate juris.

Etiam, quod soli Episcopi debeant voces habere definitivas in sacris conciliis generalibus, tertio probatur, ex antiqua consuetudine, quæ est legum & iurium optima interpret. Usq; enim ad tempora generalis concilii Pisani, quod fuit anno Domini M CCCC IX. vel quasi, in quo fuit electus, illa splendens in scientia lucerna, Petrus de Candia de ordine minorum, sacra Theologia profundissimus Magister, pro tunc Cardinalis, vocatus Alexander Papa V. semper in conciliis generalibus fuit consuetum, quod soli episcopi & eorum superiores haberent voces definitivas. De alio autem quocunque nullus intererat, nec miscebatur, saltem quoad definiendum, & flavendum. Quod luce clarius patet primo de quatuor conciliis apostolorum primo dictis, per quæ clarissime patet, quod Apostoli, qui soli erant episcopi, convocabant multitudinem credentium, qui convenerant in unum, & non petebatur decisio à multitudine, sed solum ab apostolis & senioribus. Quod manifestius etiam patet Actor. XV. Ubi etiam discussionem votorum & constitutionem decretorum soli apostoli & seniores habebant & loquebantur & definiabant, ut patet ibidem per epistolam missam Antiochiam, in qua dicitur Apostoli & seniores fratres his, qui sunt Antiochia &c. Ipsi autem apostoli, qui erant episcopi, auctoritatem præstabant suis conciliis, & non inferiores, nec multitudo credentium, quæ ibidem convenerat.

Quoad inferiores nullo modo pertinet tuas voces dare in conciliis, nisi ut dictum est, per modum consultationis seu assistentiæ, vel alia de causa. Qui autem fuerunt episcopi & sacerdotes, qui in hoc apostolis admixti narrantur, constat illos esse & fuisse episcopos & non alios.

R

Pro-

Probat. Nomina enim, Episcopi, Presbyteri, Seniores, & majores, nota sunt, & erant tunc synonyma. De hoc habes expressum textum, *Tit. 1. Ubi Paulus scribens Tito, inquit: Reliqui te Creta, ut ea, qua desunt, corrigas, & constituas per civitates presbyteros, sicut ego tibi disposui.*

Constat ergo, quod per civitates non constituantur simplices sacerdotes, sed in particularibus Parochiis. In civitatibus autem Archiepiscopi, episcopi, primatesque per apostolos & eorum successores positi sunt, secundum urbium & civitatum excellentiam auctoritatem & magnitudinem. In castellis vero & locis particularibus nunquam fuerunt positi Episcopi, neque poni debuerunt, sed Curati inferiores. Ut manifeste habetur hoc 80. *distin. c. Urbes, & c. In illis, & c. Episcopi, & per totam distinctionem.* Ude Hieronymus ad Evandrum, & habetur 93. *distin. c. Legimus, eosdem esse Episcopos quos scriptura Presbyteros nominavit.* Nomen etiam seniorum synonymum est cum illis. Quod satis probat textus primò allegatus Act. XV. Quia cum iste primo dixisset, Paulum & Barnabam pro determinatione quæstionis præcedentis venisse ad apostolos & Presbyteros, causa determinationis fiendæ, textus ille vocat eos, scilicet apostolos & presbyteros, Seniores, quantum ad causæ discussionem & sententiæ prolationem. Quos primo vocaverat Presbyteros, & etiam quos hic textus vocat Presbyteros & seniores, Paulus vocat majores natu ecclesie, ut habetur Act. XX. Et de hoc est textus cum glossa in *Tribue, 23. dist. §. His igitur, ubi textus Isidori, libro de vita clericorum, docens generaliter inferiores, qualiter se debeant habere ad Episcopos, ubi inquit: Senioribus quoque, præbeant debitam obedientiam, neque jactantia studio semet ipsos attollant. Et glossa ibi: Senioribus, id est Prælati. Et alia glossa habet: Episcopi, quod idem est.* Quia, licet aliqui gradus sint in ecclesia inferiores, qui Prælatorum nomine nuncupantur, aliquando etiam abusive scribantur, episcopi tamen superiores eis sunt absolute, & proprie Prælati, quasi præ aliis

lati. Cum enim soli Episcopi, & non alii, habeant certum eis decretum terminum, & dioccesin limitatam, infra quam de jure, tam ex primaria institutione ecclesie subditi constituti sunt, & immediate subditi sunt ipsis episcopis, in omni jurisdictione spirituali contenti, quam ex justitia: Et nullus alius eis inferior habet hæc: Ergo illi & nulli alii sunt vere Prælati, nisi dicam abusive & ex consuetudine. Et idè Episcopi sunt ordinarii, nedum respectu personarum, sed etiam territorii deputati. Ad quod facit lex ff. de Verborum Signific. L. Populus contra territorium.

Præterea textus iste Act. XV. loquens de senioribus, non potest intelligi de Abbatibus, nec aliis interioribus ipsis Episcopis. Quia eò tempore non erant aliquæ religiones, quæ post longo tempore supervenerunt. Et ideo dictum textum & glossam oportet intelligi de ipsis episcopis.

Ex quo concluditur, quod in illis conciliis quatuor apostolorum supraddictis ipsi Apostoli, qui erant episcopi, & alii episcopi facti per diversa loca, judicaverunt cum ipsis apostolis, & habuerunt vocem in conciliis.

Item probatur hoc, quod soli episcopi habent voces definitivas in conciliis ex consuetudine illorum triginta duorum conciliorum, superius scriptorum. In quibus fuit consuetum, si bene inspiciantur, quod soli Episcopi præfuerunt, judicaverunt & determinaverunt in conciliis, & voces & vota habuerunt.

Nam in primo concilio Niceno, celebrato tempore Sylvestri Papæ, fuerunt ducenti & viginti quatuor episcopi congregati, qui illud sacrum concilium celebraverunt, & hæresin Arrii extirpaverunt & condemnaverunt. Et prout recitatur in libro conciliorum, Papa tunc Sylvester posuit omnes hos Episcopos quasi Coepiscopos & conjudices in sinu suo. Quod intelligendum est infra quendam habitum, quem nulli alteri fas erat esse. Imperator vero Constantinus sedebat ex opposito. Et presbyteri Romani, Diaconi, & ceteri, & etiam clerus Romanus (Quia tunc sic vocabatur

batur clerus, undecunqve esset) erant extra ambitum, stantes penes & retro episcopos, sedentes ex eis aliqui. Qui autem essent illi *presbyteri Romani*, dixerunt mihi aliqui Cardinales, ubi fuit factus ille tractatus, qui vocatur *Gubernaculum conciliorum*, quod tunc Presbyteri & Diaconi Romani erant Cardinales, licet tunc illo nomine non vocarentur. Sed salvâ reverentia eorum hoc, ut ponitur, non potest esse verum. Quia ante tempora illa erant Cardinales ut ponit *Chronica Martiniana*. Et ideo Cardinales non erant ante illud concilium, saltem per sex annos.

Sed tamen, ad quid fuerunt illi Cardinales instituti? Concordant omnes *Chronicae*, quod fuerint instituti ad baptizandum noviter venientes ad fidem, & ad sepeliendum fideles Christianos, qui moriebantur in urbe, vel martyrizabantur pro Christo. Nec unquam legi in aliquo libro authentico, aut apud aliquos historiographos aliam institutionem factam de Cardinalibus nisi illam.

Quod autem nunc habent assistentiam Papa & prerogativas, quibus utuntur, non memini me legisse nisi de electione Papa, 23. dist. c. In nomine Domini. Alias tunc prerogativas habent per modum tolerantia, & non per modum institutionis, ab ecclesia facta.

Si ergo in illo concilio erant Cardinales illi Presbyteri & Diaconi, qui stabant retro Episcopos, constat, quod illi non praesidebant, nec erant intra sinum Papae sed soli Episcopi. Si autem non erant Cardinales, dicatur mihi, si tunc illi Cardinales, qui tunc erant facti per Marcellum, erant ejusdem prerogativae & dignitatis sicut sunt isti, qui nunc sunt, vel dissimilis prerogativae & dignitatis? Et si dissimilis, quis fuit ille Papa, qui statim Cardinalium nunc in Romana curia existentium instituit? Sed de hoc dicam alibi.

Dicam tamen breviter, quod, licet ipsorum prerogativae super omnes Patriarchas & Praelatos non inveniantur scriptae, tamen rationabiliter super alios debent in Dei ecclesia praeminere. Quia cum sint in possessione eligendi

Tom. VI. Pars IV.

Papam, ut patet de electione, Licet, & eodem titulo, Nisi periculum, l. 6. Per consequens ad eos spectant omnia, quae sunt ad electionem consequentia, ut notatur De electione, Prasente, & c. Cupientes. & §. Ad hoc, & §. Si non, l. VI. & 65. dist. c. finali.

Ergo, si ad electionem Papa consequentia sunt, Dei ecclesiam & populum Christianum reformare, decorare, fidemque Christi exaltare & defendere, ac gubernare: Et talia spectant ad Cardinales: Merito ergo sunt honorandi.

Item, quia in his, quae concernunt electionem Papae & gubernaculum Ecclesiae, Collegium Cardinalium repraesentat universalem ecclesiam, quando non tenetur concilium, & ejus vice funguntur, 97. dist. c. Nullus, & in gloria: Ergo merito super alios pastores habent suas prerogativas.

Item sedes Apostolica censetur esse ecclesia Romana, quae Romana ecclesia non censetur esse solus Papa, sed ipsa est ipse Papa cum Cardinalibus suis, qui sunt pars corporis Papae, seu Ecclesiae apostolicae, quae constituitur ex Papa, tanquam ex capite, & ex Cardinalibus, tanquam ex membris, arg. 6. q. 1. Verum ubi quaeque, & De panis l. 6. c. Felicitas, & Nova laudis, De celebratione missae. Clem. 45. Ergo, si caput debet honorari, revereri & timeri ac diligi, sua membra modo consimili. Sed de hoc dicam alia, si vixero.

Constat ergo, quod in isto concilio Niceno nulli alii quam episcopi judicaverunt, & per Episcopos fuit definitum, ut habetur in dicto c. Canones, 15. dist. c. Per hanc. Ubi dicitur: Contra regulam trecentorum patrum, qui hoc in concilio Niceno statuerunt. Ex quo sequitur, quod, si alii, quam Episcopi cum eis statuissent hoc decretum, dixissent.

Item probatur, quod in aliis septem conciliis superius dictis, & de quibus tractatur 16. dist. Sancta, & etiam de aliis octo conciliis, tentis in partibus orientis, quae recitat Gratianus, 16. dist. c. Sexta, soli Episcopi praesuerunt & definiuerunt.

Tamen est verum, quod in aliquibus conciliis, tentis in Oriente, tunc postlegi, aliquando interfuisse Presbyteros &

Diaconos Romanos, & sub titulis, quos nunc tenent Cardinales. Et ego aliquos Episcopos legi fuisse sub titulis, quos hodie tenent Cardinales qui sunt episcopi.

Et in illis conciliis generalibus iste ordo sedendi & subscribendi servabatur, ac tentus fuit. Si Papa erat præsens in eis, ipse præsidebat. Ipso verò absente, sedebat primus, & præsidebat antiquior episcopus, etiamsi non esset Cardinalis, & post illum Legati Papæ missi pro eo ad concilium. Et consequenter omnes episcopi sedebant, secundum prioritatem consecrationis. Tamen Primatibus & Archiepiscopis semper super episcopos datus fuit locus superior. Et si ibi erat aliquis Cardinalis, qui esset Episcopus consecratus, nullo habito respectu ad suum Cardinalatum, sedebat in loco suo, & subscribebat secundum ordinem suæ promotionis, seu consecrationis. Post autem omnes Episcopos & ad partem sedebant & subscribebant Domini Presbyteri Romani, & post Diaconi Romani, qui erant sub illis titulis, quos nunc habent Domini Cardinales Presbyteri, & Diaconi. De alio autem statu quocunque nullus intererat, nec miscebatur, saltem quoad definiendum vel statuendum.

Et posset etiam dici, quod Presbyteri & Diaconi Cardinales admittantur ad quandam assistentiam, & non ad definiendum. Nec propter hoc erant vocales, sicut dicebatur, quod in electione Papæ clerus & populus ad consensum novæ electionis confidebant, & non ad eligendum, 23. dist. c. In nomine Domini.

Ergo ille modus est inviolabiliter observandus in conciliis generalibus, sicut fuit in illis servatus, quod soli Episcopi habeant voces in conciliis. Quia hæc potestas solis apostolis, eorumque successoribus jure divino & immutabili collata est. Nec in contrarium valet, etiam sedis apostolicæ seu generalis concilii auctoritatem immutare seu definire. Imo debent stare in terminis, quos posuerunt nobis patres, 21. q. 1. c. *Contra statuta, & c. Sunt quidam & c. Ad perpetuam*, & in multis aliis juribus & decretis.

Item probatur articulus iste, quod soli Episcopi debent in generalibus conciliis voces habere, de consuetudine. Quod clarius luce patet in illis aliis 16. conciliis generalibus tentis in occidente, de quibus dictum est supra. In quibus dicitur per Gratianum: *In tali concilio fuerunt tot patres, qui fecerunt canones tot, & in concilio tali fuerunt tot patres, qui fecerunt canones tot.* Et sic de aliis conciliis. Constat autem, quod illi patres non erant alii, quam Episcopi & superiores eorum, qui ibidem definebant & voces habebant, licet in eis fuissent pauci episcopi; Et quod illa fuerunt genera concilia, licet per paucos tentata, probatur per principium capituli, ubi protestatur, se loqui de conciliis generalibus.

Item patet clarius ex alio. Quia si provincialia fuissent, non interfuissent nisi suffraganei loci vel provinciarum. Nulla autem ecclesia ibidem nominata habet tot suffraganeos, quod ibi fuerunt episcopi. Et si fuissent synodalia concilia, solus Episcopus illius civitatis ibi fuisset.

Etiam hæc opinio, quod soli Episcopi habent & habere debent voces in generalibus conciliis, per patres antiquos nostros tentis, tam in Oriente quam in Occidente, uti prædictum est, videtur ad tempora concilii Pisani, per Cardinales convocati duntaxat, qui recedebant ab illis, qui se gerebant pro Romanis Pontificibus, scilicet Domino Gregorio XII. & Domino Benedicto XIII. sic in suis obedientiis nominatis, qui volebant renunciare juri Papatus, si quod habebant, propter faciendam unionem in Dei ecclesia, & scandalizabant populum Christianum propter eorum schisma. Sed de hoc scripsi alias.

Sed ultimo probatur ille articulus ex ratione. Ratio enim naturalis, quæ est quasi jus naturale, dicitur, quod majores dignitate & sapientiâ debent aliis præsidere, consulere & ipsos docere. Constat autem, quod nihil est honorabilius in Dei Ecclesia, quam episcopatus, ut dicit Decretum. Interim, quod Papa non vocat se Patriarcham, non

Archi-

ArchiEpiscopum, nisi solum *Episcopum*, servum servorum Dei. Ergo ad solos Episcopos, qui sunt in ecclesia Dei honorabiliores, pertinet in conciliis habere voces.

Et sic Apostoli usi sunt, qui fuerunt patres nostri, & Doctores, ut dictum est, quorum actio nostra est instructio, præsertim, cum ipsi repleti spiritu sancto nil in suis conciliis facere poterant, nisi quod spiritus sanctus inspirabat illis, 2. *Petr. I. Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines.* Ergo rationabiliter videtur, ex quo fuerunt patres nostri, nos eorum filii sequamur eorum actiones & opera, dicente psalmo: *Pro patribus tuis nati sunt tibi filii &c.* Ergo soli episcopi, qui sunt Principes super omnem terram, & succedunt apostolis, *dist. 21. in novo*, debent esse vocales in conciliis.

Etiam Paulus, vas electionis, Doctor gentium præcipuus, rationabiliter nos instruxit, & docuit rationabiliter, sic esse debere, *Aclor. XX.* Ubi habetur diffusè, quod Paulus, vocatis quibusdam Episcopis sibi nominatis, qui fuerant de discipulis Christi pro majori parte ad ordinem episcopatus promoti, multo & longo sermone, de fide & moribus ecclesiasticis cum eis contulit, & ipsis adductis Miletum, convocatisque ceteris majoribus natu ecclesie, quos Seniores *Aclor. IX.* & Presbyteros nominaverat, qui tunc erant Episcopi: Et idem, cum episcopis, ut dictum est, protracto cum eis longo sermone, admonendo eos, qualiter se deberent habere ad plebes eis commissas, pro conclusione dixit eis formaliter hæc verba: *Cavete vobis & universo gregi, in quos vos posuit spiritus sanctus regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo &c.* Et si notentur hæc verba, videbitur clarè, quod loquebatur solum *Episcopis*, licet secum erant, qui vocabantur *presbyteri & majora natu*, qui erant iidem cum Episcopis. Licet septem is nominavit episcopos, tamen alios omnes nominavit sub aliis nominibus appellativis, & tamen omnes erant Episcopi. Etiam reddidit eos attentos, & consuluit, ut sibi ipsis & gregi eis commisso prospiciant,

quia hoc est officium cujuslibet episcopi, uti habetur *Hebr. V.* Ubi dicitur: *Omnis Pontifex ex hominibus assumtus &c. Et propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso offerre pro peccatis.*

Sed attendatur conditio Papæ pro quo debeat exorare: Quia pro grege. Ergo omnes, qui sunt sub isto, grex ducuntur, & ipse est solus pastor. Quanta autem sit differentia inter gregem & pastorem, ad sensum percipitur. Quia ad vocem pastoris singulae oves gregis ducuntur, pascuntur & reguntur. Sic spiritualiter attribuitur *Episcopo*, ad eum vocem grex suus & subditi sui reguntur, pascuntur & ducuntur. Ergo vocales in conciliis debent esse episcopi, qui sunt duces & rectores aliorum.

Cum ergo in regimine Ecclesie auctoritate istud videatur esse principium, posse condere statuta ecclesie, & promulgare, ac contra, inobedientes mitione spirituali percutere, quia jus condere proprie ad Principem pertinet: Ergo istud regimen datum est *episcopis* præsentibus in generali concilio, non ut personis singularibus, sed ut cuncti episcoporum pro generali concilio congregato, in quo jura constitui, vel instituta tolli, vel immutari, eis facultas est. Quod non licet facere in conciliis provincialibus vel Episcopalibus, ut habetur *18. dist. 6. episcoporum.* Si ergo alii inferiores episcopis haberent vocem definitivam in generalibus conciliis, regerent, & non regerentur, nec essent ibi, ut grex, sed potestate simili cum pastoribus, nec aliquis esset ibi inferior episcopo. Quod videtur negandum. Quia spiritus sanctus, quod reguntur concilia, totius ecclesie regimen super ceteros de ecclesia, episcopis, qui succedunt loco apostolorum committit, dicente Christo *Joh. XXI.* ipsis Apostolis *Episcopis: Accipite spiritum sanctum &c. Quorum &c.*

Etiam quod ipsi Episcopi debent majori præcellentia in conciliis quam ceteri gaudere, patet ex dicto Christi *Matth. V.* ubi dixit apostolis, quibus succedunt episcopi: *Vos estis sal terra, & vos estis qui habetis sapientiam, qua per sal*

significatur, in pascendo gregem in doctrina, & in corripiendo in disciplina. Vos estis lux mundi, scilicet lux scientia, quâ alios docetis lumine doctrina, quia talem scientiam debetis habere *Mal. 2. Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem ejus Dominus requirit.*

Et si dicis: Nostri Episcopi moderni non sunt vere sapientes aut scientes, imò pro majori parte ignari & idiotæ, Ergò has voces non debent habere: Respondeo, quod indignitas ministerii non minuit auctoritatem ministerii, uti patet per Doctores. Et Christus dixit de eis: *Omnia quacumq; dixerint vobis, facite, secundum vero opera eorum nolite facere, Matth. XXIII.* Et tamen constabat, illos notoriè esse malos. Ergò dato, quod ipsi episcopi sint mali & ignari, non tamen propter hoc perdunt auctoritatem ministerii & officii, quin in conciliis possint esse vocales & fieri; Nec ab inferioribus possunt accusari, vel reprehendi, tamen poterunt per concilium reformari, quia à Deo solo sunt judicandi. Et quod oves suum pastorem reprehendere non possint, nisi in casu quò deviare à fide, patet *2. q. 7. c. 1. & e. oves, & c. accusatio.* Sed hoc intelligitur quod oves singulariter & particulariter non possint suum pastorem reprehendere aut accusare, sed bene universaliter & in universali concilio congregatæ. Quia vox populi, vox Dei. Ergò rationabiliter in conciliis debent præsidere & esse vocales episcopi.

Item rationabiliter debent in conciliis præsidere & esse vocales: Quia non solum sunt apostoli sed, etiam apostolorum successores. *21. dist. In novo, & c. Dominus noster.* Sicut ergò apostoli duntaxat habuerunt voces in ipsis generalibus conciliis, sic & episcopi, qui eis succedunt.

Item meritò sunt honorandi, ac vocales & definitores debent esse in conciliis, quia sunt Dei Jesu Christi Vicarii, & non solum dicuntur gerere, sed etiam habere, dicit *Ambrosius, 33. q. 5. c. mulier.* Ergò qui ipsos spernit, Christum spernit, qui ipsos audit, Christum audit. Multò ergò magis sunt audiendi in conciliis, & debent esse tantummodo Episcopi vocales.

Item ratione probatur, quòd episcopi solum debent esse vocales in conciliis, & Prælati esse, existentibus ibidem aliis: Quia ipsi sunt columnæ sanctæ Ecclesiæ Dei, & sunt legati Domini Dei, Jesu Christi, pro quo funguntur ipsi legatione. Et injuria ipsis facta ad Christum pertinet, *2. q. 7. c. accusatio.*

Etiam textus *Decretorum* vocat episcopos oculos Dei, qui debent videre & regere ecclesiam suam, ut expresse ex auditu proprio refert *B. Clemens ad B. Jacobum Episcopum Hierosolymitanum*, quæ verba recitat *Pius 6. q. 1. c. Quis pastorem.* Etiam ibi ponitur, quod à solo Deo sint judicandi. Etiam quidam textus *Decretorum, 96. dist. c. Satis*, vocat quemlibet episcopum Deum. Etiam in *Clementina de penis*, circa finem, multa dicuntur de episcopis & eorum proprietatibus, & denominationibus, & auctoritate eis data etiam tanquam patribus superioribus. Plura etiam habentur jura civilia, & Imperatores etiam orthodoxi in tanta reverentia habuerunt Episcopos, ut eos nedum sanctos, sed sanctissimos appellent, uti patet in *authenticis de sanctissimis Episcopis, in rubro & nigro, collectione 9.*

Si ergò episcopi sunt tales, ut dictum, & tot prærogativis gaudent in Dei ecclesia super omnes alios clericos & ecclesiasticos: Meritò ergò & rationabiliter debent ipsi soli Episcopi judicare & definire, ac voces habere in conciliis generalibus.

Et si aliqui eorum episcoporum tales non sint, quales esse debent, attende, quod Christus Judam, quem sciebat esse furem pro tunc, etiam ipsum proditorem, nedum officio Apostolatus & prædicationis uti permisit, sed etiam ad prædicandum cum aliis misit, & ei seipsum in sacramento eucharistiæ dedit, ut habetur *7. q. 1. c. Adversitas, & c. Cum autem.*

Nec sit mirum, quod soli Episcopi debent voces habere in concilio & definire. Quia, ut dictum est, nedum successerunt in loco apostolorum, juxta *c. In novo, dist. 21.* Imò *textus decreti vocat eos apostolos, 93. dist. Dominus noster.* Si ergò absolutè vocantur apostoli, & succe-

Iuceedunt apostolis, & apostoli iudicabant Ecclesiam; ergo soli episcopi, qui sunt apostoli, habent regere & iudicare gregem Domini, cui præsunt, & definire, quæ in conciliis tractanda sunt, etiam cum pares sint, quantum ad clavium potestatem cum ipso Papa, ut expressè duo textus evangelici videntur dicere, *Matth. XVI. & XVIII. dist. 21. In nova.* Concluditur ergo pro ista prima opinione, quod soli Episcopi in generalibus conciliis debent definire, statuere & voces habere.

Sed numquid Abbates, & Prælati, ac in dignitatibus aliis constituti, possunt in sacris conciliis voces habere, & simul cum episcopis definire? Et facit expressè textus ad hoc *1. q. 7. c. Convenientibus. 2. dist. c. Ad majus*, ubi dicitur, quod in synodo celebrata Romæ à centum quinquaginta tribus episcopis cum eis interfuerunt Abbates & religiosi! Respondetur pro ista opinione, ut dictum est, quod definitio & potestas in conciliis data est à Deo Jesu solis Apostolis, & episcopis in eorum locum succedentibus, quia Christus, qui promiserat nobiscum esse usque ad consummationem sæculi, *Matth. ultimo!* hoc de Episcoporum ministerio necesse est intelligendum esse, cum sciret, apostolos citò morituros. Quia, ut prædictum est, David loquens in spiritu militanti ecclesiæ prophetavit, dicens *Psal. XLIV. Pro patribus tuis nati etc.* scilicet pro Apostolicis patribus nati sunt tibi filii & nascentur, scilicet episcopi, eorum successores, ad quos solos pertinet potestas definiendi & statuendi jura ecclesiastica. Quod non intelligo singulariter, sed eis congregatis in generali concilio, in quo sunt principes cum Papa & coepiscopi & conjudices; Qui enim non alibi, sed solum in conciliis possunt condere legem, eos esse principes ostendit. Nulli enim licet legem condere post translatum Imperium, nisi soli Principi. *C. de legib. l. f.*

Et est tanta potestas episcoporum in generali concilio, quod statuta & decreta ac jura per sumos Pontifices constituta possunt revocare, glossa est notabilis, ut dictum, *93. dist. c. Legimus*, su-

per verbo, Major. Et etiam est glossa *24. q. 1. c. Acta.* Et ideò, si Abbates & alii Prælati, & in dignitatibus constituti haberent vocem in concilio, ad illud certè essent vocandi. Quia contentum vocalium actum faceret nullum, & etiam essent cogendi venire ad ipsum. Et tamen textus dicit, quod Abbates non debent cogi venire ad concilium, nec sunt vocandi, nisi ex aliqua magna & speciali causa. Sed Archiepiscopus vel Episcopus infra sex menses à tempore finiti concilii tenetur Abbatibus provinciæ vel dioceseos nunciare ea, quæ ibi facta sunt, ut ea servant, ita sunt textus, *18. dist. c. Episcopus, & c. Decernimus.* Et quanquam loquantur de conciliis provinciali & episcopali, multo magis est intentio textus de generali. Ergo si necesse haberent, vocandi essent & cogendi venire saltem plures ex eis. Et si haberent vocem definitivam in generali concilio, sequeretur, quod non vocatio eorum redderet actum nullum. Et hoc probatur *c. Ego N. Extra. De iurejurando*, ubi episcopi tenentur jurare Domino Papæ, quod vocati ad concilium ibi veniant legitimo impedimento cessante. Et hoc est, quod venire tenentur: Quia sunt conjudices & vocales. Et si Abbates essent vocales in concilio, utique textus eos jurare debere decrevisset.

Nec obstat *c. Convenientibus*, allegatum. Quia in ejus principio ille Abbas qui cum Episcopis confidebat & conjudicans, erat ibi nomine Papæ, & per eum missus, ut ipsius Papæ in hoc locum tenens, ut textus expressè dicit.

Nec obstat, quod *infra in eodem c. habetur*, scilicet *religiosi monachi*. Quia ipsi ibi nil decernebant, sed quod in synodis præcedentibus factum fuerat, se servasse, ut obedientiæ filii, professi sunt, & ita ibi narrat de præterita facti observatione, non juris, vel autoritatis ministerii.

Nec obstat *c. Hadrianus*, quod intelligendum est secundum præmissam distinctionem. Quia celebrata ibi fuit synodus ab Episcopis definitive, & ab Abbatibus consultative, vel secundum quod eis competeat, videlicet, quoad sua-
quere-

querelas, vel ea, quæ eorum tangebant regulas, vel eorum negotia ibi exponendo, vel circa ista providendo, supplicando vel inquirendo. Nec verbum *celebrata* ibi positum hunc tollit intellectum. Quia sæpe in jure verbum prolatum, ad diversa relatum, intelligitur propriè & impropiè, secundum naturam eorum, ad quæ refertur, sicut habetur *in lege civili*, ubi dicitur: *Apud Proconsules manu mitti possunt liberi & servi*. Et tamen liberi manumitti non possunt propriè loquendo, cum in servitute non sint. Et idè ibi *manumitti* propriè quoad servos tenetur ibidem, quia tunc à servitute per manumissionem liberantur. Sed quoad liberos, qui sunt in patris potestate, manumitti stat impropiè pro emancipari, *L. II. ff. de Offic. Pro Consul.* Sic in proposito verbum *celebrata* propriè stat pro Episcopis, impropiè pro Abbatibus. Et quod hoc sit verum, probat idem textus. Quia idem ponit de Abbatibus, & religiosis & monachis, inferioribus Abbatibus. Et tamen nulli est dubium, quod religiosi inferiores cum administrationem non habeant, nulla ratione ad definiendum & conjudicandum admitterentur. Imò nec hoc officium eis potest competere.

Probabiliter tamen dici potest, quod Domini Abbates habent in generalibus conciliis *non dum vocem expositivam, sed etiam consultivam*, sicut aliqui Magistri in Theologia vel Doctores, in jure præsertim, habent his diebus, quibus status eorum & administrationes sunt majores & potiores auctoritate, quam essent in ecclesia primitiva & tempore horum conditorum jurium. Et idè,

cum, ex eo, quod dictum est, potestate administrationis prælati sunt ipsi Abbates, de eorum scientia, conscientia & circumspèctione, providentia & factorum experientia, ex quibus bene posse consulere æstimandum est.

Et ita si *in generali concilio* inveniantur sponte venisse, *admittendi* sunt, & *eorum consilium recipiendum*. Quod tamen necessario sequendum non est, quod sufficit petere, & si videatur bonum, sequi, aliàs non. Quia hoc est in potestate eorum, qui soli habent voces definitivas, ut sunt Episcopi.

Et ista est mens, imò expressa *determinatio glosse in c. Obeuntibus*, pro contrario allegatæ. Ipsi enim ad hoc admittuntur, ut accedant ad ordinata per episcopos, non quod ista statuunt, ut etiam de ipsis loquitur textus in Electione Papæ in *lc. In nomine Domini dist. 25.*

Restat ergò concludendum, *solos episcopos & eis superiores habere vocem definitivam in generalibus conciliis*: Superiores, videlicet Patriarchas, Primates, Archiepiscopos & summum Pontificem. *Quantum verò est de Dominis Cardinalibus, qui sunt Episcopi*, pares sunt, & in ordine, & in aliis, & quoad sedem & voti emissionem & subscriptionem, cujuslibet inspecto tempore. *Dominos autem Cardinales Presbyteros & Diaconos fateor ex antiquo usu ecclesia esse admittendos*, ut dictum est, licet illi inferiores dignitate & ordine ipsis Episcopis, *textus & glossa 2. q. 6. c. Quamquam.*

Et hoc sit dictum de ista *prima opinione*, quæ vult, quod soli episcopi habeant voces definitivas in conciliis.

CAP. II.

Sententia illorum, qui soli Papæ cum Cardinalibus tribuunt jus in conciliis definiendi.

Secunda opinio dicit, quod solus Papa cum collegio Cardinalium suorum debet in sacris conciliis definire, statuere, & præcipere, præsidere, & vocem definitivam habere, & quod jusserit, statuerit, & approbaverit, istud tanquam catholicum est tenendum, habendum &

approbandum, & asserens contrarium, hæreticus esse censetur, ut probatur Lucidè, *24. q. 1. c. Hac est fides*. Ubi dicit Hieronymus: *Hac est fides, Papa beatissime, quam in ecclesia tua didici, & a te, qui vicem Petri tenes & sedem, cupio emendari, quam si tu approbare volueris, & aliquis mo*
incul-

inculpare voluerit, non se catholicum, sed hæreticum comprobat. Ergò si ipse in conciliis non haberet vocem solus, tunc certè solus non posset eam comprobare. Sed hoc est falsum, quia ipse dat auctoritatem conciliis. Non enim concilia legem Ecclesiæ Romanæ præfigunt, sed concilia per auctoritatem Papæ & ecclesiæ Romanæ facta sunt, & robur acceperunt, ut dicitur *De Electioni, c. Significasti.* Et facit quod notatur de *Capellis Monachorum c. Si ergò.* Sicut solus dat auctoritatem conciliis, ita ipse solus cum suis Cardinalibus potest uti voce definitiva & constitutiva in conciliis, cum voluerit.

Item probatur, quòd solus Papa, & quos ipse voluerit, habent voces in conciliis: Quia ipse est universalis Pontifex Ecclesiæ, cui omnes debent obedire, ut ponitur de *Majoritate & Obedientia, c. Solita.* Et de *Translatione c. 1. & in c. sequenti.* Ergò si solus voluerit habere vocem in conciliis, & dixerit *Fiat*, obediendum est ei.

Item ad solum Papam pertinet & spectat congregare & convocare concilia, 2. q. 7. *Idem, & 5. dist. c. 1. ut post dicitur inferius.* Ergò ad ipsum solum spectat vocem definitivam habere & determinativam in conciliis.

Item *dist. 40.* dicitur, quod solus Papa ceteros judicat & à nemine judicatur, & nullus est, qui dicat sibi, *Cur hoc facis;* Et ipse solus ceteros Christianos, qui representant universale concilium, judicat, Ergò solus definit in conciliis, vel debet definire & solus habere vocem.

Item, potestas Papæ est de jure divino, & non de jure positivo, ut notatur *De translatione, c. 1. 2. 3. & f.* Ergò sicut in creatione mundi Deus de sua potentia dixit, & facta sunt, mandavit & creata sunt omnia corruptibilia de nihilo; Sic potest Papa in sacris conciliis definire & statuere solus, vel cum aliis, sicut sibi placuerit. Ergò Papa habet plenitudinem potestatis. *De Trans. Quantum, Et gerit vicem Dei, De appell. Rom. Lib. VI. & judicando & solvendo valet, quicquid agit, 24. dist. Quodcunque.* Ergò potest in conciliis, si vult, solus vocem habere, & solus judicare & solvere.

Item, ut dictum est superius, Papa non recipit potestatem suam ab homine, sed à Deo, 22. *dist. Sacrosancta,* Et est successor Petri & Vicarius veri Dei, *De Transl. c. 1. 2. 3.* Et nulla regula vel constitutio ipsum ligat, cum non habeat imperium par in parem, & omnes causæ ad ipsum referendæ, *De Elect. Innotuit.* Sed nulla concilia ligant ipsum, sed potius ipse est super concilia, *De Elect. Significasti,* cum ibidem notatis.

Et multa talia possent allegari, quæ causa brevittatis omitto, per quæ evidenter potest patere, quod solus Papa in conciliis per se vel procuratorem suum habere debet vocem, definire & judicare.

Et quia ista opinio multis Doctoribus juris canonici, qui Romano Pontifici placere student, placet, ideò probationes & persuasiones ejusdem opinionis secundæ eis relinquo, & ad tertiam opinionem venio.

CAP. III.

Sententia illorum, qui Doctoribus & Magistris & aliis quibuscunque tribuunt jus suffragii in conciliis.

Tertia opinio dicit, quod non solum Papa & Cardinales ac eorum superiores, debent vocem habere in conciliis, imò quicumque alii, seniores & presbyteri, Doctores & Magistri, clerici, & Cappellani, Principes & nobiles, ac alii, cum opus erit, quicumque fideles laici Christiani.

Probatur ista opinio: Quia regula juris est, *Quia illud, quod omnes tangit, ab omnibus approbandum est.* Ergò si concilia sunt generalia, & omnes fideles tangunt, debent ab omnibus approbare & definire. Sed approbare & definire non possunt, nisi in conciliis voces habeant. Ergò omnes ecclesiastici, & quando erit necesse, etiam ipsi laici, habere debent voces in conciliis definitivas.

mnibus probari debet. Sed ea, quæ constituantur in generalibus conciliis, omnes fideles generaliter tangunt, & præsertim Ecclesiasticos, Ergò ab omnibus sunt approbanda & definienda. Sed approbare & definire non possunt, nisi in conciliis voces habeant. Ergò omnes ecclesiastici, & quando erit necesse, etiam ipsi laici, habere debent voces in conciliis definitivas.

S

Item

Item negotia, quæ tractantur in conciliis generalibus, tangunt totum statum ecclesiæ militantis per modum universitatis principaliter, & singulos ex consequenti, Ergò aut tangitur status solummodò clericalis: Et in reformatione ejusdem requiritur vox omnium ecclesiasticorum, in concilio existentium: Aut tangitur solum Laicalis: Et simili modò requiritur vox omnium laicorum, seu majoris partis ipsorum, in concilio congregatorum: Aut tangitur status omnium Christianorum indifferenter: Et tunc requiritur vox omnium in concilio existentium, universaliter, tam clericorum quàm laicorum.

Item nomen debet rei convenire, juxta illud psalmi: Secundum nomen tuum sic & laus tua in fines terra. Sed concilium vocatur generale, quia de omni parte orbis debent aliqui ad ipsum convenire, ut videtur persuadere C. Canones, Ubi dicitur, quod de omni orbe terrarum convenerunt ad Niceanum Concilium, dist. XV. Ergò, cum vocetur generale concilium, quod generaliter in eo existant de quacunque parte mundi, sic debent saltem quoad clericos habere definitivas voces.

Item ecclesia sancta catholica est ista, quæ est congregatio omnium fidelium Christianorum sub uno Deo Jesu Christo, sub una fide, sub uno baptismo, 2. 4. q. 1. c. Loquitur. Et secundum apostolum, Omnes unum corpus sumus in Christo, singuli autem alterius membra. Si ergò omnes sumus congregati in una ecclesia, & sumus invicem membra, & alter alterius debemus onera portare, secundum Apostolum, adimplendo legem Christi: Ergò nos omnes debemus coadunare & protegere in una sancta ecclesia catholica, Sed illam repræsentat sacrum concilium, Ergò in sacro concilio nobis ipsis consulere, nos ipsos reformare, fidem exaltare debemus; Sed hoc non possumus facere, si vocem omnes ibidem existentes non habuerimus, Ergò sequitur, quod omnes fideles ibidem existentes debent habere voces.

Item, quicumque sunt ad sacra concilia convocandi, tales debent in eis voces habere; Sed non solum viri Ec-

clesiastici sunt ad concilia convocandi, imò alii seculares & fideles laici: Ergò ipsi in eis debent voces habere. Patet consequentia. Et probatur antecedens per Decretum 35. q. 5. c. Ad sedem, post principium cum ibi annotatis. Ubi colligitur, quod vocandi sunt episcopi, & clerici ac judices: Et licet referatur ibi factum, tamen cum mysterio. Sicut ergò tunc factum est, ita nunc fieri debet. Et succedit ratio. Quia in generali concilio determinantur dubia juris, ut ibi, & de Consanguinitate, Non debet, Ergò debent esse jurisperiti. Et est ille textus singularis.

Etiam tres casus, in quibus etiam laici debent interesse conciliis, notantur In his, quæ fiunt à Prælati, c. fin. in glossa fin. scilicet quando specialiter invitantur, vel tractantur causæ fidei vel matrimonii. Quia tales causæ eos ligant. Et per illa videtur, quod ubicunque in concilio tractantur, causæ, quæ eos tangunt, debent interesse, & voces habere. Quia ut dictum est, quod omnes tangit, & c. dicto c. fin. ubi de hoc in glossa dicta fin. in princ. Quod omnes, L. 6. Et hæc congregatio appellatur concilium.

Sic enim legitur in Actibus Apostolorum, ut dictum est, c. 15. Quod cum esset seditio, sive discordia, an oporteret convertos ad fidem Christi circumcidi, quibusdam asserentibus, quod sic, aliis è contrario: Missum est ad Apostolos & presbyteros in Jerusalem, & sic convenerunt in Jerusalem Apostoli & Seniores, & facta est magna contestatio. Et illud, quod placuit apostolis & senioribus, cum omni ecclesia, fuit sancitum, & sic fuit responsum his, qui dissidebant. Ex quo exemplo colligitur, quid hodie agendum sit. Quicumque enim tunc gestum est per illos, qui spiritum sanctum miraculosè susceperant, debemus credere, quod Deo inspirante factum est, Quod etiam patet ibidem in epistola sequenti, ut dictum est superius.

Sed in hoc etiam apparet, quod licet Petrus fuerat Princeps Apostolorum, tamen plenitudo potestatis non fuit in eo solo pro tunc in omni loco. Quia, licet Petrus primus dixisset vo-

tum

tum suum, attamen *Jacobus Minor* nedum paritate cum *Petro* in definiendo usus est, sed quadam præcipua usus est auctoritate, dicens: *Et ego judico*, quod sibi auctoritative præripuit, quia ipse erat Archiepiscopus Ordinarius, ut habetur 66. *dist. c. Porro*. Et licet ipse *Jacobus Minor* fuisset per *Petrum* & *Jacobum Majorem* & *Johannem* in dicta ecclesia ordinatus, ut habetur in *dist. c. Porro*: Attamen detulit sibi *Petrus*. Quia responsio non fuit data sub persona *Petri*, sed congregationis concilii. Unde dictum est in epistolâ responsionis, quæ incipit sic: *Apostoli & seniores fratres his, qui sunt Antiochia*. Et infra: *Visum est spiritui sancto & nobis*.

Et hinc mos antiquus habuit, quod omnia difficilia terminabantur per sacra concilia: Ex quorum omissione prodierunt multa mala. Quæ si congregata fuissent, ut quondam fiebat, credendum est, quod provisum esset contra pestiferam & hæreticam *simoniam* in beneficialibus, & contra *schismata* & *vicia*, quæ sunt nunc in *viris* & *Episcopis* ac *Pralatis spiritualibus* & *clericis*. Postea verò quidam summi *Romani Pontifices*, qui magis ad modum terrenorum Principum, quam Apostolorum, Ecclesiam rexerunt, non curarunt facere concilia. Ergò videtur ex superioribus, quod in sacris conciliis possunt & debent interesse clerici & laici fideles, & habere in eis voces.

Confirmatur hæc congregatio concilii de sui natura, sic, ut ibi principaliter agatur de his, quæ spectant ad fidem catholicam, vel ad reformationem morum & virtutum in clero & in populo Christiano. Ut si reperiantur ex catholicis errare in fide, per concilium corrigantur. Si qui verò contra jura vel decreta sanctorum Apostolorum, & sanctorum Patrum videntur facere, vel statum ecclesiasticum perturbare, & perversâ vitâ deturpare, quod tales per sacra concilia refoventur & arguantur. Sicut enim in prima *Nicena synodo* damnatus est *Arrius*, in secunda *Macedonius*, in tertia *Nestorius*, in quarta *Eutychius*, 15. *dist. c. 1*. Sic in aliis conciliis generalibus fuerunt multa statuta ordinata pro reformatione ecclesie: Fuerunt etiam mul-

Tom. VI, Pars IV.

ta vitia condemnata, utpote *simonia*, *pompæ*, *fornicatio*, *luxuria*, & alia vitia. Sed cum agitur de fide & reformatione ac universalis pace universalis ecclesie, hoc videtur totum populum Christianum tangere. Ergò omnes saltem repræsentative debent vocari, & voces in conciliis in prædictis tribus habere.

Dicitur enim 96. *distinct.* quod Imperator, qui est laicus, cum agitur de fide potest interesse concilio, non ad pompam ostendendam, sed ad fidem confirmandam, ut ibidem dicitur, quod Principes seculi nonnunquam intra ecclesiam potestatis culmina tenent, 23. *q. 5. c. Principes*. Et sic etiam aliquando clerici & seculares; Ergò in conciliis possunt & debent habere voces.

Item *Apostoli*, qui sanctum symbolum composuerunt in duodecim articulis fidei, unum ex eis ediderunt, qui dicit: *Credo in unam sanctam ecclesiam Catholicam, sanctorum communionem*. Sed constat secundum fidem, quod ipsa Catholica ecclesia est fidelium congregatio, *De Consecrat. dist. 1. Ecclesia*, & *De bigamia, Debitum*, & *De Electione, Fundamenta, L. VI*. Et ipsam catholicam ecclesiam repræsentat generalis synodus, quæ est in spiritu sancto legitime congregata: Ergò ipsam synodum facient rationabiliter omnes viri catholici, vere, vel interpretative aut repræsentative.

Cum ergò potestas universalis ecclesie videatur residere in ipsa tota Ecclesia, sicut dicunt Philosophi, quod regimen civitatis consistat penes congregationem civium, vel ipsius congregationis partem valentiorē, quæ sententia colligitur ab *Arist. III. Politic. c. VIII*. Et conformiter dicendum est, quod regimen orbis penes congregationem hominum totius orbis, vel ipsius partem valentiorē consistit.

Item, regimen universalis ecclesie penes universalem ecclesiam, secundum primam opinionem illorum, qui dicunt, quod potestas *Papæ*, quia ecclesia repræsentatur per generale concilium, consistit aliter penes concilii partem potiorē, 50. *dist. domino sancto, ad fin.* Nam si ad ipsum concilium non conveniunt omnes Catholici, tamen conveniunt

S 2

ve-

vere vel repræsentative multi fideles, utpote episcopi vel Prælati, seculares & ecclesiastici. Quia ut dicit Innocentius De Majoritate & obedientia, c. fin. In rebus & negotiis universis requiruntur retores, vel pars idonea, De columna L. 5. & De procurator, c. f. Ergo in ipso concilio possunt habere voces omnes viri catholici, seculares & ecclesiastici.

Item ecclesia non potest extinguere, dicente Domino ad Petrum: Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua; Et etiam non potest errare, 24. q. 1. A recta. Cum ergo major vel potior pars Catholicorum verè vel repræsentativè convenit ad concilium, tota ecclesia dicitur convenire. Quia quod pars major universitatis facit, tota universitas fecisse dicitur, ut notatur De his, qui sunt à majori parte capituli c. 1. Sed tota universalis ecclesia habet vocem in conciliis, aut major pars ejus: Ergo quod fit à majori parte ejusdem, seu potenti, videtur fuisse factum à tota ecclesia, Ergo hæc opinio est vera.

Item potestas ipsius ecclesiæ, secundum opinionem illorum, qui dicunt, quod omnes viri ecclesiastici sunt admittendi ad voces in generalibus conciliis, est major, ut prædictum est in tertia opinione, quam sit potestas Papæ. Ergo potest immutare decreta & statuta, quæ dicunt, quod soli episcopi habent voces in conciliis, & definire, quod omnes clerici & laici habeant ibi voces, prout sibi placuerit. Unde licet dicatur, quod Papa habuerit plenitudinem potestatis, habet, secundum istos, sed non solus, sed tanquam caput universitatis, ita, quod ipsa potestas est in ipsa universitate, tanquam in fundamento, primariò, sed in Papa, tanquam in principali ministro, secundo, per quem hæc potestas explicatur & exercetur, ita tamen, quod præcedat clavis discretionis, ut dicit Innocentius De jurejurando, c. 5. Quanto. Et idem Innocentius De voto exponens istud, Quodcumque ligaveris &c. dicit: quod Papa super omnes Prælatos ecclesiæ potestatem & jurisdictionem habet de jure non de facto. Ad idem facit, quod notat Ostiensis, De translatione C. Quanto, ubi dicit,

quod Papa gerit vicem Dei; Et De appellatione c. Romani, L. VI. & judicando, solvendo, valet quicquid agit, clave non errante, 24. q. 1. Quodcumq;. Et iste textus semper sic debet intelligi. Unde omnia de jure potest, quæ nec sunt peccata, nec descendunt à peccatis, sicut Deus omnia potest, excepto peccato; Unde Libr. 1. Sentent. dist. 24. dicitur: Deum omnia posse præter ea, quibus ejus dignitas læderetur, ejuq;, excellentia derogaretur. In quo tamen non est impotens, hoc enim non esset posse, sed esset non posse, cum ipse Deus non posset facere indecens, per quod læderetur ejus excellentia, quia ex hoc peccaret, Ergo nec Papa, cum potestas est divina, De Translat. c. 1. per totum, potest ea, quæ sunt peccata & mala, jubere & tacere, De penit. dist. 2. charitas.

Et quod potestas sit in ipsa Ecclesia, dictum est supra sufficienter. Quia orbis major est urbe, 93. dist. Legimus. Et ibi colligit glossa unum argumentum, quod statutum concilii præjudicat statuto Papæ, Et idem notatur 9. q. 3. Nemo. Et facit pro hoc 19. dist. Ita dominus. ubi dicitur, quod Christus commisit salutem universitatis omnibus apostolis, ita tamen, quod in Petro eam principaliter collocaret. Et nota quod non dicit totaliter, sed principaliter, ut alii non excludantur, ut sit plenitudo potestatis sic in universitate ipsorum, ut per singulos exercentur, sed principaliter per Petrum, non tamen ita per Petrum, ut eo errante, vel publicè peccante, in simonia vel collatione beneficiorum ecclesiæ & dignitatum, vel in exercitio justitiæ aut in consimilibus, standum sit aut parendum, Unde legitur Gal. II. quod Paulus ad faciem restitit Petro, quia reprehensibilis erat, 2. q. 7c. Paulus.

Ex his inferunt aliqui Doctores, quod plenitudo potestatis est in Papa, ita tamen, quod non erret, nec peccet publicè in dispensatione & regimine universalis Ecclesiæ, & scandalizet ecclesiam notoriè. Quia si non erret publicè, de potestatis plenitudine solus in conciliis posset judicare, & malefacta in Dei ecclesia corrigere & reformare; Sed cum errat, hunc habet corrigere concilium, apud quod, ut tenetur, & dixi,

est plenitudo potestatis, tanquam in fundamento. Nec in hoc Papa per suas constitutiones, vel alio modo præcipere contrarium, vel contra concilium facere aliquam resistantiam potest. Quia hoc esset subvertere ecclesiam. Pro hoc est q. 37. Quia, ut ibi innuitur, Papa non potest immutare universalem statum ecclesiæ, 24. 1. Memor. nota in glossa De concessione Præbendar. c. proposuit. Sed potius debet usque ad animam & sanguinem confirmare, 25. q. 1. Sunt quidam; Quod ibi exposuit Laurentius, scilicet usque ad omnes conatus. Et facit dictum c. memor, & 24. q. 1. c. qua ad perpetuam, Quia neque potest dispensare in eo, per quod decoloratur status Ecclesiæ universalis, 2. q. 7. Et si illa. Nam ex hoc convincitur errare, per C. Sunt quidam, prædictum, in fine. Quæ jam notanda sunt, quia male considerata sunt per multos adulatores, qui, volentes placere Pontificibus Romanis per multa retrò acta tempora usque in hodiernum, suaserunt & suadent eis, quod omnia potuerunt & possunt, sicut Deus. Ex quo sunt secuti infiniti errores, quia Papa occupavit omnia jura inferiorum ecclesiarum, ita, quod inferiores Prælati sunt quasi Chimæ & pro nihilo habentur in suis diocesisibus. Et idè nisi tantæ usurpationi & occupationi celeriter per concilia sacra succurratur, timendum est de periculo & S. Petri tribulatione naviculæ & universalis ecclesiæ. Et oportebit in conciliis tam in præsentis Basileensi quàm in futuris limitari & determinari ita universaliter hanc potestatem Papæ secundum decreta sanctorum Patrum antiquorum, ut non subvertantur inferiores potestates, & ut Papa deinceps possit, non quod libebit, sed quod licebit. Quia B. Petrus etiam sic non administravit, ut occuparet aliorum potestatem, imò tanquam unus ex apostolis accepit partem administrationis, primùm in ecclesia Antiochena, deinde in Romana, ut ejus narrat historia, & sic benè fuit Princeps apostolorum, non tamen sibi usurpavit aliorum administrationem, nec habuit in conciliis definitivam vocem, ut dictum est in quatuor conciliis apostolorum supra, in quo solus Jaco-

bus minor definitivam vocem habuit & definivit.

Sicut enim non debet excedi modus in honorando Papam vel adorando ipsum; Ita non debet modum excedi per Papam, in exercendo Papatus officium. Ita enim Papa adorandus est; ut non adoretur tanquam Deus, nec præsumat se in terris habere æqualem potestatem cum Domino Jesu Christo. Sanctus enim Petrus non passus est à Cornelio se adorari, imò levavit Cornelium se flectentem ad pedes ejus, & dixit: Surge, ego ipse homo sum &c. Act. X. Et facit, De Majorit. & obedient. Hic qua, q. 3. & De jurejurando, c. Et si Christus, in principio. Nusquam enim legitur, quod Christus dixerit Petro: Do tibi omnem potestatem qua data est mihi in cælo & in terra. Ergò si sua potestas est limitata ad ædificationem, & non ad destructionem, ut dicit Apostolus, sequitur ergò, quod concilia, quæ sunt in potestate majora, ut dictum est, possunt pro reformatione ecclesiæ universalis admittere & recipere ad voces conciliorum definitivas tam clericos quàm laicos, ubi opus erit, ut factum fuit temporibus meis in conciliis, Pisano, Constantiensi, & nunc Basileensi. Quod summè laudo, ne sit in fide personarum acceptio, & omnium Christianorum sit unica & inviolabilis approbatio.

Et si dicis, quod limitare potestatem Papæ, est ponere legem Principi, quæ est solutus lege, dico, quod solutus est suis legibus, quas ipse fecit, non quales sunt leges conciliorum, quæ spiritu sancto statuuntur, & promulgantur, 50. di. Si quis dia in princip. Et facit, De offic. ord. Inter cetera, Et 25. q. 1. Sunt quidam, ubi dicitur: Quod si Papa nitetur destruere illud, quod apostoli docuerunt & Propheta, non sententiam dare, sed magis errare convinceretur. Et eadem questione dicitur: Contra statuta patrum aliquid condere vel immutare non licet, etiam sedi apostolicæ, propter hoc, quia jus naturale & divinum est immutabile, 5. dist. In princ. Et De Consuetud. c. f. Ergò decreta destruere & decretales, & ea revocare omni die quæ fecerunt & statuerunt sancti Patres, non licet Papæ, nec curiæ Romanæ. Quia non est ei potestas data in destructio-

nem, sed in ædificationem duntaxat.

Videtur ergò, quod omnes *Christicolæ* & præsertim *persona ecclesiastica* possint esse *vocales in generalibus conciliis* & definire.

Item omnes hi, qui sunt ejusdem professionis, debent esse sub eisdem legibus, *De statu monachorum, c. Recolentes*. Sed omnes Christiani sunt sub eisdem legibus, quia sub eadem fide, sub eodem baptismo, & sub eisdem sacramentis. Æquè benè obligatur Papa ad tenendum fidem & recipiendum sacramenta ecclesiæ, sicut minimus rusticus, qui sit Christianus. Ergò omnes debemus eandem fidem voce profiteri. Quia dicit Apostolus: *Corde creditur ad justitiam* &c. Omnes eadem voce, eodem ore debemus fidem defendere, & universalem ecclesiam militantem, in qua est ipsa fides, in membris & in capite reformare, ad unitatem & charitatem, ad pacem reducere. Ergò omnes Christiani, & præsertim clerici, in conciliis possunt rationabiliter voces habere & definire.

Item omnes Christiani sunt fratres spirituales ratione ejusdem Patris & matris regenerantis, *XI. q. 3. Ad mensam, & De judiciis, c. Novit*. Et ideò debent esse tanquam fratres carnales, *8. q. 1. Olim, & 12. q. 2. Quod autem*, quia sunt filii Dei, *Joh. 1*. Ergò si filii Dei, sunt hæredes, secundum Apostolum. Sed cum eorum hæreditas in hac vita sit universalis ecclesia, extra quam nullus salvatur, *24. q. 1. Quoniam vetus*, quam repræsentat universale concilium, Ergò æqualem in ea habent portionem; Ergò ad ipsius salvationem & gubernationem æqualem omnes *Christicolæ* debent habere in ea æqualem vocem.

Item hac fraternitas inter *Christicolas* est ratione charitatis. Quia debent esse Christiani unius voluntatis. Et quia charitas facit omnia esse communia, & communia propriis & non propria communibus anteponit, ut dicit *Augustinus in regula Clericorum*, Ergò etiam una esse debet charitas, una voluntas, una intentio in concilio. Quia, ut dictum est, virtus unita fortior est seipsa dispersa, *De treuga & pace, c. 1. in f.* Ergò æqualis

debet esse vox omnium existentium in concilio sacro, ex quo eadem debet esse voluntas & intentio.

Item omnia concilia generalia sunt in Spiritu sancto legitime congregata, Cum ergò Spiritus sanctus sit infusus super apostolos in unum congregatos, quia *Act. 1. Erant omnes pariter*: Si ergò in conciliis esset vocum disparitas, jam pro tunc concilium esset in intentionibus & voluntatibus dispersum, *De appellat. c. Constituta*, Ergò non esset tunc in Spiritu sancto legitime congregatum, quod est hæreticum asserere. Ergò firmum est tenere, quod omnes Christiani possunt in eo voces habere.

Item potestas universalis ecclesiæ videtur residere in ipsa tota ecclesia, ut dictum est, quæ ecclesia est fidelium congregatio; *De Consecr. dist. 1. Ecclesia, & De bigam. Debitum, & De elect. Fundamenta, L. VI. Quæ in plura dividi non potest, 24. q. 1. c. Loquitur, & c. Schisma*, Quia duobus per casum existentibus in Papatu, vel gerentibus se pro Papis, & non curantibus in effectu, quod perveniatur ad unionem, licitum est catholicis, tanquam à deviantibus à lege Dei & à recta vita discedere ab eis, & obedientiam cuilibet ipsorum subtrahere, & omni cura pro unione ecclesiæ talibus resistere: Quia non potest dici ecclesia, in qua est schisma, *24. q. 1. Pudenda, & Archid. 79. dist. Fidu*, Et si contingeret, quod isti duo tuerentur se per potentiam temporalem, poterunt de facto coerceri etiam per secularem potentiam, *Archid. De Judic. Cum non ab homine*. Sequitur ergò ex prædictis, quod si aliqui Christiani in Concilio, quod repræsentat unam sanctam ecclesiam Catholicam, haberent voces, & alii non, quod tunc in ecclesia esset schisma, vel verius, divisio & conturbatio ac discordia, quæ est contra rationem charitatis, & spiritum sanctum. Et jam tunc etiam non esset fidelium congregatio, quod esset contra prædicta.

Item ipsum concilium non subicitur juri positivo, cum habeat plenitudinem potestatis, & sit à jure divino immediatè, ut dictum est: Quæ potestas ligandi

gandi & solvendi est in ipsa universitate universalis ecclesie, ut dictum est: Quae ecclesia superiorem non habet nisi Deum, nec subicitur legi positivae: Quia secundum apostolum iusto non est lex posita. Sed ecclesia est iusta, sancta & pudica, 24. q. 1. *Omnibus*, Quae ecclesia etiam non potuit transferre suam potestatem in ipsum Papam totam, in tantum, quod desineret esse penes eam: Quia hoc esset contra jus divinum & contra exempla apostolorum, sicut dixi in superioribus, ubi dictum est, quod congregatio seu universitas Synodi generalis habet iudicare difficultia, quae emergant in plebe Christiano-la, sicut dictum est: Quae iudicavit in quatuor synodis tempore apostolorum, praesente Petro, ecclesiae Principe & Christi Vicario, & tamen non transulit totam suam potestatem in Petrum, sicut populus Romanus transfendo jurisdictionem in Principem, etiam in se eam retinuit, quia non potuit a se totam abdicare, statuendo etiam legem, a qua non posset recedere, ff. l. 3. *Si quis in princ. De Legib.* & quod notatur X. *collatione De investitura Inter Dominum & Vasallum, c. 1. in glossa.* Ex quo colligitur per aliquos, quod major est potestas populi, quam magistratus ipsius. Et de hoc dicit *Guilhelmus ff. De lege, Non ambigitur, populum Romanum posse revocare potestatem datam Principi.* Ex quibus verbis concludunt illi de tertia opinione, ex quo major est potestas concilii, quam Papae, saltem in his, quae sunt juris positivi, quod potest concilium potestatem Papae revocare, suspendere, moderare, ex quo concilium habet plenitudinem potestatis, & dominium in toto orbe, quia major est orbis urbe, 93. *dist. Legimus.* Si ergo dominium per Principem potest alicui auferri ex causa, ut notatur *De iurejurand. c. tertio Nostra, & De Constitutione, Qua in ecclesiarum.* Quamto ergo fortius potest auferri titulus administrationis seu Praelaturae, quae est de jure positivo, per notata in dictis juribus, & praecipue in ecclesiasticis, per istud, quod eleganter notavit *Innocentius, de his quae fiunt a maiore parte capit. c. f. Ubi dicit,*

majorem partem capituli posse aliquid statuere de rebus ecclesiasticis, singulariter & specialiter ad quemlibet canonicorum pertinentibus, secus si non essent illae res Ecclesiae, sed essent res propriae Canonicorum. Quia ibi potior esset conditio possidentis. Ergo sacrum concilium, quod repraesentat universalem ecclesiam, potest statuere, ordinare & reformare, & perpetuo definire de rebus ecclesiae quibuscunque, pertinentibus cuicumque Praelato, etiam in Papali dignitate constituto.

Cum ergo voces episcoporum in conciliis sint de jure positivo introductae, & per ipsos Romanos Pontifices procuratae, qui ut haberent pro se in conciliis multas voces Episcoporum, fecerunt in diversis mundi partibus multas ecclesias parochiales, & monasteria & episcopatus, in tantum, quod sunt multi episcopatus in Italia, quorum quilibet non valet centum florenis in pecunia. Ad tollendum ergo hanc fallaciam & deceptionem, sacra concilia generalia, scilicet Pisanum, Constantiense, & Basileense, in spiritu sancto legitime congregata, statuerunt, omnes admitti ecclesiasticos, etiam voce definitiva. Quod apparet, quia ipsorum vota petebantur, & computabantur, & scribebantur. Et cum ipsa generalia concilia ducta fuerunt in spiritu sancto, prout de praesenti ducitur sacrum Basileense concilium: Contra ergo haec statuta dicere, quod non fuerint iusta, nec juri consona, & quod sic fieri non debuisset, est quaedam blasphemia in spiritum sanctum.

Et supposito, diceret aliquis, & non concessio, quod in aliis conciliis non fuerunt admitti antiquitus, Ergo hoc nunc non debet fieri: Respondetur, quod hoc non sequitur. Nec repugnat, quando non fuerint in praedictis conciliis admitti, erunt in sequentibus admittendi. Quia spiritus sanctus potest uno tempore unum inspirare, & alio tempore aliud, secundum temporum qualitatem & diversitatem. Quia non debet reprehensibile iudicari, si secundum varietatem temporum statuta variantur humana, *De consanguinitate & affinitate, c. non debet.*

Et quod aliquo modo sit ita faciendum

dum, patet per *capitulum auctorizatum in generali concilio Constantiensi*, quod incipit: *Frequens*. Attento maxime, quod jam ecclesia universalis est in possessione hac in tribus generalibus conciliis supradictis.

Etiā probatur auctoritate & ratione. Ratione primò, quia negotia, quæ tractantur in conciliis, tangunt totum statum ecclesiæ militantis per modum universitatis principaliter, & ex consequenti singulos specialiter. Et idè ad omnes pertinet habere vocem in eis, vel realiter vel repræsentative. Patet ex auctoritate & exemplo, per *textum decreti l. q. 7. Convenientibus*. Etiā alibi habetur in *Chronicis*, ubi dicitur, quod in concilio tento Romæ per Hadrianum I. præfente Carolo M. celebrata fuit synodus à centum quinquaginta tri-

bus episcopis, religiosis, & Abbatibus. Et iste textus etiā est in *c. Hadrianus 63. dist.* Ad illud facit *c. Absentibus 64. dist.* Ad quod etiā *c. 1. & 79. dist.* In quorum aliquibus nedum de Abbatibus, sed de inferioribus religiosis mentio fit. Sed constat, quod illi *religiosi habuerunt ibidem voces*, Ergò consimiliter omnes clerici possunt habere voces definitivas in conciliis.

Et hac tertia opinio videtur esse *securior & sanctor*, ac magis sine suspitione pro ecclesia Dei in ipsis conciliis generalibus.

Et sic patent hæ tres opiniones de vocalibus generalium conciliorum. Quæ autem illarum sit verior, relinquo determinationi sanctæ matris ecclesiæ universalis, & Domini nostri Romani Pontificis Papæ.

PARS VII.

Quis habeat convocare Concilia.

Septima pars hujus tractatus quærit & scrutatur unam *questionem* satis necessariam pro generalibus conciliis. Quæ quæstio peperit sæpius multas discordias & opiniones diversas in Dei Ecclesia inter Romanos Pontifices & sacra generalia concilia, & alios Prælatos ac Dn. Cardinales. Quæ quæstio seu interrogatio est illa, scilicet, *Per quem seu per quos debet fieri legitimè convocatio generalis concilii seu universalis synodi sacra?*

Cui quæstioni respondendo ac nihil determinando, dico primò unam distinctionem, quam ponit *glossa Magistralis* in hac materia, *qua est 17. dist. in Summa*. Quæ glossa fuit iundata in *c. Per rōz. dist.* licet glossa non alleget. Et dicitur, quod *conciliorum* in Dei ecclesia triplex est species: Una generalium sive universalium conciliorum, alia Provincialium, tertia Episcopaliū.

Generale sine universale est istud, quod à Papa, seu ejus Legato, habente ad hoc speciale mandatum substituendi, quia alias non posset, vel ab aliquo sacro generali concilio legitime congregato statuitur, & cum omnibus Episcopis, & aliis, qui de jure interesse debent, tenetur.

Provinciale est, quod primas vel Me-

tropolitanus cum Episcopis suis & clericis ac religiosis celebrat.

Episcopale verò est, quod tenet Episcopus cum suis Curatis, clericis ac religiosis.

Et de secundo concilio, Provinciali, 18. dist. loquitur *decretum c. 1. & 92. c. Si quis*

De tertio autem concilio, Episcopali, etiā illa *distinctio* loquitur aliquando, modo de uno modo de alio, ut in *c. Propter ecclesiasticos*, & in *c. Per venit*.

Et nunquam in illa *distinctione* de generali agitur, præterquam in *c. Si episcopus metropolitanum*. In quo & de provinciali & de generali vicissim fit mentio.

Et ideo decipiuntur illi, qui textus positos in illa 18. dist. allegant ad materiam generalium conciliorum. Quia ibi non de illis, sed de specialibus tantum loquitur, nisi quantum tangitur scilicet in *c. Si Episcopus* allegato.

Secundum ergo concilium, scilicet Metropolitanum, non fit sine auctoritate metropolitani. Et ideo ad eum pertinet ipsum convocare.

Tertium concilium, scilicet Episcopale, non debet fieri sine auctoritate Primatis

tis seu metropolitani, ut tangit c. *Si quis episcopus*, 92. dist. & 38. dist. *Quando*, & 12. q. 2. *Placuit*.

Primum ergo concilium, scilicet *Generale*, cuius vel quorum auctoritate debeat fieri, vel per quem, vel per quos convocari, mallem alios audire, quam aliquid temerè scribere & definire.

Verum tamen dicam, quid temporibus istis, videlicet de anno Domini MCCCC XXXV. dicant & sentiant multi valentes Doctores, quibus temporibus concilium *Basileense* nititur *ecclesiam Romanam & clerum in membris & capite reformare*, hæreses ac schismata de tota Christianitate tollere, Reges & Principes ac communitates Christianorum pacificare, tyrannos & occupatores bonorum temporalium & jurisdictionum ecclesiasticarum extirpare, infideles Mauros & paganos ad fidem Christi reducere, & terram sanctam Jerusalem & alias terras, quæ aliquando fuerunt Christianorum, recuperare, & Græcos schismaticos & Armenos, & quantum erit possibile etiam Indos ipsos, qui habent fidem S. Thomæ apostoli, ad unum ovile Christianitatis & sub uno pastore Romano Pontifice universalis ecclesiæ reducere & reportare, ut fiat unum ovile & unus pastor in toto orbe, sub unius veri Dei, qui est Iesus, nominatione & obedientia.

Dicunt ergo multi Doctores, quod convocatio conciliorum potest fieri per multos, secundum casus occurrentes diversos.

Prima ergo opinio Doctorum aliquorum, quæ esse solebat *communior*, est, quod generalia concilia sine auctoritate sedis apostolicæ & sine convocazione Romani Papæ non sunt celebranda, nec habent auctoritatem, nec sunt valida, nec merentur dici concilia, sed conciliabula. Et hæc opinio habetur clarè determinata per totam dist. 17. Ubi dicitur per glossam, quod solius Papæ est propriū posse congregare generale concilium, & concilium factum sine auctoritate Papæ nullum habet firmitermentum, *De electione, Significasti, & per c. Multorum*. Et in c. *Synodum Episcoporum* dicitur sic per Marcellum Papam:

Tom. VI, Pars IV.

Synodum Episcoporum absque huius sedis auctoritate quanquam quidam Episcopi possint congregare, non tamen possunt regulariter facere. Et vide, quod dixi superius, quod regulariter, dicunt quidam, Papa solus debet & tenetur concilium convocare. Sed tamen non tollitur propter hoc, quin aliquando aliqui Episcopi possint propter necessitatem & reformationem ecclesiæ, & aliqui fideles cum eis, ne ecclesiæ patiatur ruinam & scandalum, convocare generale concilium. Et ideo textus dicit regulariter, scilicet pro majori parte Papa debet convocare.

Item quod regulariter Papa debeat convocare concilium, probatur per Pelagium, dicentem: *Multis deniq; apostolicis & canonicis atq; ecclesiasticis instrumur regulis, non debere absq; sententia Romani Pontificis concilia celebrari. Quapropter ut jam dictum est recte, non concilium, sed potius conventiculum vel conciliabulum censetur, & quicquid in eo actum est, irritum censetur & vacuum. Et JULIUS Papa Orientalibus dicit Episcopis: Nec ullum ratum est aut erit unquam concilium, quod Romana ecclesiæ non fuerit auctoritate fultum. Regula vestra nullas habet vires, nec habere poterit. Quoniam nec ab orthodoxis Episcopis hoc concilium actum est, nec Romana ecclesiæ legatio interfuit canonibus: Precipimus sine ejus auctoritate concilia fieri non debere.*

Alii verò dicunt, ut sunt multi moderni, quod, quando Papa est unicus & indubitatus, ad ipsum solum pertinet generaliter convocare concilium, ut jura prædicta dicunt. Sed ubi de factis Papa ageretur, in aliquibus casibus, scilicet, quia vult concilium facere reformationem universalem tam in membris quam in capite, simoniam & cetera vitia ac abusiones Romana curia extirpare, vult Papam scandalizantem universalem statum ecclesiæ corrigere & emendare, aut si remissus, negligens vel inutilis reperitur in Papatu, vult sacrum concilium ipsum amovere, vel sibi coadjutorem dare, aut si notorie est criminofus, hæreticus vel schismaticus, vel fovet schismata, vult ipsum condemnare, aut si sunt duo contententes de Papatu, vult eos judicare, quis in istis casibus & consimilibus

T

debeat

debeat concilium congregare & auctorizare? Dicunt isti, quod simpliciter in his casibus & similibus, etiam in quibuscumque, aliis, utpote pro regnorum pacificatione, pro infidelium extirpatione, pro terra sancta recuperatione, & breviter in omnibus casibus, in quibus ipsum concilium uti voluerit, quod simpliciter & principaliter convocatio concilii pertinet & debet fieri per generalia concilia, ita & taliter, quod unum concilium convocet aliud, & illud aliud, & sic in perpetuum.

Et hoc probatur ex potestate universalis ecclesie, ex sancta & optima constitutione, & ex Romanorum Pontificum negligentia aut malignitate. Et primo ex potestate universalis Ecclesie,

Quia, ut dictum est, potestas concilii est major, quam potestas Papae. Si ergo inferior potest convocare, qui est Papa, ipsa concilia, multo magis potest ipsum sacrum concilium convocare. Major patet. Quia, ut dictum est, potestas universalis ecclesie videtur residere in tota Ecclesia, quae est fidelium congregatio, quam repraesentat sacrum concilium, ut satis probatum est supra. Ergo, si quod minus videtur inesse, inest, Ergo illud, quod magis, per regulam Philosophi. Sed minus videtur esse auctoritas Papae, secundum primam opinionem, ut dictum est, & tamen convocat generale concilium: Ergo istud, quod magis. Sic ergo, cum major sit auctoritas concilii quam Papae, sequitur, quod justius & rationabilius debet convocare concilium, quam quod solus Papa debeat convocare concilium.

Omnes ergo illi textus allegati 17. dist. Decretorum, & alibi per totum, intelliguntur, excepta auctoritate sacrorum conciliorum, quae concilia non subjiciuntur juri positivo, ut dictum est. Etiam intelliguntur in casu, in quo de factis Papa, seu tangentibus Papam, non ageretur, aut suam ecclesiam Romanam.

Probatur etiam haec opinio ex constitutione sanctissima, a spiritu sancto ordinata in concilio Constantiensi, Ad perpetuam rei memoriam. In qua & per quam convocantur concilia generalia in perpetuum de decennio in decennium cele-

branda. Cum ergo in statutis concilii, praesupposito, quod sit majus quam sit potestas Papae, ipse Papa non possit dispensare nec immutare, 25. q. 1. Qua ad partem. Ubi textus & glossa dicunt, quod Papa non potest immutare vel impedire, quae ad perpetuam utilitatem ordinata sunt: Ad idem est, quod dicitur II. q. c. Sunt quidam, Ubi dicitur: Quod si Papa vult destruere istud, quod apostoli docuerunt, convincitur errare. Debet enim omnes conatus impendere, ne universalis ecclesie salus infestetur, 24. q. 1. Memor. Constat autem quod concilia ordinata a Deo Jesu Christo & ab apostolis ad conservationem fidei Catholicae. Unde & apostoli dicuntur fecisse concilia, & convocaverunt pariter ipsa, uti patet ex actis apostolorum in quatuor supradictis conciliis, in quibus canones & reformationes fecerunt, de quibus habetur 16. dist. Placuit. Et quanta sit utilitas conciliorum, & necessitas in Dei ecclesia ipsorum, dictum est superius per me, qui scribo & prae dico illis modernis nostri temporis clericis & Pralatis, ac Dominis Ecclesiasticis, qui habent aures, & non audiunt verba Dei, habent oculos, & non vident vitam Dei, habent os & loqui nolunt, nec loquuntur evangelium Dei, habent manus, & non palpant sacramenta Dei, habent pedes & non ambulant in mandatis Dei, & ecclesia sancta catholica, sed tam evanuerunt in cogitationibus suis, & obduratum est insipiens cor eorum, sicut aspidis surda & obdurantis aures suas.

Nam si radicem omnium intervenientium & praeteritorum malorum, & praesentium, quae sunt & fuerunt in Dei ecclesia, & quae temporibus Arrii & Mahometis & aliorum haereticorum passa est ecclesia, quae scilicet ferè perditata est usque ad medietatem in fide Christi Evangelica, consideremus diligenter, tota surrexit ex omissione conciliorum, quae si congregata fuissent post illa triginta duo concilia superius dicta, & praesertim tempore Heraclii Imperatoris, quod tempore surrexit & invaluit ista tam gravis pestis & secta haeretica Saracenicæ, anno Domini Jesu DC L. quae secum traxit tertiam partem
stella.

stellarum orbis & totam Africam, & totam Æthiopiam, & totam Judæam, ac Syriam, Mesopotamiam, totamque Ægyptum, Turciam & partem Hispaniarum aliquam, scilicet regnum Granatæ, & nunc temporibus meis, de anno Jesu M CCC LXXX. occupat & occupare non desistit totam fere Græciam, & Armeniam, Cappadociam, Sclavoniam, Albaniam: Certè credendum est, *Si tunc illi Romani Pontifices providissent de conciliis*, quod nunc esset jam provisum contra illam sectam, & contra omnia alia mala præterita, præsentia & futura, ac hæreses & schismata, quæ postea insurrexerunt in Dei ecclesia, & insurgunt omni die.

Nec aliud remedium ego pauper Hispanus citra Dei mandatum video in Dei ecclesia ad ecclesie reformationem, ad sanctæ fidei catholicæ exaltationem, ac hæresium & schismatum extirpationem, ad omnium fidelium Christianorum pacificationem, ac terrarum infidelium recuperationem, & ad tyrannorum & occupantium bona ecclesiastica extinctionem, quam *continuarè concilia*, & statuta ipsorum ac mandata exequi, etiam si necesse fuerit brachio seculari & manu armata.

Dicunt ergò illi de tertia opinione, qui dicunt, potestatem universalis ecclesie esse majorem in auctoritate, in jurisdictione, in executione, quam sit potestas Papæ, quod in casu quocunque, cum sua voluerit uti auctoritate & potestate sacrum generale concilium, *convocatio generalis concilii pertinet ad ipsum sacrum generale concilium*, in quo residet plenitudo potestatis ecclesiasticæ, sibi à Deo Jesu tanquam suæ sponsæ attributæ.

Etiam potest teneri, quod, ubi totum concilium non concordaret in convocatione, quod ad convocandum aliud concilium, & ad definiendum & statuendum, *dua partes ipsius concilii*, quod aliquando collegium dicitur, quomodo cunque convenirent, ipsæ *possunt vocare alios*, qui commodè vocari possunt, & si non venerint ipsi, procedent ad faciendum, quod instat, ut de collegio notanter dicit *Innocentius De novi operis*

Tom. VI. Pars IV.

nunciatione c. 1. Et ideo dicitur in ista, dist. quod concilia sunt supra Papam, regulariter. Ad dandum intelligi, quod hoc est regulare in Papa, non tamen simpliciter necessarium, nec verum absolute. Quia *ubi de reformatione ecclesie in generali agitur*, in qua concluduntur ista *sex* superius dicta, scilicet *reformatio in membris & in capite*, extirpatio sectæ hæreticæ, reductio perfidiæ schismaticæ, pacificatio plebis Christianæ, recuperatio terrarum infidelitatis paganicæ, & exterminatio persecutionis tyrannicæ, & etiam ubi specialiter agitur de factis Papæ, præsertim in altero trium casuum, videlicet hæreseos ac schismatis universalis, aut status ecclesiastici perturbationis, grandis seu notoriæ ipsius hæreseos Papæ, sceleris & criminis, vel ubi ex factis suis ecclesia notorie scandalizetur, aut si est inutilis ecclesie, & remissus ac negligens, & permittit ecclesiam & ejus bona temporalia & spiritualia cadere in ruinam & inservitutem, vel disponit de regimine ecclesie contra sanctiones canonicas & decreta sanctorum patrum, & sacrorum conciliorum universaliter: Certè in his casibus & similibus dicunt illi, quod etiam sine eo & contra eum possit & debeat convocari concilium.

De primo est *textu cum glossa in c. Anastasius, 19. dist.* Pro secundo est *glossa notabilis in c. Sicut quævis*, super verbo *religionum, 96. dist.* Et est ratio. Quia causa schismatis æquiparatur causæ fidei, quia non est fides in schismate, *24. q. 1. Advocavit.* etiam *De Liguribus & C. Principes*, & quod ibi *23. q. 5.* Pro tertio est *glossa in c. si Papa, 40. dist. junctâ glossâ* quæ habetur *9. q. 3. Per principalem, in fine glossæ.* Cum enim de istis possit accusari, uti patet per præmissa, & præsertim *per glossam*, quæ habetur *in c. si Papa*, Ergo oportet convocari & ibidem accusari, dicit glossa: Sed quid prodest eum accusari, si non possit condemnari? Sed cum condemnari non potest, nisi in concilio generali, quod repræsentat totam ecclesiam, & in quo tanquam in fundamento est totalis ecclesiasticæ potestatis plenitudo, Ergo oportet convocare concilium, ex

T 2

quo

quo non habet alium superiorem iudicem, apud quem posset accusari. Et de hoc *glossa* notabilis in *c. Sicut inquit 2. q. 7.* ubi habetur, quod ubicunque iudicatur Papa, à solo generali concilio potest iudicari. Ergò ecclesia universalis, quæ est in concilio, & specialiter *Cardinales, Prælati & clerus*, quinimò & *Principes*, possunt illud convocare. Aliàs inutilis esset sua convocatio, *Quia 9. q. 3. nemo*, scilicet, *singularis persona*, iudicat primam sedem, ut dictum est.

Ex quibus decretis nota duas conclusiones.

Quod in concilio per concilium convocato potest à Papa recedi, & ei fieri obedientiæ subtractio. Quod expresse ponit textus in dicto *c. Anastasius*. Ubi dicitur: *Abierunt ab eo*.

Secunda conclusio, quod potest convocari concilium contra eum, & per illud condemnari, ut patet per prædicta. Et idèd textus in *c. synodum, 17. distinct.* notanter dicit, quod tale concilium generale, de quo loquitur tota illa distinctio, uti apparet ex præfatione distinctionis, non potest sine auctoritate sedis apostolicæ regulariter celebrari; Per hoc innuens, quod aliquando potest, uti apparet ex præmissis. Quod enim regulariter prohibetur, non semper prohibetur, sed aliquando permittitur. Cum ergò potestas sit data vicario Jesu Dei nostri non in destructionem, secundum apostolum, sed duntaxat in constructionem & non destructionem: Quæ ratio sustinere posset, quod Papa in talibus delinquente, & destruyente unitatem ecclesiæ, & eam propter mala opera sua scandalizante, deberet in illo Vicariatu manere, contra eum mittentis Domini, & ejus sponsæ ecclesiæ universalis voluntatem? Certè nulla.

Probatur illa opinio etiam sic: Quia si persisteremus in eo, quod nonnulli putant, quod indistincte diceremus, quod in nullo casu liceret alicui congregare concilium generale, nisi Papæ, certè tunc posset fides multum periclitari. Fingendo enim, sicut jam accidit, quod Papa esset hæreticus, sicut fuit

Liberius Arrius tempore exilii, & post mortem Felicis: Certè illo casu ad concilium spectaret iudicare, *17. dist. 8. Hinc, & 2. q. 7. 8. Item Symmachus, Item sub 6. Cum Balaam*, Et notat *Archidiaconus. De hæret. L. 6. in fine*. Et si tunc Papa non vellet congregare concilium, fugiens iudicium de se ferri, & timens ipsum, uti facile contingere posset, & nullus convocaret concilium, staret tunc ecclesia in periculo maximo fidei catholice sub hæretico. Congregandum est ergò pro tunc vel per *clerum vel Imperatorem* concilium, modo prædicto, scilicet quod concilia semper propter multos casus evenientes convocent alia concilia, & illa alia, & sic in perpetuum; sicut fecit *Constantiense*, ne per indirectum impediatur tale iudicium, quod directè Papa non potest impedire, statuendo, quod nullus, nisi ipse solus, debeat & possit convocare concilium, aut quod non possit accusari de hæresi, aut de aliquo alio peccato notorio & manifesto, quod scandalizatur ecclesia universalis. Quia per hoc periclitaretur Romana ecclesia; Ut notat *glossa 40. dist. Si Papa*. Esset enim maximè absurdum, si diceretur, hoc casu Deum dimisisse ecclesiam sine regimine, ut in simili dicit *Innocentius de Re iudicata, Ad apostolicam, ad finem L. 6.* Nam si sub regimine Papæ hæretici Deus permetteret ecclesiam suam regi & stare diu, posset contingere, quod ille Papa hæreticus crearet suos complices Cardinales, & illi postea de se ipsis crearent Papam hæreticum. Et sic contingeret, quod scriptum est: *Qualis est rector civitatis, talis sunt habitantes in ea*. Nam, quod dogmatizat princeps, facile amplectuntur subditi, *XI. q. 3. Præcipue, & De voto, c. Magna*.

Posset ergò, nisi aliter occurreret Deus, tota ecclesia perduci ad errorem. Quod tamen non est fatendum, cum ecclesia non possit esse mala, *24. q. 1. A re- Etia, & c. Pudenda*. Oravit enim Redemptor noster pro ecclesia, ne fides ejus deficiat, *21. dist. c. 1. & ipse Redemptor voluntate labiorum suorum non fraudabitur, glossa super A re- Etia, & in psalmo.*

Etiam

Etiam concilia generalia secundum prædicta possunt convocare alia generalia concilia, cum uti voluerint sua potestate plenissima.

Alii verò dicunt, quod in talibus cunctis, quæ occurrere possunt, alii quàm Papa & concilium possunt convocare concilium, ut ecclesia universalis habeat recursum & refugium, ne pereat, & cadat universa. Ergò ponatur casus, quod à longinquis temporibus non fuit factum concilium generale, sicut dictum est supra, quod à tempore Clementis V. non fuit concilium, quasi per centum annos, usque ad tempus concilii sacri Pisani, quò tempore litigabant, seu erant duo contententes de Papatu, & uterque habebat suas obedientias & Cardinales suos, scilicet Dominus Gregorius XII, aliàs Angelus Corarii de Venetiis, & Benedictus XIII, aliàs Petrus de Luna Hispanus. Et ponatur casus, quod constitutio Frequens, Concilii Constantiensis, impediatur per Romanos Pontifices, vel alios, qui semper odio habuerunt gravi generalia concilia, ut cernitur clarissima experientia, ne fiant de decennio in decennium generalia concilia secundum ejus tenorem: Et sunt viginti vel triginta anni, quod jam non fuerit generale concilium, vel quadraginta circiter; crescunt tamen omni die in ecclesia Dei hominum flagitia, simonia pestifera, peccata in clero, & vitia publica, hæreses, tyrannia, & schismata, aut forsàn insurgunt duo vel tres contententes de Papatu & de ecclesia Romana, & Papa, qui tunc est, vel unicus, vel si duo contententes, sunt remissi in convocando concilium vel negligentes, vel inutiles, aut contradicunt concilium convocare, seu nolunt: Quæritur in his casibus & consimilibus, quis debet & tenetur convocare generale concilium, ad subveniendum matri nostræ universali Christianorum ecclesiæ? Certum est enim & præsuppositum, quod Papa non vult convocare, vel est negligens & differt convocare, vel est culpatus in illis peccatis propter quæ concilium debet congregari: Ergò pro tunc non debet, neque potest concilium convocare, cum agatur res sua, ut dictum est.

Item concilium non potest convocare, quia non est nec fuit per quadraginta annos, & constitutio illa Frequens jam evanuit, vel quia Romani Pontifices eam revocarunt, vel quia executioni eam dare impediverunt per tantum tempus, quod forsàn memoria hominum est contraria, nec recordatur. Quid ergò erit in his casibus & similibus?

Dicunt quidam Doctores, quod attentò, quod Cardinales seu collegium Cardinalium in his, quæ concernunt electionem Papæ, repræsentat universalem Ecclesiam, & ejus vice fungitur, 79. distinct. in c. Nullus, & in glossa: Cum ergò sit in possessione eligendi Papam, De Electione, Licet, & e. tit. Nisi periculum, l. 6. per consequens ad ipsos Cardinales spectant omnia, quæ sunt ad electionem Papæ concernentia, De Electione, c. Ut præterita, & c. Cupientes, §. ad hæc, & §. Si verò, l. 6. & per hoc 65. dist. c. fin. & quod ibi notavit in glossa Archidiaconus.

Cum ergò ad Papam pertinebat tunc convocatio concilii, & hoc non fit, nec per eum fieri debet: Sequitur ergò, quod pro tunc convocatio concilii ad Cardinales pertinebit. Ex quo, ut dictum est in his, quæ concernunt electionem Papæ, collegium Cardinalium repræsentat universalem ecclesiam, & ejus vice fungitur.

Etiam causa potest subesse talis convocationis concilii fiendæ per Cardinales: Quia forsàn in eodem concilio procederetur ad depositionem Papæ, & ad electionem alterius: Et ipsi possunt facere & disponere omnia præparatoria seu consequentia ad electionem Papæ, quæ ad eos solos pertinet, 23. dist. In nomine Domini. Nec in hoc resistunt jura. Non enim potest in illis casibus, ut procedatur ad electionem unius sancti & boni Romani Pontificis, limitari collegium Cardinalium, sicut limitantur inferiora collegia, quibus hoc prohibetur De Supplenda negligentia Prælator. c. fin. l. VI. Et hoc est quòd collegium Cardinalium non habet superiorem, ad quem recurratur, ut ibi est in hoc c. fin.

Et dicas, quod videtur contradicere C. Ne Romani, in Clem. §. Irritum, ubi irritatur, quicquid facit collegium de his, quæ

quæ spectant ad Papam, dum vivit. Convocatio autem generalis concilii ad solum Papam pertinet, 2. q. 7. *Ideo*, 17. *dist. c. 1. & §. Hinc.*

Ad hoc respondeo, quod, cum ille §. *Irritum*, excipiat ea, quæ permittuntur collegio in *praallegato c. ubi*, §. *idem*, standum est illi §. *idem*. Ibi enim prohibentur Cardinalibus non ea, quæ contingunt electioni, sed alia extrinseca. Præcipitur enim, ut de alio negotio se non intromittant, nisi in casibus, de quibus ibi. Et hoc, ut vacent accelerandæ provisioni. Cum ergo convocatio generalis concilii sit hoc casu necessaria, ut perveniat ad habendam reformationem Ecclesie tam in membris quam in capite, ex qua reformatione potest sequi depositio Papæ & electio alterius Romani Pontificis: Merito ad collegium Cardinalium pertinet, tanquam quid annexum & accessorium provisioni.

Nec dicitur prohibita, imò permissa in dicto §. *Irritum*. Etiam ostenditur in dictis casibus, quod primo loco spectat convocatio generalis concilii ad collegium Cardinalium.

Sed ponatur, quod in casibus supradictis & similibus collegium Cardinalium sit divisum, & non concordet in convocando concilium, vel etiam nolit convocare, seu ex quacunque causa non convocaret, vel forsitan suo vel tres de Papatu contententes, & collegium unius vult convocare, & aliud non vult, quis tunc convocabit concilium?

Dicitur per valentes Doctores in jure, & respondetur, præmittendo primò, quod olim Imperator convocabat concilium.

Sic congregabat Constantinus, 16. *distinct. Habeo librum.*

Ideo JUSTINIANUS congregavit sextam synodum, *e. distinct. 16.*

Item synodus Nicena facta est mediante Constantino, 15. *Sancta Et ibi & 17. dist.* legitur de multis conciliis, quæ facta sunt mediantibus Imperatoribus.

Et alibi legitur, quod Constantinus præfedit in concilio Niceno, 6. q. 1. *Constantinus.*

Item Carolus Imperator concilium constituit cum Adriano Papa. 63. *dist. Adrianus.*

Et de pluribus Imperatoribus scribitur in decretis, quod generaliter viginti quatuor schismata, quæ fuerunt in Dei ecclesia, nunquam quasi & ferè sunt determinata, nisi per sacra generalia concilia, qua Imperatores convocabant, & ad ea sæpius venire compellebant, ut patet in Chronicis.

Et post ista tempora fuit institutum, quod ad solum Romanum Pontificem pertineat regulariter convocare concilia. Quod intelligitur, quando est unicus Papa & indubitatus, nec agitur, nec agi debet res sua in illis conciliis, & salva semper & excepta auctoritate generalis concilii, ut dictum est, quod est supra Papam, quia Papa, secundum glossam 17. *dist. in c. Concilia sacerdotum*, habet suam potestatem à Deo in jure divino, & concilia sunt in jure positivo. Et ad istum intellectum loquuntur ista jura.

Quando autem de factis Papæ agitur in conciliis, aut de reformatione Romanæ Curie, vel agitur causa Papæ, vel sunt plures qui contendunt de Papatu, in prædictis casibus, tunc dicunt isti, quod negligentibus vel nolentibus Cardinalibus congregare, tunc certè solus Imperator, qui pro tunc est, vel Electus Romanus, debet convocare concilium Christianorum & universalis ecclesie, 17. *dist. c. 1. & §. Hinc etiam, & in c. Concilia sacerdotum.*

Interest enim ipsius Imperatoris, ut sit pax in Romana civitate, ubi est vel esse debet sedes apostolica, ut ibi ponitur. Et sic fortius interest, ut sit pax in toto orbe. Atentò permaximè, quod ipse Imperator est Advocatus & defensor ecclesie, *De Electione, Venerabilem, & 23. q. 5. Cap. Principes.*

Et præsertim cum de fide agitur, vel cum de exaltatione fidei Christianæ & hæresium extirpatione, & de schismaticorum reductione & unione tractatur, Imperator debet & potest convocare concilium, & in eo interesse, non ad pompam ostendendam, sed ad fidem confirmandam, 96. *dist. Ubi Imperator dicit, interesse nolumus.*

Nec mirum, quia tantum interest Imperatoris, fidem defendere: Quod si Papa est de hæresi suspectus, potest ab eo exigeres

gere, ut indicet & dicat, quid sentiat de fide, ut notatur 25. q. 1. *Satagendum*, juncto eo, quod ibi notat *Laurentius & Archidiaconus in verbo Significamus*.

Ex his infertur, quod Imperator est pars concilii. Cùm ergò deficit Papa vel Cardinales, qui surrogantur Papæ in convocatione concilii, ad ipsum Imperatorem, qui post prædictos est pars præcipua concilii, spectat talis congregatio concilii vel convocatio, per hoc quod notavit *Innocentius de Majorit. & Obedient. c. 1.* Ubi dicit, quod, qui majoris est dignitatis in Ecclesia, vel si non est illius dignitatis, ille, qui majoris ordinis, vel si sunt æqualis ordinis, ille, qui est primus ordinatus, debet nominare vel eligere vel vocare capitulum, eò casu, quo deficit is, ad quem de jure vel consuetudine spectat. Pro hoc *L. 1. ff. de fide Instrum.* Quia servandus est ordo in Prælaturis, scilicet in honoribus.

Nec juvat clerum hujus temporis, dicentem, quod Imperator est laicus, nec potest se intrinsece de clericis. Quibus respondetur, quod *non simpliciter prohibetur laicis judicare de clericis*, sed tunc prohibetur, quando non subest ratio specialis. Nam *propter rationem specialem permittitur eis judicare*, ut ratione feudi, ut dicit *C. Verum, De foro competente, & De appell. c. Romani. §. debent. L. VI.* cum illo, quod notat ibi glossa. Et si in hoc subest ratio specialis, multo magis subest non dico solum specialis, imò ratio specialissima, in casu vel casibus dictis superius, ne ecclesia catholica scandalizetur & ruat per simonias, & per alia peccata publica & notoria, ne fides Catholica periclitetur per hæreses & schismata & tyrannos, ne perdatur Christianitas per mala exempla unius Papæ, Prælatorum vel clericorum ecclesiæ, ne destruantur terræ Christianorum per bella & arma infidelium Saracenorum & Turcarum, ne exponantur bona temporalia ecclesiæ Romanæ & aliarum ecclesiarum prædæ tyrannorum & latronum, ne permittantur duo contendere propter privata commoda in offensionem & scandalum omnium Christianorum, & facere in Dei ecclesia divisionem contra illum articulum: *U-*

nam sanctam ecclesiam catholicam, ut notatur 7. q. 1. *Nunc autem, & in c. Licet, De election. & 24. q. 1. Loquitur.*

Et specialiter cùm agitur de Papatu, concessa est potestas laico Principi super clericos, uti patet *in observatione conclavis, De elect. in fin. §. præterea libros, & Clem. Ne Romani, §. Porro*, ubi etiam permittitur Principi laico, ut compellat Cardinales conclave ingredi. Et quasi compelluntur indirectè, ut expediant electionem, uti patet *in c. Verò §. Ne Romani*, ubi coguntur per subtractionem victualium. Et ita etiam cogi possunt ut ingrediantur ab initio, vel si omnes fuerunt egressi, ut reingrediantur, ut non sit melior conditio tardè parentium, & illorum non se offerentium ad ingrediendum conclave, *Archidiacon. De postulat. c. 1.* Nam permisso consequente, permittitur & antecedens. *De officio delegati c. 1. & c. præterea.* Et sic compelluntur indirectè modo prædicto. Ergò à simili in talibus casibus, & ubi subest ratio specialissima, concernens bonum commune, videtur aliquando expediens, & etiam ad Principem laicum pertinet de clerico facere judicium.

Concluditur ergo ex prædictis, quod etiam *in casibus aliquibus supradictis convocatio concilii pertinet ad Imperatorem.*

Confirmatur. Quia ipse Imperator *representat totum populum Christianum*, cum in eo translata sit jurisdictio & potestas universi orbis, *L. 11. §. Novissime, ff. De orig. Juris.* Ergo loco ipsorum populorum Christianorum habet congregare concilium. Et sic *o revolabit ad a. Quia extremitas retrahitur ad principium, 25. dist. ab exordio. Quia convocatio conciliorum ab initio ecclesia fiebat per Imperatorem.* Sed postea reservata est Papæ. Deficiente ergò Papa, seu non convocante, vel deficientibus his, qui succedunt loco Papæ, scilicet Cardinalibus, quibus potestas reservata est, vel non convocantibus, revertitur convocatio conciliorum ad jus pristinum.

Sic dicimus in simili, quod, cum quis non potest consequi justitiam à superiori, licitum est sibi auctoritate sua recu-

recuperare. Ut eleganter notatur *prima dist. Jus gentium, in glossa, & per Innocentium De restitut. spol. c. 1. & pro hoc X. conclusio de milite & vasallo, qui contumax est.* Ubi permittitur vasallo in defectum justitiæ sibi consulere, & dominum deprædari. Et hoc inde venit, quia in defectu magistratus ad jus pristinum revertuntur, antequam essent constituti magistratus, quo tempore cuique licebat jus sibi dicere.

Ergo videtur ex prædictis, quod etiam ad Imperatorem pertinet seu Regem Romanorum convocare concilium in certis casibus, etiamsi sit unicus Papa & indubitatus, quanto magis, si erunt duo de Papatu contendentes.

Dicunt alii Doctores, quod negligentibus supradictis, scilicet Papâ, Cardinalibus, & Imperatore, convocare concilia in casibus supradictis, quod tunc Prælati majores nationum vel provinciarum Christianitatis, aut duæ partes ipsorum, & etiam una pars potest facere convocationem concilii, per istud, quod notavit Innocentius De novi operis nuntiatione c. 2. Ubi dicitur notabiliter, Si dua partes collegit quancumq, convenerim, ipsa possunt vocare alios, qui commode possunt vocari, & si non venerint, ipsi procedent ad faciendum, quod instat.

Sed ponatur casus, quod prohibentur Prælati isti convocantes concilium accedere ad locum concilii sub pœnis privationis &c. Tenebuntur facere concilium? Respondetur, quod non tenentur parere, maxime quando con-

vocant in supradictis casibus, ut eleganter dicit Innocentius, de sententia excommunicationis: *Præcepto Papa non est obediendum, quando vehementer præsumitur statum Ecclesiæ perturbari, vel alia mala esse ventura, peccaret enim obediens, cum deberet futura mala reipublica & universalis Ecclesiæ præcavere. Non enim potest Papa immutare statum universalem ecclesiæ, vel impedire, quæ ad utilitatem perpetuam ordinata sunt, 2. q. 1. Quæ ad perpetuam.*

Et sic potest teneri, quod, quando isti Episcopi vel Prælati vel alii clerici & ecclesiastici convocant per se ipsos generale concilium ad perpetuam utilitatem Ecclesiæ universalis, & ad exaltationem & defensionem fidei Christianæ, quod non potest eos prohibere, nec ipsi tenentur parere, imò tenentur, ut dictum est, omnes conatus impendere, ne universalis ecclesiæ salus infestetur, 24. q. 1. *Memor.* Constat autem, quod semper concilia ordinantur ad conservationem, defensionem & reformationem universalis ecclesiæ, & fidei catholicæ.

Et sic patet etiam quarto loco, quod etiam aliqui Prælati ecclesiæ, vel viri ecclesiastici possunt in casibus aliquibus concilium convocare & proclamare.

Et per hoc de convocatione conciliorum grosso & rudi modo dicta scribo, narrando opiniones aliquorum, & semper cum protestatione, si opus fuerit, sum paratus revocare.

PARS VIII.

Qui teneantur venire ad concilia?

CAP. I.

Sententia illorum, qui solos Episcopos ad Concilia vocandos putant.

Octava pars hujus tractatus querit & scrutatur, qui sint illi, qui vocandi sunt, & qui teneantur venire ad generalia concilia?

Cui quæstioni respondeo secundum opiniones aliquorum. Dico ego pauper Magister Hispanus, quod sicut, secundum quod dictum est, diversæ fuerunt opiniones, qui sint illi, qui vocos debent ha-

bere in generali concilio, Sic duplex opinio est de illis, qui sunt vocandi ad generalia concilia, & qui ad ea teneantur venire.

Quidam enim, ut sunt illi, qui dicunt, quod solum Episcopi & eis superiores debeant in conciliis generalibus vocales esse, ut prædictum est, isti tales dicunt, quod solum Episcopi & eis superio-

res principaliter & primo sint vocandi ad generalia concilia, & ipsi per se vel procuratores suos teneantur ad ea venire, & alii, utpote Praepositi, Decani, Archidiaconi, Abbates, Doctores, Magistri, & alii clerici inferiores, non teneantur ad ea venire, nec ad ipsa vocari.

Patet hac opinio multipliciter, primo ex vobum definitione, secundo ex juramenti praestatione, tertio ex dilectorum subscriptione.

Et primo ex vobum definitione. Quia, ut dictum est, ipsi etiam Episcopi vocantur apostoli, 93. dist. in c. Dominus noster, & successerunt apostolis, distinct. 16. in novo, quibus fuit data potestas à Christo regere, judicare gregem Domini, cui praesunt, & definire in conciliis, quae tractanda sunt pro bono statu & totius universalis ecclesiae reformatione, qui sunt iudices seculi & vera mundi lumina. Et ideo definitio in generalibus conciliis, quae representant sanctam ecclesiam catholicam, & potestas est data à Deo solis apostolis, & episcopis in eorum loco succedentibus. Quia Christum, quando promiserat nobiscum esse usque ad consumationem seculi, Matth. ultimo, hoc de episcoporum ministerio dicere necessario intelligendum est, cum sciret, apostolos cito morituros, de quo David in spiritu loquens ipsi ecclesiae militanti dixit: Pro patribus tuis nati sunt tibi filii &c. Psalm. XLII. Et notanter dicit principes ipsos Episcopos, qui succedunt apostolis, ut ad eos solos pertineat definiendi & statuendi ecclesiastica potestas, & reformandi ipsam militantem ecclesiam seu apostolicam, ne patiatur ruina. Quod tamen non intelligo singulariter, quod hoc possint in suis diocesis per se, sed eis congregatis in concilio generali, in quo sunt Principes ecclesiae cum ipso Papa, si est ibidem, cum suo legato, & coepiscopi & conjudices. In eo enim, quod in concilio generali & non alibi possunt legem, statum totum ecclesiae universalis concernentem, condere, Principes eos esse ostenditur. Nulli enim licet legem condere post translatum imperium in principem, nisi soli principi. L. fin. Cod. de LL.

Tom. VI. Pars IV.

Et est tanta horum episcoporum in concilio generali potestas, quod jura & decreta, ac statuta ordinata per summos Pontifices possunt revocare, glossa est notabilis 93. dist. c. Legimus, glossa super verbo Major. Et ad hoc facit, quod narrat glossa 24. q. 1. A recta.

Ergo si soli debent in ecclesiis definire, soli quoque debent decreta totum statum ecclesiae concernentia statuere: Soli ergo debent ad sacra concilia convocari, & ipsi soli tenentur ad ea venire.

Item patet, quod ipsi soli tenentur ad sacra concilia convenire, ex juramenti praestatione. Jurant enim episcopi per litteram Papalem, quae vocatur forma juramenti, quod vocati ad synodum generalem ipsi veniant ad ipsam. Unde c. Placuit, 18. dist. habetur, quod episcopi debent venire & occurrere ad concilium generale, legitima excusatione cessante. Et si non faciant, ponitur ibidem poena.

Ad hoc etiam facit c. Canonis, circa principium, 15. distinct. ubi dicit textus, quod ad Nicenum concilium de omni orbe terrarum episcopi convenerant. Ergo illi episcopi vocati fuerunt, & venire tenebantur ad concilium. Et sicut fuit de illo concilio, eodem modo videtur de aliis conciliis, quod soli episcopi sunt vocandi, & venire tenentur ad sacra concilia.

Item illi soli venire tenentur ad sacra generalia concilia, qui jurant & promittunt venire ad ipsa: Sed tales sunt omnes episcopi, ergo conclusio vera. Sed Minor probatur, quod soli episcopi jurant venire ad ipsa concilia sacra generalia per c. Ego N. De iurejurando, per quod jurant venire vocati ad synodum. Si ergo jurant ad ipsam synodum venire, ergo venire tenentur ad eam, ex quo ita jurant, ut ibi habetur, vel incurrerent perjurium.

Item in c. Placuit, 18. dist. habetur in decretis, quod episcopi debent venire & occurrere ad concilium congregandum, legitima excusatione cessante, & si non faciant, ponitur ibi poena. Sed cum ibidem non fiat mentio nisi de solis episcopis, videtur ergo, quod soli episcopi debent venire ad concilia generalia principaliter.

U

Item

Item potest hoc patere: Quia negotia, qua tractantur in conciliis generalibus, tangunt totum statum ecclesie militantis per modum universitatis principaliter, & singulos ex consequenti: Sed negotia ista possunt & debent tractari solum per Episcopos. Quia ipsi sunt columnae sanctae ecclesiae Dei & Legati Dei, 2. q. 1. c. Accusatio. Et potestas est eis data in ecclesia à Deo, tanquam patribus superioribus, & ipsi sunt vocales in conciliis tantummodo. Ergo ipsi soli sunt vocandi principaliter, & venire tenentur ad concilia, ibidem definire & subscribere se.

Et ideo facta in concilio generali per episcopos, istam universitatem representantes, vel majorem partem ipsorum, tenent & ligant singulos. Sicut etiam est in electione episcoporum. Quia, licet in-

terfit totius cleri, imò totius plebis diceceseos, habere dignum Prælatum, tamen soli Canonici eligunt pro toto clero & plebe. Sic etiam Domini Cardinales eligunt Papam, cum tamen ejus electio & idoneitas tangat totum populum Christianum. Et aliquando in ipsorum electione activa requiruntur duae partes solummodo, per c. Licet de vitanda, De electione. Sic etiam, dato, quod, ad generalia concilia veniant Abbates, Praepositi, Decani, Rectores &c. tanquam consultores, tanquam advitatores, tanquam informatores; tamen soli Episcopi, ut dictum est, debent ad concilia venire, tanquam definitores, reformatores & iudices. Ergo ipsi soli sunt vocandi, & ipsi ad ea soli venire tenentur principaliter.

CAP. II.

Sententia illorum, qui reliquum etiam Clerum, quin & Principes ad Concilia esse vocandos asserunt.

Alii dicunt, quod ad sacra concilia vocandi sunt non solum principales ministri fidei, qui sunt Prælati, verum etiam & alii clerici beneficiati, & Abbates, & religiosi: Quinimò etiam ipsi Principes & Domini, qui sunt defensores ecclesiae & fidei, quantum sunt seculares, sunt ad ipsa concilia vocandi, & tenentur per se vel suos procuratores venire, praesertim ubi agitur de haereticorum extirpatione, de ipsorum Regum, Principum, seu Dominorum vel communitatum pacificatione, de infidelium debellatione, & de totius populi Christiani reformatione.

Hæc opinio probatur per superius dicta in septimo Gubernaculo conciliorum, ubi dicebatur secundum unam opinionem, quod omnes existentes in sacris conciliis generalibus possunt & debent esse vocales in eis: Quia, quod omnes tangit &c. per regulam juris. Sed ea, quæ constituuntur & definiuntur in generalibus conciliis, omnes fideles generaliter, praesertim in casibus supra dictis, tangunt. Ergo ab omnibus sunt approbanda & definienda. Sed approbati & definiti non possunt ab eis, nisi ipsi sint ibidem in eisdem conciliis praesentes. Ergo omnes fideles ad sacra concilia venire tenentur.

Item ideo vocatur generale concili-

um, quia generaliter omnes fideles possunt & debent convenire: Alias nomen non concordaret cum re: Ergo omnes Christianorum ad ipsum possunt convenire & tenentur.

Item hoc patet ut dictum est supra c. Hadrianus 63. distinct. ubi habetur, quod praesente Carolo M. Romæ per Hadrianum Papam celebrata fuit synodus à CLIII. episcopis, religiosiis, & Abbatibus.

Et si dicat: Ergo omnes sunt vocandi, qui sunt fideles Christiani, & omnes tenentur venire, ex quo omnes tangit &c. Respondetur secundum modum loquendi aliquorum JURISPERITORUM, quod interdum aliqua possunt pluribus competere ut singulis. Et in illis habet locum ista regula juris, quæ dicit: Quod omnes tangit &c. ut si plures haberent possessionem & hereditatem quandam communem, major pars ex eis non potest in illa servitute imponere vel tributum, uno ex eis invito, quia, ita competit ista possessio pluribus, quod etiam competit singulis per se, ut lex loquitur & clarè patet, L. profundum ff. de Serv. rustic. praedior. Interdum aliqua competunt pluribus ut universis, Et tunc quod facit pars major

ior, non qualibet pars major, sed eorum, qui hanc universitatem repræsentant, valet, & quoad reliquam partem repræsentantem, & etiam quoad singulares in hac universitate comprehensos, & omnes hoc fecisse videntur, *L. Aliud de R. J. Quæ refertur.* Et notat *Bartolus & Innocentius, De constitutione, c. Cum omnes.*

Et ideò, dato, quod non omnes fideles Christiani sint vocati, nec veniant ad sacra generalia concilia, tamen quicquid fit in ipsis generalibus conciliis sacris nomine universalis ecclesiæ, etiamsi fiat per paucos ibi existentes, hoc fecisse videtur tota universalis ecclesiæ, seu plebs Christiana.

Et si opponas, aut omnes fideles Christiani sunt vocandi, ex quo venire tenentur, aut non sunt vocandi, Si non sunt vocandi, Ergò non vocatio eorum reddit actum nullum concilii ex quo erant vocandi. Si verò sunt vocandi, ergò totus populus Christianus esset vocandus, quod non est dicendum. *Quia* per hanc rationem nullum unquam generale concilium fuit celebratum in Dei ecclesiæ, quia nunquam ad ipsum convenerunt omnes Episcopi totius mundi, nec omnes fideles Christiani. Quod est falsum & contra canones. *15. dist. C. Sancti,* de illis quatuor generalibus conciliis, quorum gesta sicut sancta Dei evangelia quatuor approbantur, sicut dictum est. Etiam si omnes episcopi totius orbis convenirent ad concilium generale, cum sit evidens, quod major pars eorum sit distans à generali concilio, tunc certè casibus occurrentibus eorum diocæsi- bus non possent subvenire, imò propter longitudinem maris non possent ad eorum noticiam pervenire. Multa enim sunt, quæ non possunt nisi per episcopos expediri in eorum diocæsi- bus, ut ordinum celebratio, chrisma- tum consecratio, & etiam similia, quæ magno tempore omnia magnum animabus parerent detrimentum. *Et dico magno tempore.* Quia communiter propter multitudinem causarum & universitatem provinciarum non possunt generalia concilia nisi in magno tempore expediri & diuturno. Et sic dico
Tom. VI. Pars IV.

de aliis Dominis, Regibus & Principibus & Prælati beneficiatis & fidelibus Christianis, qui ad concilium venire tenentur.

Qualiter ergò fiat ista vocatio? Respondeo, quod omnes sunt vocandi tripliciter, scilicet vere, repræsentative & interpretative. Vere sunt vocandi majores, qui gerunt curam reipublicæ, ut necessitate cessante, quæ est multiplex, utpote ætatis, infirmitatis, imminentis periculi, viarum discriminis, & guerrarum, paupertatis, senectutis & imbecillitatis, & aliorum quasi innumera- bilium casuum, qui provideri & specificari non possunt, debeant per se vel suos procuratores comparere in concilio generali. Et præsertim Episcopi & eis superiores, Abbates & alii Prælati ad sacrum concilium sunt vocandi & venire tenentur ad ipsum, legitimo impedimento cessante, ut dictum est.

Quinimò illi Episcopi ac Abbates & beneficiati, qui non tenent feudum à Rege, sed vivunt solum de his, quæ ratione spiritualitatis obveniunt, si Papa vel concilium mandarent, quod venirent ad Concilium, & Rex illius regni, in quo sunt, mandaret, quod non irent ad Papam vel concilium, certe tunc in illo casu potius deberent venire ad Papæ mandatum vel concilii, quam Regis. Ut fuit nuper factum temporibus illis, de anno Domini *MCCCC XXXIV.* in regno Hispaniarum. Quò tempore concilium convocabat Prælatos *Basileam,* & Reges, ut audivi, prohibebant. Et hoc notat *glossa in C. Reprehensibile 23. q. 3. Et c. Cum parati, Extra. de Electione,* dicit, quod semper Prælati tenentur Papæ obedire & ad istum venire, exemplo Petri & Andreæ Apostolorum, qui relictis retibus & navi secuti sunt Jesum Christum, Dominum nostrum, cum textus in *Cap. Solymitana, 63. dist.* videtur velle, quod Prælati seu clericus habens feudum à Rege, cum simul vocatur à Papa & à Rege, ne perturbet Regem, debet ire ad Regem, ne Rex defraudetur debito feudi, & ne retrahantur principes seculares à dotatione ecclesiarum.

Et sic hi, qui personaliter comparent

in conciliis, dicuntur *verè vocati*. Et de istis dico, qui vocantur *verè*, qui aut nominatim & specialiter vocantur aut generaliter & generali mandato.

Si *vocantur nominaliter* per Papam vel concilium, certè tunc venire tenentur in propriis personis, legitimo cessante impedimento, ut dictum est.

Si autem *vocantur* in universali & generaliter, sine specificatione nominum, tunc sufficit quod *representative compareant*.

Alii sunt, qui *vocantur representative*, & qui debent venire *representative*, scilicet *per procuratores & ambasiatores* suos, per quos in ipsis conciliis *repræsentantur*, habendo sufficiens mandatum & plenarium à suis constituentibus, & legitimas excusationes habentes, quare venire in propriis personis non poterunt.

Alii sunt, qui *vocantur interpretative*, quando generale mandatum fit per Papam vel per concilium, quod omnes debentes ad generale concilium venire intersint in tali tempore, in tali concilio. Et veniunt ad ipsum. Verbi gratia, de qualibet regione & natione certus vocabitur & competens numerus, qui totius illius regionis & nationis episcopos abbates & clerum *repræsentabit*, etiamsi numerus non fieret, nisi decem vel viginti, aut adhuc minus, & Papa convocans vel concilium præfiget numerum, quem voluerit, vel eliget personas certas ex illis quas putaverit magis negotio conciliorum profuturas, aut in parte personas nominabit, & in parte stabit in numero mittendorum sine nominatione personarum: Aut si videbitur, quod concilium est diuturno tempore duraturum propter necessitates ecclesiæ universalis, tunc poterit Papa vel concilium e-

ligere de qualibet natione decem vel duodecim, qui *interpretative repræsentent totam illam nationem*, & quibus etiam teneatur providere illa natio, ex quo tendant ad bonum commune.

Et non est necesse, quod ad sacra generalia concilia vocentur omnes episcopi, omnes abbates, omnes Prælati, omnes Principes, omnes fideles Christiani. Quia hoc est impossibile. Et etiam esset turbativum concilii & pacis & tranquillitatis ecclesiæ, propter clamores, objurgationes, accusationes, inimicitias & varias adinventiones & requestas particulares multorum capitum, hominum impediendum bonum commune, & causas, propter quas fuit generale concilium convocatum. Non enim vocatur generale concilium ut dictum est superius, respectu personarum, ut omnes Christiani in illo intersint. Quia nunquam in Dei ecclesia fuit tale concilium celebratum. Sed dicitur *generale respectu regionum & nationum*, quia de omni natione debent ad ipsum venire, & in eo esse aliqui vel verè vel *representative* vel *approbative* seu *interpretative*. Etiam vocatur *generale respectu causarum*, quia omnes Christiani in eo admittuntur ad quæcunque proponenda pro justitia, vel pro dandis a visamentis ad agenda in concilio. Etiam dicitur *generale ad differentiam provincialium & Episcopaliū*, in quibus agitur de negotiis unius provinciæ vel dioceseos. In hoc autem generali concilio postquam est inceptum, & à spiritu sancto gubernatum, etiam sicut dictum est, si in eo non sint plures personæ ipsum celebrantes quam sedecim vel viginti aut duodecim, sicut fuit tempore apostolorum, in eo tractatur de negotiis omnium nationum & provincialium totius orbis.

CAP. III

De pœna eorum, qui ad Concilium vocati non parent.

Sed quæ sit pœna eorum, qui tenentur ad generalia concilia, & qui jurant venire ad ea, certe non memini me legisse, nisi quod *tales sic jurantes & non venientes incurrunt pœnam perjurii*, ut patuit per *G. Placuit, 18. distict.* Ubi dicitur, quod

episcopi tenentur venire & accurrere ad concilium congregandum, legitima excusatione cessante, & si non faciunt, ponitur ibi pœna, quæ alia non videtur nisi perjurii solum, *juxta tenorem textus allegati; Ego N. De jure jurando.*

Posset

Possit ramen Papa aliqua rationabili causa motus prout materia requireret, aliam pœnam apponere. Sed hoc facere non debet, nisi ex aliqua speciali & legitima causa, cum aliàs contentus esse debeat pœnis juris, quæ non sunt extendendæ contra episcopos, quibus

in pœnalibus jura deserunt, propter communionem & conversationem subditorum, & ut habeantur in majori reverentia, *De sententia excommunicationis, Periculosum, & de elect. c. Si per Commissarios, §. hujus quoq., Lib. VI.* Et hoc de isto.

CAP. IV.

Utrum non venientes ad concilium, per citationem alterius quam Papæ, incurrant perjurium?

De differentia inter Ecclesiam Catholicam & Ecclesiam Romanam.

Sed ubi *alius quam Papa* convocaret concilium generale, quod fieri potest in casibus certis, ut supra dictum est, *utrum non venientes incurrerent pœnam perjurii?*

Hic potest responderi, quia aut concilium convocat concilium, sicut factum est in Concilio Constantiensi, de anno Domini MCCCC XIV, XV, XVI. celebrato, aut alius quàm concilium convocat concilium, utpote Imperator vel Rex aliquis, vel fidelis aliquis. Si concilium convocat concilium, juxta tenorem constitutionis, qua incipit, *Frequens generalium &c.* tum aut potestas concilii est major & superior quàm potestas Papæ sit, aut non. Si non, tunc perjurium non incurrunt vocati, Si autem est major, & hoc asserit universalis ecclesia, & tenetur & creditur hoc esse verum, sicut esse tenet & credit fides catholica, licet potest tunc dici, quod tunc non venientes ad sacrum generale concilium, & non habentes causam excusationis legitimam, incurrant pœnam perjurii. Quia si propter mandatum minoris, scilicet Papæ, incurrunt pœnam perjurii negligentes venire, multo magis incurrunt pœnam perjurii nolentes venire ad concilium propter mandatum majoris, quam est Papa, universalis ecclesie, quàm representat ipsum sacrum concilium, quæ est major quàm Papa. Attento, quod Romana seu apostolica ecclesia, quæ est Papa, vel per se vel cum Cardinalibus & Prælatibus ac clericis & ecclesiasticis, includitur in universali ecclesia, quæ est congregatio omnium fidelium Christianorum, secularium & ecclesiasticorum, & conjungitur ex ipsis tanquam ex membris mysticis, cujus caput Chri-

stus est, & cujus Christi Papa vicarius est. Et membrum superius & primum ecclesie universalis ipse Papa est: Licet aliquando dicatur caput ecclesie Romanæ seu apostolicæ: Quæ ideo dicitur apostolica, quia viri ecclesiastici debent esse apostoli & doctrinam apostolorum sequi, prædicando, docentes gentes, gentes ad fidem Christi convertendo, sicut fecerunt apostoli, quorum in omnem terram exivit sonus, & in fines &c. Vel dicitur Papa caput ecclesie, quia primus in ecclesia est, & superior minister, & executor Christi Jesu, in autoritate, & ipsius ecclesie universalis, cujus ipse, ut dictum est secundum opinionem tertiam, minister & executor primus, super omnes alios Prælatos & clericos est, juxta modum loquendi, *dist. 21. In novo*, ubi dicitur: *In N. T. primus Petrus claves à Domino accepit, ceteri vero apostoli pari honore & consortio eandem potestatem acceperunt, tamen ipsi inter se hoc voluerunt, ut Petrus ceteris omnibus præset, & Cephas, & caput, principium teneret apostolatus, quam formam suis successoribus & reliquis episcopis tenendam tradiderunt.*

Et, ut superius dictum est, aliud est Romana seu apostolica, & aliud universalis ecclesia simpliciter & absolute sumta & prolata. Quia apostolica seu Romana ecclesia est ipse Papa cum Cardinalibus vel suis Prælatibus, & viris ecclesiasticis. Et facere videtur ad hoc *c. Ecclesia mea, in f. 98. dist. Ecclesia* autem universalis absolute sumta constituitur ex universitate & collectione fidelium Christi, & fidei adherentium, *De consecr. dist. 1. Ecclesia.* Et hanc ecclesiam representat universale concilium in spiritu sancto legitime congregatum: Sicut papa cum clericis

cicis suis est repræsentans apostolicam seu Romanam ecclesiam.

Et ecclesia Catholica Apostolica est prima, secundum multos, & superior in potestate, auctoritate, jurisdictione & executione, dictâ apostolicâ seu Romanâ ecclesiâ.

Et ideò dicitur in symbolo majori: *Et unam sanctam catholicam & apostolicam ecclesiam.* Primò dixit: *catholicam*, & post *apostolicam*. Et illa scilicet Romana seu apostolica sicut pars in toto concluditur, & continetur in ecclesia catholica. Et tamen sunt unum in essentia & una catholica ecclesia. Sicut enim dicimus ecclesiam Gallicanam, ecclesiam Hispanicam, &c. Sic dicimus ecclesiam Romanam, ecclesiam apostolicam &c. Quia istæ sicut partes sunt ecclesiæ catholicæ secundum majus & minus. Quia major est ecclesia apostolica, quam sit ecclesia Romana, & major Romana, quam Gallicana vel Hispanica, & sic de ceteris.

Et partes hujus universalis ecclesiæ possunt infirmari, dolere, & errare & deficere. Sicut aliquando probatum est, errasse Papam in fide, & Cardinales, imò clerum quasi totum tempore Arrianorum, exceptis tribus episcopis, Hilario, Athanasio & Eusebio. Sed ecclesia Catholica errare non potest, nec deficere in fide, nec peccare. Quia de ista dictum est, & in illa ipsi S. Petro: *Ego pro te rogavi &c.* scil. fides universalis ecclesiæ, meæ sponsæ, quæ nunc est in te, tanquam in superiori membro ecclesiæ. Quia licet autoritas Petri transierit in successores, non tamen fides vel sanctitas. Quia non omnes S. Petri successores fuerunt æquè sancti vel æquè fideles cum Petro. Sed illa fides & sanctitas, de qua Christus loquebatur Petro, transiit in universalem & simul sumtam universalem ecclesiam, in qua infidelitas, hæresis aut schisma nunquam esse poterunt, nec potest, nec error, nec malitia aut culpa aliqua, quia *tota pulchra est, & macula non est in ea, Cantic. IV. & 24. q. 1. Omnibus &c. Loquitur.*

Et istam differentiam de ista ecclesia Romana & ista ecclesia universali sonant duæ glossæ, scilicet 24. q. 1. s. *Quod-*

cunque, & c. A recta, & in illa melius. Quæ duæ glossæ dant intellectum ad materiam istam.

Sicut ergò tota fides, tota sanctitas, quæ fuit in Petro, transiit jam in Ecclesiam Catholicam, sic tota auctoritas data Petro transiit in universalem ecclesiam, & per consequens in generale concilium. Non quod ex Petro vel per Petrum illa auctoritas ligandi ac solvendi & peccata remittendi sit data universali ecclesiæ: Sed quia, ut dictum est, secundum opinionem tertiam, Christus Jesus dedit immediatè illam plenissimam potestatem universali ecclesiæ & Petro.

Si ergò illa plenissima potestas est in ecclesia, & major quàm sit in Papa, quia, ut dictum est, ipse Papa judicatur à conciliis, quæ sunt ecclesia universalis, & concilia judicari non possunt nec condemnari à Pontificibus Romanis, quia errare non possunt nec peccare: Attentò maximè, quod reguntur à spiritu sancto, qui ea non permittit in fide errare nec deficere: Ergò sequitur, quod sicut non venientes ad Concilium per Papam convocatum, incurrunt pœnam perjurii, multo magis non venientes ad Concilium convocatum per Concilium.

Si autem aliquis alius convocat concilium, utpote *Imperator* vel *Cardinales*, vel *Rex aliquis*, seu *aliquis fidelis Christianus*, probabiliter potest dici, quod cum juramentum de veniendo ad Concilium non sit præstitum ipsi Imperatori, vel Cardinalibus vel alicui alteri, quando convocatur synodus per tales, quod non venientes ad Concilium non incurrerent pœnam illam perjurii. Quia non fuit intentio ejus, in hoc, cui præstatur juramentum de veniendo, juxta *Cap. Quacunque arte 22. q. 5.* Nec fuit intentio ejus, qui præstat, juxta §. *Si ergo, & §. Ex his omnibus, eadem causa, & c. Humana vires, eadem causa.* Quia cum obligatio sit juris vinculum, non est præsumtio quod quis voluerit se ligare, nisi quam levius potest, præsertim contra vel præter naturam & significationem verborum. Quoniam nec à verbis legis aut hominis est recedendum, & præ-

& præsertim in iudicium promittentis.

Sed bene dicerem, quod in tali casu, ubi *Imperator* vel *Cardinales* convocarent concilium propter maximam & evidentem utilitatem universalis ecclesiæ & exaltationem fidei, quod certè, Prælati præsertim, tenentur venire ad concilium, & non venientes licet non incurrant pœnam perjurii, incurrunt tamen pœnam mortalis peccati. Quia negligunt accurere evidenti utilitati universalis ecclesiæ, sicut fuit factum tempore con-

cilii *Pisani*, quod fuit de anno Domini MCCCC VIII. & IX. Quod concilium fuit convocatum per Dominos Cardinales utriusque collegii contententium de Papatu, hac de causa, ut tolleretur schisma & fieret unio sub uno capite & sub uno Papa in Dei ecclesia, & duo contententes de Papatu amoverentur, quod factum fuit pro parte maxima.

Et hæc sufficiant pro ista parte octava.

PARS IX.

Qui possint concilia dissolvere.

CAP. I.

Confirmata autoritas Concilii generalis supra Papam.

Nona pars hujus tractatus querit, quis vel qui possint concilia generalia, postquam semel sunt congregata, dissolvere, annullare & cassare?

Cui interrogationi simpliciter respondeo & breviter, tamen tangendo potestatem conciliorum, quæ potestas est gloria, honor, virtus, excellentia & supremum bonorum ipsorum conciliorum; Et fundamentum ipsorum fundatum est super firmam petram Christum Jesum, quod fundamentum secundum apostolum nemo papa, nemo Imperator, nemo cætus multitudinis alicujus poterit ponere, nisi solus Christus Jesus. Quia super hoc fundamentum potestatis ecclesiæ sunt & fuerunt omnia fundamenta reformationis ecclesiasticæ, omnia fundamenta exaltationum fidei Christianæ, & tota perfectio universalis ecclesiæ.

Et hac potestate universalis ecclesia posita & concessa, quod est major & superior in auctoritate, jurisdictione & in executione, quacunque mortalis hominis, etiamsi sit dignitatis papalis, potestate, & creditâ & assertâ tanquam fides catholica, Certè tunc haberent robur & firmitatem omnia generalia concilia, tunc venient in plebe Christianicola omnia bona pariter cum illa. Et negatâ hac potestate, quod non sit tanta, sed minor, quam sit potestas papalis ordinata, revera tunc fiunt frustra con-

cilia, in vanum laboratur pro reformatione ecclesiastica. Quia, quicquid ordinatur in generalibus conciliis totum dissolvitur & dissipatur, cassatur & annullatur à Romanis Pontificibus, & fiunt novissima pejora prioribus. Et idè hoc decretum de potestate conciliorum, affirmatum & decretatum in sacris conciliis, *Constantiensi* & *Basileensi*, debet ita per sacra concilia sæpius prædicari, scribi perpetuo & promulgari, quod præcipiatur cunctis fidelibus Christianis, quod æquè firmissimè & sine dubitatione credatur, sicut creditur aliquis articulus fidei, contentus in symbolo apostolorum, qui verò non crediderit, sed aliud docuerit, seu contrarium asseruerit & prædicaverit, tanquam hæreticus & schismaticus condemnatur pœnis contentis in jure ipsorum hæreticorum, cujuscunque sit conditionis & status, etiamsi existat papalis dignitatis: Addendo semper ad ipsum, quod potestas generalis concilii est major quam potestas Papæ, in auctoritate, in jurisdictione & in executione, ut dictum est. *Primo in auctoritate*: Quia potestas conciliorum est immediatè à Christo, ut asserit sacrum concilium *Basileense*. Et potestas Papæ, licet sit à Christo, tamen mediantibus conciliis sacris; Ergò non immediatè, sed mediante ecclesia. *Item in jurisdictione*: Quia major est orbis urbe, 90 dist. c. *Legimus*, Quia ubique

que dominatur universalis ecclesia, actu vel potentia. Quod non est dicendum de Papa. *Item in executione.* Quando sacrum concilium voluerit eâ uti, ex quo habet à Christo sacrum concilium immediatè suam potestatem, cum cœpit eam exercere per se vel alios, exercebit in omnes. Alias frustra haberet illam potestatem, quia *frustra est potentia, qua non reducitur ad actum, secundum Philosophum.*

Ex quibus sequitur, quod simpliciter & sine additione debet teneri & credi, quod *potestas ecclesie in omnibus est major, quam potestas Papæ, in auctoritate, in jurisdictione, & in executione.* Non addendo illa tria, in quibus dixit

sacrum concilium Constantiense potestatem ecclesie esse majorem, quam sit potestas Papæ, scilicet in extirpatione hæresium, in reformatione morum, & in reductione schismaticorum.

Et dato, quod sacrum concilium *in illis tribus* dicat potestatem ecclesie universalis, quam repræsentant sacra concilia, esse majorem quam potestatem Papæ, non tamen dicit, nec definit, quod in illis tribus duntaxat casibus est potestas ecclesie major, quam sit potestas Papæ, sed solum ista tria specificat, ut potestatem ecclesie esse majorem quam Papæ ostendat, quamvis se ad quæcunque alia extendat.

CAP. II.

Sententia illorum, qui existimant, Papam posse concilium dissolvere.

Veniendo igitur ad *quæsitum* istius *novæ quæstionis*, scilicet *quis est iste, vel qui sunt isti, qui possunt sacra generalia concilia*, postquam sunt semel legitime congregata, *dissolvere?* Respondeo & dico, quod secundum *træ opinionēs præactas* in principio hujus tractatus *de potestate Papæ & de potestate generalis concilii*, idem est dicendum. Quia illi *de prima opinione*, qui dicunt, quod potestas Papæ est major, quam sit universalis ecclesie, dicunt, quod, sicut ad solum Papam pertinet generalia concilia congregare & instituere, quia nunquam fuit ratum neque erit aliquod concilium, si non fuerit auctoritate Romanæ ecclesie fultum, *dist. 17.* Quia ipse Papa est caput ecclesie, prout ponitur *in decretis 19. dist. Ita Dominus, & 24. q. 1. Rogamus Et 9. q. 3. Rogamus.* Ad ipsum ergo tanquam ad superiorem pertinet conjungere concilia & ipsa dissolvere. Quia sibi dictum est soli, *Joh. 1 Tu voca-*

beris Cephas, scilicet caput in Dei ecclesia & ei sunt traditæ claves regni cælorum: *Matth. XVI. & Johann. ultimo sibi dicitur, Pascite oves meas, & Luc. V. sibi soli dicitur: Duc in altum rete.*

Item omnis plenitudo potestatis, quæ est in ecclesia Dei, præter eam, quæ est ordinis, & permaximè coactivæ jurisdictionis, est tota in summo Pontifice, & ab eo originatur in omnia membra ecclesie, quia potest eam exercere in omnibus administrationibus inferiorum Prælatorum totius Christianitatis: Sed dissolvere concilia est potestas coactivæ jurisdictionis: Ergo potest eam exercere in Dei ecclesia, in generali concilio simul congregata.

Et multas alias rationes allegant *isti de prima opinione*, quod solus Papa potest generalia concilia dissolvere, quas causa brevitas dimitto,

CAP. III.

Sententia illorum, qui existimant, Papæ non magis ac Concilio competere Concilium dissolvere.

Alii verò de secunda opinione, qui dicunt, quod æqualis est potestas & eadem universalis ecclesie seu generalis concilii, quod repræsentat uni-

versalem ecclesiam, & ipsius Papæ, *respondent, quod dissolvere concilium, postquam semel est congregatum, non solum ad ipsam Papam pertinet, sed etiam ad ipsum sacrum*

concilium. Cum enim hæc duæ potestates in unam & eandem potestatem tendant, & una sit potestas indivisa in Papa & in ipsa universali ecclesia, & quælibet alteram debet fovere, protegere & juvare, ut dictum est, Ergò simul ad eas pertinet concilia dissolvere, quia una & eadem est potestas Papæ & universalis ecclesiæ, nec sunt duo subjecta, in quibus resideat hæc potestatis plenitudo, sed est solum unicum subjectum, & est una & eadem potestas in numero in Papa & in ceteris fidelibus recollectis in unum in Dei ecclesia, & in utroque est suprema, sed diversimodè, quia in universali Ecclesia est primariò & fundamentaliter, in Papa verò secundariò & ministerialiter, quia minister Christi est secundum Apostolum, dicentem: *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi & dis-*

pensatores mysteriorum Dei. Quia ergò Papa est summus & supremus minister ipsius universalis ecclesiæ, & habet exercere primus & ante omnes alios ministros ecclesiæ omnes actiones ad regimen ecclesiæ convenientes: Et idè in ipsis sacris conciliis, in quibus est Christi assistentia, & spiritus sancti præsentia, est æqualis potestas universalis ecclesiæ & ipsius Papæ, & totam potestatis plenitudinem, quam habet universalis ecclesia à Christo in habitu & potentia, Papa totam eam participat in executione & in actu, ac operatione debita: Et idè ad hoc, quod dissolvantur concilia, oportet quòd concurrat simul consensus Papæ & ipsius concilii generalis, per quòd repræsentatur universalis ecclesia.

CAP. IV.

Soli Concilio competere, Concilium dissolvere.

ALII verò de tertia opinione, qui dicunt, quòd in omnibus & per omnia potestas generalis concilii est major, in auctoritate, in jurisdictione & executione, quàm sit potestas Papæ seu alicujus potentia terrena: Isti respondent & dicunt simpliciter, quòd, postquam concilium generale est congregatum seu inceptum quoquo modo, etiamsi fuerit convocatum per Papam, etiam Papa in eo existat præsentialiter, quòd non est amplius in potestate Papa seu alicujus terreni viventis hominis, ipsum posse dissolvere juridicè vel justè, sed ejus dissolutio ad ipsum sacrum concilium pertinet propriè.

Et probant hoc extrinsecus:

Primò ex plenitudinis potestatis concilii eminentia. Dicunt enim, quòd tanta est plenitudo potestatis ecclesiæ, quam repræsentat sacrum concilium generale, quòd in illa hora & in illo puncto, quo incipit generale concilium, etiamsi non sit nisi per duos aut tres, immediatè recipit illam potestatem plenariè, quam universalis ecclesia recepit à Christo immediatè. Constat enim, quòd militans ecclesia recepit plenitudinem potestatis à Christo immediatè & sine medio, auctoritate or-

dinaria & non delegata. Non enim est Papa medium inter ecclesiam & Christum. Quia tunc Papa esset sanctior ecclesiæ, quòd est falsum. Nec aliquam auctoritatem sive potestatem habet universalis ecclesia, seu recepit vel recipere potest ab ipso Papa. Quinimò est e contrario: Quia Papa recepit suam potestatem à Christo mediante ecclesia universali, cujus est principale membrum, & habet potestatem delegatam ab ecclesia, per maximè in his, quæ sunt de jure positivo, ut dictum est supra.

Ergò propria auctoritate Papa non potest dissolvere concilium, cum sit inferior in potestate, in auctoritate, in jurisdictione & in executione, ipso concilio.

Et hanc potestatis plenitudinis præeminentiam militantis ecclesiæ probant multa superius dicta, & etiam evidentissimè ostenduntur, si attendantur inferius scribenda.

Et primò, quia ipsa ecclesia est corpus & sponsa Christi, Ephes. IV. Est enim corpus mysticum Christi Jesu, cujus caput mysticum est Christus Jesus: Et nullus Papa est caput mysticum universalis ecclesiæ, prout ecclesia est corpus mysticum

X

Christi

Christi Jesu. Et ideo *sacrum concilium*, quod repræsentat universalem ecclesiam, est *corpus mysticum Jesu Christi*, & non habet, quamdiu est concilium, aliud quod caput reale proprium & mysticum, nisi Christum Jesum, cujus spiritu sancto regitur, incipit, mediat, finit & gubernatur. Nisi diceretur *large modo & similitudinariè*, quod Papa est caput concilii seu universalis ecclesiæ, quia est primus in ecclesia & supremus pastor. Et ita intelligunt decreta, quæ dicunt, Papam esse caput ecclesiæ, quia *est caput politicum, civile & ministeriale*, sed non est universalis ecclesiæ caput *mysticum, reale, & essentielle*. Et sic, cum omne totum sit majus sua parte, sequitur, quod corpus ecclesiæ sit majus in sua potestate, quàm ista pars prima, seu membrum ejus, quod dicitur esse Papa.

Item tanta & tam honorabilis dicitur esse potestas universalis ecclesiæ, quod usque in finem mundi non potest deficere: Sed potestas Papæ deficit omni die, cum moritur Papa vel deponitur, vel deficere potest. Ergo major est potestas universalis ecclesiæ. Primum patet ex illo *Luc. XXII. Ego pro te rogavi, Petre, &c.* Quæ verba sunt dicta universali Ecclesiæ in persona Petri, aliàs essent falsa, ut dictum est supra. Et *Johann. XIV.* dicitur: *Rogabo patrem meum, & alium paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum.* Item *Matth. XXII.* dicitur: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.* Et hoc fuit dictum universali ecclesiæ & non Petro solum.

Etiam tanta est excellentia potestatis ecclesiæ super potestatem Papæ, quod Apostoli, qui symbolum condiderunt, in sua sacra synodo voluerunt, quod universalis ecclesia æquè sit credenda, tenenda, honoranda & diligenda, sicut fides Catholica. Et ideo inter duodecim fidei articulos collocaverunt illum articulum: *Credo in unam sanctam ecclesiam catholicam, sanctorum communionem, & nullam de papatu fecerunt mentionem.*

Item tanta est virtus & potestas ac Imperium ecclesiæ, quod nullatenus potest mori, peccare, errare, 24. q. 1. *Arctia*, aut deficere. Habet enim po-

testatem se conservandi in esse spiritualis vitæ, & habet virtutem intrinsecam perpetuam suæ sanctitatis, suæ innocentiae à Christo ejus fundatore, qui eam fundavit super firmam petram, *Matth. XVI.* & etiam regit ac conservat in suo esse. Sed non est sic de Papa, qui potest errare, peccare, & habet aliunde suam potestatem præterquam à Christo! Quia à Cardinalium vel conciliorum electione vel institutione. Sed ecclesia solum à Christo immediate, & non ab alio homine vel ab alia electione &c.

Item tanta est & tam terribilis potestas universalis ecclesiæ, quod portæ inferi non possunt adversus eam prævalere, dicente Christo, *Matth. XVI. Et portæ inferi non prævalerunt adversus eam*, scilicet ecclesiam meam, quam ego ædificabo super firmam petram, scilicet me, qui sum Deus verus & homo. Sed *portæ inferi*, ut creditur, aliquando prævaluerunt adversus summos Pontifices, super quos venit mors, & descenderunt ad infernum viventes, quoniam nequicia in tabernaculis eorum & in medio eorum. Ergo &c.

Item tanta est excellentia dignitatis & potestatis ecclesiæ, quod *B. Augustinus super Johannem, sermone XVI.* dicat: Cum omnes apostoli esset interrogati à Christo: *Vos autem quem me esse dicitis?* Dicit solus Petrus tanquam primus præ omnibus: *Tu es Christus, filius Dei vivi.* Et quia præ omnibus istud dixit, claves regni cælorum cum omnibus, tanquam gereret personam unitatis ecclesiæ, recepit. Et ideo Christus *Job. I.* dixit Petro: *Tu vocaberis Cephas*, scilicet caput, superior vel primus in mea ecclesia, quia in persona tua dabo potestatem meam ligandi & solvendi ipsi universali ecclesiæ. Si ergo Petrus claves accepit auctoritate universalis ecclesiæ, ergo major est potestas ecclesiæ quàm Papæ.

Item idem *Augustinus super Johannem, sermon. c. 24.* clarius hoc ostendit, dicens de ecclesia: *Sic hujus ecclesiæ apostolus Petrus propter apostolatus sui primatum gerebat figuratam generalitatem personam. Quantum enim ad ipsum proprie per-*

tinet, naturâ unus homo erat, gratia unus Christianus, abundantiori gratia nunc idemq; primus Apostolus. Sed quando dictum est ei à Domino: Tibi dabo claves regni cœlorum, & quodcumq; ligaveris super terra &c. universam significabat ecclesiam, qua in hoc seculo diversis tempestatibus quatitur, & tamen non cadit, quia fundata est super firmam petram, unde Petrus nomen accepit. Non enim à Petro petra, sed Petrus à petra nomen accepit, sicut non Christus à Christiano, sed Christianus à Christo nominatur. Petra enim erat ipse Christus, super quod fundamentum & ipse fundatus est Petrus; fundamentum quippe aliud nemo ponere potest præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus. Ecclesia ergo, quæ fundatur in Christo, claves ab eo regni cœlorum accepit in potestate ligandi & solvendi.

Hoc etiam asserit Augustinus super Johannem, homil. X. Ubi dicit: Ubi enim sit remissio peccatorum, ibi est ecclesia: Quomodo ecclesia? Quia illi data sunt claves regni cœlorum, ut quæ solveret in terris, essent soluta & in cœlis, & quæ ligaret in terris, essent ligata in cœlis.

Item Rabanus in homilia sanctorum Petri & Pauli dicit: Quamvis soli Petro potestas clavium data esse vidoatur, ceteris tamen apostolis cum eo dabatur, Christo teste, qui super omnes insufflavit, dicens: Accipite spiritum sanctum, Quorum &c.

Item Leo Papa in sermone de Beatis apostolis, super istud, quodcumq; ligaveris &c. dicit: In Apostolos alios vis istius potestatis, id est ad omnes ecclesie Principes hujus decreti constitutio committitur, sed non frustra uni conceditur, quod omnibus intinatur.

Item Augustinus L. 1. de doctrina Christiana dicit: Est ecclesia corpus Christi, sicut apostolica doctrina commendat, qua conjux etiam dicitur. Et sequitur: Quid liberius, & misericordius facere potuit, qui pro nobis crucem sustinere voluit, nisi ut omnia donaret peccata conversis. Hæc ergo claves dedit ecclesie suæ, ut quæ solveret in terra, soluta essent in cœlo.

Item Augustinus de agone Christiano: Non enim sine causa inter omnes apostolos hujusmodi ecclesie Catholice personam sustinuit Petrus. Huic enim ecclesie claves regni cœ-

lorum data sunt. Quod enim dicitur ei, ad omnes dicitur, Duc in altum, Amas me? Pasce oves meas.

Et 24, q. 1. Quodcumque, dicit Augustinus: Petrus quando claves accepit, ecclesiam sanctam significavit.

Item Augustinus L. 2. quest. N. & V. T. q. 79. & in sermone 13. de apostolis Petro & Paulo dicit: Dominus Jesus Christus discipulos suos ante passionem suam, sicut nostis, elegit, quos appellavit, inter quos pene & ubiq; Petrus solus totius ecclesie meruit gestare personam, & propterea audire meruit: Tibi dabo claves regni cœlorum.

Item Augustinus in epistola ad Glorium inquit: Ecce, putemus illos Episcopos, quæ Roma judicaverunt, non bonos judices. Restabat adhuc plenarium universale concilium ecclesie, ubi etiam cum ipsis iudicibus causa potest agitari, & si male judicare convicti essent, eorum sententia solverentur per generale concilium. Unde patet, quod universale concilium habet auctoritatem retractandi sententiam Episcoporum & Pontificum Romanorum, qui Romæ judicaverunt.

Item c. Firmiter, de summa Trinitate & fide catholica, hoc dicit expresse: Qui dicit sacramentum eucharistia nemo potest conficere, nisi sacerdos, qui recte fuerit ordinatus secundum claves ecclesie, quas concessit Apostolis & eorum successoribus Jesus Christus. Ecce quod non solum Petro, sed etiam ceteris apostolis claves ecclesie concessa sunt, uti patet Matth. 18. Et dist. 21 c. In novo.

Et doctor ecclesie S. Hieronymus hocclare dicit in c. Omnibus consideratio, 24. q. 1. Hac domus, quæ est ecclesia, potestatem à Domino ligandi & solvendi accepit. Et sequitur: Hanc domum scilicet ecclesiam si quis corrigentem & corripientem contempserit, sit tibi ethnicus & publicanus. Ex qua auctoritate sequitur clare, quod iudicium & correctio universalis ecclesie est præferenda iudicio & correctioni Papæ. Et quod si aliquis homo, et si Papa, contempserit iudicium, correctionem & reformationem ecclesie universalis, quam repræsentat sacrum concilium generale, quod talis est habendus pro pagano, & à fide devio ac publicano, scilicet peccatore publico, ecclesiam Dei scandalizantem publicè.

Tanta est etiam hæc potestas ecclesie super potestate Papæ, quia hæc potestas ecclesie ligandi & solvendi, corrigendi, reformati, instituendi & destituti, est ecclesie universali intrinseca, & necessaria ac indeficiens & plenissima, Intrinsicæ, quia à solo Christo ecclesie data, & ab ipso recepit, tanquam à capite verò omnes sensus spirituales, motus & influxus vitæ, & gratiarum dona, cum Christus dixit Apostolis: *Sicut misit me pater, & ego mitto vos. Est necessaria ad salutem: Quia, qui non fuit in arca Noë perit regnante diluvio, 24. q. 1. Et hæc arca est ecclesia. Et est indeficiens: Quia ecclesia nunquam moritur. Et ei Christus dixit: Ecce ego vobiscum sum usque in consummationem seculi. Est plenissima: Quia sibi à Christo est plenissima potestas data, dicente Apostolis Jesu; Quaecumque alligaveritis super terra, erunt & alligata in caelis, Matth. 18. In qua commisione notatur plenitudo potestatis universalis ecclesie illimitatè. Patet hoc ex signis universalitatis, quaecumque ligaveritis & quacumque solveritis, in plurali, quia Christus dixit Petro in singulari, quaecumque solveris super terra, scilicet istum vel istum in singulari, divisim & non conjunctim, particulariter & non universaliter. Sed ecclesia universali, quæ representabatur per Apostolos, dixit: Quaecumque, in plurali, solveritis super terra &c. particulariter & universaliter, soluta erunt & in caelis. Ergo majorem potestatem dedit ecclesie quam Papæ.*

Sed jam vide, quam potestas data Petro in ecclesia, in suis successoribus non est intrinseca, sicut data fuit Petro. Quia Petrus non habuit eam per electionem hominum vel apostolorum, licet ipsi voluerint inter se, quod caput & principium teneret apostolatus, ut dicitur dist. 21. In novo. Sed modò sui successores Romani Pontifices habent eam per electionem Cardinalium. Ergo non inest Papæ hæc potestas intrinseca, & aliunde sibi venit hæc potestas.

Item, non est necessaria potestas Papæ ad salutem: Quia sine Papa, etiamsi nullus Papa esset in mundo, possent homines salvari Christiani. Quod non est dicen-

dum de ecclesia. Quia sine ecclesia nullus salvatur. Quicumque enim à societate sive ab unitate ecclesie quomodolibet se ipsos segregant, tales nec vinculis peccatorum absolvi, nec januam regni cœlestis possunt ingredi, 24. q. 1. Quicumque.

Item potestas Papæ est deficiens, vana, fragilis, & caduca. Quia æque errat Papa, peccat, deficit & moritur, sicut unus alius homo, Ergo deficit ejus potestas continue; Non sic ecclesia, quæ nunquam erravit, nec peccavit, 24. q. 1. Arcella.

Item non est potestas Papæ plenissima, sicut est potestas universalis ecclesie. Quia sibi dictum est: Quaecumque ligaveris super terram &c. in singulari, divisim super quemlibet hominem singulariter, sed non est sibi data potestas collectivè & pluraliter, scilicet, quod possit totam congregationem fidelium collectivè, quæ est ecclesia universalis, judicare, corrigere, & arguere, & suo modo submittere.

Ideo prudenter à Doctoribus Theologiae expositum est illud, quod dicitur 40. dist. Si Papa, Ceteros judicat & à nemine judicatur, Verum est divisim & singulariter, sed non est verum conjunctim & pluraliter. Quia judicatur à concilio generali, quod est ecclesia in unum congregata. Et quod dicitur 9. q. 3. Nemo judicat primam sedem, scilicet nulla persona singularis, ut dictum est supra.

Præterea tanta & tam plenissima est potestas ecclesie, quod à nullo mortaliū judicari potest, nec singulariter nec pluraliter. Sed Papa judicatur ab ecclesia & judicari potest, secundum verbum Christi. Probatur, quia est vel esse potest peccator, & est frater ac proximus in Christi fide, & Christus mandavit dicens: Si peccaverit in te frater tuus, corrige ipsum inter te & ipsum solum: Et hoc dixit Petro; Quod si te non audierit, adhibe tecum duos testes &c. Quod si non audierit, dic ecclesia. Ecce quod S. Petro mandavit, qui erat Papa, recurrere ad judicium ecclesie & non ad judicium suum. Et si non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Clare patet, quod Christus Jesus præposuit judicium

um ecclesie judicio Petri, Papae, & voluit, quod non solum in his, quae sunt fidei, potestas ecclesie sit major, sed etiam in quolibet peccato corrigibili & scandalizante populum Christianum: Quia dicit ecclesia, quam si non audierit, sit paganus, maledictus & excommunicatus, haereticus.

Item tanta est & tam excellentissima haec potestas ecclesie universalis, quam representant concilia generalia duntaxat, & nullo modo aliquis Papa, quod tam lex antiqua quam lex nova a Deo data, dant sibi singulares prerogativas, quas nunquam dederunt alicui Papae, quantumcunque bonus & sanctus esset. Ipsa nempe primo per testimonium antiquum vocatur mater, Ecclesiast. 24. Ego mater pulchra dilectionis. Et ideo vocatur a fidelibus sancta mater ecclesia. Ipsa vocatur per Jeremiam Domina, Thren. 1. Quomodo sedet sola vidua, Domina gentium, princeps provinciarum. Ipsa vocatur Regina, Psalm. XLIV. Assitit Regina a dextris tuis &c. Ipsa vocatur sponsa Dei, Cant. IV. Veni electa mea, sponsa mea, Apoc. XXI. vidi civitatem sanctam &c. a Deo paratam sicut sponsam ordinatam viro suo. Ipsa vocatur corpus Christi per Apostolum, 1. 4. & 5. capitulis. Et Col. 1.

Sed Papa non vocatur his prerogativis. Primo, quia ipse non vocatur pater ecclesie, sed bene propter dignitatem vocatur Pater cujuslibet Christiani. Item non vocatur Papa Dominus ecclesie, sed bene dispensator bonorum ecclesie, 1. Cor. IV. Sic nos existimet homo &c. Item non vocatur Papa Rex, sed servus servorum Dei, dicente Christo Matth. XX. Quicumque voluerit inter vos major esse, sit vester minister. Item non dicitur Papa sponsus Christi, sed Ecclesia dicitur sponsa Christi: Sed bene secundum Bernhardum ad Eugenium Papam, Papa vocatur paronymus, sive domicellus sponsae, scilicet ecclesie sanctae. Item non vocatur Papa corpus ecclesie, sed bene unum membrum, quod est superius & primum in ecclesia, sive caput ministeriale, quin omnes sumus unum corpus in Christo, singuli autem alter alterius membra. Si enim Christus nunquam non est membrum corporis ecclesie, secundum quod dicit apostolus 1. Cor. XII.

Vos estis, inquit, corpus Christi & membra de membro, dicit membra dependentia de membro, id est, Christo capite & commembro nostro: Multo magis potest & debet dici Papa esse membrum ecclesie, gerens vicem capitis ecclesie, qui est Christus. Sed universalis ecclesia est corpus Christi, fide Christi animatum, ex multis membris fidelibus in una societate sacramentorum ecclesie congregatum. Et cum omne totum est majus sua parte qualibet, & ecclesia est corpus totum, & Papa est membrum illius corporis, sequitur, quod corpus universalis ecclesie est majus in omnibus & per omnia, in potestate, & potestatis suae executione, quam sit vel fuerit aliquis Pontifex Romanus.

Item tanta est potestas ecclesie super Papam, quod in omni casu tenentur fideles stare determinationi ecclesie & judicio, ac ei obedire, & non tenentur in omni casu stare & obedire determinationi Papae. Probatur primum: quia tanta est auctoritas ecclesie, quod Augustinus de ea dicit, quod evangelio non crederem, nisi me auctoritas ecclesie commoveret. Et causa est, quia haec potestas ecclesie, quae est scientia destruendi & potentia ligandi ac judicandi & solvendi, & cetera exequendi, quae fiunt in ecclesia per se vel per membra ecclesie, est in ea continue permanenter & perpetue, quia semper vivit ecclesia, Papa vero non semper vivit. Est etiam in ecclesia rectissime, iuste & sancte, quia nunquam potest errare, cum sit ipsa, ecclesia scilicet, in divina gratia confirmata, sicut sunt angeli in aeterna vita, Papa vero potest errare, peccare, & haeresin sapere, sicut fuit de Liberio Papa, qui consensit Arrianis.

Item in ecclesia est omnis cognitio veritatis, maxime istius, quae necessaria est ad salutem, dicente Christo, Job. XVI. Spiritus veritatis docet vos omnem veritatem; Et apostolus 1. Tim. III. Scias, quomodo oporteat te in domo Dei conversari, quae est ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis. Sed Papa sapius indiget ab aliis edoceri & informari, & etiam de veritatibus ad salutem necessariis. Ergo potestas ecclesie est ma-

ior in omnibus, quam potestas Papæ sit, & superior potestate Papæ.

Cum ergo sit superior & major potestas concilii generalis, quod repræsentat universalem ecclesiam, quam sit potestas Papæ, sequitur, uti isti dicunt, quod *postquam concilium est semel congregatum in spiritu sancto, & Christus est in medio eorum, quod nullatenus potest dissolvi per aliquem inferiorem eò.* Cum ergo Papa sit interior eò, sequitur, quod *nec per Papam, nec per Cardinales, etiam simul cum Papa congregatos, non potest dissolvi.* Quia *inferior sedes, ut ait, canon Nicolai, 21. dist. Potior est, absolvere non potest.* Sola enim potior inferiorem convenienter absolvit. Et ibi de hoc fati dicitur.

Item tanta est excellentia & superioritas potestatis catholicæ ecclesiæ supra Papam, quod, in quibuscunque potest Papa, potest plenius & perfectius universalis ecclesia, per se vel sua membra. Et etiam in pluribus aliis, in quibus non potest Papa per se, & maximè, cum concilium est congregatum *propter tres causas.* Nec potest ipsum dissolvere, nec & contradicere, nec est sibi obediendum, si vellet concilio resistere.

Primus casus est, quando agitur de hæresi. Tunc enim sententia concilii prævalet sententiæ Papæ. Si enim, dum ageretur de hæresis extirpatione, Papa niteretur concilium dissolvere, aut dum ageretur de unione schismaticis, vel de reductione schismaticorum, Papa vellet concilium dissolvere, ei non esset obediendum. Quia dissolvendo concilium Papa impedit, hæresin sive hæreses & schismata extirpari, & per consequens fovet hæreses & schismata, & videtur eis consentire, qui omnes suos conatus ad ipsorum extirpationem deberet impendere. Et hoc casu concilium est supra Papam, & potest per concilium judicari, *40. dist. Si Papa, in textu & in glossa, 17. dist. §. Hinc etiam, ubi de hoc, & 2. q. 6. §. Item cum Balaam.* Et facit quod notavit *Joannes Andree in c. Proposuit, De concessionibus præbendarum, & De hæreticis C. In fidei favore, in VI.*

Secundus casus est, quando ex facto

vel ex præcepto Papæ vehementer præsumeretur turbari status ecclesiæ, sicut *quando Papa vellet per se vel alios directe vel indirecte impedire reformationem ecclesiæ, tam in capite quam in membris, vel impedire, ne fiat pax inter Christianos Principes & communitates, vel, ne fiat passagium ad liberandum terram sanctam & alias terras Christianorum, quas nunc occupant Turci & Saraceni, vel, quando taliter & tam est manifesta simonia in Dei ecclesia, quod omnia beneficia & officia sunt venalia, vel quasi.*

In prædictis & consimilibus casibus ecclesia Dei, quæ est ipsum sacrum concilium repræsentative, est supra Papam & Papa subjicitur illi. Et in dictis casibus, quamdiu de eis tractatur in generalibus conciliis, quousque finiantur, non potest dissolvere concilium, quia dissolvendo concilium nedum turbat statum ecclesiæ, sed universi orbis, quia in toto orbe sunt guerræ, discordiæ, tyranniæ & consimilia, quæ indigent magna reformatione. Impedire ergo vel differre, vel differri facere reformationem, pacem & liberationem & similia prædicta, est turbare bonum statum ecclesiæ & totius orbis, quod Papa non potest dejure facere, & si facit, non est ei obediendum, ut eleganter notavit *Innocentius in c. Quanto, De Consuetudine.* Et *idem tenet Archidiaconus 40. dist. si Papa, in f. & 15. dist. Sicut.* Et notat *glossa 9. q. 3. Per principalem, & 8. q. 1. §. His omnibus.* Imò subdit *Archidiaconus*, quod ubicunque discoloratur status ecclesiæ, Papa non potest id facere, ut ipse notavit *25. q. 1. Sunt quidam, in fine.* Sed status ecclesiæ per malos mores discoloratur, Imò non habet impedire reformationem morum & correctionem vitiorum, per quam discoloratio removetur. Quia impediendo reformationem ecclesiæ in membris & in capite, fovet discolorationem & deformationem & peccata, quæ fiunt in ecclesia, sicut impediendo extirpationem hæreseos videtur fovere hæresin & schisma. Et ergo arguetur ut schismaticus & hæreticus, & condemnabitur, præsertim, si in hoc impedimento fuerit contumax & pertinax & scandalizans universalem ecclesiam

am Dei, & monitus noluerit desistere, ut notat *glossa in c. Si Papa 40. dist.*

Tertius casus, quando Papa aliquid facit, ex quo vehementer præsumuntur multa mala ventura, vel evenire posse, tunc hoc Papa facere non potest de jure, & si facit, non est ei obediendum, ut *Innocentius & Johannes Andrea in c. dicto, Inquisitioni, De Sent. excommun.* Ut si sint duo de Papatu contententes & colludunt ad invicem, & intelligunt se mutuo, & non curant schisma dissolvere, Aut si Papa est unicus, & capit partem cum aliquo Principe vel communitate, vel facit guerram alicui Domino vel communitati inter Christianos, solum propter affectionem vel rancorem, & non propter defensionem terrarum ecclesie, vel aliam causam legitimam, ex qua guerram sequuntur multa mala: Vel si Papa turbat sacrum concilium, ne fiat reformatio ecclesie in membris & in capite. Aut, postquam concilium est congregatum, nititur ipsum dissolvere, aut ejus reformationibus & decretis contradicere, & non vult statuta & decreta concilii observare, nec observari mandare. Imò dispensat cum eis omni die. Ex quo facto crescunt odia, rancores & scandala inter Papam & concilium, & fit magna turbatio in Dei ecclesia, & forsitan oritur in ecclesia propter hoc schisma, & dividitur in duas partes plebs Christianicola, & aliqui tenent cum concilio, & aliqui cum Papa, & forsitan impedit Papa fieri inter Dominos & Reges Christianorum & communitates in casibus istis & similibus, in quibus turbatur status universalis ecclesie, seu dividitur aut impeditur reformatio ecclesie, directe vel indirecte, vel Papa scandalizat concilium, quod representat universalem ecclesiam. Si monitus prima & secunda correctione noluerit desistere, & incorrigibilis illis duabus vicibus appareat publice, ex tunc concilium poterit contra ipsum procedere, sicut contra hæreticum, dicente Apostolo; *Hæreticum hominem post primam & secundam correctionem evita.*

Nec potest Papa in illis & consimilibus casibus dissolvere concilium, aut

dissolvi mandare. Nec est ei obediendum, quia in talibus casibus non sunt licita & honesta ejus mandata. Quia in casibus, in quibus Papa non potest disponere, jure prohibente, prævalet sententia concilii sententia Papæ, & concilium est iudex competens ad reformatum malè gesta per Papam, *juxta theoreticam Archidiaconi & Joannis Andree in c. In fidei favorem, De hæretic. l. 6.* Et licet ipsi loquantur in primo casu, scilicet, quando agitur de turbatione status ecclesie & ejus discoloratione: Et quando agitur de alia re, ex qua præsumuntur multa mala evenire posse in plebe Christiana: Tamen hos tres casus purificant *Innocentius & Johannes Andrea, in dicto c. Inquisitioni.* Cui Innocentio, cum fuerit Papa & in jure peritus, ac plures decretales edidit, valde credendum est: Et etiam *glossa in dicto c. Si Papa*, quæ magnæ autoritatis est, & quam nullus reprobatur, & quæ prædicta confirmat. Imò alia duo addit, de quibus nihil dixit Innocentius, videlicet quoad factum Papæ, si peccatum sit notorium & scandalizans, & Papa sit incorrigibilis, quod potest judicari à conciliis & deponi, quia pertinacia in Papa est hæresis, ut ibi allegatur.

Et sic in istis casibus & similibus, maxime ubi agitur de reformatione ecclesie, & de Christianorum pace, de hæreticorum extirpatione, & de schismaticorum reductione, non potest dissolvi concilium per Papam, nec per Imperatorem, nec per aliquem mortalem viventem, quousque illæ causæ, propter quas concilium fuit congregatum, terminentur & finiantur. *Quia omnis res, per quamcunque causas nascitur, per easdem dissolvitur, De R. I.*

Et pro tunc solum concilium dissolvit concilium. Quia in prædictis casibus Papa subjicitur concilio, ut supra in decretis duobus concilii Constantiensis, celebrati anno Domini M CCCC XVI. Per quæ duo decreta comprehenditur, quicquid est corrigendum, quicquid est reformatum, quicquid est emendandum in clero, & in populo Christiano, & in Pontifice Romano. Quia ponuntur in eis tres gradus, in quibus Papa subjicitur

con.

concilio, & est inferior eò. *Primo* quod *subjicitur in his*, quæ sunt fidei & reformationis cujuscunque. *Secundo subjicitur* in his omnibus, quæ pertinent ad fidem & reformationem. *Tertio subjicitur* in pertinentibus ad pertinentia ad fidem & reformationem. Et hic gradus est tantæ extensionis, quod vix excogitari potest, quod non sub ipso comprehendatur.

Et in *secunda sessione concilii Basileensis* fuit declaratum & factum unum decretum, quod Papa non potuit nec potest sacrum concilium Basileense, quod nunc existit, dissolvere absque ipsius consensu & declaratione, nec amovere à concilio eos, qui in eo sunt, aut impedire alios, ne veniant, & quoscunque processus in contrarium, esse irritos, etiam per papam factos.

Patet ergò ex istis duobus decretis eminentia potestatis generalis concilii super Papam, quæ est in omni generalitate & plenitudine absque limitatione, & in nullo dependet à potestate Papæ, imò è converso potestas Papæ, ut est dictum, dependet à potestate conciliorum & universalis ecclesiæ, quæ concilia sæpius infligunt pœnas summis Pontificibus propter excessus, & inducunt eis leges & decreta, quibus suas dirigant actiones, ut *vidimus de Papa Johanne XXIII. & de Gregorio XII. & Benedicto XIII.* anno Domini MCCCC XV in *Concilio Constantiensi*, qui fuerunt depositi à jure Papatus, super quo contendebant, si quod habebant.

Et propter istam eminentiam potestatis ecclesiæ universalis super potestatem Papæ dicunt isti de tertia opinione, quod *Papa tenetur recipere statuta & decreta universalis ecclesiæ & conciliorum generalium*, & ea approbare & servare ac defendere & servari facere. Quia frustra fiunt leges, nisi sit qui tueatur eas. Et quis magis debet leges sacri generalis concilii tueri & servare, quæ sunt à Spiritu sancto, quam Papa, qui est superior minister ecclesiæ & dispensator mysteriorum Dei supremus, qui pro eis conservandis & tuendis usque ad animam & sanguinem stare debet.

Patet etiam hoc exemplo Pauli apo-

stoli, *Gal. II.* ubi apostolus testatur, quod pro eo, quod Petrus daret occasionem, ut alii non observarent decreta de legalibus non observandis in tertio concilio apostolorum, Paulus resistit sibi in faciem, quia reprehensibilis erat, eò, quod non ambularet ad veritatem Evangelii.

Certè ubicunque etiam aliquis non observat conciliorum decreta, quæ sunt quasi Christi Evangelia, & sunt quasi fides catholica, ut testatur *Gregorius, XVI. dist. Sicut sancti*, quia talis facit contra fidem, & contra libertatem religionis Christianæ, nullatenus patienter ferendus est, imò statim ei resistendum est, quia injurias Dei similiter & fidei nullatenus dissimulare debemus, ut patet ex principio *dicti c.* Ubi dicit Paulus, quod cum aliqui subintroducti fratres subintroissent explorare libertatem, quam habent fideles in Christo, quod nec ad horam cessit subjectioni, ut veritas evangelii appareret. Et constat, esse contra libertatem universalis ecclesiæ, quod Papa pro libitu voluntatis valeat immutare decreta, quæ fiunt à generalibus conciliis, & ea non servare. Videtur enim ob hoc concilia generalia deridere, & quasi nulla fuisse & esse declarare, & potestatem suam potestati universalis ecclesiæ præponere, & ecclesiam universalem nullam potestatem habere, & reformationem ecclesiasticam in membris & in capite, & correctionem morum perverfarum & pœnitentiam peccatorum non curare & fugere & habere nolle. Quid enim est reformatio nisi peccatorum correctio & emendatio? Quid Christus caput ecclesiæ prædicat nisi pœnitentiam agere, appropinquavit enim regnum cælorum. Et hanc reformationem & pœnitentiam peccatorum sacrum concilium prædicat, præcipit & declarat.

Et est mirandum in oculis nostris, quod Papa dicit, se à Christo habere plenitudinem potestatis super omnes Christianos singulariter corrigendi, ligandi & solvendi, & animas ad paradysum ducendi: Ipse fugit hanc peccatorum pœnitentiam, hanc reformationem ecclesiasticam annullat, & cassam

eam in quantum statuta & decreta sacri concilii non vult suscipere, nec servare, nec præceptis concilii obedire, juxta illa duo decreta Concilii Constantiensis, quæ juravit servare, contenta in decreto, *Frequens*, & enervat omnem potestatem concilii & universalis ecclesiæ, & per consequens, fidem Christi evangelicam, quæ continetur in decretis concilii, directè vel indirectè videtur negare. Non enim videtur asserere istum articulum fidei: *Credo unam sanctam catholicam ecclesiam*, quam repræsentat sacrum concilium.

Ergo videtur istis conclusionabiliter, quando Papa impugnat decreta conciliorum, quæ sunt à spiritu sancto, videtur quasi durus & circumcisus corde resistere spiritui sancto, ut dicebat S. Petrus Judæis. Et eapropter culpandus venit de hæresi, attento maxime, quod concilia tam sunt credenda & veneranda sicut quatuor evangelistarum evangelia, ut ait Gregorius, 15. dist. *Ecclesia*. Et qui non credit evangelio, jam judicatus est, Ergo hic consimili modo.

Præterea ridiculosum, ignominiosum, & multum verecundosum est dicere, quod respublicæ seculares, & regna & dominia quæerunt reformationes pro tuenda & conservanda libertate cujuslibet reipublicæ, & servant plenariè dominiorum statuta: Et quod Christi vicarius, Prælati ac Cardinales, & alii in peccatis involuti ecclesiastici, qui non quæerunt in his dignitatibus quæ sunt Jesu Christi, qui dedit eis totum, quod habet patrimonium, sed ut bona propria, pecunias & beneficiorum mercimonia, isti publice & palam sine timore Dei & verecundia defendunt peccata, defendunt publicas rapinas, & nolunt corrigi nec reformari, nec poenitentiam de peccatis tam gravissimis agere, & infinitos Christianos eis subditos, credentes has simonias & rapinas suis Prælati licere, propter abusiones antiquas, secum trahunt ad infernum per mala exempla, & per malas doctrinas. Et tales etiam sint Romani Pontifices, ex quo nolunt poenitentiam agere de peccatis, tot mortibus digni sunt, quot ad subditos perdicionis exempla transmittunt.

Tom. VI. Pars IV.

tunt, ait Gregorius XI. q. 3. c. *Scire debent*. Et veniat mors super illos & descendant in infernum viventes, & deleantur de libro viventium, & cum justis non scribantur, qui potuerant fidem Christi & ecclesiam Christi sanctis moribus antiquis ornare & defendere ac exaltare, & propter propria eorum commoda, vigentè in eis cupiditate & avaritia, scienter noluerunt hoc facere.

Et idè dicunt isti, quod sacrum concilium, quod habet potestatem immediatè à Christo, imò quilibet Christianus, pro tuenda libertate ecclesiæ, scilicet quod non sit serva peccati, acriter & publicè, palam & occultè, debent Papæ & quibuscunque aliis ecclesiasticis, servare nolentibus decreta, in conciliis generalibus in faciem resistere & obedientiam subtrahere, & tanquam à pagano, hæretico, & fidei inimico ab eo fugere, & ab ejus obedientia & sequela recedere: Imò ut loquitur Tullius de tyranno, cum artibus, cum dolis, cum fraudibus, cum facultatibus, cum exiliis, cum damnis, cum mortibus, ipsum Papam & quemcumque, alium Prælatum, Dominum, Principem secularem & ecclesiasticum, nolentem obedire præceptis sacrorum conciliorum & decretis, coercere secundum leges & decreta sanctorum Patrum. Huc enim spectant leges, hoc volunt, incolumem esse civium junctionem, quam qui dirimunt, ait ipse Tullius, vinculis, exiliis, mortibus & damnis coercerent, secundum leges, & cum artibus, cum opera, cum facultatibus devinciant hominum inter homines societatem.

Et quæ est major & verior societas spiritus, quam ista, quæ continetur in fidei articulo, ubi dicitur: *Credo sanctam catholicam ecclesiam, sanctorum communionem*. Quam qui dirimunt, dicentes, Papam majorem esse in potestate quam sacrum concilium, cum concilium recipiat ab eo auctoritatem, ut *De electione c. Significasti*, & notat glossa in c. *Ubi periculum, cod. Tit. L. VI*. Ergo potest statuta concilii corrigere & mutare, uti notat Joannes Andrea in dicto c. *Significasti*, & c. *Ubi periculum*, Meritò debent coerceri & compelli, secundum canones sanctorum Patrum nostrorum anti-

Y quorum

quorum, & debet ab eis tanquam ab impiis & ecclesia malignantium recedi, juxta mandatum Dei *Num. XVI. Separamini, inquit, a tabernaculis horum hominum impiorum & nolite tangere quicquam de manibus eorum.* Et apostolus dixit nobis: *Subtrahite vos ab omni fratre ambulante inordinate.*

Et quis dubitat, quod Papa est supra concilium, *justitiam temperare desiderans,* & populum Christianum in omni bonitate, in omni bona virtute & justitia gubernans, ut ponitur *9. q. 3. Aliorum.* Et quis dicit sibi, *quando bene vivit, & quando bene regit ecclesiam, & quando bene facit: Cur hoc facis?*

Sed si peccat publicè, si non servat jura & canones & decreta sanctorum patrum & sacrorum conciliorum, certè minor est omni homine, Erpo minor sacro concilio, nec minimum decretum sacri concilii potest immutare, nec cum eo dispensare, præsertim in tribus casibus prædictis, *primò* cum agitur de reformatione ecclesiæ, *secundo* de hæreseos extirpatione, *tertio* de schismaticorum unione. Et sic intelliguntur ista jura superius allegata pro parte Papæ, in quibus casibus subjicitur Papa concilio, & est minor eò, & non potest absque legitima causa minimum sacri concilii decretum immutare.

Præterea, *si Papa & Cardinales decreta conciliorum non recipiant* seu non servant aut servari faciant, totum statum universalis ecclesiæ conturbant, & ipsam ecclesiam discolorant per malam vitam, per rapinas publicas & simonias, & sunt contra reformationem ecclesiæ & correctionem peccatorum, ex quibus fiunt multa mala, multa scandala, & forsan unus Princeps cum concilio est, & alius cum Papa, & fiet schisma in Dei ecclesia, & guerra & seditio in plebe Christicola: In quibus casibus, ut dictum est, Papa subjicitur concilio, & judicatur in concilio, & maxime, quia scandalizat ecclesiam, non recipiendo aut servando conciliorum decreta, & est pertinax, & incorrigibilis, ut ponitur *in c. Si Papa, dist. 40. in textu & in glossa.* Venit ergò puniendus & corrigendus à sacris conciliis, tanquam pro crimine hæreseos, ut ibi ponitur.

Præterea, nedum quando Papa infringit decreta conciliorum & non servat ea, venit puniendus, sed etiam quando ejus exemplo alii sumunt occasionem, quod non servant, etiam est reprehendendus & corrigendus, exemplo Petri Papæ ecclesiæ. Quia, cum fuisset Judæus adhuc, erat ei libertas utendi legalibus, sed quia, quando ipse utebatur, putabant gentiles, quod hoc erat de necessitate ipsis, idè fuit reprehensus à Paulo, propterea, quia ipsius exemplo alii sumebant occasionem se non conformandi decreto sancito in tertio concilio apostolorum. Præterea fuit Petrus reprehensus à Paulo, quod non ambulabat ad veritatem evangelii, quia lex evangelii erat libera & legalibus non subiecta. Sic eodem modo universalis ecclesia est libera, libertate, quæ Christus eam liberavit, evangelicâ, scilicet à servitute peccati, quia tota pulchra est, & macula non est in ea. Si ergò Papa nititur ipsam servituti peccati subjugare per simonias, per promotiones iniquas, per tyrannias, & exactiones indebitas, & peccata alia publica & scandalosa, per superbias, per pompas, per partialitates & guerras, certè ad salvandum hanc libertatem dictam universalis ecclesiæ & religionis Christianæ debent omnes Reges terræ adstare, & Principes ac omnes Christi fideles in unum convenire adversus Christum Dominum, adversus vicarium ipsius Christi Jesu, & alios ejus sequaces quoscunque, qui reformationem conciliorum fugiunt, & decreta ipsorum contemnunt, & eis omninò resistere, & ab ejus obedientia recedere. De mandato tamen universalis ecclesiæ, quam representat sacrum concilium, debent principes & alii hanc subtractionem facere.

Patet ergò ex suprædictis, quod eò ipso, quod congregatum est concilium, & habet suam potestatem immediatè à Christo, intelligitur habere superioritatem & majoritatem supra Papam, & Papam esse inferiorem concilio. Et cum inferior non possit tollere auctoritatem superioris, aut ipsam destruere, sequitur, quod *Papa non possit concilium dissolvere.* Est enim repugnantia contradi-

traditionis, quod Papa teneatur præceptis & decretis concilii obedire, & quod possit pro libitu suo illud dissolvere & destruere, ipso concilio invito.

Secundò probant isti de tertia opinione, quod nullus, etiamsi sit Papa, possit concilium dissolvere, ex benignitatis spiritus sancti præsentia seu assistentia. Fides enim catholica est, ut credamus, in generalibus conciliis, postquam fuerunt semel congregata legitime, spiritum sanctum adesse, & ipso spiritu sancto gubernari & continuari & regi & finiri propriè, ut omnia statuta, canones, & decreta in eis facta à spiritu sancto esse inspirata, & eis, uti evangelio, fides adhibenda, eò, quod sicut universalis ecclesia, ut dictum est, sancta & immaculata est, & errare non potest, sic sacra generalia concilia sunt sancta & à spiritu sancto regulata, qui ipsa errare non sinit in suis agendis conciliariter, licet possint errare in suis suppositis particulariter. Sunt enim unum unitate repræsentationis concilia generalia & ecclesia universalis, ita, quod quicquid agit concilium, vel patitur, ipsa universalis ecclesia agere vel pati dicatur.

Et idèò Christus nomine universalis ecclesiæ notavit sacra concilia, cum Petro dixit *Matth. XVIII. Site non audierit, dic ecclesiæ, scilicet concilio generali.* Et ad denotandum, quod ipse Christus, sive Spiritus sanctus, est in ipsis conciliis, subjunxit statim in eodem evangelio: *Ubi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ego sum in medio eorum.* Et etiam ad servandum, quod, quicquid conciliariter vel universaliter fit in conciliis, & quicquid ibi decretatur & constituitur, totum est à spiritu sancto, ipse dixit *Matth. X. Non enim vos estis, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis.* Imò, cum dedit universali ecclesiæ & sacris conciliis potestatem remittendi & retinendi peccata, primò, ut patet *Joh. XX.* dixit Apostolis: *Accipite spiritum sanctum, quorum &c.* ostendens, quod tale concilium facere non potest sine assistentia Spiritus sancti. Idèò sanctus Petrus *1. Petr. 2.* dixit: *Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines, & docuerunt in virtute fidem, &*
Tom. VI, Pars IV.

in fide abstinenciam, & in abstinencia scientiam, & in scientia pietatem, & in pietate timorem Domini.

Imò superioritas sive excellentia ecclesiæ, respectu Papæ, provenit ex speciali assistentia Spiritus sancti in concilio, & ex immediata præsentia Christi. Idèò enim, quod in conciliis definitur, non hominibus primò, sed Spiritui sancto attribuitur, ut satis clare dilucidatur *Actor. 15.* in isto quarto concilio apostolorum, ubi dixerunt apostoli in promulgatione sententiæ sic: *Visum est Spiritui sancto & nobis.* Ex quibus verbis liquet, quod Spiritus sanctus simul operatur, & judicat cum his, qui sunt in concilio. Et idèò ecclesia, prout est in concilio, est corpus mysticum, non habens aliud caput pro tunc, nisi mysticum, quod est Christus.

Veruntamen, si in eo est Papa, benè dicetur & dici potest caput ministeriale. Et forsitan hoc pro tunc non est dicendum, quia, cum principale agens, quod est Christus, qui est in medio concilii, per se & immediatè operetur in eis, non videtur dici verum, quod Papa sit caput concilii, nisi intelligatur, scilicet, quod est principale membrum concilii & primum. Et idèò largo modo potest dici caput concilii, quia solus Christus sive Spiritus sanctus in concilio per se & immediatè regit ecclesiam & exercet actiones competentes capiti. Et idèò, si error posset contingere in conciliis, in quantum patres, qui sunt in conciliis, judicarent singulariter, sicut homines: Hoc tamen contingere non potest in actionibus eorum, quæ fiunt conciliariter, quia pro tunc cum eis simul definit & judicat Spiritus sanctus, qui errare non potest. Idèò dicitur *Actor. XX.* Prælati in concilio existentibus: *Attendite universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo.* Ex qua auctoritate insinuat, quod Prælati & viri ecclesiasticis in concilio congregatis competit plenitudo potestatis ad regimen universi populi Christiani. Et idèò dicitur & tenetur tanquam articulus fidei, quod sacrum concilium recepit & habet potestatem immediatè à Christo,

& non ab aliquo homine puro.

Si ergo dicitur in jure, quod *Papa dat auctoritatem conciliis*, intelligitur de *convocatione ipsorum*, quod erant auctorizata secundum jura antiqua, quando convocabantur & approbabantur per Papam, ut non reciperent aliquam potestatem à Papa, sed solum à Christo & à spiritu sancto, cujus nomine erant congregata, & qui Spiritus sanctus regit ea per se & immediatè, & operatur actiones conciliales. Si ergo Spiritus sanctus ea per se regit & immediatè, & nulla creatura potest resistere Deo, juxta dictum psalmistæ: *Tu terribilis es, & quis resistet tibi? Ex tunc ira tua.* Ergo nulla creatura nec aliquis Papa potest auctoritate propria resistere conciliis, aut ea dissolvere, quia sacra concilia non sunt ex hominibus, sed ex Deo, & ideò non possunt dissolvi particulariter per homines, licet bene universaliter, dum sunt congregati in concilio.

Et hoc clarè ostenditur in Actis apostolorum, ubi Gamaliel dixit: *Si ex hominibus est consilium, hoc opus dissolvetur, si autem ex Deo est, non poteritis dissolvere, ne forte & Deo repugnare videamini.* Ergo concilium, quod est in spiritu sancto legitime congregatum, non potest per alium, quàm per Spiritum sanctum, qui semper est in universali ecclesia, dissolvi, & per ipsum sacrum concilium, in quo est ipse Spiritus sanctus.

Ex qua conclusione sequitur correlative, quod, sicut concilia sunt à Spiritu sancto, ita omnia gesta, dicta & statuta ac decreta, facta conciliariter, sunt à Spiritu sancto, & quicumque ea non recipit, nec tenet aut observat, etiamsi sit Papa, aut aliqua alia persona, resistit Spiritui sancto, & mentitur Spiritui sancto, & contemnit mandata spiritus, quæ sunt quasi documenta fidei, ex quo venit puniendus hæreseos crimine, cum notoriè erret in fide Spiritus sancti, quod clarè manifestat S. Petrus in Actis apostolorum, cum inquit Ananiæ: *Anania, cur tentavit Sathanas cor tuum, mentiri spiritui sancto? Non es mentitus hominibus, sed Deo. Pecunia tua sit tecum in perditione.*

Sic isti ibunt in perditionem, qui spernunt & non servant conciliorum decreta, propter cupiditates suas & avariti-

as, & pecunia eorum erit in perditionem ipsorum. Sicut enim sacra concilia pro reformatione ecclesie & Romana curia decernunt & statuunt aliquod decretum, quod sit contra collationes beneficiorum injustas, vel contra receptiones pecuniarum pro beneficiis, in Camera apostolica ex perversa consuetudine dandis, seu de causis in curia Romana non tractandis, vel consimilibus decretis sanctissimis, quæ fiunt ad hoc, ut reformetur ecclesia & extirpetur diabolica simonia, & ut exaltetur fides catholica, subito clamat & reclamatur, contradicit & protestatur Romana curia, ut factum est temporibus de anno Domini MCCCCXXXV. de decreto facto in Basiliensi concilio sacro de annatis & communibus serviciis non solvendis cameræ apostolicæ pro aliquibus beneficiis. Et breviter: *Ubiq; tangitur pecunia extirpatio seu diminutio, non vult Romana curia, quod fiat aliqua reformatio seu correctio in membris & in capite.* Et sic annullantur omnia conciliorum decreta & fiunt in vanum & frustra sacra concilia. Et tamen nihilominus Papa dicebat 20. dist. *Si decreta Romanorum Pontificum non habetis, de negligentia atq; incuria estis arguendi: Si habetis, & non observatis, de temeritate estis corripiedi, etiamsi dignitatis Papalis existant, quæ non servant decreta sanctorum conciliorum, quorum potestas major est quam Romanorum Præfulum.* In tanta enim veneratione erat congregatio sive concilium Apostolorum, ut scribitur *Actor. XI.* & Seniorum, quod putabatur non licere quicquam ardui, etiam ipsum Petrum facere absque prædictorum deliberatione. Unde, quia Petrus baptizavit Cornelium, qui erat gentilis, & comedit cum ipso, quando reversus est Hierosolymam, ubi tenebatur concilium Apostolorum, & erat congregatio ipsorum, disceptabant adversus illum pro hoc opere bono, & ad quietandum ipsum oportebat, quod redderet rationem de gestis, & tamen constat, quod baptizare & prædicare erant bona opera, & injuncta apostolis per Christum, *Matth. ultimo: Euntes in mundum universum, prædicare evangelium omni creatura, baptizantes eos.*

Ime

Imo legitur, quod si Papa in conciliis Patrum nostrorum facta decreta & statuta volebat immutare, vel cum eis dispensare, aut contra canones, factos in conciliis, aliquid asserere vel disputare, non acquiescebatur ei, imò resistebatur. Ut expresse legitur de concilio Africano, in quo concilio cum legati Papæ ostendissent literas Romani Pontificis, asserentes competere Papæ cognoscere de approbationibus episcoporum juxta deliberata in primo concilio Niceno, concilium respondit, oportere videri, an ista in gestis ipsius concilii continerentur, fuitque missum ad Græciam pro veris exemplaribus dicti concilii, & quia ibidem non compertum est, quod Papa per suas literas assererat, responsum fuit, non standum esse in hoc literis Papæ.

Ipsa etiam sacra concilia erant in tantâ reputatione, quod quodcumque decretum in eis factum dicebatur veritas Evangelica. Ut dictum est supra Gal. 2. quod idem Paulus reprehendit Petrum, quoniam non ambulabat ad veritatem evangelii, id est, quia non servabat decretum legalium factum in tertio concilio apostolorum.

Et idem dixit Gregorius 15. dist. Sicut sancti, ut dictum est supra, Quatuor concilia, quibus semper succedunt alia concilia generalia, suscipere & venerari me fateor. Cunctas vero, quas præfata concilia personas respuerint, respicio, & quæ venerantur, amplector, quia dum universali sunt consensu constituta, se & non ista destruit, quisquis præsumserit absolvere, aut ligare, quos absolvunt, aut ligant, dist. 15. Sicut. Quod quidem decretum multum notandum est. Quia, si sanctus Gregorius, qui fuit Papa, non habens peccatum mortale, ut creditur, voluit se subjugare conciliis generalibus, ut asseruit, quod cunctas personas, quas condemnant; ipse condemnet, & quæ venerantur, amplectetur, & ita præcipit & mandat: Sequitur ergo, quod, si concilia faciunt decreta, & aliqua persona ea non recipit, etiam si sit dignitatis Papalis, si talis persona condemnetur per concilium, quod jura volunt, quod talis persona justissime est condemnata.

Concluditur ergo, quod potestas concilii est major quam potestas Papæ. Et sequitur per hoc corollarie, quod Papa potest conciliū dissolvere nullo modo, propria auctoritate: Quia ipsum concilium in spiritu sancto legitime est congregatum, & per spiritum sanctum gubernatum & regulatum.

Et scriptum est in Evangelio, quos Deus junxit, homo non separet. Quia, sicut Deus & Spiritus sanctus conjungit matrimonium corporale, & homo terrenus non potest illud, si est legitimum, separare; Ita sacra generalia concilia congregantur & gubernantur Spiritu sancto, & non possunt separari ab aliquo Pontifice.

Tertio dixi & dico finaliter ad conclusionem istius mei pauperis tractatus, quæ vocatur Gubernaculum conciliorum, quod Papa non potest concilia dissolvere, postquam sunt congregata legitime, ex societate populi Christiani, in eo existentis, sed solum ipsa sacra concilia possunt virtute spiritus sancti dissolvere seipsa.

Probat hæc conclusio; Certum est enim, quod universalis ecclesia est quoddam corpus mysticum, & res quædam publica populi Christiani. Etenim unum corpus sumus in Christo, ait apostolus, singuli autem alter alterius membra, 1. Cor. XII. Quia, sicut caput istius corporis, scilicet primum membrum & principale est Papa, sic oculi sunt episcopi & Prælati, qui superintendunt, lingua & palatium sunt predicatorum & Prophetæ & Doctores, manus sunt Reges, ecclesiæ defensores, pedes sunt laici & laborantes, & sic de aliis membris, & unum membrum indignius altero, ut dicit apostolus, quia unum indiget opere alterius. Ideo dixit Paulus, ut dictum est, alios quidem dedit in ecclesia pastores, alios Prophetas, alios Doctores, in consummationem ministerii, & in adificationem corporis Christi.

Cum ergo ista sanctissima respublica sit universalis ecclesia, cui immediate data est à Christo potestas plenissima, & sic res communis populi Christiani & populus sit cœtus multitudinis, juris consensu & utilitatis communione sociatus, secundum Plutarchum, & ipsa sa-

era concilia generalia faciat ipse populus Christianus in Spiritu sancto legitime congregatus: Sequitur ergo, quod major est potentia membrorum omnium corporis, simul mixtorum, & in unum propositum tendentium pro communi utilitate, quam sit virtus & potestas membri, etiam si sit caput & primum membrum principale, quia virtus unita est fortior se ipsa divisa, *De treuga & pace, c. 1.* Virtus ergo inferior non potest dissolvere superiorem. Cum ergo potestas Papæ sit inferior potestate ipsius sacri concilii, Ergo non poterit dissolvere quoquomodo juridicè & secundum rationem ipsius sacri concilii congregationem, quia *Esaias* Propheta ait *c. X.* *Numquid gloriabitur securis contra eum, qui fecit eam, aut exaltabitur serra contra eum, qui trahit eam.*

His itaque ex divina scriptura commemoratis, juxt. *canon. 21. dist. c. Inferior*, sole clarius exhibuimus, non posse quidquam, qui minoris auctoritatis est, contra eum, qui majoris est potestatis, judiciis suis adicere, id est condemnare, aut propriis definitionibus subjugare, Ergo multo minus potest dissolvere ipsum, & sic correlative inferendo, multo minus potest decreta concilii infringere, aut cum eis dispensare sine concilii auctoritate.

Et hoc probatur *via naturæ, via scripturæ & via legis Canonice.*

Natura enim dicitur, quod facta & consultata per rempublicam, populi Christiani & multorum sapientum capita, magis sunt authentica & valida, quam ista, quæ per unam personam, sicut est papa cum Cardinalibus, sunt determinata. Ideo dicebat Deus per Prophetam in Lege: *Interroga patres tuos, & annuntiabunt tibi, majores tuos, & dicent tibi.* Et Dominus noster Jesus Christus, ut magis firmaret & fortificaret suum Evangelium, voluit habere XII. apostolos secum in consortium. Et Lex Canonica dicit per *Innocentium* Papam, *20. dist. c. De quibus causis: Si questionis qualitas non lucide investigatur de scripturis sacris, seniores provincia congrega, & eos interroga, facilius namque invenitur, quod a*

pluribus senioribus queritur. Unde repromissor Dominus *Matth. XVIII.* ait: *Si duo ex vobis vel tres in unum convenerint super terram de omni re, quamcumque petierint fiet illis à patre meo.* Ecce quantum iste Papa Innocentius fortificat conciliorum decreta, & amplexatur & corroborat ea, quæ sunt per seniores ecclesie, & per deputationes & nationes masticata.

Imo temporibus antiquis, de quibus videtur in pluribus sanctorum canonum locis, quod communiter Romani Pontifices abhorrebant & fugiebant sacra concilia generalia, & multi ex eis Romanis Pontificibus nolebant servare conciliorum decreta, mandaverunt, & decretum perpetuum statuerunt ipsa generalia concilia, quod quicumque appellaverit & resisterit aut refutaverit decreta generalium conciliorum, condemnentur, & qui aliter tenuerit vel receperit, quam illa, quæ mandant generalia concilia, quod sit hæreticus, & pœnis hæreticorum ab ecclesia Dei exterminetur. Uti patet clarissime de sacro concilio Chalcedonensi, quod fuit unum de illis quatuor conciliis famosissimis, de quibus dixit *Gregorius, 15. dist. c. Sicut sancti*, quod decreta eorum sunt sicut sancta Dei evangelia. Et in illo sacro generali concilio fuit factum ad perpetuam rei memoriam hoc decretum isto modo: Et ponitur hoc decretum in actione XI. seu sessione illius concilii: *Regula est, ut ab electa synodo non liceat appellare. Isti igitur hac ipsa sunt electione damnati.* Et subjungitur ultra: *Hæc est fides patrum, qui præter ista sapit, hæreticus est, qui aliter sapit, anathema est.* Et inferius subjungit declarative: *Appellò te, idem est quod refuto te.* Et post subjungitur hæc clausula: *Cesset igitur jam profana intentio. Nam vere impius est atque sacrilegus, qui post sacerdotum sententiam opinioni sue aliquid tractandum reliquit.* Et subjungitur: *Quisquis enim post veritatem repertam aliquid ulterius discutit, mendacium querit.* Hæc fuerunt decreta in ipso concilio Chalcedonensi.

Item in Concilio Constantiensi ex decretis xxxii. sessionis habetur certa forma juramenti, quam quilibet electus in Roma-

ma-

manum Pontificem debet præstare, & inter alias clausulas inseritur, quod *ju- ret tenere fidem secundum traditiones generalium conciliorum.* Ergo si non servet traditiones generalium conciliorum, est perjurus, & venit deponendus à Papatus administratione.

Ideo sanctus Papa Gregorius strictissime servabat conciliorum decreta, cum dicebat *15. dist. Si ea destruerem, qua antecessores mei statuerunt, non constructor, sed everfor esse justè comprobaver.* Item dixit: *Absit à me, ut statuta aliorum cum sacerdotibus meis infringam, quia mihi injuriam facio, si fratrum meorum jura perturbo.* Item Leo Papa dicit: *Qua ad perpetuam generaliter ordinata sunt utilitatem, nulla commutatione varientur.* Item Gelasius Papa dixit: *Confidimus, quod nullus jam Christianus ignoret uniuersalem synodi constitutum, quod uniuersalis ecclesia approbavit consensus, nullam magis exequi sedem præ ceteris oportere, quam primam.* Item Urbanus Papa dixit: *Sunt quidam dicentes, Romano Pontifici semper licuisse novas condere leges, quod & nos non solum non negamus, sed etiam valde affirmamus. Sciendum vero summopere est, quod inde novas leges condere potest, unde euangelista nequaquam aliquid dixerunt, ubi vero Dominus vel eius apostoli & eos sequentes sancti patres sententialiter aliquid definierunt, ibi non novam legem Romanus Pontifex dare potest, sed potius quod predicatum est usque ad animam & sanguinem confirmare debet.* Item Zosimus Papa dixit: *Contra statuta patrum condere aliquid, vel mutare, nec huiusmodi quidem sedis potest auctoritas.* Item Leo Papa dixit: *Ideo, permittente Domino, pastores hominum sumus effecti, ut, quod patres nostri sive in sanctis canonibus sive in mundanis adstrinxere legibus, excedere minime debeamus, contra sanctorum quippe agimus saluberrima instituta, si quod ipsi divino statuerunt consilio, intactum non seruamus.* Hæc ibidem.

Et quod decretis conciliorum debent Papa & Cardinales acquiescere & obedire, patet ex quatuor conciliis apostolorum, de quibus dictum est supra, si quis benè ea inspiciat. Imò S. Petrus, qui erat Papa, obediebat mandatis concilii sine aliqua resistantia, uti patet cla-

rò etiam *Actor. VIII.* ubi dicitur, *Quod cum audivissent apostoli, qui erant Hierosolymis congregati in concilio, quod recepit Samaritana verbum Dei, statim ad eos miserunt Petrum & Johannem, & ipsi statim obediuerunt, & ad eos iuerunt, & oraverunt pro ipsis, ut acciperent spiritum sanctum.*

Si ergo tam sancti Pontifices Romani in Dei ecclesia canonizati receperunt reformationes & decreta, ac mandata generalium conciliorum, & ea observabant, quanto magis istis temporibus occurrentibus, de anno Domini MCCCCXXXV. Romani Pontifices, qui sunt communiter mali in suis officiis & in vita peccatores, debent propter utilitatem & salutem animarum suarum sustinere & recipere patienter correctiones, decreta, leges & reformationes sacrorum generalium conciliorum, & ea observare & observari facere, ut dicant cum Christo suis subditis & populo Christiano: *Exemplum dedi & do vobis: ut, quemadmodum ego feci, ita & vos facturi.* Sic enim ipsi Romani Pontifices sunt venerandi & diligendi, ut non diligantur & venerentur eorum errores, ait *Augustinus, 27. q. 3.*

Hinc clarè patet, quod si Papa suo malo exemplo, vel alie persone, corrumpunt Dei ecclesiam, & scandalizant, principes seculi contra ipsum, & quamcunque aliam personam, debent factum concilium, quod representatur per uniuersalem ecclesiam, iuvare, defendere, & tales personas corrumpentes Dei Ecclesiam impugnare, persequi & molestare, quousque veniant ad obedientiam uniuersalis ecclesie, ut faciant, quod eis injungitur per sacra concilia generalia.

Et quanquam ibidem loquatur decretum de hæreticis, tamen generaliter intelligitur de moribus perversis & hominibus malis, publicè ecclesiam Dei scandalizantibus, incorrigibilibus & obstinatis, ut ibidem ponitur. Tenentur enim Principes sacra generalia concilia promovere, & ut fiant reformationes & correctiones peccatorum tam in membris quam in capite, iuvare, & contradicentes reformationibus & pœnitentiis peccatorum ac vitiorum pro viribus & pro posse compescere, ut quos timor Dei à

malo

malo non revocat, severitas coërceat disciplina.

Concluditur ergò ex prædictis, quod

si Papa tenetur obedire conciliorum statutis & decretis, quod ipse non potest concilia legitime congregata dissolvere, propria auctoritate.

EPILOGUS.

Ad JULIANUM Cardinalem.

E*Thic est finis hujus tractatus, qui vocatur Gubernaculum conciliorum, qui habet novem partes, ordinatas ad similitudinem novem ordinum Angelorum. Quia sicut navis in mari magno & spatiofo regitur, & gubernatur in suis procellis & tempestatibus suo gubernaculo, sic Dei ecclesia, sic generalia concilia, sic Christi navicula, si ferventur superius dicta & compleantur opere, præservabuntur ab operibus mortuis, ab operationibus malignis, à Prælatiis pessimis & tyrannis, & à senioribus iniquis, qui videbantur regere Christi Jesu Ecclesiam & ducere Christi Jesu naviculam & barcam ad portum salutis æternæ.*

Vobis igitur, Reverendissime, zelator publice boni communis universalis ecclesie, Domine JULIANE, Cardinalis S. Angeli dignissime, transmitto præsentem tractatum corrigendum & reformandum, cum opus erit, & addendum, tamen cum protestatione de revocando occultè & publicè, si quid dixi devium à fi-

de, & à sanctorum patrum & canonum determinatione. Supplicans, ut, sicut alter Angelus, præparetis viam ante faciem universalis ecclesie, reformationis totius in membris & in capite, ac hæreticorum extirpationis & schismaticorum reductionis, & Principum Christianorum pacificationis. Et tamdiu duret concilium, quousque navis Christi Jesu habeat Petrum, & non per Judam turbetur pessimum, 24. q. 1. *Non turbatur*, & ducatur ad portum prosperum salutis plebis Christianæ. Et nolite post tergum respicere, sed in tam sanctis operibus reformationis ecclesie perseverate, & ut bonus miles Christi laborate usq; ad mortem. Et habebitis coronam vitæ, quam repromisit Deus Jesus Christus, sponsus ecclesie, diligentibus se perseverantissime. Et ego pauper me ipsum vestræ beatitudini commendo semper & humillimè. Ad laudem & ad gloriam Dei & Domini nostri Jesu Christi. Amen.

Scriptum Basileæ, tempore concilii generalis ibidem celebrati, anno verbi incarnati M CCCC XXXVI. à nativitate verò Christi anno &c. XXXVII. d. 19. Martii, manu fratris N. professi monasterii Mellicensis Patavienfis dioceseos, Ordinis S. Benedicti.

Lectori S.

Sufficiant hæc pro illustrando magno & memorabili CONSTANTIENSI CONCILIO, quo apud majores nullum illustrius, nullum ponderosius, nullum quod majori autoritate esset munitum atque roboratum. Grandia Majorum facinora posteris ob oculos versantur, ut exemplis moti, pari pietate, pari prudentiâ, in publicam ferantur salutem. Hæc quippe nepotum gloria, virtute avis haud cedere, quin, si fors velit, superare. Quod si alicubi deprehendantur, ut sunt tempora, offendisse qui præivere, scopuli tanto felicius à sequentibus evitantur, quanto manifestius sunt cogniti. Dandum aliquid temporibus & fati. Habebunt profecto posteris quod admirentur in augustissima hac Synodo, habebunt quod æmulentur, habebunt quod benigne interpretentur, vel & cautius mercari discant.

Nos autem in eo fuimus, ut universa, quæ in hanc rem ex profundis tenebris in lucem erant producenda, sincere proferremus, absque omni censura, & citra omnes aculeos, qui pungendi libidinem cane & angue pejus fugimus. A nostra hæc ætate longius remota absque o-

mni affectu candidè fuerunt sistenda, ne sanguis fidem redderet suspectam.

Satius , genuinam prisci seculi faciem sine fuce delineare, & ut quælibet sunt gesta, aperte : Demonstrare, Nefas arrodere, si quæ à nostris moribus abeant, vel mordere majores, ubi nuda illorum pertexenda historia. Judicium de singulis majorum factis & fatis posteritati per nos saluum esto.

Sc. d. XXI. Dec.

A. MDC XCIX.

Siste ergo hic gradum
Pie lector

Et
pristinam Christiani orbis faciem
quam tribus abhinc seculis præ se tulit
post ejus cineres
in monumentis reliquam
pro tua in Majores pietate
devotus intuere.

Frontem
non ætate sed dolore corrugatam
non despue
sed inspice.

Lacrymas
in genis hærentes
non deterge
sed tuis misce.

Querulam vocem
non detestare
sed misertus audi.

In amplexus Cæsaribus & Principum
ruentem
non fuge
sed sequere.

Ad auxilium opemque anhelantem
non damna
sed piis votis juva.

In
Augustissimum Cæsarem
SIGISMUNDUM
Christianissimum pectus
fortunæ illius misertum
oculos converte.
Flagrantissimum Imperatoris
pro salute publica zelum
ardentissimum juvandi desiderium
sagacissimum succurrendi consilium
venerare.
Divinam Augusti sapientiam
totum orbem Christianum
in Imperii sinum
Constantiam Germanorum
placide congregandi
admirare.
Confessum orbis in templo Cathedrali
splendidissimum
cominus contemplare.
Potentissimum Cæsarem
in folio præfulgido eminentem
in Synodo adora.
Imperii Romano-Germ. Electores
Principes & Magnates
Regum exterorum Legatos
Romanum Pontificem
Patriarchas, Cardinales, ArchiEpiscopos,
Episcopos, Abbates, Præpositos, Doctores,
innumerabili coetu assidentes & circumstantes
observa.

Res perarduas
Ecclesiæ tranquillitatem
Ecclesiastici regiminis emendationem
morum reformationem
publicamque pacem
concernentes
à summis Christiani orbis capitibus
in publico Concilii Theatro
propositas, versatas, discussas & definitas
pondera.

Tres summos Pontifices
Johannem
Gregorium
& Benedictum
Cæsaris & Concilii manu
summa dignitate exutos
specta
& fortunæ in illis fallaciã
deplora.

In omnibus
Cæsaris Majestatem
Imperii splendorem
Regum & Principum autoritatem
attende.

Veteris ævi prudentiam
sagacitatem
animique in rebus magnis præsentiam
collauda

Tantumque majorum virtutem
strenue imitare.

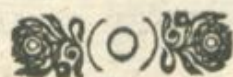
Divinae autem providentiæ
accepta fertò
rariora isthæc antiquitatis monumenta,
in reconditis Principum tabulis
profundis tenebris
tribus his seculis sepulta,
ex literariis
Germaniæ, Angliæ & Galliæ
thesauris
& inæstimabilis pretii MSCtis,
Brunsvicensium Ducis
RUDOLPHI AUGUSTI
PII
SAPIENTIS
MUNIFICI
DE ECCLESIA
ET PUBLICA RE LITERARIA
AUGUSTA VIRTUTE
MERITISSIMI PRINCIPIS
Septuagenario longe majoris
jussu atque autoritate
ultimis his labentis seculi XVII. annis
in Academia Julia
ad Majorum gloriam
veteris historiæ lucem
Germaniæ splendorem
& posteritatis emolumentum
eruta ac recensita.

Opus

Opus
A. M DC XCV.
divino nutu inchoatum

A. M DC XCIX
Mense Decembri
divinâ gratiâ
absolutum

CÆSARE AUGUSTO
TRIUMPHATORE
VICTORIOSISSIMO
ORBIS LITERATI CAPITE
AUGUSTISSIMO
ANTIQUÆ VIRTUTIS
ET IMPERII GLORIÆ
VINDICE
SAPIENTISSIMO
IMPERATORE
LEOPOLDO
MAGNO.

Opus
A. M. DC. LXXV.
DIVINO HUIUS IUSTITIAE

ET IMPERII GLORIAE
VINDICE
SAPIENTISSIMO
IMPERATORE
LEOPOLDO
MAGNO.

HERMANNUS VANDER HARDT.
 SERENISSIMO BRUNSVICENSIS DUCIS
 RUDOLPHO AUGUSTO
 A LITTERIS, ET LINGUARUM ORIENTALIS IN ACADEMIA
 JULIA PROFESSOR.

H. Beringer sculp.